ఓం

సంగీత ప్రథమ బోధిని

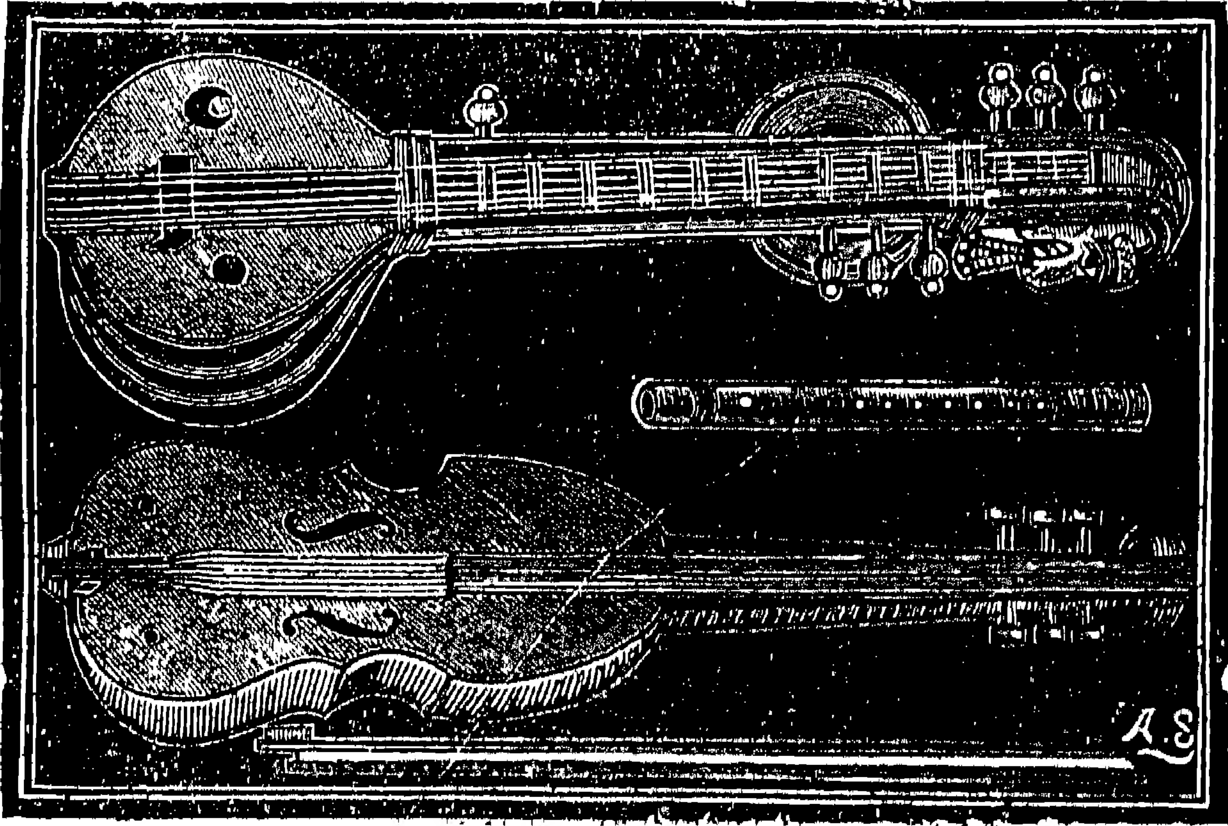
అను నీ గ్రంథము

సంగీత విద్యార్థుల ఉపయోగార్థము

శ్రీ ఏకా సుబ్బారావుచే

ప్రభుత్వమువారి లోయరు సిలబసు ననుసరించి

సమకూర్పంబడినది

నాల్గవ కూర్పు 3000 ప్రతులు

తెనాలి ఓరియంటల్ ముద్రణాలయమున

ముద్రింపంబడినది

Registered Copyright]

[వెల : రు. 2-00 న.పై.

శ్రీ

గ్రంథము

విద్యావినయసంపన్నులును

దేశభక్తులును

దీనజనానురక్తులును

అగు

మ. రా. రా. శ్రీ నడింపల్లి వేంకట

లక్ష్మీ నరసింహారావు పంతులు

ఎం. ఏ. (ఆనర్సు), ఎల్. ఎల్. బి.

బార్ - అట్ - లా గారికి

వినయ పురస్సరముగ అంకితము.

గుంటూరు,
20–5–34

ఇట్లు బుధవిధేయుడు,
ఏకా సుబ్బారావు.

ఓం

ఆ భా ష ణ

"....శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తిగాన రసఃఫణిః"

అను నార్యోక్తిచే సంగీతమున కెంత మహోత్కృష్టత, ప్రాధాన్యత ప్రాపంచమున గలదో ఊహింపదగు. శబ్దబ్రహ్మాంతర్భూతమై, వేదవిహితమై భారద్వాజ, నారదాది మహర్షుల అనుభూతిస్వరూపమై భగవన్నామ సంకీర్తనానురూపమ్మున, గానము వివిధరాగములతో - వివిధ తాళగమనములతో అనుసంధింపబడి చరాచర జీవకోటులకు శృతిప్రేయ మొనర్చి ముగ్ధుల నొనర్చినదన్న పురాణేతి హాసములును మనకు సువిదితములు. గానాభ్యాసనాపరులయు శ్రోతలయు చిత్తవృత్తులకియ్యది ఆధ్యాత్మికానుభూతి, దివ్యాద్భుతశక్తి హాయి స్థాయి సమకూర్చుననుట నిస్సంశయము.

కా వు న

అబాల గోపాల మీ సంగీత విద్య నభ్యసించి మానసేందిరమ్ముల వికసింప జేసికొని, కళాజ్యోత్స్నల చలువ నీడల ననుగమించుటే జీవితయాత్రకు రాచబాట. జీవవవీణియకు చక్కని పాట. యుగయుగమ్ములు కడచన్నను ఈ విద్దియకు జరామరణంబులంటవు. ప్రాతపడదు. కూతవడదు. నిత్యనూత్నయౌవనవసంతమై కల్యాణగుణశోభితమై పలువుర హృదయమ్ముల నేదో యొకతీరు రాగాలాపనచే రాణించుచునే ఉండును. సంగీతాస్వాదనలేని ప్రాణియే లేదనుటలో వింతయే మున్నది! ఈ పరమార్థము రసవేత్తల హృదయ జిజ్ఞాసా పరిశోధనా ఫలితము. రసపిపాసగణ హృదయానంద కల్పకము.

అ ం దు చే

నేటి ప్రభుత్వ మీ విద్యా ప్రచారమునకు తగినంత చేయూత నొసంగు చున్నది. పిన్న పెద్దలుత్సాహ పూరితులగునట్లు పరీక్షల నేర్పరచి ప్రోత్సహించు చున్నది. అందున నియ్యది అను-పానులతో రాణించి, ప్రభుత్వపు అండదండల శోభిల్లుచున్నది. శోభిల్లనున్నయది.

అ భ్యా స ము

గురుశిష్యుల రూపంబుల నీ విద్య యభ్యసింపవలెను. కానిచో నియ్యది కట్టలు తెగిన ప్రవాహమువలె దారిడొంకలు - తీరుతెన్నులు లేక విచ్చలవిడి ఉఱుకుల, పఱుగుల సుడి తిరుగుడులం బడి, నిరుపయోగమై, సహజ - స్వాభావిక ఫలిత మా విష్కరింపమియు గలుగనగు. గురుముఖత నీవిద్య నేర్వనగుట

ప్రశస్తము. కాని నేడిటు లనువర్తించుట కవకాశము లేనందున అయితీగానిపని యైనది. నేర్చుట కనువగు పాఠశాలలునులేవు. ఉన్నను కొన్నికొన్ని తావుల వారికి - కొందఱకు మాత్రమే ఉపయోగములగుచున్నయవి.

సంకల్పము

గురుశ్రూషచే సంగీతశాస్త్ర మభ్యసించుటకు పూర్ణావకాశములేని విద్యార్థు లకు స్వీయాభ్యాసమున కనువగు సదవకాశమును గలిగించుచేమా యీ గ్రంథ రచనా సంకల్పము.

కృషి

ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వము సంగీత పరీక్షలకు సిలబస్సును ఏర్పరచినది. ఆ ప్రణాళిక ననుసరించి లోయరు పరీక్షలకు, పరీక్షార్థులు స్వయముగ సంగీత మభ్యసించు విధానములు, విషయములు మా 'సంగీత ప్రథమ బోధిని' యను నీ పొత్తమున సమకూర్చ బడినవి. ఇయ్యది నాల్గవకూర్పు. ఇందు విషయ విపులీకరణము గావింపబడి సుకర మొనర్చబడినది.

వివరణ

ఇందు మున్ముందుగ సామాన్యలక్షణాంశముల కొన్నింటిని వివరించి, అపై స్వరావళి - హెచ్చుతగ్గు స్థాయిలు - జంట, దాటు వరుసలు - సప్తరాగములతో రాగమొక్కింటికి ఐదువంతున ముప్పది అయిదు అలంకారములను - వీటిలో ఏడు అలంకారములకు మాత్రమే దెబ్బ - ఉసులున్నూ పేర్కొన బడినవి. ఇంకనూ పిళ్లారి గీతములు - కొన్నితాళములందు సాధారణ ఘనరాగలక్షణ గీతములు - జతి స్వర, స్వరజతులును - ఆది, అటతాళ - తానవర్ణములున్ను, పైన పేర్కొనబడిన స్వరావళి వరుసలు మొదలు అటతాళతానవర్ణముల వరకు దెబ్బ - ఉసియున్ను - కొన్నిరాగములలో వేర్వేరు తాళముల మీద ఒండురెండు కృతుల వంతున ముప్పది రెండు కృతులు రాగలక్షణములతో సహా పొందుపరచ బడినవి.

మఱియు సుగమసంగీతము 5, జావళ్లు (లేక) జావళీలు 2, జానపదములు 3, అభినయగీతము, హాస్యపుపాట, కోలాటపు కీర్తనలు 2: సీతాకల్యాణం – శ్రీకృష్ణ లీలలు, గొబ్బి (లేక) కుమ్మిపాట, మంగళహారతులు 2, జైభారతమాతా, జాతీయ గీతములు 2, కిండర్‌గార్టన్ పాటలు 3, డెబ్బది రెండు మేళకర్తల పథకమూ, ఇప్పటి కాలములో వాడుకయందుండు 200 రాగములకు మేళకర్తల సంఖ్యతో ఆరోహణావరోహణములు, ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు 42, వాగ్గేయ కారకుల జీవిత సంగ్రహ చరిత్రలు సిలబస్సు ననుసరించి తు చ. తప్పక రూపొందించబడినవి.

వి శ్వా స ము

పాఠశాలలోగాని, స్వయముగగాని సంగీతవిద్య నభ్యసించు వారలకీ పొత్తము మిక్కలి ఉపయోగపడుననియు, సంగీత పండితమ్మన్యులు ఏతద్గ్రంథము నాచరణయందుంచి సంగీతవిద్యాభ్యాసమును సుకరముజేసి మా గ్రంథప్రాశస్త్య మునకును మా కృషికిని చేయూత నొసంగగలరనియు, మా "క్రొత్త సంగీతవిద్యా దర్పణము" నెడ జూపిన ప్రేమాదరాభి మానములే ఈ పొత్తము పైనను జూపగలరనియు మా సంపూర్ణ విశ్వాసము.

కృ త జ్ఞ త

మా యీ చిన్నికూర్పునకు సదలంకారముగ మాకోరికపై తమ రచనలనిచ్చి మా కృషికి దోడ్పడిన మధురకవి శ్రీ ఏలేశ్వరాచార్యులు గారికిని, మేము కోరినంతన పీఠిక వ్రాసియిచ్చిన శ్రీ కాశీనాథుని శివరావు, B. Com. (Hons), LL. B. గారికిని, సర్వాంగ సుందరముగ ముద్రించిన శ్రీ ఓరియంట్ పవర్ ప్రెస్, తెనాలి వారికిని మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

సంగ్రహీత
బుధజన విధేయుడు
ఏ కా సు బ్బా రా వు

గు ం టూ రు
28-10-58

FOREWORD

This is the fourth edition of "*Sangeetha Pradhama Bodhini*" compiled by Sri Aka Subbarao.

The editor is too well known to the Music world to need any introduction. His 'Krotha Sangeetha Vidya Darpanam' has a unique place among books on Music. The editor, in this small volume, has tried to give a variety of Musical Compositions, choosing the best out of each. While the departmental syllabus for the Lower examination in Music has been exhaustively dealt with in the book, popular compositions, prominent among them being those composed by the Music Trinity, have also been given, to give completeness to the book.

The notation given for each composition is not only correct but modern and appealing to the present day tastes. No composition that finds place in this book is without notation and 'matrakalas.'

The life sketches of the famous music composers given in the first chapter of the book, furnish valuable and interesting anecdotes concerning the lives of the great people who dedicated their lives to the cause of Carnatic Music and who practised it as '*Moksha Vidya*'. The life histories of Saint Tyagaraja and the like in particular have a special appeal to the Music student in that they instil in him the feeling that Music should be devotional if it is to fulfil the aims set up by the famous men of music.

On the whole this manual has been got up excellently well and is of immense practical use to the music students and lovers of Music.

TENALI,
4—11—58

—**K. Shivarao**, *B. Com. (Hons.), LL. B.*

Golkonda Patrika
Hyderabad.

లోయరు గ్రేడు పరీక్ష

12-8-57 తేదీగల ఆంధ్రగజెట్ లో ప్రచురింపబడిన నూతన ప్రణాళిక
గవర్నమెంటు టెక్నికల్ పరీక్షలు
భారతదేశ సంగీతము

Theory (సిద్ధాంతభాగము

1. పారిభాషిక ప్రయోగములు :— నాదము, స్వరము, స్వరస్థానము, శ్రుతి. ఆరోహణ, అవరోహణ, స్థాయి, ఆవర్తము, గ్రహ (ఎడుప్పు), అతీత, అనాగత, సమ; ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు; సంగతి, అక్షరకాల, అన్య స్వర, పూర్వాంగ ఉత్తరాంగములు; ధాతు, మాతు.

2. స్వర (పరిభాషా) ప్రకరణము

3. కర్నాటక సంగీతమున వాడబడు సాంకేతికములు.

4. రాగము - జనక, జన్య రాగములు, (1) వర్జరాగములు :—
జన్యరాగములోని విభాగములు :— ఔడవ, షాడవ సంపూర్ణరకములు.
(2) వక్రరాగములు, (3) ఉపాంగ భాషాంగ రాగములు.

5. ఈ క్రింది 15 రాగములయొక్క లక్షణములు :

(1) తోడి (2) ధన్యాసి (3) మాయామాళవగౌళ
(4) భైరవి (5) మధ్యమావతి (6) మోహన
(7) కాంభోజి (8) ఖమాసు (9) శంకరాభరణము
(10) హంసధ్వని (11) శుద్ధసావేరి (12) కేదారము
(13) బిలహరి (14) పంతువరాళి (15) కళ్యాణి

6. తాళము :— మూడు ప్రధానఅంగములు : అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు; ఏడు ప్రధానతాళములు వానిలోని అంగములు.
లఘువులోని 5 జాతులు.
35 తాళములయొక్క కల్పన (పథకము)

7. సంగీత స్వరూపము :—
సంగీతములోని ఈ క్రింది స్వరూపములయొక్క లక్షణములు.
1. సంచారిగీతము 2. లక్షణగీతము 3. స్వరజతి
4. జతిస్వరము 5. తానవర్ణము 6. కృతి 7. కీర్తన

8. ఈ క్రింది వాగ్గేయకారకుల జీవితచరిత్రలు :—
1. పురందరదాసు 2. త్యాగరాజు 3. ముత్తుస్వామి దీక్షితులు
4. శ్యామశాస్త్రి 5. అరుణాచల కవిరాయర్ 6. గోపాలకృష్ణ భారతి

9. విద్యార్థులు తాము నేర్చుకొనిన పాటలను స్వరములలో తిరిగి పాడగల్గి యుండు సామర్థ్యమును కల్గి యుండవలెను.

అభ్యాస ప్రకరణము (Practical)

1. ఆరంభములో చెప్పబడు స్వర అభ్యాసములు; అలంకారములు; లక్షణ గీతముతోబాటు 6 గీతములు: 2 స్వరజతులు; ఒక జతిస్వరము; 2 ఆది తాళవర్ణములు; 2 అటతాళవర్ణములు; దివ్యనామకీర్తనలలో ఒకటియు, ఈ క్రింది కీర్తనలును :

తోడిరాగము	:	నినువినా సుఖము
ధన్యాసి	:	శ్యామసుందరాంగ
మాయామాళవగౌళ	:	మేరుసమాన
భైరవి	:	ఉపచారము చేసేవారున్నారని
మధ్యమావతి	;	వినాయకుని వలెను
మోహన	:	నను పాలింప
కాంభోజి	:	శ్రీరఘువరప్రమేయ
ఖమాసు	:	సీతాపతే నామనసున
శంకరాభరణము	:	మనసు స్వాధీనమైన
హంసధ్వని	:	రఘునాయక
శుద్ధసావేరి	:	కాలహరణ
కేదార	:	ఆనందనటన ప్రకాశం
బిలహరి	;	పరిదాన మిచ్చితే
వంతువరాళి	:	రఘువర నన్ను
కళ్యాణి	:	బిరాన వరాలిచ్చి

గమనిక :— విద్యార్థులు ఈ పై కీర్తనలుగాని లేక అంత స్థాయిలోనుండు ఇతర సాంప్రదాయక కీర్తనలుగాని పాడవచ్చును. విద్యార్థులు తానవర్ణములు రెండు కాలములలో పాడగల్గియుండవలెను.

2. ప్రత్యేక పరీక్షలు గాక సామాన్య శ్రుతపరీక్షలు (అనగా స్వరజ్ఞాన పరీక్ష, అచ్చుటచ్చుట విన్నభాగములయొక్క రాగములను పోల్చు పరీక్ష)

3. అభ్యాసపు పరీక్షలో విద్యార్థులు గాత్రపాటగాని లేక ఈ క్రింది వాద్యములలో గాని పరీక్ష నీయవచ్చును.

వీణ, గోటువాద్యము, ఫిడేలు, బాలకోకిల్, ఫ్లూటు, నాదస్వరము

గాత్రపాట విద్యార్థులు తాంబురశ్రుతితో పాడవలయును. గాత్రపాట విద్యార్థి తాంబుర తానే వేయవచ్చును. లేక ఇంకొకరిచేత (ఆ పరీక్షకు దరఖాస్తుదారు కానివానిచేత) వేయించవచ్చును.

పరీక్షలో ఈ క్రింది పత్రము లుండును.

		మార్కులు
(1) సిద్ధాంతభాగముపై వ్రాయవలసిన పేపరు 2½ గంటల కాలవ్యవధి గలది	....	75
(2) అభ్యాసపు పరీక్ష (Practical)	....	75

మార్కులు ఈ క్రింది విధముగా ఈయబడును :

ఉత్తీర్ణులగుటకు కనీసపుమార్కులు

	మొత్తము	ప్రథమశ్రేణి	ద్వితీయశ్రేణి
సిద్ధాంతభాగము (Theory)	75	45	30
అభ్యాస ,, (Practical)	75	45	30
	150	90	60

నూటికి 75 మార్కులతో ఉత్తీర్ణులైనవారికి విశేష ఉత్తీర్ణతాపత్రము లిచ్చెదరు.

విషయసూచిక

శ్రీ వాగ్గేయకారకుల చరిత్ర

1. పురందరదాసు

16 వ శతాబ్దములో మధ్వబ్రాహ్మణ ధనికకుటుంబీకుడు వరదప్ప కుమారుడు పురందరదాసు. ఈతని భార్య సరస్వతీ బాయమ్మ. సంగీత వేదోపనిష ద్విద్యానిష్ణాత. పండరీ నాథ భక్తుడు.

తనయావదాస్తియు దానధర్మములకై వినియోగించిన ధర్మ వ్రతుడు. కన్నడములో దేవర నామములు వ్రాసెను. "కర్ణాటక సంగీత పితామహ" అను బిరుదమును పొందెను. ఈతడు వేదాంత విషయికముగా అసంఖ్యాకములగు కీర్తనలు రచించెను. సంగీత విద్యాభ్యాసమున కనుకూలముగా స్వరావళి-అలంకారములు గీతములు-తాయములు-సూళాదులు-ప్రబంధములు రచించెను. స్వరములను మాయామాళవగౌళ రాగములో బోధించుట నీమహనీయుడే ప్రారంభించెనని పెక్కురు చెప్పుదురు.

2. త్యాగరాజు

ఆంధ్రబ్రాహ్మణులు. రామబ్రహ్మం-శాంతమ్మ పుణ్యదంపతుల వరపుత్రుడు త్యాగరాజు. 1759-1847 ప్రాంతమువారు. వీరు తెనుగు దేశమునుండి దక్షిణమునకు వలస వెళ్ళిరి. త్యాగరాజు శొంఠి వేంకట రమణయ్యగారివద్ద సంగీతవిద్య నభ్యసించెను. సహజపాండిత్యము గల వారు. గురువీతని విద్యకై ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించెను. వీరిఅభిమానదైవము శ్రీరామచంద్రమూర్తి. ఇష్టదైవముపై భక్తికీర్తనలు వ్రాయుచు 96 కోట్లు రామనామము జపించి. సాక్షాత్కారసిద్ధినొందెను. నారదమహర్షి వీరికి సన్న్యాసిరూపమున బ్రత్యక్షమై "స్వరార్ణవ" మను గ్రంథము నిచ్చినట్లు చెప్పుదురు: ప్రహ్లాదభక్తి విజయము-నౌకా చరిత్రము అను గ్రంథములే కాక- కృతులు-దివ్యనామసంకీర్తనలు ఉత్సవ సంప్రదాయకీర్తన లనేకము రచించెను. ఈయన రచించినవి 2400 కృతులు అనిచెప్పుదురు. వీరి కవిత్వము ద్రాక్షాపాకము. త్యాగరాజుయొక్క ప్రత్యేక

భావ, రాగ సంపత్తులీయన కృతుల కఖండ ప్రచారమొనర్చినవి. త్యాగరాజు భార్య పార్వతి. చెప్పుకోదగ్గ పతివ్రత భర్త అడుగు లకు మడుగులొత్తుచు ముత్తైదువు గనే పరమపదించెను. త్యాగ రాజును 1847లో తన 88 వ యేట స్వర్గస్థుడాయెను. పలువురీయన వద్ద సంగీత విద్యాభ్యాస మొనర్చిరి. ఈయన శిష్యులలో వీణకుప్పయర్ - మానంబుచావడి వెంకటసుబ్బయ్యగారలు ముఖ్యులు.

3. శ్యామశాస్త్రి

వీరిది తంజావూరుజిల్లా తిరువూరు జన్మస్థానమ. 1763 - 1827 ప్రాంతములోని వారు తండ్రి విశ్వనాథ అయ్యర్. తల్లిపేరు తెలియదు. సుబ్రహ్మణ్యమను పేరు పెట్టు కొన్నను శ్యామ కృష్ణయ్య అని పిలచు కొనెడివారు. ఆ శ్యామ కృష్ణయ్య పేరే రానురాను శ్యామూగా మారి విద్వాంసు డైనతరి శ్యామశాస్త్రి అయినది. శ్యామ శాస్త్రి చిన్నతనముననే సంస్కృతాంధ్రముల నభ్య సించెను. మేనమామ సంగీతమునకు గురువు. తన 18 వ యేట తలిదండ్రులతో తంజావూరునకు వచ్చెను. శ్యామశాస్త్రిని గురించి ఒక వింత కథగలదు. సంగీతస్వామితని యింటికివచ్చి సంగీత గ్రంథముల నిచ్చి యపూర్వ రాగతాళ క్రమములు సాంగముగ దెలిపి 'కుమారా! శ్యామూ! సంగీ తమునం దపార పాండిత్య నిష్ణాతుడ వైతివి. నీకు గొప్ప భవిష్య త్తున్నది. ఇకనుంచి తంజాపురాస్థాన గాయకుడగు ఆది అప్పయ్యగారి సంగీతము వినుచుండుము. దాన మేలు కలిగెడినని బలికి చనియె. శామ్యశాస్త్రియు అటులనే గావించు చుండెను. అప్పయ్య యాతని యం దత్యంత గౌరవాదరములు కలిగియుండెను. ఈతని గురించి ఎన్నియో కథలు గలవు.

శ్యామశాస్త్రి దేవీ భక్తుడు. తత్కారణమున దేవీపరముగా మూడు వందల కృతులు రచించెను. అవి కదళీపాకముగా నుండును. ఇవి

సామాన్యుల కందుబాటులో నుండవు కావున ప్రచారములో లేవు. ఉన్న పెక్కురు శిష్యులకును వాటి నాతడు బోధించ లేదు.స్వర జతులను వర్ణములను కూడ రచించెను.

జ్యోతిషమందు ప్రజ్ఞగలవాడు. త్యాగరాజునకు పరమ మిత్రుడు శ్రీ విద్యాపరుడు. వీరికి పంజు శాస్త్రి, సుబ్బరాయ శాస్త్రి అనుయిద్దరు కుమారులు గలరు. శిష్యులు, సుబ్బరాయ శాస్త్రి, అలచూరు కృష్ణయ్య దాసరి మొదలగువారు.

ఈయన భార్య పతివ్రతా శిరోమణి. భర్తకన్న అయిదు దినములు ముందుగా పరమపదించెను. 1827 వ్యయసంవత్సర శుక్లదశమి తన 64 వ యేట స్వచ్ఛందమరణము నొందెను.

4. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

వేంకటమఖి సంతతిలో రామస్వామి దీక్షితులు అను నాయనకు జన్మించెను. 1775 - 1835 ప్రాంతమువాడు. సర్వవిద్యా పారంగతుడు. 'మణలి' లో చిదంబరయోగి దర్శనముచేసి అచ్చటి నుండి కాశీకి వెళ్ళి అయిదువత్సరము లుండెను. కర్నాటక హిందూస్థానీ సంగీతము లందు ప్రజ్ఞను గణించెను. కాశీ నుంచి తిరిగి వచ్చునపుడు తిరుత్తణిలో సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామీతని నోటిలో కలకండముక్క వేసినట్లు కథగలదు.

అప్పటి నుండి గురుగుహ ముద్రతో కృతులు వ్రాయు చుండెను. నవగ్రహకృతులు - నవార్ణవ కృతులు - పంచలింగస్థల కృతులు (పృధివ్యాపస్తేజోవాయు రాకాశములను, కంజీవరము, తిరువానైక్కావల్, తిరువన్నామలై - కాళహస్తి - చిదంబరములకు పోల్చి వ్రాసినవి) వ్రాయుటయేగాక అపూర్వరాగములలో తానవర్ణములు, రాగమాలికలు లక్షణగీతములు కూడా వ్రాసెను. మొత్తము వీరు వ్రాసినవి 300 కృతులు. అవి సంస్కృత భూయిష్టములు. నారికేళ పాకముగా నుండును. వీరి కృతులను వీరితమ్ములు చినసామి బాల సామి దీక్షితులు మధురలో గానము చేసి మెప్పుపొందిరి. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

నకు చాలమంది శిష్యులు గలరు. అందరిలో ముఖ్యులు తిరుక్కొ డయార్ భారతి, తేవూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్య, తిరువాలూర్ కమలం, అమ్మాణి మొదలగు వారు.

1835 లో ఒక రాకుమారుని వివాహమునకు ఎట్టయపురము వెళ్ళి అచటనే కొంతకాలమునకు తుల కృష్ణ చతుర్దశినాడు దివంగతుడయ్యెను.

5. అరుణా చలకవిరాయర్

నల్లతంబిపిళ్లై-వల్లియమ్మ పుణ్యదంపతుల కుమారుడు. తంజావూరు జిల్లా 'తిల్లైయాది' గ్రామనివాసి 1711 - 1778 ప్రాంతమువాడు. సంగీతవిద్యాద్రష్ట. ద్రావిడభాషలో పంచలక్షణములను తెలిసినదిట్ట. కంబ రామాయణము అర్థోపపత్తులతో ప్రసంగించుట యందతి చతురుడు. రామనాటకమును అరవములో కీర్తనలుగ వ్రాసి ముద్దుకృష్ణమొదలియారు సభలో రామస్వామి దీక్షితులు మొదలగు పండితుల సమక్షమున వినిపించి కనకాభిషేకము పొంది కీర్తిగాంచెను. ఆ నాటకమును విరివిగా ప్రచారము గావించెను.

శిర్గాజీస్థలపురాణం, శిర్గాజీకొవ్వై, హనుమార్ పిళ్ళైతమీజ్, అశోముఖినాటకం మున్నగునవి రచించిరి. వీరికి ఇరువదిమంది శిష్యులుండిరి.

6. గోపాలకృష్ణ భారతి.

1811-1881 ప్రాంతమువారు, తంజావూరుజిల్లా "నారీమనం" గ్రామస్థుడు. తండ్రిరామస్వామిభారతి, తాతకోదండ రామయ్యర్. ఇద్దరును గొప్పవైణికులు: ఈయన యోగ, వేద విద్యల నభ్యసించెను. అజన్మబ్రహ్మచారి. సంగీతవిద్యచే గడించిన ధనము దానధర్మములకై వినియోగించెను.

ఈయన రచనలు 'జ్ఞానబింధు' — జ్ఞానకుమ్మి. అయర్ పాగై నయనార్, తిరునీలకాంతనయనార్, కరైకాల్ అమ్మయార్ చరిత్రములు అను సంగీత నాటకములను గోపాలకృష్ణ అంకితముతో వ్రాసెను. మరియు "నందనార్" చరిత్రములు నాటకముగ వ్రాసి ప్రదర్శింపించెను. స్వోల్ల లంకరమ్, నందిచిందు ఇత్యాది సంగీత లక్షణములను పునరుద్ధరించెను. 1881 సంవత్సరంలో మహాశివరాత్రినాడు పరమపదించెను.

ఓం

శ్రీరస్తు

సంగీత ప్రథమ బోధిని

1. సంగీతోత్పత్తి

శ్లో॥ ఓంకారంచ పరబ్రహ్మ యావదోంకార సంభవః।
అకారోకారమాకార ఏతే సంగీత సంభవాః॥

శ్లో॥ అకారో విష్ణురూపంచ ఉకారో బ్రహ్మరూపకం॥
మకారో భర్గరూపంచ సర్వ మోంకారరూపకం॥

తా॥ ఓంకారము పరబ్రహ్మ స్వరూపము. ఆ ఓంకారమునందే యావత్తు జగము పుట్టెను. అందులో అకార, ఉకార, మకారము లనే మూడక్షరములవలన సంగీతము పుట్టెనని భావము ♦ అందు అకారము విష్ణు స్వరూపమనియు, ఉకారము బ్రహ్మ స్వరూపమనియు, మకారము రుద్రస్వరూపమనియు, ఈ త్రిమూర్తుల స్వరూపమే ఓంకారమని యర్థము

2. సంగీత విభాగము

శ్లో॥ మార్గ దేశి విభాగేన సంగీతం ద్వివిధం మతమ్
ద్రుహిణేన యదుద్దిష్టం యదుక్తం భరతేనచ॥

శ్లో॥ తత్తద్దేశీయయా రీత్యా యత్స్యాల్లోకానురంజనమ్
దేశేదేశేషు సంగీతం తద్దేశీ త్యభిధీయతే॥

తా॥ సంగీతము మార్గమని, దేశి యని రెండువిధములు. అందు 'మార్గము' అనగా ఈశ్వర ప్రణీతమైన భరతఋషిచే ప్రకటింపబడిన సంగీతము. 'దేశి'

అనగా, ఆయా దేశ సంబంధమగు రీతిచే, ఆయా దేశపు జనులను రంజించు సంగీతము.

3. సంగీత శబ్దార్థము

శ్లో॥ గీతవాదిత్ర నృత్యానాం త్రయం సంగీతముచ్యతే।

తా॥ గీత, వాద్య నృత్యముల చేరికయే సంగీత మనంబడును.

రాగ స్స్వరశ్చ తాళశ్చ త్రిభిః సంగీత ముచ్యతే॥

తా॥ రాగము, స్వరము, తాళము లనే మూటి చేరికయు సంగీత మనంబడును.

4. నాదోత్పత్తి

శ్లో॥ ఆత్మావివక్షమాణోఽయం మనః ప్రేరయతేమనః।
నాభిస్థవహ్నిమాహంతి సప్రేరయతిమారుతమ్॥

శ్లో॥ బ్రహ్మగ్రంథిస్థితోనాదః క్రమా దూర్ధ్వపథేచరన్
నాభిహృత్కంఠమూర్ధాస్యే ష్వావిర్భవతి సధ్వనిః
నాదేతిసూక్ష్మశ్చ పుష్టోఽపుష్టశ్చ కృత్రిమః
ఇతిపంచాభిధాం దత్తే పంచస్థానస్థితా క్రమాత్॥

తా॥ తనచేత విచారింపబడిన యీ యాత్మ మనస్సును ఉద్బోధించును. ఆ మనసు నాభియందున్న అగ్నినికొట్టును. ఆ యగ్ని వాయువును ప్రేరేపించును ఆత్మ, మనస్సు, అగ్ని, వాయువు, ఈ నాలుగున్ను కారణములై నాదమును బుట్టించును. బ్రహ్మగ్రంధియందున్న ఆ నాదము ఊర్ధ్వముఖముగా సంచరించుచు, క్రమముగా నాభి, హృదయము, కంఠము, మూర్ధము, అస్యము వీటియందు పుట్టుచున్నది. ఈనాదము నాభియందు అతి సూక్ష్మముగను, హృదయమందు సూక్ష్మముగను, కంఠమునందు పూర్ణముగను, శిరమునందు అపూర్ణముగను, అస్యమందు కృత్రిమముగను పుట్టుచున్నది.

5. నాదలక్షణము

శ్లో॥ ననాదేన వినాగీతం ననాదేన వినాస్వరః
ననాదేన వినారాగ స్తస్మా న్నాదాత్మకం త్రయమ్॥

శ్లో॥ గీతంనాదాత్మకం వాద్యం నాదం వ్యక్తం ప్రశస్యతే।
తద్ద్వయాను గతం నృత్యం నాదాధీన మతస్త్రయమ్॥

శ్లో॥ నాదేన వ్యజ్యతే వర్ణః పదంవర్ణా త్పదా ద్వచః ।
వచసో వ్యవహారో్యం నాదాధీన మతో జగత్ ॥

శ్లో॥ నాదోపాసనయా దేవా బ్రహ్మావిష్ణు మహేశ్వరాః ।
భవంత్యుపాసితా నూనం తస్మాదేతే తదాత్మకాః ॥

తా॥ గీతము, స్వరము, రాగము ఈ మూడున్ను నాదమును విడచియుండవు గాన ఇవి నాదాత్మకంబు ♦ గీతము నాదాత్మకము, వాద్యము నాదముయొక్క వివరణచే ప్రకాశింపబడుచున్నది. నృత్యము గీతవాద్యముల ననుసరించి యున్నది కాన, నీమూడును నాదాధీనము ♦ నాదమువలన అక్షరమును, అక్షరముచే పదమును, పదముచే వాక్యమును, వాక్యముచే లోకవ్యవహారమును, అగుటవలన వీటితోకూడిన యావజ్జగత్తు నాదాధీనము. అట్టి నాదమునుపాసించుటచే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు ముగ్గురున్ను ఉపాసింపబడినవారగుచున్నారు కాన, ఈ త్రిమూర్తులున్నూ నావాత్మకులు.

6. నాదశబ్దార్థము

శ్లో॥ నకారం ప్రాణనామానం దకార మనలం విదుః
జాతః ప్రాణాగ్నిసంయోగా త్తేన నాదోభిధీయతే॥

॥ నాద మను రెండక్షరములలో, న అను యక్షరము ప్రాణ మని ప్రసిద్ధమైయుండును. ద అను యక్షరము అగ్నిరూపమని చెప్పఁబడివది. ఈ కారణముచేత ప్రాణాగ్నులయొక్క సంయోగమువలన నాద మను శబ్ద మయ్యెను.

7. నాద విభజన

శ్లో॥ ఆహతోనాహతశ్చేతి ద్వేధా నాదో నిగద్యతే
తత్రచానాహతం నాద మేకాగ్రస్యసమానసాః ॥

శ్లో॥ గురూపదిష్ట మార్గేణ మహాంత్తః పర్యుపాసతే
దశరక్తి విహీనత్వా న్న మనోరంజకోనృణాం ॥

శ్లో॥ తస్మాదాహతనాదస్య శృత్యాదిద్వారితో ఖిలమ్
జ్ఞేయం వితన్వతే లోక రంజనమ్ భవభంజనమ్॥

తా॥ నాదము ఆహతము, అనాహతము అని రెండువిధములు. అందులో అనాహతనాదము నిశ్చలమనస్సు గలవానికే సాధ్యము. ఈ అనాహత నాదమును గురువులచే నుపదేశింపఁబడిన మార్గముచేత ఋమ లుపాసించుచున్నారు. అదియును రక్తిలేకపోవుటచే జనులకు మనస్సంతోషము గలుగదు కాన ఆహతనాదమును శృత్యాది ముఖముగా తెలిసికొనినయడల జనులకు ఆనందమును, పావనాశనమును సంపూర్ణముగా చేయుచున్నది.

8. నాదవ్యవహారము

శ్లో॥ వ్యవహారే త్వసౌ త్రేధా హృదిమంద్రోభిధీయతే
కంఠే మధ్యో మూర్ధ్ని తారో ద్విగుణశ్చోత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ ఈ నాదము హృదయమునందున్నప్పుడు మంద్రమనియు, కంఠమందున్నప్పుడు మధ్య మనియు, మూర్ధమందున్నప్పుడు తార మనియు చెప్పఁబడును. హృదయ కంఠమూర్ధములను మూడుస్థానములందు నే యే ప్రమాణముగా నుండునో ఆనాదము ఒకదానికంటె నొకటి ఎక్కువగలదై యుండును. కనుక వీనికి మంద్ర మధ్య తారములని పేరు కలిగియున్నది.

9. శ్రుతిలక్షణము

శ్లో॥ ప్రథమశ్రవణాచ్ఛబ్ద శ్శ్రూయతే హ్రస్వమాత్రకః
సాశ్రుతి స్సం పరిజ్ఞేయా స్వరావయవలక్షణా॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యశ్చస్వరా షడ్జ ఋషభ గాంధార మధ్యమాః
పంచమో ధైవతశ్చాథ నిషాద ఇతి సప్తతే॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యస్స్యుః స్వరాస్సర్వే స్వరేభ్యోగ్రామసంభవః
గ్రామేభ్యోజాతయో జాతాః జాతిభ్యోరాగసంభవః॥

తా॥ శ్రుతియనగా శ్రవణమువల్ల ముందుగా నే శబ్దము వినబడుచున్నదో అది షడ్జమము మొదలగు స్వరావయవలక్షణముగల హ్రస్వమాత్రక శబ్దవిశేషము శ్రుతియనఁబడును ‡ అట్టి శ్రుతులవలన షడ్జమము, రిషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, ధైవతము, నిషాదములను సప్తస్వరములు కలిగెను. ఈ సప్తస్వరములవలన గ్రామములును, గ్రామములవలన జాతులును జాతులవలన రాగములును బుట్టుచున్నవి.

10. శుద్ధవికృత స్వరలక్షణము

శ్లో॥ శుద్ధాశ్చ వికృతాశ్చేతి ప్రథమం ద్వివిధాస్స్వరా
నియుత శ్రుతిసంపన్నాః స్వరాశ్శుద్ధా ఇతి స్మృతాః
శ్రుత్యుత్కృష్టాపకృష్టాస్తు వికృతాః ప్రతిపాదితాః॥

తా॥ స్వరములు శుద్ధములని, వికృతములని రెండు విధములు. శుద్ధములనగా, నియతములయిన శ్రుతులతో కూడుకొన్న స్వరములు – వికృతములనగా, నియతశ్రుతులకు హెచ్చుగాని తక్కువగాని అయిన సర్వములు.

11. స్వరశబ్దార్థము

శ్లో॥ స్వరోరంజయతి శ్రోత్రు చిత్తం స స్వర ఉచ్యతే॥

తా॥ స్వ, స్వకీయముగ రం, రంజించునదిగాన స్వరమని చెప్పంబడును.

12. సప్తస్వరధ్వని దృష్టాంతములు

శ్లో॥ షడ్జం మయూరో వదతి గావస్త్వృషభ భాషిణః
అజావికంతు గాంధారం క్రౌంచః క్వణతి మధ్యమమ్॥

శ్లో॥ పుష్పసాధారణేకాలే పికః కూజతి పంచమమ్
ధైవతం హేషతే వాజీ నిషాదం బృంహతేగజః॥

తా॥ షడ్జస్వరమువలె నెమలి కూయును.
ఋషభ స్వరమువలె వృషభంబు ధ్వనించును.
గాంధార స్వరమువలె మేక శబ్దించును.
మధ్యమ స్వరమువలె క్రౌంచపక్షి పలుకును.
పంచమ స్వరమును వసంత ఋతువునందు కోకిల కూయును.
దైవత స్వరమువలె గుఱ్ఱము ధ్వనించును.
నిషాద స్వరమువలె ఏనుగు ఘీంకరించును.

13. సప్తస్వరముల నామములు

శ్లో॥ షడ్జఋషభగాంధారం మధ్యమం పంచమస్తథా
ధైవతం నిషాదశ్చైవ సప్తస్వరవిధీయ్యతే॥

తా॥ ఈ సప్తస్వరములకు షడ్జమము, ఋషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, దైవతము, నిషాదము అనియౌగిక నామములు. వీటికి బ్రతిగా

నుచ్చారణ సౌకర్యార్థ, సంజ్ఞలు స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని, అను ఏడువర్ణ ములు ఏడుస్వరములుగా నేర్పరచబడినవి. ఈ సప్తస్వరంబులకు, ప్రకృతి యని, వికృతియని రెండు నామములు. వానిలో షడ్జ స్వరమును, పంచమ స్వరమును నెప్పటికిః బ్రకృతిగానే చెప్పఁబడినది. తక్కిన రి, గ, మ, ధ, ని అను అయిదు స్వరములును, ప్రకృతి వికృతి భేదంబులు గల్గియుండుటచే పై జెప్పిన సప్తస్వరములును పదియాఱు భేదంబులగు చున్నవి. వాని పేళ్ళు క్రింద వ్రాయఁబడి యున్నవి.

స్వరముల ప్రకృతి వికృతి భేదములు

ప్రకృతి		వికృతి	వికృతి
స	షడ్జమము	లేదు	లేదు
రి	శుద్ధఋషభము	చతుశ్శ్రుతిఋషభము	షట్ఛ్రుతి ఋషభము
గ	శుద్ధగాంధారము	సాధారణగాంధారము	అంతర గాంధారము
మ	శుద్ధమధ్యమము	ప్రతిమధ్యమము	లేదు
ప	పంచమము	లేదు	లేదు
ద	శుద్ధధైవతము	చతుశ్శ్రుతి ధైవతము	షట్ఛ్రుతి ధైవతము
ని	శుద్ధనిషాదము	కైశిక నిషాదము	కాకలి నిషాదము

ఈ ప్రకృతి వికృతిచే కలిగిన పదియాఱు స్వరములను ఆరోహణావరోహణ గతిగా మూర్ఛనయై అనేక మూర్ఛనలచేత, అనంతా వై రాగః యని అసంఖ్యేయ ములుగా అనేక రాగములను కల్పించుచున్నవి. ఈ స్వరములు ఒకదానికంటె నొకటి హెచ్చుచు బోయెనేని ఆరోహణమనియు, తగ్గుచు వచ్చెనేని అవరోహణ మనియుఁ జెప్పఁబడును. వీటియందు షడ్జమపంచమములను ఆధారముగా శ్రుతి గూర్చుకొని జంత్ర గాత్రములయందు వాడుకొనవలయును.

14. స్థాయి ప్రకరణము

అనుభవమందు చతుశ్శ్రుతి ఋషభమును, శుద్ధగాంధారమును, ఒక స్థానము నందే పుట్టుచున్నవి. ఈ ప్రకారము షట్ఛ్రుతి ఋషభమునకు, సాధారణ గాంధార మనియు చతుశ్శ్రుతి ధైవతమునకు శుద్ధనిషాదమనియు, షట్ఛ్రుతి ధైవతమునకు

కైశిక నిషాదమనియు, ఒకధ్వనికే రెండేసి నామములు వాడుకయందున్నవి. కాన ప్రకృతి వికృతిచే గలిగిన స్వరస్థానములు పండ్రెండున్ను, నామములు పదియాఱున్ను కలిగి యున్నవి. వాటి వివర మీక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి.

ఉదాహరణము

పదియారు నామములు.

షడ్జమము.	స		1
శుద్ధ ఋషభము.	రి		2
చతుశ్శ్రుతి ఋషభము. శుద్ధ గాంధారము.	రి గ	ఈ రెంటికి ధ్వని ఒకటే	3
షట్ఛ్రుతి ఋషభము. సాధారణ గాంధారము.	రి గ	ఈ రెంటికి ధ్వని ఒకటే	4
అంతర గాంధారము.	గ		5
శుద్ధ మధ్యమము.	మ		6
ప్రతి మధ్యమము.	మ		7
పంచమము.	ప		8
శుద్ధ దైవతము.	ధ		9
చతుశ్శ్రుతి దైవతము. శుద్ధ నిషాదము.	ధ ని	ఈ రెంటికి ధ్వని ఒకటే.	10
షట్ఛ్రుతి దైవతము. కైశిక నిషాదము.	ధ ని	ఈ రెంటికి ధ్వని ఒకటే.	11
కాకలి నిషాదము.	ని		12
షడ్జమము.	స		,,

పండ్రెండు స్థానములు.

ఇట్లు యీపైచెప్పిన షడ్జమము మొదలు ఆరోహణగతిగా మరల షడ్జమమునందుట ఒక స్థాయి యనంబడును. అది మంద్రము, మధ్యము, తారము అని త్రివిధము. వీటి యన్నిటిలో మంద్రస్థాయి తక్కువ యయినది. మధ్యమ స్థాయి మంద్రతారములకు మధ్యనుండునది. తారస్థాయి ఈ రెంటికంటె హెచ్చైనది.

15. ఉదాహరణము

మంద్రస్థాయి	మధ్యస్థాయి	తారస్థాయి
స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని

ఇందు నక్షత్రసంజ్ఞగల గుఱుతులు, స్వరములకుఁ గ్రింద నుండెనేని మంద్రస్థాయియనియు, స్వరములకు పైనుండెనేని తారస్థాయియనియు, సంజ్ఞ లేకుండెనేని మధ్యస్థాయియనియు. నూహించునది. మఱియు ఈ నక్షత్రము గుఱుతులవలన స్వరాలంకార గీతపదవర్ణకృతులు మొదలగు పాటలయొక్క స్వరములు యీ స్థాయియందు ఉంటున్నవని తెలిసికొనవచ్చును.

16. దశవిధగమకములు

శ్లో॥ ఆరోహమవరోహంచ ఢాలుస్ఫురిత కంపితాః
ఆహతః ప్రత్యాహతశ్చ త్రిపుశ్చాందోళమూర్ఛనాః॥

1	ఆరోహణము	సరిగమ పధనిస
2	అవరోహణము	సనిధప మగరిస
3	ఢాలు	సప, సమ, సగ, సరి, సస
4	స్ఫురితము	ససరిరి గగమమ
5	కంపితము	పాపపపప, ఒక్క స్థానమునందు నిలిచి
6	ఆహతము	సరి రిగ గమ [తంత్రి నల్లార్చుటు]
7	ప్రత్యాహతము	సని నిద ధప
8	త్రిపుచ్ఛము	ససస, రిరిరి, గగగ, మమమ
9	ఆందోళము	సరిసపాప, రిగరిమామ
10	మూర్ఛన	సరిగమపధని, రిగమపధనిస

17. సప్తతాళములు

శ్లో॥ ధ్రువోమఠ్యోరూపకశ్చ ఝంపా త్రిపుట ఏవచ
ఆటతా ళేక తాళేశ్చ సప్తతాళాః ప్రకీర్తితాః॥

తా॥ ధ్రువతాళము, మఠ్యతాళము, రూపకతాళము, జంపెతాళము, త్రిపుట తాళము, అటతాళము, ఏకతాళము. అని తాళములు ఏడు.

18 సప్తతాళముల అంగలక్షణం

శ్లో॥ లఘుచద్రుతద్విలఘుచ ధ్రువతాళాంగమేవచా॥ | 0 | |
,, లఘుద్రుతలఘుశ్చైవ మఠ్యతాళే ఇతిస్మృతః॥ | 0 |
,, ద్రుతమేకం లఘుర్యేకో రూపకస్య ప్రకీర్తితః॥ 0 |
,, లఘుచాను ద్రుతంచైవ ద్రుతోఝంపేతి కీర్తితః॥ | 0 0
,, లఘుద్రుతద్రుతశ్చైవ త్రిపుటతాళాంగమేవచా॥ | 0 0
,, లఘుద్వంద్వం ద్రుతద్వంద్వం ఆటతాళాంగమేవచా॥ | | 0 0
,, ఏకతాళే లఘుస్మృతః॥ |

తా॥ ధ్రువతాళమునకు, ఒక ద్రుతము మూడు లఘువులును, మఠ్యతాళమునకు రెండు లఘువులు ఒక ద్రుతమును, రూపకతాళమునకు ఒక ద్రుతము ఒక లఘువును, జంపెతాళమునకు లఘువు అనుద్రుతము ద్రుతమును, త్రిపుట తాళమునకు ఒక లఘువు రెండు ద్రుతములును, అటతాళమునకు రెండు లఘువులు రెండు ద్రుతములును, ఏకతాళమువకు ఒక లఘువును, ఈ తీరున భరతాచార్యులు మొదలగువారివలన నియమించబడినవి.

19. సప్తతాళములకు ఘాతలు

ఘాత అనగా చేతితో కొట్టెడి దెబ్బకు పేరు

శ్లో॥ ధ్రువతాళే చతుర్ఘాతే మఠ్యకాయాం త్రయోమతః
రూపకేతుచ ఝంపాయాం త్రయం త్రిపుట యత్రయం
ఆటతాళేతు చత్వారో ఏకతాళేతు ధక్కరః॥

తా॥ ధ్రువతాళమునకు ఘాతలు నాల్గును, మఠ్యతాళమునకు ఘాతలు మూడును రూపకతాళమునకు ఘాతలు రెండును, ఝంపెతాళమునకు ఘాతలు మూడును, త్రిపుటతాళమునకు ఘాతలు మూడును, ఆటతాళమునకు ఘాతలు నాల్గును, ఏకతాళమునకు ఘాత ఒకటియు, ఉండునని ఇటుల భరతాచార్యుల వలన జెప్పఁబడెను. మఱియు. పాటలు మొదలగునవి పాడుటయందు తాళ మును దురితముగా వేయవలసినపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలచేతనే వేయ బడును. ఇదియునుగాక, కంచు మొదలగు లోహతాళములతో వాయించు నపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలవల్లనే వేయఁబడును.

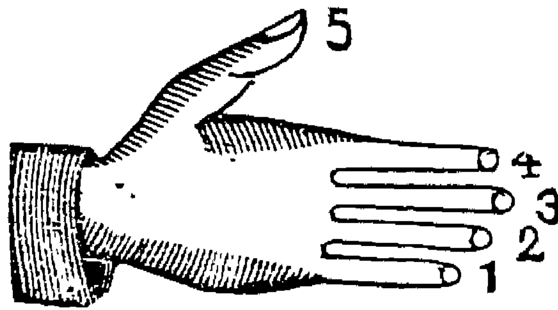
20. తాళములయొక్క షడంగములు

షడంగముల పేర్లు	అంగ సంజ్ఞలు.	అక్షర కాలము
అనుద్రుతము	∪	1
ద్రుతము	○	2
లఘువు	I	4
గురువు	S	8
ప్లుతము	˙I S	12
కాకపాదము	+	16

21. తాళమునకుంగల జాతులు

ఐదుజాతుల పేర్లు	అక్షరములు
చతురశ్రజాతి	4
త్రిశ్రజాతి	3
మిశ్రజాతి	7
ఖండజాతి	5
సంకీర్ణజాతి	9

ఈ షడంగములలో అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు అనే ఈ మూడంగములు మాత్రము పై నుదహరించిన సప్తతాళములయందు నుపయుక్తములై యున్నవి. తక్కినవి నూటొక్క తాళములయందు ప్రయోగింపబడియున్నవి. మఱియు ఏతాళములకైనను, అనుద్రుతము ఒక అక్షరమును, ద్రుతము రెండక్షరములును, లఘువు నాలుగక్షరములను గలిగియుండును. ఇందులో లఘువుమాత్రము జాతిభేద మగుచున్నది. లఘువును జాతిభేదముగా వేయుటకు చేతివ్రేళ్ళయొక్క పేళ్ళను దెలిసియుండవలయునుగాన, వాటి పేర్లుక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి.

1—ఈ అంకెగలది, కనిష్ఠకయనే చిటికెనవ్రేలు.

2—ఈ అంకెగలది, అనామికమను వ్రేలు.

3—ఈ అంకెగలది, మధ్యమవ్రేలు.

4—ఈ అంకెగలది, తర్జని వ్రేలు.

5—ఈ అంకెగలది, అంగుష్టమనే వ్రేలు.

ఈ ఐదువ్రేళ్ళయందు చతురశ్ర, త్రిశ్ర, మిశ్ర, ఖండ, సంకీర్ణములనే ఐదు జాతుల లఘువులను, వేసెడి క్రమ మెటువలెనంటే:—

చతురశ్రజాతిలఘువు వేయవలసినపుడు, తొలుత ఘాతయు, తరువాత చిటికిన వ్రేలును, అటువెనె అనామిక, మధ్యమవ్రేలువఱకు నాలుగక్షరములు వేయుట చతురశ్రజాతి లఘు వనంబడును.

తిశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అనామికమను వ్రేలువఱకు మూడక్షరములు నడుపుట తిశ్రజాతి లఘువనంబడును.

మిశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అంగుష్టమువఱకు బోయి మఱల చిటికినవ్రేలువఱకు ఏడు అక్షరములు వేయుట మిశ్ర జాతి లఘు వనంబడును.

ఖండజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలు తర్జనీవ్రేలువఱకు ఐదక్షరములు వేయుట ఖండజాతి లఘు వనంబడును.

సంకీర్ణజాతి లఘువు ఘాతమొదలు అంగుష్టమనే వ్రేలువఱకు బోయి, మరల చిటికెన, అనామిక, మధ్యమ వ్రేలు వఱకు తొమ్మిదక్షరములు క్రమముగా వేయుట సంకీర్ణజాతి లఘువనంబడును.

ఇందువల్లనే సప్తతాళములు ఐదుజాతులచే ముప్పదిఐదు తాళములగుచున్నవి. వాటి వివర మీక్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

ముప్పదియైదు తాళముల విమర్శ పథకము

సంఖ్యా	సప్త తాళముల పేర్లు	తాళ అంగ సంజ్ఞలు	త్రిశ్రజాతి		చతురశ్ర జాతి		ఖండజాతి		మిశ్రజాతి		సంకీర్ణజాతి	
			తాళములు	అక్షరసంఖ్య	తాళములు	అక్షరసంఖ్య	తాళములు	అక్షరసంఖ్య	తాళములు	అక్షరసంఖ్య	తాళములు	అక్షరసంఖ్య
1	ధృవ	।०।।	మణి	11	శ్రీకర	14	ప్రమాణ	17	పూర్ణ	23	భువన	29
2	మఠ్య	।०।	సార	8	సమ	10	ఉదయ	12	ఉదీర్ణ	16	రావ	20
3	రూపక	०।	చక్ర	5	పత్తి	6	రాజ	7	కుల	9	బిందు	11
4	ఝుంపె	।∪०	కదంబ	6	మధుర	7	చణ	8	సుర	10	కద	12
5	త్రిపుట	।००	శంఖ	7	ఆది	8	దుష్కర	9	శిల	11	భోగ	13
6	అట	।।००	గుప్త	10	లేఖ	12	విదళ	14	లోక	18	ధీర	22
7	ఏక	।	సుధ	3	మాన	4	రత	5	రాగ	7	వసు	9

22. గ్రహప్రాణ లక్షణము

శ్లో॥ అతీతా నాగతశ్చైవ సమశ్చ విషమోపిచ
గ్రహాశ్చతుర్విధా ప్రోక్తా తత్స్వరూపం నిరూప్యతే॥

తా॥ అతీతము, అనాగతము, సమము, విషమము అని గ్రహములు నాలుగు విధములు.

గ్రహముల వివరణము

శ్లో॥ గీతాతీతేత్వతీతస్యా త్తాళాతీతే త్వ నాగతః
గీతాయా తాళసంయుక్తో సమగ్రహ మితీరితమ్॥

ఆద్యంతర యోరనియమో విషమశ్చ ప్రకీర్తితః
మాత్రాధిక్యంచ తస్యైవ క్వచిత్కేచిత్ప్రచక్షతే॥

తా॥ గీతము నడిచినపిమ్మట తాళము నడచుట అతీతమనంబడును. తాళము నడిచినపిదప గీతము నడుచుట అనాగత మనంబడును. తాళగీతములు సమముగా నడుచుట సమమనంబడును. ఈమూడు విధములుగాక నడచునది విషమ గ్రహ మనంబడును. మఱియు, గీతాదులకన్నను తాళమాత్రలు రెండుగాని, మూడుగాని, నాలుగుగాని, అతీతమైతే అది అతీతగ్రహమనియు, ఇన్నిమాత్రలే అనాగతమైతే అది అనాగత గ్రహమనియు, సదరు ప్రకారము 5, 6, 7, 8 మాత్రలు గీతముకంటె అతీతమైనను అనాగతమైనను అది విషమ గ్రహమనంబడును. ఇటుల రంగరాజ లొల్ల భట్టులు మొదలైన భారతభాష్య వ్యాఖ్యాతలు నిర్ణయించినారు.

23. లయప్రాణ లక్షణము

శ్లో॥ తాళాంతరాళవర్తీయః కాలోసౌ లయనామకః
ద్రుతమధ్యవిళంబాశ్చ భవేయుస్త్రివిధా లయాః
ద్రుతోమధ్యో విళంబశ్చ ద్రుతశ్శీఘ్రతమోమతః
ద్విగుణాద్విగుణో జ్ఞేయో తస్మాన్మధ్య విళంబితౌ॥

తా॥ తాళమునడుమ నడిచెడికాలము లయ యనంబడును. అది ద్రుతము, మధ్యము విళంబము; అని త్రివిధములు. అందు మిక్కలి శీఘ్రమయిన ద్రుతము. దానిని ఇనుమడింప మధ్యము. దానిని ఇనుమడింప విళంబిత మగును. ద్రుతలయ అనగా పాడుటకు నెంతత్వరగా తాళమువేసికొని పాడనగునో అట్లు తాళమువేసికొని పాడుట. మధ్యలయ అనగా, ధృతలయకు రెట్టింపువిళంబము చేయుట. విళంబము అనగా, ఆమధ్యలయకంటె రెట్టింపు విళంబముచేయుట. మఱియు, (గీతతాళాదీనా మేకత్రవిరామోలయః) అనియు, "శ్రుతిర్మాతా పితాలయః" అనియు, జెప్పియుండుటచేత లయ, ముఖ్యప్రాణమని నెఱుంగునది.

24. రాగస్థానముల విమర్శ

ఈ గ్రంథమందుండు స్వరాలంకార గీతములకుగల రాగములయొక్క మేళము లనుసహా వాటిపైనే ఉదహరింపఁబడియున్నవి. ఆయా రాగస్థానములను దెలియుటకై ఈ క్రింద వ్రాయబడియున్న గుఱుతులనుబట్టి తెలిసికొనవలయును.

శు—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, శుద్ధమనియు
చ—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, చతుశ్రుతియనియు
ష—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, షట్ఛ్రుతియనియు
సా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, సాధారణ గాంధారమనియు
అం—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, అంతర గాంధారమనియు
ప్ర—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, ప్రతిమధ్యమనియు
కై—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కైశిక నిషాదమనియు
కా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కాకలి నిషాదమనియు నూహింపవలెను.

ఉదాహరణము

మాయామాళవగౌళ రాగము

నెం. 1	స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
	,,	శు	అం	శు	,,	శు	కా	,,	ఇది అవరోహణము

నెం. 2 మాయామాళవగౌళ—స, శురి, అంగ, శుమ, ప, శుధ, కాని.

ఇట్లు పై నుదహరించిన ప్రకారము రాగములయొక్క ఆయాస్థానములను దెలియుటకై 1టొ నెంబరు పద్ధతిగాను, 2డొ నెంబరు పద్ధతిగాను, స్వరములకు క్రిందనుగాని, ప్రక్కనుగాని, ఏయే అక్షరములు గుఱుతులుగా వ్రాసియుండునో ఆ స్వరములను ఆయా స్థానములని యెఱుంగవలెను.

మఱియు పై నుదహరించిన 1, 2, నెంబర్లుగల మాయామాళవగౌళ రాగముయొక్క స్వరస్థానము లెవ్వియనగా, షడ్జమము, శుద్ధరిషభము, అంతరగాంధారము, పంచమము. శుద్ధధైవతము కాకలి నిషాదము అనునవి ఇట్లె ఆయా రాగములయొక్క స్వరస్థానములు నివి ఇవి యని గ్రహించవలయును.

25. శ్రుతిజేయు పద్ధతి

జంత్రగాత్రాదులయందు సంగీతము నభ్యసించువారలు ముఖ్యముగా శ్రుతిని జేసి కొనేవిధమును దెలిసియుండవలెను. సంగీతమునకు మూలాధారమయినది

శ్రుతి. అట్టి శ్రుతిని దెలిసియుండుట, సంగీత మవలంభించే ప్రతి మనుజునకును, నావశ్యకము. తంబురయందుగాని ఫిడెల్ యందుగాని శ్రుతిని జేయునప్పుడు తొలుత షడ్జమతంత్రిని హెచ్చించి, పీటవద్దనుండి బిరడాలకు సమీపమున నుండే మెట్టువద్దకు ఒకదారమును పైజెప్పిన మెట్టువద్దనుండి కొలిచి, ఆ దారమును మూడుభాగములుచేసి, అందులో ఒకభాగమగు దారమును పైజెప్పిన మెట్టువద్ద నుండి కొలిచి, ఆ కొలతల చివర దేనితోనైనను గుఱుతుజేసి ఆ గుఱుతుమీద మన వ్రేలుఉంచి మీటి నట్టయిన, అది పంచమ స్వరము పలుకును. ఆ నాదములో రెండవతంత్రిని జేర్చినయెడల శ్రుతియౌను. ఆ శ్రుతుని సా, పా, యని యూహించి పాడుకొనవలెను.

ఇట్టి అపూర్వమైన ఈ సులభమార్గము విద్యార్థుల కత్యంతోపయుక్తము.

26. ఫిడెల్ వాద్యప్రకరణము

1. ఫిడెలు, వీణె మొదలగు జంత్రవాద్యముల నభ్యసించువారును, గాత్రముల యందు నభ్యసించువారును, ఈ గ్రంథమందుండు స్వరావళి మొదటినుండి గీత ముల వఱకు సాధకముచేయు విధ మెటువలెననగా, ఫిడెలునందు ప్రథమకాల ముగా స్వరములు వాయించవలసినపుడు, విళంబముగా నొక్కొక కమానుగీతకు ఒక్కొకస్వరము పలికేలాగునను, ఆ యొక్క కమానులోని రెండవకాలమున రెండేసి స్వరములు పలికే లాగునను మూడవకాలమున కమాను ఒకటికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున కమాను ఒకటికే ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను, ఇవ్విధంబున స్వరావళి, జంట, అలంకారములు, గీతములు మొదలగు నవి ఫిడెలునందు సాధకము చేయవలయును.

2. గాత్రములయందు స్వరావళి మొదలగు సాధకము చేయవలసినపుడు, చేతితోవేసెడు తాళాక్షరమునకు, ప్రథమకాలమున వ్రేలికి ఒక స్వరము చొప్పునను, రెండవకాలమున వ్రేలికి రెండేసి స్వరముల చొప్పునను, మూడవకాలమున వ్రేలికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున వ్రేలికి ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను తాళమునకు సరిపఱచుకొని గాత్రములయందు సాధకము చేయవలయును. మఱియును, ఫిడెలు వాయించువారికి కమానుయొక్క నడకచేతనే తాళగతిని దెలియుటకు హేతువగుచున్నది. వీణ మొదలగు నఖవాద్యములవారికి మీటుయొక్క నడకయే తాళగతిని దెలుపును. గాత్రపాటకులకు చేతియొక్క నడక వలననే తాళగతి దెలియుచున్నది.

ఈ పైజెప్పిన పద్ధతులప్రకారము స్వరావళి మొదలగునవి అనులోమ, విలోమ క్రమమున సాధకము జేసినయెడల తాళముయొక్క కాలప్రమాణము దృఢపడు టకు హేతువగుచున్నది.

27. అనులోమ విలోమక్రమము

అనులోమమనగా— ఫిడెలునందు ప్రథమ కాలముగా కమాను వేయుచు ఆ కమానులోనే క్రమముగా 1-2-3-4 కాలములవఱకు స్వరములను పలికించునది, అనులోమ మనంబడును.

విలోమ మనగా— స్వరములను ప్రథమకాలముగా నడుపుచు, కమానుచేత 1-2 3-4 కాలములుగా వాయించునది విలోమ మనంబడును.

మఱియు, గాత్రమునందు నభ్యసించువారలు చేతిలో ప్రథమకాలముగా తాళమువేయుచు నోటితో 1-2-3-4 కాలములు స్వరముపాడుట అనులోమ మనంబడును. స్వరములను ప్రథమకాలముగా పాడుచు, చేతితోవేసెడి తాళాక్షరములను 1-2-3-4 కాలములు నడిపించునది విలోమమనంబడును. ఇట్లు స్వరములన్నిటి యందును, అనులోమ విలోమక్రమమున సాధకము చేయవలయును.

28. వీణావాద్యప్రకరణము

వీణెకు సప్తతంత్రులుగలవు. అందు 1 అనుమందరము, 2 మందరము, 3 మందర పంచమము, 4 షడ్జమము, యీ నాల్గు న్నూ పైనవేయు తంత్రులు. ప్రక్కన శృతికి, తాళమున కుపయుక్తముగ మూడుతంత్రు లమర్చియుండును. 1 షడ్జమము 2 పంచమము, 3 తారము కలవు. వాయించునప్పుడు కుడిచేతితో మీటుచూ దాని కమర్చియున్న 24 మెట్లనగా రెండు స్థాయిలు, దానిలో స్వరములను యెడమచేతి యొక్క వ్రేళ్ళతో మెట్టుమీద అదిమిపెట్టి ఆయా స్వరములను, పలికించవలయును. షడ్జమము నాల్గవతీగెయై యున్నది. ఆ తీగెయే మధ్యమ స్థాయికి ప్రారంభషడ్జమము. అందువల్ల మీటినయెడల అషడ్జమమే పల్కును. ప్ర శుద్ధరిషభము, మేరువుగాక మొదటిమెట్టు శుద్ధరిషభము పల్కును. నాల్గవ మెట్టు అంతరగాంధారము. అయిదవమెట్టు శుద్ధమధ్యమము. యేడవమెట్టు పంచమము, యెనిమిదవమెట్టు శుద్ధదైవతము, పదకొండవమెట్టు కాకలినిషాదము, పండ్రెండవమెట్టు తారషడ్జమము నుపయోగించిన యెడల మనకు సంగీతమునకు ప్రారంభించు మాయామాళవగౌళ రాగ స్థానములగును. విశేషములన్ని గురుముఖత తెలుసుకొనవలయును.

29. గోటువాయిద్య ప్రకరణము

ఈ వాయిద్యము వీణె ననుసరించియె యన్నివిషయము లుండును, కాని వీణెకు వేయునట్టి మెట్లుండవు. వీణెమాదిరిగానే మీటుచు యెడమచేతిన యొక చిన్నకొయ్యముక్కను పట్టుకొని దానితోటి పై తంత్రులమీదా యా స్వరముల ధ్వనులనుబట్టి వాయించవలయును.

30. ఫ్లూటు వాయిద్య ప్రకరణము

ఇది వేణు (అనగా వెదురు) చేత తయారు చేయబడి సప్తరంధ్రములు వేసి దానియొక్క మొదటిలో యొక పెద్ద రంధ్రమునువేసి దానిలోనే గాలివదలుచు యీ యేడు రంధ్రములనే సగమునూత, పాతికమూత వ్రేళ్ళతో మూయుటవల్ల పదునారు స్థానములు గల్గుచున్నవి. అనుభవవేద్యము.

శ్రీరస్తు

రాగప్రకరణము

రాగశబ్దార్థము

శ్లో॥ యోాయంధ్వని విశేషస్తు స్వరవర్ణ విభూషితః ।
రంజకోజన చిత్తానాం సరాగః కథితోబుధైః ॥

తా॥ రాగ మనగా, స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడి, జనుల చిత్తమును ఆనందింపచేయునట్టి ధ్వని విశేషము రాగ మనంబడును.

శ్లో॥ స్థాయారోహా వరోహేచ సంచారీత్యథ లక్షణమ్ ।
స్థిత్వాస్థిత్వా ప్రయోగ స్స్యాదేకైకస్య స్వరస్యయః ॥

శ్లో॥ స్థాయీా వర్ణస్సవిజ్ఞేయః పరావస్వర్థనామకౌ ।
ఏతత్సమ్మిశ్రణాద్వర్ణ స్సంచారీ పరికీర్తితః ॥

తా॥ రాగము-స్థాయి, ఆరోహి, అవరోహి, సంచారి యని నాలుగువిధములు. అందు ఒక్కొక్క స్వరమును విళంబముగా నిలిపి నిలిపిపాడుట స్థాయి యనఁబడును. స్వరములు సరిగమపధనిస యని క్రమముగా హెచ్చుట ఆరోహి యనఁబడును. సనిధపమగరిస యని క్రమముగా తగ్గుట అవరోహి యనఁబడును. ఈ మూటియొక్క చేరిక సంచారి యనఁబడును.

శ్లో॥ షాడవౌడవ సంపూర్ణ భేదాద్రాగ స్త్రిధామతః ।
ఔడవః పంచభిఃప్రోక్త స్స్వరైషడ్భిస్తుషాడవః ।
సంపూర్ణ స్సప్తభిర్జ్ఞేయ ఏవంరాగ స్త్రిధామతః ॥

తా॥ రాగములు – షాడవము, ఔడవము, సంపూర్ణము అని మూడు విధములు. అందు ఔడవము ఐదు స్వరములును, షాడవము ఆఱు స్వరములును; సంపూర్ణము సప్త స్వరములును, కలిగియుండును.

ఉదాహరణము

	ఆరోహణము	అవరోహణము
సంపూర్ణము ...	స రి గ మ ప ధ ని స	– స ని ధ ప మ గ రి స॥
షాడవము ...	స రి గ మ ప ధ స	– స ధ ప మ గ రి స ॥
ఔడవము ...	స రి గ మ ప స	– స ప మ గ రి స॥

ఈ సంపూర్ణ షాడవ ఔడవములలో సంపూర్ణము ఒక్క భేదమును, షాడవము ఆఱు భేదములును, ఔడవము పదిహేను భేదములును గలిగి ఇరువదిరెండు భేదంబు లయ్యెను.

న్యాసాంశ గ్రహస్వర లక్షణము

శ్లో॥ గీతాదౌ స్థాపితోయస్తు సగ్రహస్వర ఉచ్యతే ।
న్యాసస్వరస్తు విజ్ఞేయో యస్తుగీత సమాపకః ।
బహుళోయః ప్రయోగేషు సోయమంశ స్వరోమతః ॥

తా॥ రాగము నారంభించు నపుడేమి, మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి, ఆ స్వరములోనే నిలుపబడినది, గ్రహస్వర లేక ఎడ్పు యనంబడును. ఒక్కొక్క రాగమును ఆలాపించునపుడు సంగతి విన్యాసముయొక్క చివరస్వరము మీద నిలుపుట న్యాస స్వర మనఁబడును. ఆయా రాగములలో సంగతివేసి పాడునప్పుడు ప్రయోగములందు విస్తారమై మాటిమాటికి ఉపయోగింపబడి రక్తియిచ్చునట్టి స్వరము అంశ స్వర మనంబడును. ఇట్లు ఆయా రాగములయొక్క రూపమేర్పడుటకు న్యాసాంశ గ్రహస్వరములు ఈయీ రాగములకు నివి యివి యని ప్రాచీనులు కొన్ని రాగములకు నిర్ణయించి యున్నారు.

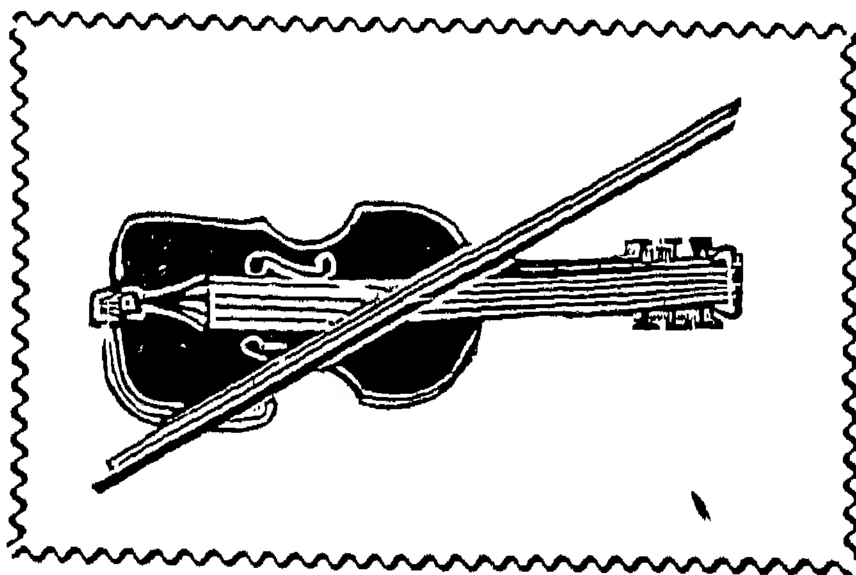
వందనశ్లోకము

శ్లో॥ చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృతిర్జగదాత్మనామ్ ।
నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే ॥

సంగీతము నాధప్రధానంబై జంత్ర గాంత్రములయందు స్వర విన్యాసముచే నవ్యక్త మధురమై, శిశుపశు ఫణ్యాదులకును బారవశ్య దాయకంబై ఐహికాముష్మిక సుఖదాయకంబునై యొప్పుచుండు శాస్త్రము. అట్టి సంగీత శాస్త్రమును యభ్యసించువారలు తొలుత శ్రుతి గూర్చుకొని పిమ్మట స రి గ మ ప ద ని స ష ని ధ ప మ గ రి స అను నీ స్వరములను అరోహణ అవరోహణ గతిగా, అదితాళము వేసికొని, కాలము దెలిసి హెచ్చు తక్కువలు గానీయక తాళమునకు సరిపరచుకొని, ముందర విళంబముగా ప్రథమ కాలము, పిమ్మట ద్వితీయ కాలమును అనంతరము తృతీయ కాలమును, తదనంతరము చతుర్థ కాలమును క్రమముగా అ రాగముయొక్క స్వరస్థానములను గుఱు తెఱిగి సాధకము చేయవలెను.

మఱియును, అదితాళము ఒక్క లఘువును, రెండు ద్రుతములును గలది. దీనికి అంగసంజ్ఞ 100 ఇందు నిలువుగీటు గల గుఱుతు లఘు వనియు, రెండుసున్నాలు రెండు ద్రుతము లనియు నెఱుంగవలెను. ఈ అదితాళముయొక్క లఘుద్రుతములను వేసెడి క్రమ మెటువలె నంటే, తొలుత లఘువును, పిమ్మట రెండు ద్రుతములను వేయవలెను. లఘువు అనగా, ఘాత మొదలు వ్రేలువఱకు నాలుగక్షరములు వేయునది.

ద్రుత మనగా, దెబ్బ ఉసివేయుట. అందు ఉసి యనగా, దెబ్బవేసిన చేతిని కుడివైపుకు విసరుట ఇట్లే రెండవ ద్రుతమున్ను వేయవలెను. దీని వివరణ మీ క్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

1. రాగ స్వరావళీ వరుసలు

15 వ. మేళకర్త రాగము

స-శుద్ధ-అంగ-శుమ-ప శుధ-కాని

అ. సరిగమపధనిస̇

అ. స̇నిధపమగరిస

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అక్షరములు

। ఇది లఘువు				O ఇది ద్రుతము		◡ ఇద ద్రుతము	
ఘాత	చిటికనవ్రేలు	అనామికవ్రేలు	మధ్యవ్రేలు	దెబ్బ	ఉసి	దెబ్బ	ఉసి
			ప్రథమ	కాలము			
స స̇	రి ని	గ ధ	మ ప	ప మ	ధ గ	ని రి	స̇ స
			రెండవ	కాలము			
స రి	గ మ	ప ధ	ని స̇	స̇ ని	ధ ప	మ గ	రి స
			మూడవ	కాలము			
స రి గ మ	ప ధ ని స̇	స̇ ని ధ ప	మ గ రి స	స రి గ మ	ప ధ ని స̇	స̇ ని ధ ప	మ గ రి స॥
			నాల్గవ	కాలము			
సరిగమపధనిస̇	స̇నిధపమగరిస	సరిగమపధనిస̇	స̇నిధపమగరిస	సరిగమపధనిస̇	స̇నిధపమగరిస	సరిగమపధనిస̇	స̇నిధపమగరిస

ఇట్లు ఈ క్రింద వ్రాసియుండు స్వరముల అన్నిటియందును, పైజెప్పిన 1, 2, 3, 4 కాలముల పద్ధతిని సాధకము చేయవలయును.

	I 4 అ. దె-త్రే1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ	I 4 అ. దె-త్రె1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ
2	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	స రి స̇ ని	గ మ ధ ప	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
3	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	స రి స̇ ని	స రి స̇ ని	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
4	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	పా మా	స రి స ని	స రి గ మ స̇ ని ధ మ	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
5	స రి గ మ స̇ ని ద ప	ప మ మ ప	గ రి ధ ని	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
6	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప మ మ ప	ధ ప గ మ	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
7	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	స మ స ప	గ రి ధ ని	స రి గ మ స̇ ని ధ ప	ప ధ మ గ	ని స̇ రి స॥
8	స రి గ మ గ మ ప ధ	పా ని ధ	గ మ ప మ	పా , , గ మ ప గ	పా మ గ	, , రి స॥
9	సా̇ ని ధ గ మ ప ధ	నీ ని ధ	ధ ప ప మ	ధా ప మ గ మ ప గ	పా మ గ	పా రి స॥
10	స రి గ మ నీ నీ పా పా స̇ ని ధ ప	ప ధ ధ ప మ గ మ గ	ని స̇ ధ ని మ ప రి స	రీ̇ సా̇ ధా ధా మా మా స̇ ని ధ ప	ని ధ ప మ గ రి మ గ	ని స̇ ప ధ గ మ రి స॥

2. హెచ్చు స్థాయి వరుసలు

ధీర శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

29 వ మేళకర్త రాగము — ఆరో. సరిగమపధనిస̇

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని — అవ. స̇నిధపమగరిస

	I 4 అ. దె-వ్రె1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ	I 4 అ. దె-వ్రె1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ
1	స రి గ మ	ప ధ	ని స̇	సా̇ , ,	సా̇	, ,
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స ॥
2	స రి గ మ	ప ధ	ని స̇	సా̇ , ,	సా̇	, ,
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ స̇	రి̇ స̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స ॥
3	స రి గ మ	ప ధ	ని స̇	సా̇ , ,	సా̇	, ,
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ రి̇	స̇ రి̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ స̇	రి̇ స̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స ॥
4	స రి గ మ	ప ధ	ని స̇	సా̇ , ,	సా̇	, ,
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ మ̇	గ̇ రి̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ రి̇	స̇ రి̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ స̇	రి̇ స̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స ॥
5	స రి గ మ	ప ధ	ని స̇	సా̇ , ,	సా̇	, ,
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ మ̇	ప̇ మ̇	గ̇ మ̇ గ̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ మ̇	గ̇ రి̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	గ̇ రి̇	స̇ రి̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ స̇	రి̇ స̇	స̇ రి̇ స̇ ని	ధ ప	మ ప
	ధ ని స̇ రి̇	స̇ ని	ధ ప	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స ॥

3. తగ్గు స్థాయి వరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ. మేళకర్త రాగము — ఆరో. సరిగమపధనిస̇

స-శురి-అంగ-శుమ-పశుధ-కాని — అవ. స̇నిధపమగరిస

	I 4 అ దె-వ్రే1-2-3	O 2 అ దె-ఉ	O 2 అ దె-ఉ	I 4 అ దె-వ్రే1-2-3	O 2 అ దె-ఉ	O 2 అ దె-ఉ
1	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా	, ,
	గ రి స ని̣	స రి	గ మ	స రి గ మ	ప ద	ని స̇ ॥
2	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా	, ,
	గ రి స ని̣	స స	ని̣ స	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	స రి	గ మ	స రి గ మ	ప ద	ని స̇ ॥
3	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా	, ,
	గ రి స ని̣	ధ̣ ని̣	స ని̣	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	స స	ని̣ స	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	స రి	గ మ	స రి గ మ	ప ద	ని స ॥
4	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా	, ,
	గ రి స ని̣	ధ̣ ఫ	ధ̣ ని̣	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	ధ̣ ని̣	స ని̣	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	స స	ని̣ స	స ని̣ స రి	గ మ	ప మ
	గ రి స ని̣	స రి	గ మ	స రి గ మ	ప ధ	ని స ॥
5	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా	, ,
	స ని̣ ధ̣ ని̣	ని̣ స	రి స	ని̣ స స రి	గ రి	స రి
	రి గ మ గ	రి గ	గ మ	ప మ గ మ	మ ప	ధ ప
	మ ప ప ద	ప మ	గ రి	స రి గ మ	ప ద	ని స̇ ॥
6	స̇ ని ధ ప	మ గ	రి స	సా , ,	సా̇	, ,
	స ని̣ ధా̣	ని̣ స	రి స	నీ̣ స రి	గ రి	సా
	రి గ మ గ	రీ	గ మ	ప మ గా	మ ప	ధ ప
	మా ప ద	ప మ	గ రి	స రి గ మ	ప ద	ని స̇ ॥

4. జంటవరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము — ఆరో. సరిగమపధనిస̇

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని. — అవ. స̇నిధపమగరిస

	I 4 అ. దె-ద్రే1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ	I 4 అ. దె-ద్రే1-2-3	O 2 అ. దె-ఉ	O 2 అ. దె-ఉ
1	స స రి రి	గ గ	మ మ	ప ప ద ధ	ని ని	స̇ స̇
	స̇ స̇ ని ని	ద ధ	ప ప	మ మ గ గ	రి రి	స స ‖
2	స స రి రి	గ గ	మ మ	రి రి గ గ	మ మ	ప ప
	గ గ మ మ	ప ప	ద ధ	మ మ ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ప ద ధ	ని ని	స̇ స̇	స̇ స̇ ని ని	ద ధ	ప ప
	ని ని ద ధ	ప ప	మ మ	ద ధ ప ప	మ మ	గ గ
	ప ప మ మ	గ గ	రి రి	మ మ గ గ	రి రి	స స ‖
3	స స రి రి	గ గ	రి రి	స స రి రి	గ గ	మ మ
	రి రి గ గ	మ మ	గ గ	రి రి గ గ	మ మ	ప ప
	గ గ మ మ	ప ప	మ మ	గ గ మ మ	ప ప	ద ధ
	మ మ ప ప	ద ధ	ప ప	మ మ ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ప ద ధ	ని ని	ద ధ	ప ప ద ధ	ని ని	స̇ స̇
	స̇ స̇ ని ని	ద ధ	ని ని	స̇ స̇ ని ని	ద ధ	ప ప
	ని ని ద ధ	ప ప	ద ధ	ని ని ద ధ	ప ప	మ మ
	ద ధ ప ప	మ మ	ప ప	ద ధ ప ప	మ మ	గ గ
	ప ప మ మ	గ గ	మ మ	ప ప మ మ	గ గ	రి రి
	మ మ గ గ	రి రి	గ గ	మ మ గ గ	రి రి	స స ‖
4	స రి రి గ	స రి	రి గ	స స రి రి	గ గ	మ మ
	రి గ గ మ	రి గ	గ మ	రి రి గ గ	మ మ	ప ప
	గ మ మ ప	గ మ	మ ప	గ గ మ మ	ప ప	ద ధ
	మ ప ప ధ	మ ప	ప ధ	మ మ ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ద ధ ని	ప ద	ధ ని	ప ప ద ధ	ని ని	స̇ స̇
	స̇ ని ని ధ	స̇ ని	ని ధ	స̇ స̇ ని ని	ద ధ	ప ప
	ని ద ధ ప	ని ద	ధ ప	ని ని ద ధ	ప ప	మ మ
	ధ ప ప మ	ధ ప	ప మ	ద ధ ప ప	మ మ	గ గ
	ప మ మ గ	ప మ	మ గ	ప ప మ మ	గ గ	రి రి
	మ గ గ రి	మ గ	గ రి	మ మ గ రి	రి రి	స స ‖

5. దాటు వరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము — ఆరో. సరిగమపధనిస̇

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని — అవ. స̇నిధపమగరిస

	I 4 అ దె-త్రే1-2-3	O 2 అ దె-ఉ	O 2 అ దె-ఉ	I 4 అ దె-త్రే1-2-3	O 2 అ దె-ఉ	O 2 అ దె-ఉ
1	స రి స గ	రి గ	మ గ	స గ రి గ	స రి	గ మ
	రి గ రి మ	గ మ	ప మ	రి మ గ మ	రి గ	మ ప
	గ మ గ ప	మ ప	ద ప	గ ప మ ప	గ మ	ప ధ
	మ ప మ ధ	ప ధ	ని ధ	మ ద ప ధ	మ ప	ద ని
	ప ద ప ని	ద ని	స̇ ని	ప ని ద ని	ప ధ	ని స̇
	స̇ ని స̇ ధ	ని ధ	ప ధ	స̇ ద ని ధ	స̇ ని	ధ ప
	ని ధ ని ప	ధ ప	మ ప	ని ప ధ ప	ని ధ	ప మ
	ద ప ధ మ	ప మ	గ మ	ద మ ప మ	ధ ప	మ గ
	ప మ ప గ	మ గ	రి గ	ప గ మ గ	ప మ	గ రి
	మ గ మ రి	గ రి	స రి	మ రి గ రి	మ గ	రి స ||
2	స గ స రి	గ రి	మ గ	స మ గ	స రి	గ మ
	రి మ రి గ	మ గ	ప మ	రి ప గ మ	రి గ	మ ప
	గ ప గ మ	ప మ	ద ప	గ ద మ ప	గ మ	ప ధ
	మ ద మ ప	ద ప	ని ధ	మ ని ప ధ	మ ప	ధ ని
	ప ని ప ధ	ని ధ	స̇ ని	ప స̇ ద ని	ప ధ	ని స̇
	స̇ ద స̇ ని	ద ని	ప ధ	స̇ ప ని ధ	స̇ ని	ధ ప
	ని ప ని ధ	ప ధ	మ ప	ని మ ద ప	ని ధ	ప మ
	ద మ ధ ప	మ ప	గ మ	ద గ ప మ	ధ ప	మ గ
	ప గ ప మ	గ మ	రి గ	ప రి మ గ	ప మ	గ రి
	మ రి మ గ	రి గ	స రి	మ స గ రి	మ గ	రి స ||

35. అ లం కా ర ము లు

1. మాయామాళవగౌళ రాగము 15 మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స̇	స̇ ని ధ ప మ గ రి స
,,	శు	అం	శు	,,	శు	కా	,,	అవరోహణము

చతురశ్రజాతి ధృవతాళము – 14 అక్షరములు

(శ్రీకరతాళము)

	I 4 అ	O 2 అ	I 4 అ	I 4 అ
	దె -ప్రే1-2- 3	దె-ఉసి	దె-ప్రే1-2 - 3	దె-ప్రే1- 2-3
1.	స - రి -గ-మ	గ - రి	స- రి -గ -రి	స- రి - గ-మ
	రి - గ -మ-ప	మ గ	రి- గ -మ -గ	రి- గ - మ-ప
	గ మ ప ధ	ప మ	గ మ ప మ	గ మ ప ధ
	మ ప ధ ని	ధ ప	మ ప ధ ప	మ ప ధ ని
	ప ధ ని స̇	ని ధ	ప ధ ని ధ	ప ధ ని స̇
	స̇ ని ధ ప	ధ ని	స ని ధ ని	స̇ ని ధ ప
	ని ధ ప మ	ప ధ	ని ధ ప ధ	ని ధ ప మ
	ధ ప మ గ	మ ప	ధ ప మ ప	ధ ప మ గ
	ప మ గ రి	గ మ	ప మ గ మ	ప మ గ రి
	మ గ రి స	రి గ	మ గ రి గ	మ గ రి స

త్రిశ్రజాతి ధ్రువతాళము – 11 అక్షరములు
(మణితాళము)

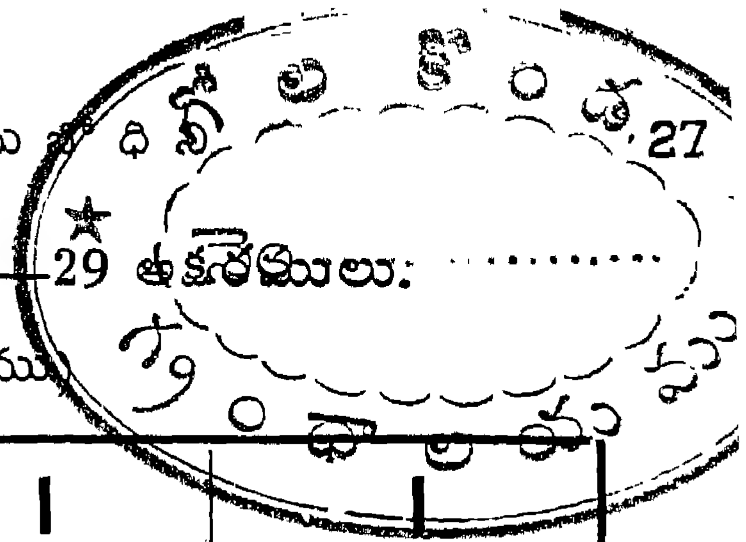
	I	O	I	I
	స రి గ	రి స	స రి గ	రి గ మ
2.	రి గ మ	గ రి	రి గ మ	గ మ ప
	గ మ ప	మ గ	గ మ ప	మ ప ధ
	మ ప ధ	ప మ	మ ప ధ	ప ధ ని
	ప ధ ని	ధ ప	ప ధ ని	ధ ని స̇
	స̇ ని ధ	ని స̇	స̇ ని ధ	ని ధ ప
	ని ధ ప	ధ ని	ని ధ ప	ధ ప మ
	ధ ప మ	ప ధ	ధ ప మ	ప మ గ
	ప మ గ	మ ప	ప మ గ	మ గ రి
	మ గ రి	గ మ	మ గ రి	గ రి స

మిశ్రజాతి ధ్రువతాళము—23 అక్షరములు.
(పూర్ణతాళము)

	I	O	I	I
3.	సరిగమపధని	ధ ప	సరిగమపధప	సరిగమపధని
	రిగమపధనిస̇	ని ధ	రిగమపధనిధ	రిగమపధనిస̇
	స̇నిధపమగరి	గ మ	స̇నిధపమగమ	స̇నిధపమగరి
	నిధపమగరిస	రి గ	నిధపమగరిగ	నిధపమగరిస॥

ఖండజాతి ధ్రువతాళము—17 అక్షరములు.
(ప్రమాణతాళము)

	I	O	I	I
4.	సరిగమప	మ గ	సరిగమగ	సరిగమప
	రిగమపధ	ప మ	రిగమపమ	రిగమపధ
	గమపధని	ధ ప	గమపధప	గమపధని
	మపధనిస̇	ని ధ	మపధనిధ	మపధనిస̇
	స̇నిధపమ	ప ధ	స̇నిధపధ	స̇నిధపమ
	నిధపమగ	మ ప	నిధపమప	నిధపమగ
	ధపమగరి	గ మ	ధపమగమ	ధపమగరి
	పమగరిస	రి గ	పమగరిగ	పమగరిస॥

సంకీర్ణజాతి ధ్రువతాళము—29 అక్షరకాలములు:

(భువనతాళము)

	I	O	I	I
5.	సారిగమపధని రిగామపధనిస సానిధపమగరి నిధాపమగరిస	ధ ప ని ధ గ మ రి గ	సారిగమపధప రిగామపధనిధ సానిధపమగమ నిధాపమగరిగ	సారిగమపధని రిగామపధనిస సానిధపమగరి నిధాపమగరిస

2. హనుమత్తోడిరాగము—8. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
,,	శు	సా	శు	,,	శు	కై	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతి మఠ్యతాళము—10 అ.

(సమతాళము)

	I 4 అ	O 2 అ	I 4 అ
	దె-త్రే1- 2-3	దె-ఉసి	దె-త్రే1-2- 3
1.	స- రి - గ-రి	స - రి	స- రి- గ-మ
	రి గ మ గ	రి గ	రి గ మ ప
	గ మ ప మ	గ మ	గ మ ప ధ
	మ ప ధ ప	మ ప	మ ప ధ ని
	ప ధ ని ధ	ప ధ	ప ధ ని స
	స ని ధ ని	స ని	స ని ధ ప
	ని ధ ప ధ	ని ధ	ని ధ ప మ
	ధ ప మ ప	ధ ప	ధ ప మ గ
	ప మ గ మ	ప మ	ప మ గ రి
	మ గ రి గ	మ గ	మ గ రి స

త్రిశ్రజాతి మఠ్యతాళము—8 అక్షరములు

(సారతాళము)

2.

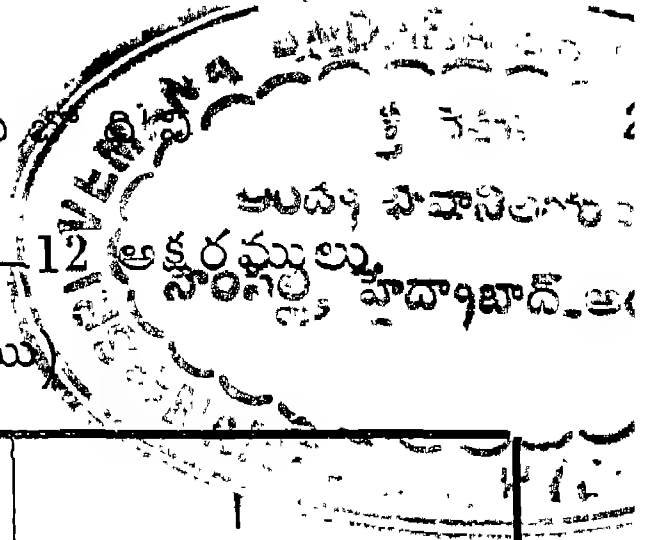
I	O	I
స రి గ	స రి	స రి గ
రి గ మ	రి గ	రి గ మ
గ మ ప	గ మ	గ మ ప
మ ప ధ	మ ప	మ ప ధ
ప ధ ని	ప ధ	ప ధ ని
ధ ని స̇	ధ ని	ధ ని స̇
స̇ ని ధ	స̇ ని	స̇ ని ధ
ని ధ ప	ని ధ	ని ధ ప
ధ ప మ	ధ ప	ధ ప మ
ప మ గ	ప మ	ప మ గ
మ గ రి	మ గ	మ గ రి
గ రి స	గ రి	గ రి స

మిశ్రజాతి మఠ్యతాళము—16 అక్షరములు

(ఉదీర్ణతాళము)

3.

I	O	I
సరిగమపధప	మగ	సరిగమపధని
రిగమపధనిధ	పమ	రిగమపధనిస̇
స̇నిధపమగమ	పధ	స̇నిధపమగరి
నిధపమగరిగ	మప	నిధపమగరిస

ఖండజాతి మఠ్యతాళము—12 అక్షరములు

(ఉదయతాళము)

	I	O	I
4.	సరిగమగ	సరి	సరిగమప
	రిగమపమ	రిగ	రిగమపధ
	గమపధప	గమ	గమపధని
	మపధనిధ	మప	మపధనిస
	సనిధపధ	సని	సనిధపమ
	నిధపమప	నిధ	నిధపమగ
	ధపమగమ	ధప	ధపమగరి
	పమగరిగ	పమ	పమగరిస

సంకీర్ణజాతి మఠ్యతాళము—20 అక్షరములు.

(రావతాళము)

	I	O	I
5.	సారీగామపమ	గమ	సారీగామపధ
	రీగామాపధప	మప	రీగామాపధని
	గామాపాధనిధ	పధ	గామాపాధనిస
	సానీధాపమప	ధప	సానీధాపమగ
	నీధాపామగమ	పమ	నీధాపామగరి
	ధాపామాగరిగ	మగ	ధాపామాగరిస

3. ధీరశంకరాభరణము—29. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస.
,,	చ	అం.	శు	,,	చ	కా	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతిరూపకం—6 అ. (ప్రత్తితాళము)

1.

O 2 అ	I 4 అ
దె - ఉ	ద్వై-త్రై1-2- 3
స రి	స- రి- గ-మ
రి గ	రి గ మ ప
గ మ	గ మ ప ధ
మ ప	మ ప ధ ని
ప ధ	ప ధ ని స
స ని	స ని ధ ప
ని ధ	ని ధ ప మ
ధ ప	ధ ప మ గ
ప మ	ప మ గ రి
మ గ	మ గ రి స

మిశ్రజాతిరూపకం—9 అ (కులతాళము)

2.

O	I
స రి	సరిగ సరిగమ
రి గ	రిగమరిగమప
గ మ	గమపగమపధ
మ ప	మపధమపధని
ప ధ	పధనిపధనిస
స ని	సనిధసనిధప
ని ధ	నిధపనిధపమ
ధ ప	ధపమధపమగ
ప మ	పమగపమగరి
మ గ	మగరిమగరిస॥

త్రిశ్రజాతిరూపకం—5 అ. (చక్రతాళము)

3.

O	I
స రి	స రి గ
రి గ	రి గ మ
గ మ	గ మ ప
మ ప	మ ప ధ
ప ధ	ప ధ ని
ధ ని	ధ ని స
స ని	స ని ధ
ని ధ	ని ధ ప
ధ ప	ధ ప మ
ప మ	ప మ గ
మ గ	మ గ రి
గ రి	గ రి స

ఖండజాతిరూపకం—7 అ. (రాజతాళము)

4.

O	I
స రి	సరిగమప
రి గ	రిగమపధ
గ మ	గమపధని
మ ప	మపధనిస
స ని	సనిధపమ
ని ధ	నిధపమగ
ధ ప	ధపమగరి
ప మ	పమగరిస

సంకీర్ణజాతి రూపకము — 11 అక్షరములు

(బిందుతాళము)

	O	I
5.	స రి	స రి గ మ ప రి గ మ ప
	రి గ	రి గ మ ప ధ గ మ ప ధ
	గ మ	గ మ ప ధ ని మ ప ధ ని
	మ ప	మ ప ధ ని స̇ ప ధ ని స̇
	స̇ ని	స̇ ని ధ ప మ ని ధ ప మ
	ని ధ	ని ధ ప మ గ ధ ప మ గ
	ధ ప	ధ ప మ గ రి ప మ గ రి
	ప మ	ప మ గ రి స మ గ రి స

4. మేచకళ్యాణి 65 మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స̇	స̇ ని ధ ప మ గ రి స
,,	చ	అం	ప్ర	,,	చ	కా	,,	అవరోహణము

చతురశ్రజాతి జంపెతాళము — 7 అక్షరములు

(మధురతాళము)

	I	U	O
1.	స రి గ రి	గ	మా
	రి గ మ గ	మ	పా
	గ మ ప మ	ప	ధా
	మ ప ధ ప	ధ	నీ
	ప ధ ని ధ	ని	స̇ా
	స̇ ని ధ ని	ధ	పా
	ని ధ ప ధ	ప	మా
	ధ ప మ ప	మ	గా
	ప మ గ మ	గ	రీ
	మ గ రి గ	రి	సా‖

త్రిశ్రజాతి జంపెతాళము — 6 అక్షరములు

(కదంబతాళము)

2.

।	◡	O
స రి గ	రి	గా
రి గ మ	గ	మా
గ మ ప	మ	పా
మ ప ధ	ప	ధా
ప ధ ని	ధ	నీ
ధ ని ṡ	ని	ṡా
ṡ ని ధ	ని	ధా
ని ధ ప	ధ	పా
ధ ప మ	ప	మా
ప మ గ	మ	గా
మ గ రి	గ	రీ
గ రి స	రి	సా॥

మిశ్రజాతి జంపెతాళము — 10 అక్షరములు

(సురతాళము)

3.

। 7 అ	◡ 1 అ	O 2 అ
దె-ప్రే1-2 – 3 – 4 – 5 – 6	దె	దె-ఉసి
స - రి - గ - స - రి - స - రి	గ	మా
రి గ మ - రి గ రి గ	మ	పా
గ మ ప - గ మ గ మ	ప	ధా
మ ప ధ - మ ప మ ప	ధ	నీ
ప ధ ని - ప ధ ప ధ	ని	ṡా
ṡ ని ధ - ṡ ని ṡ ని	ధ	పా
ని ధ ప - ని ధ ని ధ	ప	మా
ధ ప మ - ధ ప ధ ప	మ	గా
ప మ గ - ప మ ప మ	గ	రీ
మ గ రి - మ గ మ గ	రి	సా

ఖండజాతి జంపెతాళము—8 అక్షరములు

(చణతాళము)

	I	∪	O
4.	స రి గ స రి	గ	మా
	రి గ మ రి గ	మ	పా
	గ మ ప గ మ	ప	ధా
	మ ప ధ మ ప	ధ	నీ
	ప ధ ని ప ధ	ని	సా
	సం ని ధ సం ని	ధ	పా
	ని ధ ప ని ధ	ప	మా
	ధ ప మ ధ ప	మ	గా
	ప మ గ ప మ	గ	రీ
	మ గ రి మ గ	రి	సా॥

సంకీర్ణజాతి జంపెతాళము—12 అక్షరములు

(కదతాళము)

	I	∪	O
5.	సా రీ గ మ స రి గ	మ	పా
	రీ గా మ ప రి గ మ	ప	ధా
	గా మా ప ధ గ మ ప	ధ	నీ
	మా పా ధ ని మ ప ధ	ని	సా
	సా నీ ధ ప సం ని ధ	ప	మా
	నీ ధా ప మ ని ధ ప	మ	గా
	ధా పా మ గ ధ ప మ	గ	రీ
	పా మా గ రి ప మ గ	రి	సా॥

5. నటభైరవి రాగము. 20. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	ṡ	ṡ ని ధ ప మ గ రి స
,,	చ	సా	శు	,,	చ	కై	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 8 అక్షరములు (ఆదితాళము)

	I 4 అ	O 2 అ	O 2 అ
1.	స రి గ రి	స రి	గ మ
	రి గ మ గ	రి గ	మ ప
	గ మ ప మ	గ మ	ప ధ
	మ ప ధ ప	మ ప	ధ ని
	ప ధ ని ధ	ప ధ	ని ṡ
	ṡ ని ధ ని	ṡ ని	ధ ప
	ని ధ ప ధ	ని ధ	ప మ
	ధ ప మ ప	ధ ప	మ గ
	ప మ గ మ	ప మ	గ రి
	మ గ రి గ	మ గ	రి స॥

త్రిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 7 అక్షరములు (శంఖతాళము)

	I 3 అ	O 2 అ	O 2 అ
	దె-ద్రే1- 2	దె-ఉ	దె-ఉ
2.	స- రి -గ	స-రి	గ-మ
	రి గ మ	రి గ	మ ప
	గ మ ప	గ మ	ప ధ
	మ ప ధ	మ ప	ధ ని
	ప ధ ని	ప ధ	ని ṡ
	ṡ ని ధ	ṡ ని	ధ ప
	ని ధ ప	ని ధ	ప మ
	ధ ప మ	ధ ప	మ గ
	ప మ గ	ప మ	గ రి
	మ గ రి	మ గ	రి స॥

మిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 11 అక్షరములు.

(లీలతాళము)

3.

।	O	O
స రి గ మ ప మ గ	రి గ	మ ప
రి గ మ ప ధ ప మ	గ మ	ప ధ
గ మ ప ధ ని ధ ప	మ ప	ధ ని
మ ప ధ ని స̇ ని ధ	ప ధ	ని స̇
స̇ ని ధ ప మ ప ధ	ని ధ	ప మ
ని ధ ప మ గ మ ప	ధ ప	మ గ
ధ ప మ గ రి గ మ	ప మ	గ రి
ప మ గ రి స రి గ	మ గ	రి స॥

ఖండజాతి త్రిపుటతాళము — 9 అక్షరములు.

(దుష్కరతాళము)

4.

।	O	O
స రి గ మ ప	రి గ	మ ప
రి గ మ ప ధ	గ మ	ప ధ
గ మ ప ధ ని	మ ప	ధ ని
మ ప ధ ని స̇	ప ధ	ని స̇
స̇ ని ధ ప మ	ని ధ	ప మ
ని ధ ప మ గ	ధ ప	మ గ
ధ ప మ గ రి	ప మ	గ రి
ప మ గ రి స	మ గ	రి స॥

సంకీర్ణజాతి త్రిపుటతాళము—13 అక్షరములు

(భోగతాళము)

	I	O	O
౫.	స రి గ మ ప మ గ రి స	రి గ	మ ప
	రి గ మ ప ధ ప మ గ రి	గ మ	ప ధ
	గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ	మ ప	ధ ని
	మ ప ధ ని ṡ ని ధ ప మ	ప ధ	ని ṡ
	ṡ ని ధ ప మ ప ధ ని ṡ	ని ధ	ప మ
	ని ధ ప మ గ మ ప ధ ని	ధ ప	మ గ
	ధ ప మ గ రి గ మ ప ధ	ప మ	గ రి
	ప మ గ రి స రి గ మ ప	మ గ	రి స

6. హరికాంభోజిరాగము—28. మే

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	ṡ	ṡ ని ధ ప మ గ రి స.
,,	చ	అం	శు	,,	చ	కై	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతి అటతాళము—12 అక్షరములు.

(లేఖతాళము)

	I	I	O	O
1.	స రి గ మ	స రి గ మ	పా	పా
	రి గ మ ప	రి గ మ ప	ధా	ధా
	గ మ ప ధ	గ మ ప ధ	నీ	నీ
	మ ప ధ ని	మ ప ధ ని	ṡా	ṡా
	ṡ ని ధ ప	ṡ ని ధ ప	మా	మా
	ని ధ ప మ	ని ధ ప మ	గా	గా
	ధ ప మ గ	ధ ప మ గ	రీ	రీ
	ప మ గ రి	ప మ గ రి	సా	సా॥

త్రిశ్రజాతి అటతాళము—10 అక్షరములు

(గుప్తతాళము)

	I	I	O	O
2.	స రి గ రి గ మ గ మ ప మ ప ధ ప ధ ని స̇ ని ధ ని ధ ప ధ ప మ ప మ గ మ గ రి	స రి గ రి గ మ గ మ ప మ ప ధ ప ధ ని స̇ ని ధ ని ధ ప ధ ప మ ప మ గ మ గ రి	మా పా ధా నీ సా̇ పా మా గా రీ సా	మా పా ధా నీ సా̇ పా మా గా రీ సా॥

మిశ్రజాతి అటతాళము—18 అక్షరములు

(లోయతాళము)

	I	I	O	O
3.	సరీగామప రిగామాపధ గమాపాధని స̇నీధాపమ నిధాపామగ ధపామాగరి	సారిగామప రీగమా పధ గామసాథని సా̇నిధాపమ నీ ధపామగ ధాపమాగరి	ధా నీ సా̇ గా రీ సా	ధా నీ సా̇ గా రీ సా॥

ఖండజాతి అటతాళము—14 అక్షరములు.

(విదళతాళము)

	I 5 అ	I 5 అ	O 2 అ	O 2 అ
	దె-ప్రే1-2-3-4	దె-ప్రే1-2-3-4	దె-ఉ	దె-ఉ
4.	స- రీ - గా	సా- రి- గా	మా	మా
	రి గా మా	రీ గ మా	పా	పా
	గ మా పా	గా మ పా	ధా	ధా
	మ పా ధా	మా ప ధా	నీ	నీ
	ప ధా ని	పా ధ నీ	సా	సా
	స నీ ధా	సా ని ధా	పా	పా
	ని ధా పా	నీ ధ పా	మా	మా
	ధ పా మా	ధా ప మా	గా	గా
	ప మా గా	పా మ గా	రీ	రీ
	మ గా రీ	మా గ రీ	సా	సా‖

సంకీర్ణజాతి అటతాళము—22 అక్షరములు.

(ధీరతాళము)

	I	I	O	O
5.	సరీగామాపధ	సారిగామాపధ	నీ	నీ
	రిగామాపాధని	రీగమాపాధని	సా	సా
	సనీధాపామగ	సానిధాపామగ	రీ	రీ
	నిధాపామాగరి	నీధపామాగరి	సా	సా‖

7. చక్రవాకము. 16. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స̇	స̇ ని ధ ప మ గ రి స.
,,	శు	అం	శు	,,	చ	కై	,,	అవరోహణము.

చ. ఏకతాళము—4. అ. (మానతాళము)

| 4 అ
దె-వ్రే1-2- 3
స- రి -గ-మ
రి గ మ ప
గ మ ప ధ
మ ప ధ ని
ప ధ ని స̇
స̇ ని ధ ప
ని ధ ప మ
ద ప మ గ
ప మ గ రి
మ గ రి స||

తి. ఏకతాళము—3. అ. (సుధతాళము)

|
స రి గ
రి గ మ
గ మ ప
మ ప ధ
ప ధ ని
ధ ని స̇
స̇ ని ధ
ని ధ ప
ధ ప మ
ప మ గ
మ గ రి
గ రి స

మి. ఏకతాళము—7 అ. (రాగతాళము)

|
సరిగమపధని
రిగమపధనిస̇
స̇నిధపమగరి
నిధపమగరిస||

ఖం. ఏకతాళము—5 అ. (రతతాళము)

|
సరిగమప
రిగమపధ
గమపధని
మపధనిస̇
స̇నిధపమ
నిధపమగ
ధపమగరి
పమగరిస

సం. ఏకతాళము—9 అ. (వసుతాళము)

|
సరిగమపరిగమప
రిగమపధగమపధ
గమపధనిమపధని
మపధనిస̇పధనిస̇
స̇నిధపమనిధపమ
నిధపమగధపమగ
ధపమగరిపమగరి
పమగరిసమగరిస||

☞ ఇట్లు ఒక్కొక్క రాగమునకు ఐదేసి అలంకారముల చొప్పున ఏడురాగములలో ముప్పదియైదు అలంకారములు సంపూర్ణముగా వ్రాయుటయ్యెను.

స్వరస్థానములయొక్క ప్రమాణములు

ఓ సంగీత విద్యార్థులారా !

ఈ గ్రంథము రాగస్వరావళి మొదలగునవి సాధకము చేయుటకు, ఆ రాగముయొక్క స్వరస్థానములను బాగుగ గుర్తెఱిగిన ఉపాధ్యాయులవల్ల నేర్చుకొనవలయునని జెప్పియుంటిని. అట్టి ఉపాధ్యాయులు తటస్థించనియెడల మీ కోర్కె నిష్ఫలమేగదా? కాన, అట్టి కొరత నివారింపబూని, మీకై మీరే ఆయా రాగముల యొక్క స్వరస్థానములను గుర్తెఱిగి సాధకము జేసుకొనులాగున ఈ క్రిందివాటి ప్రమాణములను ఏర్పఱచియున్నాను.

అది యెట్లనగా;

ఈ గ్రంథములో 13–14 పేజీలలో జెప్పబడిన శ్రుతి కొలత ప్రకారము శ్రుతి జేసుకొని, పిమ్మట ఒక కాగితపు పేలికను కత్తిరించి, ఆ కాగితముచే ఫిడేలు మెట్టువద్దనుండి పీటవరకు కొలచి, ఆ కొలచిన కాగితమును మూడు భాగములుగ మడచి అందులో మూడవ భాగమగు కాగితమును తిరిగి ఎనిమిది భాగములుగ మడచి, మడతలు తెలియునట్లు పెన్సులుతోగాని, ఇంకుతోగాని, గుఱుతులు జేసికొని సదరు 8 భాగములుగ మడచిన కాగితములో, ఫిడేలు మెట్టువద్దనుండి ఒకటిన్నర భాగము శుద్ధరిషభమునకును, సదరు మెట్టువద్దనుండే మూడవభాగము చతుశ్రుతి రిషభము శుద్ధగాంధారమును ఈ రెంటికిని, నాల్గవభాగము షట్ఛ్రుతి రిషభము సాధారణ గాన్ధారమును ఈ రెంటికిని, ఐదవభాగము అంతర గాంధారమునకును ఆఱవభాగము శుద్ధమధ్యమమునకును, ఏడవ భాగము ప్రతి మధ్యమమునకును ఎనిమిదవభాగము పంచమమునకును, ఇవ్విధంబున ఫిడేలు పలకల మీద గుఱుతులు వేసికొనవలయును.

శ్రీరస్తు

సంగీతప్రథమబోధిని

పిళ్ళారిగీతములు

15 వ మే. మలహరిరాగము - రూపకతాళము. 6 అ. ౦ ।

మాయామాళవగౌళ రాగజన్యము - గణపతి గీతము

శు శు శు అం
ఆరో. సరిమపధస అవ. సధపమగరిస

దె - దె - ఉ ।

1. మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మగరిస ।
శ్రీఇ - గణనాథ । సింధు - ఉరవర్ణ । కరు - ణసాగర । కరి - వదఅన ।
సా - రిమగరి । సరి - గరిసా । రిమ - పధమప । ధప - మగరిస ॥ సా
లం - బొఒధర । లకు - మికరా । అం - బఅసుత । అమ - రవినుత ॥ లం ॥
మప - ధససరి । రిస - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మగరిస ॥ సా ॥
సిద్ధ - చఅరణ । గణ - సెఎవిత । సిద్ధి - వినయక । తెఎ - నమొనమొ ॥ లం ॥
మప - ధససరి । రిస - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మగరిస ॥ సా ॥
సక - లవిద్యఅ । ఆది - పుఉజిత । సఅ - ర్వొఒత్తమ । తెఎ - నమొనమొ ॥ లం ॥

మలహరిరాగము - రూపకము. 6 అ. - మహేశ్వర గీతము ౦ ।

దె - దె - ఉ ।

2. ధప - మగరిస । రిమ - పధమప । ధరి - రిసధప । ధప - మగరిస ।
కుంద - గౌఉఉర । గౌఉ - రిఇవర । మం - దిరాఅయ । మాఅ - నమకుట ।
సా - రీరీ । ధప - మగరిస । సరి - మాగరి । సరి - గరిపా ॥
మం - దారా । కుసు - మాఅకర । మక - రందం । వాఅ - సితువా ॥
ధప - మగరిస । రిమ - పధమప । ధరి - రిసదప । ధప - మగరిస ॥
హేఎమ - కుఉఉట । సిం - హాఆసన । విరు - పాఅఅక్షు । కరు - ణాఅకర ॥
సా - రీరీ । ధప - మగరిస । సరి - మాగరి । సరి - గరిసా ॥
మం - దాతా । కుసు - మాఅకర । మక - రందం । వఅ - సితువా ॥
ధప - మగరిస । రిమ - పధమప । ధరి - రిసధప । ధప - మగరిస ।
చంద - మాఅఅమ । మం - దాఅకిని । మంది - రాఅఅయ । మాఅ - నమకుట ।
సా - రీరీ । ధప - మగరిస । సరి - మాగరి । సరి - గరిసా ॥
మం - దారా । కుసు - మాఅకర । మక - రందం । వాఅ - సితువా ॥

మలహరిరాగము - త్రిపుటతాళము. 7 అ. - విష్ణుగీతము ౹ ౦ ౦

దె-వ్రేl-2-దె-ఉ-దె-ఉ।

3. ధ స స-ధ ప మ ప। దధప -మమపా । దధస - ధపమప । దధప - మగరిస ।
కె ర యా-నీ ఇ ర ను। కెరెగె - జ అ ల్లి। వర వ - పడెదవ ।రంంతి-కౌఅణిరో।
స రి రి -స రి స రి । దధప - మ గ రిస। ధపధ - సాదప । దధప -మ గరి స॥
హ రి యా-క రు ణదో । శాఅద- భఅగ్యవ। హరిస - మార్పణె।మాఅడి-బతుకిరో।
ధ స స-ధ ప మ ప। దధప - మమపా । దధస - ధపమప। దధప-మగరిస ।
శ్రీ ఇ పు-ర ం ందర। విఠల - రాఅయా । చర ణ - కమలవ । నోఒడి-బతుకిరో।
స రి రి -స రి స రి । దధప - మ గ రిస। ధప ధ - సాధప । దధప -మగరిస ॥
హ రి యా-కరు ణదో । శాఅద-భాఅగ్యవ। హరి స - మార్పణె।మాఅడి-బతుకిరో॥

మలహరిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. విష్ణుగీతము ౹ ౦ ౦

దె-వ్రేl-2-దె-ఉ-దె-ఉ।

4. రి స ధ-సా సా । మగరి- మమపా । సధా -ధపమప । దధప -మగ రిస ।
ప రు మ-నా భా । పరమ- పురుషా । పరం -జ్యోఒఒతి।స్వరూఅఉ-పఅఅఅ।
వి దు ర -వం ద్యా। విమల- చ రితా । విహం-గా అఅది ।రోఒహ-ణాఅఅఅ।
ప మ ప-ధస ధస। రిసధ - సస ధప । దధప -పాప్ప మ। రిమ మ - పాపా ।
ఉ ద ధి-ని వా స ।ఉరగ - శయఅన ।ఉఉన్న-తోన్న త। మహిఇ- మాఅ ।
ద ధ ప - పా ప్పమ। రీ మ -మగ రి స। సాస్స - దధధప । పాప్ప-మగరిస।'రి॥
య రుకు - లో త్త మ। యజ్ఞ -ర అక్ష క। యజ్ఞ - శిఇక్షక । రామ-నాఅఅమ॥ప
ధ సా - ధప మప । దధప - మగ రి స। రి సా - ధపమప। దధప-మ గ రి స ।
వి భీ - షణ పాఅ। లకౌఅ-నమొనమొ। ఇ భా -వరదాఅ।యకౌఅ-నమొనమొ।
ప మ ప - ధసధ స । రిస ధ-ధస ధప। దధప - పాప్పను ।రిమను- పాపా ।
శు భా అ - ప్రదసుమ। నోఒర -దాఅఅసు। శేంద్ర - మనో ఒ రంజనా-నాఅ ।
ద ధ ప - పాప్పమ। రీమ -మ గ రిస। సాస్స - దధధప ।పాప్ప -మగరిస॥రి॥
ఆ భి ఇ - న్నావవు। రంద -వ అఅవి । ర ల్ల - భఅల్లరె రామ -నఅఅమ॥ప॥

29 మే ఇన్యము. శుద్ధసావేరిరాగము—త్రిపుటతాళము 7 అ. ౹ ౦ ౦

చ శు చ
ఆరో. స రి మ ప ధ స అవ. స ధ ప మ రి స

దె-వ్రే1-2-దె-ఉ-దె-ఉ।

5. రి మ రి-రి స ధ స। సా స్స-ధ పమప । దధ స -ధాధప । పమరి -దధధప।
అ అ న-లే ఎ క ర । వు న్ని -బాఒలతి । సక ల -శా స్త్రపు। రాఅణ-ధీఇనం।

పాప్ప ద ధ ధ ప । పాప్ప -మ పధప । ప మ రి-స రి స రి। పమప - స రి స రి।
తా ళ - ధీ ఇనం౦ । తా ళ -ప రిగతు । రేఎరె -ఎ ఎ ఎ ఎ। ఎఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ।
పప ధ -పప మరి । రి స రి - మామా । ధపధ -సా సా । రిరి స - ధ ప మ ప।
ఎ ఎ ఎ -ఎఎ ఎ ఎ । సే ఎతు - వా హా । ప రి గ -తం నం । జటాఅ-జూఉఉ ట।
ద ధ స-ధా ధ ప । ప మ రి - దధధప । పాప్ప -దధధప । పాప్ప-మ ప ధ ప।
స క ల-శా స్త్ర పు। ర అ ణ - ధిఇనం౦ । తా ళ -దీ ఇనం౦ । తాళ - ప రి ఘుతు।
ప మ రి-స రి స రి । ప మ ప - స రి సరి । పప ధ -పప మ రి । రి స రి- మా మా ।
రెఎ రె-ఎ ఎ ఎ ఎ । ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎఎఎ । ఎ ఎ ఎ -ఎ ఎ ఎ ఎ। సేఎతు- వా హా ।
ధ ప ధ-సా సా॥
ప రి ఘు తం నం॥

ఘనరాగగీతములు

36 మే. జన్యము 1. నాటరాగము—ఆదితాళము 8 అ. 100

గణపతి గీతము

ష అం శు ష కా
ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స — అవ. స ని ప మ రి స

దె-వ్రే1-2-3- దె-ఉ దె ఉ ।

1. స స ని ప- ప మ గ మ । ప స స ని - ప స సా । స మ మ మ - రి గ మ ప।
హా రి హార- వి ను ఉ త । అ మ ర పు - జ తు రే । వ అ మ న - రుఉఉ ప।
మ మ రి స- స స ని ప । ధ ని స రి - స స రీ । స స ని ప - మమ రి స।
ఏ ఎ ఎ క- దం౦౦ ం త । చ తు రుఉ - ర్భుజయా । లం బో ఒ - ధరు ఉరె।
మ మ మ రి- రి స స స । నీ ప మ - పా పా । ప స స ని - ప ని ప మ।
స క ల సి- ఇ ద్ధి ప ల । దా య కు - రే రే । ప అ శం౦ - కు శ ధ ర।
గ మ ప ని- ప ప సా । స మ మ మ - రి గ మ ప । మ మ రి స - స స ని ప।
ధి శా అ ను- ధ రు రే । వాఅ మ న - రుఉ ఉ ప। ఎ ఎ ఎ క - దం౦౦ ం త।
ధ ని స రి- స స రీ । స స ని ప - మ మ రి స॥
చ తు రుఉ- ర్భుజయ । లం౦ బోఒ - ధ రుఉరె॥

2. నాటరాగము—ఏకతాళము - గౌరి గీతము. ।

దె వ్రే1-2-3 ।

స స స ని । ప స స ని । ప మ గ మ । ప స స ని
అ మ రీ ఇ । క బ రీ ఇ । బాఅ అ ర । భ్రమ రీ ఇ
ప ని స రి । స స సా । ప ని స రి । మ రి స రి
ము ఖ రీ ఇ । కృ తం ం ం । దూఉ రీ ఇ । క రో ఒ దు

స స స ని | ప ని స ని | ప స ని ప | మ మ రి స॥
దు రి తం | గౌ ఉ రి ఇ | చ ర అ ణ | ఫం క జం॥

15 మే. జన్యము 3. గౌళరాగము—రూపకతాళము. 6 అ.
శ్రీరామగీతము ౧।

శు అం శు కా
ఆరో. స రి గ మ రి మ ప ని స   అవ. స ని ప మ గ మ రి స

దె - దె - ఉ |

రీ - రి స ని స | రి మ - రీ రి స | మ రి - పమగమ | రిగమ - రి రి స |
శ్రీ - ర అ అ మ | చ ం - ం ం ద్ర| స అ - కెఎ ఎత | పురవ - అ అ స |
స రి - రి స ని ఫ | ని స - రీ రి స | పమప- రి రి స | రి రి - మమగమ|
ముని - జ న మ అ | న స - హంంస | నిఖిల - లొాఒ క | ప అ - అ ల నధు|
రి రి - రి స ని స | రి రి - రి సరిమ | స ని - స రిమరి | ప మ - రి రి సా |
రి ఇ - ఇ ఇ ఇ ణ | క ఉ - సఅల్యఅ| భాఅ - అఅఅగ్య| రు ఉ - ఉఉపా |
రీ - మమ పా | ప ప - మగమా | రిరిమ - గా మ | రి మ రి రి సా |
దా - శ ర థే | పు ఉ - త్రయమే | వఅం ఛా ం | త వ - వ ం దే |
రి మ - రి ప ప మ | రిసమరి- ప మ | రి మ - పనిమప | స రి - మప నిస |
ప అ - ద క మల | మనిశం- ం ం | కృప - ఆఅళొఒ| గ అ - సఘ ణితి |
సా - రి మ రి మ | ప ని - సనిపమ | రిపమ - రి గ మ | రి స - మ రి రి స |
మా - క లఇయ | ము ద - మతులం| దెఎహీ-మెఎ ఎ | భొాఒ - ఒఒఒ ఒ |
స రి - రి స ని ఫ| ఫ ఫ - రి రి రి స | రి రి -పపమమ | రి మ రి రి సా ||
స్వఅ - అఅఅమిౙ| ప అ - లయమం| గురు -ముఉఉ ర్తి| నఅ అమ కం ||

29 మే. జ. 4 అరభిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. శ్రీరామగీతము ౧౦౦

చ శు చ కా అం
ఆరో. స రి మ ప ధ స   అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-ద్రే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ ।

పా ప-మ మ పా | మగరి -సరిమగ | రి రి స - ధధరి స | రీ , - రీ స రి |
శే రె శ్రీ ఇ రా | అఅమ -చంంం | ం ం ం - ం ం ం ం | ద్రా,- అ రఘు |
మ గ రి రి స సా | పమమ -పాపా | పమ ప - మ గ రిరి| మగరి- స రి ససా|
వం ం శ-తి ల కా |రాఅఘు -వేంద్రా| అఅ అ - అ . . . | అ . .- అ . . . |
ధ ధ రి-స రి స స | ధ సా -దధధఫ| ఫఫ ఫ - ధస సా | రి సరి-మ గరిరి |
అ . . -అ . . . | అ అ -శ్రితజన| పాఒష - కుఉరే | సీ ఇఇ- తఅఅమ|
మ గ రి -మమ పమ | పా ప -పా పా॥ ప మ ప- ధస సరి| మగరి - సరి సస |
నా ఒ ఒ -రంం జను | శే రె -ధీ రా ॥ రాఅ వ-ణాఅసుర | అంంత - కుఉ శేఎ|

ద ధ రి-సరిస స । ధ సస - దధధప। ప మప -ధ స సా । సాప-దధధప ।
అ అ అ-ఇ్య ఇ్య । అ అఅ ఇ్యఇ్య । అ అఅ -ఇయ్యారే । దీ న-జనమం ।
పమప -మగరి స ॥పాప॥
దఅర -మఅమ వ ॥శేర॥

5. మోహనరాగము—రూపకతాళము 6 అ. - సరస్వతి గీతము. ౦।

చ అం చ
ఆరో. స రి గ ప ధ స అవ. స ధ ప గ రి స.

దె - దె - ఉ ।

గ గ - పా పా । ధ ప - సా సా । రి స - ద ధ పా । ధ ప - గ గ రీ
వ ర - వీ ణా । మృదు పా ణీ । వ న - రుహ లో । చ ను - ర అణీ ।
గ ప - ధ స ధా । ధ ప - గగ రీ । గ గ - ధ ప గా । ప గ - గ రిసా ।
సు ర - చి ర బం । భ ర - వెఎ ణీ । సు ర - ను త కా । ల్యఅ - అ అ ణీ ।
గ గ - గ గరిగ । ప గ - పా పా । గ గ - ధ ప ధా । ధ ప - సా సా ।
ని రు - ప మశుభ । గు ణ లో లా । ని ర - త జ యా । ప్రద - శీ లా ।
ధ గ - రి రి స స । ధ స - దధధప । గ ప - ధ స ధప । ధ ప - గగ రిస ।
వ ర - ద అప్రియ । రంగ - నఅయకి । వ ం - ఛి త ఫ ల । ద అ - అఅయకి ।
స గ - గా గా । గ రి - పగ రీ । స రి - స గ రి స ॥గగ॥
స ర - సీ జా । స న - జన నీ । జయ - జయజయ ॥వర॥

28 మే. జన్యము 6. కాంభోజిరాగము — చ॥ త్రిపుట లేక ఆదితాళము 8 అ. ౧౦౦

చ అం శు చ కై
ఆరో. స రి గ మ ప ధ స అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-త్రే1-2-3 - దె-ఉ దె-ఉ।

సా ని ప - ధ ధ సా । ధ స రి గ - మ గ గ రి । స రి స స - ని ని ధ ప ।
మం ద ర - ధ అ రే । మెుఒత్తుము- ర అ అ రె । ద ఇత్యాసు - ల ం త క ।
ద ధ ప మ - గ మ పా । గ ప ధ స - ని ని ధ ప । ద ధప ప - మ గ రి స ।
ప అ వ న - ముఉ ర్తే । ప ద శు భ - రె ఎ ఎ ఖ । మ కుటమ - యుఉఉర ॥
గ ప ప ధ - ధ స స రి । రి ప మ గ - రి గ రి స । స రి స స - ని ని ధ ప ।
అ అ అ అ - అ అ అ అ । అ అ అ అ - అ అ అ అ । ద ఇత్యాసు - ల ం త క ।
ద ధ ప మ - గ మ పా । గ ప ధ స - ని ని ధ ప । ద ధ ప ప - మగరిస॥సా॥
ప అ వ న - ముఉ ర్తే । ప ద శు భ - రె ఎ ఎ ఖ । మకుటమ-యుఉఉర॥మం॥

29. మే. 7. ధీరశంకరాభరణరాగము—మత్యతాళము 10 అ. ।౦।

రామగీతము

చ అం శు చ కా
ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని సం అవ. సం ని ధ ప మ గ రి స.

దె వే।-2-3- దె-ఉ దె ద్రే।-2-3 ।

సం ని సా - ధ ని సం ని ధప । మగమపధప - మగ రిస । ససపా - మగమరిగా ।
శ్రీ ఇ గో - వి ం ం దాఅఅఅ । హరెఎఎమధు- సుఉధన । వనమా - అఅఅఅలా ।

స స సా ని సం - ధ ని సం । రీం సం ని - ధ ని సం నిధప । సాంసాంసా-సం ని ధ ప ।
గ రు డా ధ్వజ - ము కుం ద । శ్రీధ ర - శ్రీఇరఘుప తె । స ం ం ం- క ర ష ణ ।

మ గ మ పాప్ప- మ గ రి స । రిం రిం ని - సంసధ-నిసంప-ధ ।ధమ-ప పగ-మమరిగా ।
సుం ద రా ం గ - జ య జ య । శ్రీ ఇ ఇ -రఆమ-సీఇఇ-తా। అభి-రఅఅ- మఅఅ అ ।

స రి గమ పా - ధ ని సా । రిం రిం సం ని ధప- మగ రి స ॥ సంని ॥
మ ఆ ఆ ఆ అం - ప అ హీ । ప ఆ ట్టఅ అ భి- ర అ అమ ॥ శ్రీఇ ॥

20 మే. జన్యము 8. భైరవిరాగము—ధ్రువతాళము. 14 అ. ।౦।।

శ్రీరామగీతము

చ సా శు చ కై శు
ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని సం అవ. సం ని ధ ప మ గ రి స.

దె-ద్రే।-2-3 దె-ఉ-దె-ద్రే1-2-3- దె-ద్వే1-2-3।

గ రి గమపా -మ గ రిగ-మ ప మా । పధనిధప- మనిధప - మ గ రి స ।
శ్రీ ఇ ర ఆమా -చ ం ద్ర ఆ-శ్రిత పా । అరిజఅఅత - సమఅఅ - అ అ అస్త ।

స రి స-ప మ ప -గ రి గ మ- గ గ రి స । రి రి గ గ - మమగగ - రిగమపమమ ।
క అ అ-క్యఅ ణ -గు ణ అ భి - ర అ అమ । సీఇతఅ - ముఖఅం-భో౦ఒఒఒరుహా ।

ప ద ధ-ని ని సం -ప ధ ని సం - ని గం రిం సం । నిరింసం-గంరింసం - నినిధమ -ప ధనిసం ।
చ ం చ-రి ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇరు । నిరం-తరం - మంగళ -మఅఅత ।

ప ధ ప-సం ని సం -ప ధ మ ప - మ గ రి స ॥ గరి ॥
నొ ఒ ఒ-తుఉ షు -ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉఉ ఉఉ॥ శ్రీఇ॥

20 మే. జన్యము 9. ఆనందభైరవిరాగము—ఏకతాళము 4 అ. ।

అంబా స్తుతి గీతము

చ సాశు చ కై

ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని సా̇ అవ. సా̇ ని ధ ప మ గ రి స

దె - త్రే1-2-3 -

ని ధ ని సా̇ - సా̇నిసా̇ - గ̇రి̇సా̇ని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ -
క మ ల సు - లో°చని - విమలత - టఅకిని - మర అళి - గఆమిని -
మ ప ప మ - గరిసా - సా స్రీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా ||
క రి హర - మఅధ్యే - బింబా - అఆనన - విధుమం - డలరే -
సా మగ - మాగరి - గారిన్ని - సాసా - పపమగ - మమగరి -
చ ం ద న - కుంకుమ - సంకలి - తా ఆ - పరిమళ - కఆస్తురి -
గ గ రి ని - సాసా - సగరిగ - మగమా - పనిధని - పధనిసా̇ -
తి ల క ధ - రేరే - జఆఅజి - శఅయ్యా - కచకుచ - ఘనజఘ -
గ̇ రి̇ సా̇ ని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ - మపపమ - గరిసా
న అ అం - భోఒఒజ - మరఆళి - గఅమిని - కరిహర - మఅధ్యే ।
సా స్రీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా || నిధ ||
బిం బా - అఅనన - విధుమం - డల రే || కమ ||

15 మే. జన్యము 10. సావేరిరాగము—రూపకతాళము 6 అ. ౦ ।

రామ గీతము

శు శు శు కా అం

ఆరో. స రి మ ప ధ సా̇ అవ. సా̇ ని ధ ప మ గ రి స

దె - దె-ఉ -

ధ̣స-రిమమా - మగ-గారిస - గా-రిరిగా - రిరి-సధ̣సా -
జన-కసుతా - కుచ-కుంకుమ - పాం-కితలాం - చను-రెపరే -
దధ-పమపా - పమ-గరిసరి - పమ-గరిరిమ - గరి -సాసా -
బలి-హారురే - ఖగ -వఅహాన - కం-చిఇపురి - నిల-యాఆ -
రిరి -సాన్నిధ̣ - సరి -మాగరి - మా-పధపమ - పధ-పాపప -
కరి -రాక్షుక - భుజ-విక్రమ - కౌ-మితఫల - దఅ-ఆయక -
రిరి -మమపప - ధప-ధపమా - పధ-సా̇నిధ - నిధ-పధమా -
కరి -వరదఅ - కఅ-ల్యఅణా - పెరుం-దేవిమ - నొఒ-హారురే-
ధప-మగరిస - రిమ-గరిసా || ధ̣స ||
కరి -గిరినిఇ - వఅ-అసురే || జన ||

65 మే. 11. మేచకళ్యాణిరాగము—త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

విష్ణుగీతము

చ అం ప్ర చ కా
ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని సఁ   అవ. సఁ ని ధ ప మ గ రి స

దె-ప్రే1-2 - దె-ఉ దె-ఉ ।

సఁ సఁ సఁ - ని ధ ని సఁ । నిధప - ధపమప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస ॥
క మ ల - జా అ ద ళ । విమల - సునయన । కరివ - రదకరు । ణంబు - ధేఎఎఎ।
ధ॒ ధ॒ ధ॒ - గ గ గా । మపా - మగరిస । రీ , · - సా , , । గమప - మపధప।
క రు ణ - శ ర ధే । కమ - లఅఅఅ । కాం - తా , , । కెఎళి - నరకాఅ।
ని ధ ప - ధ ప మ ప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస । ధ॒ధ॒ధ॒ - గగగా ।
సు ర వి - భే ఎ ద న । వరద - వెఎలఅ । సురపు-రొఒత్తమ। కరుణ - శరధే ।
మ పా - మ గ రి స । రీ , - పా , , ॥ సఁసఁసఁ ॥
క మా - ల అ అ అ । కాం - తా , , ॥ కమల ॥

లక్షణగీతములు

29 వ మే. జన్యము 12. హంసధ్వని రాగము

త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

చ అం కా
ఆరో. స రి గ ప ని సఁ   అవ. సఁ ని ప గ రి స

దె-ప్రే1-2-దె-ఉ-దె-ఉ ।

స రి గ- రి-, స-ని । సగరి - ససని । పనిస - రిసరిగ । పగరి - గరిసని
అ రె ఎ- దా క్షీణ । ద్వాఅర- కఅఅఅ । పురని - వఅఅస । శ్రీఇర - అజగొఒ
స రి రి- సా సా । నిసా - రిగరిస । గరిస - నిసరిగ । పగప - గరిసరి
ప అ లు- రే రే । చతూ - శృతిరిష । భఅఅ - అంతర । గఅఅం - ధఅఅర
గ రీ - స ని సా । రిగా - సరిగా । పగప - గరిగప । నిపని - పగరిగ
చ తూ - శృతి దై । వతా - స్వరకా । కలిని - షఅఅద । ఇతర - శుఉఊద్ధ
ప నీ - స స స ని । సనిస - ససని । పనిస - పనిసని । సాస - సనిపగ
అ ఆ - రొఒఒహా । అవరొ - ఒఒఒహా। మదవ - అఆర్జిత । సాగ్ర-హాంంన్యఅ
నీ ని- ప గ రి స । రిగప - గరిసని । సరిరి - ససరిరి । గపగ - రిసరిగ
సా అ- అ అ అంశ । త్రిపుట-యుఉఉక్త। ధిఇర - శంకర । అభర - ణామ్మోఎళ
గ రి స- ని స రి స । రిసని - పనిసని । సరిగ - పనిసని । పగరి - సనిపని
జ ని త- హాం స అ । ధ్వఅని - రఅఅగ । మనథ - అఅరయు । శ్రీఇఇ - రఅఅము
స రి గ- రి రి సా ॥
న మొ ఒ- నఅ మో ॥

13. ఆనందభైరవి రాగము - త్రి॥ త్రిపుటతాళము. 100

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని. 20 వ. మేళకర్త నఠభైరవి జన్యము

ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని సీ అవ. సీ ని ధ ప మ గ రి స

దె-వ్రే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ -

స గ రి గ మ గ రి - గ గ మ గ రి స ని - స మా మ గ రి ని - స గ మ మా మా -
అ రె ర ఘువి ఇ ర - ర ణ శు ఉ ఉ ఉ గ - శీ ఈ త అ మ నో - హ ను ఉ శే శే -
గ గా మ గ రి స - ని సా గ రి స రి - సా ని గ రి స రి - సా ని ధ ప ధ ప -
చ తు శ్ర్తు తి రి ష - భ సా ధ అ ర ణ - గా అం ధ అ అర - కై శి కి ఇ స్వ ర -
ప ని ని సా సా - సా మ గ రి గ మ - ప మా గ రి స రి - స గ రి గ మపమ -
యు త ర శూ ద్ధా - ఆ అ రో హ సం - పు ఊర్ణ వ అ క్ర - అవరో ఒఒఒహ -
పా ధ ప ని స ధ - ప ప స సా ని ధ - ప సా ని ధ ప మ - ప ధ ప ని సనిధ -
స ం పు ఉఉ ర్ణా - స అ గ్ర హం న్యఅ - స ఆ ఆ అం శ - త్రిపుటయుఉఉ క్త-
ప ప ధ ప మ గ రి - స గ రి గ మ ప మ - ప సా ని ధ ప మ - పా మ గ రి సని -
న ఠ భై ఇఇ ర వి - మ్యే అ అ ళ జ ని త - అ ఆ నం ం ద - భై ర వి ర అ గ -
స గ రి గ మ ప ధ - స ని స ని ధ ప మ - గ గ రి స రి సా ॥
మ వ ధ అ అ రయ - శ్రీ ఇ ఇ ర అ అ మ - న మొ ఒ న అ మో ॥

14. ఖరహరప్రియరాగము - త్రి॥ త్రిపుటతాళము. 100

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని. 22 వ. మేళకర్త.

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని సీ అవ. సీ ని ధ ప మ గ రి స

ని ధ ని ప మ ప ధ - ధ ని స ని ధ ని స - రి రి గ మ గ రి స - ని ధ ని స ని సా -
అ రె ఎ జ అ న కి - ర అ అ మ అ అ ణ - భ అ క్త జ న భ య - ని వ అ ర ణ రే -
రి రీ స ని స రి - స సా ని ధ ని స - నీ ధ ప మ ప ధ - ని ని స ని ధ ని స -
చతూశ్ర్తు తి రి ష - భ సా ధ అ ర ణ - గా అం ధ అ అర - చతుఉశ్ర్తుతిదై ఇ -
రి రి గ గ మ గ రి - స ని ధ ని స రి గ - మ గ రి స ని స స - సా రి స రి గ మ -
వత అ స్వ ర కై ఇ - శి కి ని ష అ అ ద - ఇ త ర శు ఉ ఉద్ధ - ఆ అ రో ఒఒహ -
గ రి స రి గ మ ప - ధా ని ధ ప ధ ని - సా స ని ధ ని స - ని ధ ప ధ నిసని -
అవ రో ఒఒ ఒహ - స ం ం పు ఉ ఉర్ణ - సా గ్ర హం న్యఅ - స అ అ ఆ ఆంశ -
స స ని ని ద ధ ప - మ గా మ ప ధ ని - ధా ప మ గ రి స - ని ధ ని స రిగమ -
త్రిపుటయుఉఉక్త-మ్యే ఆ ళ అ అ ధి - కౌ అ అ అ అ ర - ఖరహరఅప్రియె -
ప ప ప మ మ గ రి - స రి గ మ ప ధని - సని ధ ప మ గ రి - స రి రి స రి సా ॥
ర అ అ అ అ అ గ - మవ ధ అ అ రయ - శ్రీ ఇ ఇ ర అ అమ - నమొఒనఅమో ॥

జతిస్వరము

28 వ మే. హరికాంభోజి జన్యము
స-చరి-అంగ-ప-చధ-స

మోహనరాగము - ఆదితాళము

ఆరో. స రి గ ప ధ స
అవ. స ధ ప గ రి స

	! 4 అ. దె - ౹త్రి - 2 - 8	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	సా , ,- , , ధా - పా గా - రీ ధా	పా , , - , , గా	రీ సా - ధా రీ
	సా , ,- , , ధా - పా ధా - సా రీ	, , గా - , , పా	, , ధా - , , రీ
చ॥ (1)	రి రి గ - స - స రి - ద ధ - స - పపధ-గగప-రి	రి గ-సరి - రిగ గప	పద-ధస- దద రీ ॥
(2)	దాదస - , ప ప ధ - గా గ ప - , రి రి గ	సా సరి - , గ గ రి	పా పగ- , ధపరి ॥
(3)	దాధగ - , రి రి గ - పా ప రి - , స స రి	గా గస - , ద ధ స	రిప గద- పసధరి ॥
(4)	సా రిగ - రి స రీ - స రి స ధ - సా - ధ స	ధప ధా - గ ప ప ధ	ధస ధరి- రీ , , ॥
	రిరి గధ - , స స రి - పా- ద ద - స గా - ప	పద రీ - గ గ ప స	రిప గధ- పసధరి॥
(5)	సా రిగ - రి స రీ - ధస ధ రి - , రి స రి	సగాగ - రి గ రి ప	,ప గ ప- రిగాగ ॥
	సరి గస - , ధ ప - ప-ధస పా- గ రి - స రి	గసా , - రీ గా	గపపధ - దసధరి॥
(6)	రీ , , - , , - స రి - రి గ స రి - ధ స - ప ధ	రీ , , - , , - ధ స	సరిధస - పదగగ
	ధా , , - , , - గ ప - ప ద గ ప - రి గ స స	రీ , , - , , - రి రి	దా , , - , ,-దద
	రీ , , - , , - రి రి - ధా , , - , , - ప ధ	గపరిగ - సరి ధ స	పధగప- ధస ధరి ॥

స్వరజతులు

1. ఖమాస్ రాగము - ఆదితాళము

28 వ మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యము

రచయిత : శ్రీ చిన్నికృష్ణదాస

శు అం శు చ కై
ఆరో. స మ గ మ ప ధ ని సం

కై చ శు అం చ
అవ. సం ని ధ ప మ గ రి స

	| 4 అ. దె - ద్రు 1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	సా , , - సా నీ - ధా పా - , మ గా	మా , , - , , గా	మా పా - , ధా ని ॥సా॥
	సా అఅ - అం బ - శి వా - అ య న	వే ఎ ఎ - ఎ ఎ రా	జీ త - అ గి రి ॥సా॥
అ॥	సా , రి - నీ , స - ధా , ని - పా , ద	మా , ప - మా , గ	మా , ప - దా , ని ॥సా॥
	శాం భ - వీ ఇ మ - నో ఒహ - రా అ ప	రా అత్ప - రా అకృ	పా అ క - రాఅ(శ్రి ॥సా॥
చ॥ (1)	సా రీ - సం ని నీ - సా ని ద - దా నీ	ద ప మా - దా మ గ	స మా గ - మపధని ॥సా॥
	నీ వే - గు రు దై - వం బ ని - ఏ వే	ళ ను సే - వింపుచు	స దా మ - దినిశి వ ॥సా॥
(2)	సం రి సని - సా , , - ని సం ని ద - నీ , ,	ధ ని ధప - ధా , ,	ప ద ప మ - పా , ,
	ప ర మద - యాఅఅ - ని ధి వను - చుఉఉ	మ రు వక - నా అ అ	హృదయము - న అ అ
	స స సస - మమమమ - ప ప ప ప - దధదధ	ని సం నిసం - ని ద పా	ధ ప మ గ - మపధని ॥సా॥
	మహాదేవ - మహా(ప్రభో - సుం ద ర - నాఅయక	సు ర వ ర - దా య కా	భ వ భ య - హరశివ ॥సా॥

(3) ధ స̇ నిద - పమ గ మ- సా , , - ప ద నిద	ప మ గ గ - మా , ,	స̇ ని ధ ని - ద పధని ‖సా‖
స్త్రీమాఘు - రపు రము- న ఆ - వరిసులలో	స గుహా గు- ని ఈ	ని ర త ము - సుదలచి ‖సా‖
(4) సా , , - , , స̇ ని - ని ద ధ ప - పమ మగ	మా , , - , , ప ద	ని ద మ గ - మపధని
శ్రీ ఇ ఇ - ఇఇ శుభ - క ర శ శి - మకుటధ	రా అ అ - అఅ జయ	వి జ యత్రి - పురహర
స̇మగ స̇ - సా సా - స̇ రి స̇ ని - నీ నీ	ని స̇ ని ద - దా ధా	ప ధ ప మ - పా పా
శ్రితజ న - లో లా - ద్భుత గుణ - శీ లా	కృతని త - పా లా	ప తి తు ని - వే ళా
సమా మ - గపా ప - మ దా ధ - ప నీ ని	ధ రీ రి - ని సా స̇	ని స̇ ని ద - పా , ,
మ దంబ - అ ర ం గ - ప దా బ్జ - ములందు	ప దంబు - లు జేర్చు	ప శు ప తి - నీ ఈ
మా పమ - పా ద ప - దా ని ద - నీ స̇ ని	సా రి స̇ - రీ స̇ ని	స̇ రి సా - నిధ పమ
జ్ఞా న ము - ధ్యానము - స్నానము - మానము	దానము - మానము	అ భి మా - నమనుచు
గ మ పధ - ని స̇ ని రి - సా , , - స̇ రిని స̇	ధ ని ప ధ మా , ,	ధ ప మ గ - మపధ ని ‖సా‖
క ని క ర - ముని చర - ణ ం ం ం - బులుగను	గొనుశ్రుతు లన్ , ,	ను తు ల శ - రణనుచు ‖సా‖

ఈ అయిదవ చరణము ఖండజాతి నడక, అగుటచే వ్రేలికి అయిదు అక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

(5) సా రి సా- నీ ధ నీ - సా ని ధా - పా , , ,	పాదనీ - దా ప మా	పా మ గా - మా , , ,
సారె సా- రె కు నీ - నా మ మం - త్రంoooo	కోరినా - ను నీ పా	దా బ్జ మం - త్రంoooo
మాగమా- పా మపా - దా ప దా - నీ ధ నీ	సా రిసా - నీ ధ నీ	సా ని ధా - మాపధా ‖సా‖
దాసుడౌ - చిన్ని కృ - ష్ణ ని కి - దిక్కునీ	వే య ని- చొక్కునా	ధు ని న - మ్మకొని ‖సా‖

29 వ మేళకర్త. ధీర శంకరాభరణరాగ జన్యము

2. బిలహరి రాగము - ఆదితాళము

చ అం చ — కా చ శు అం చ

ఆరో. స రి గ ప ధ ష — అవ. ష ని ధ ప మ గ రి స

	I 4 అ. దె - వ్రే1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	సా , రి - గా పా - ధా సా - నీ ధా	పా ద ప - మ గ రి స	రి స ని ధ - సా , ,
	రా అ ర - వే ణు - గో ప - బా ల	రా జి త - స అ ద్గు ణ	జయ శీ ఇ - ల అ అ
అ॥	సా , రి - గా పా - మా , గ - పా దా	రీ , ష - నీ దా	పా , మ - గా రీ ॥సా॥
	సా అ ర - సా క్ష - నే ఎ ర - మే మి	మా అ రు - బా రి	కో ఒర్వ - లే ర ॥రా॥
చ॥ (1)	సా , రి - గా గా - గా , , - , , రి గ	పా , ప - పా పా	పా , , - , , ధప
	న ం ద - గో పా - లా అ అ - అఅ నెవ	నె ం దు - బో జా	లా అ - అ నీ ఇ
	సా , ష - సా సా - గ రి ష ని - ని ధ పా	ప దపమ - గరి రీ	గప మ గ - రి స రి గ ॥సా॥
	వి ం దు - రా రా - స దమ ల - మ ది తో	ముదమల - రగ నా	కెరురు గ - గదియెర ॥రా॥
(2)	ప ప పా - రి రి రీ - గ పమ గ - గా , ,	గ పమగ - మగ రిప	రి గ రి స - సా , ,
	ప లుమా - రునుగా - ర వము న - నిణ , ,	పి ల చిన - పలుకవు	న లు గకు - రా అ అ
	రి స ని ధ - పా , , - మ గ రి గ - పా , ,	ధ ప ధరి - సా , ,	రి ష ని ధ - పమ గరి ॥సా॥
	క రి వ ర - దాఅఅ - మ రి మ రి - నా అఅ	యధరము - గ్రో , ,	ల ర క ని - కరముగ ॥రా॥

(3) పా , , - మగరిగ - ధా , , - మగ రిగ	పా , , - మగ రి గ	పా పా - పా , ,
రా అ అ - సగధర - రా అ అ - మురహార	రా అ అ - భవహార	రా వే - రా అ అ
సా , , - రిసనిధ - రీ , , - రి స నిధ	సా , , - రి స ని ధ	సా సా - సా , ,
ఈ ఇ ఇ - మగుపను - ఈ ఇ ఇ - లలనను	ఈ ఇ ఇ - సొగ సి ని	చే కో - రా అఅ
సా రి స - రీ రీ - రీ , , - రీ సని	దా ధా - ధా , ,	పా మ గ - గా గా
కో రి క - లిం పొం - దా అ అ - డెందము	నీ యం - దా అ అ	చే రె ను - నీ చెం
గా , , - సరి గద - పా , , - రి సరి గ	సా , , - గ రి స ని	దప మ గ - రి స రి గ ‖సా‖
త అ అ - మారిమ రి - నా అఅ - కరముల	చే ఎ ఎ - మ రి మ రి	ని ను శ ర - ణనియెద ‖రా‖

28 వ మే. జన్యరాగము
స-చరి-అంగ-ప-చధ

3. మోహనరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత: శ్రీ గోవిందరావు)

ఆరో. స రి గ ప ధ స
అవ. స ధ ప గ రి స

I	O	O
ద - వ్రే 1 - 2 - 3	ద - ఉ	ద - ఉ
ప‖ సా , , - ధ , పా - గా , , - రి , సా	ధా , , - స , రీ	గా , , - ప , ధా
మోఒఒ - హఅనా - రం ం - గాఅశ్రీ	శు ఉఉ - భాంగా	రా అఅ - వే ఎ రా
స గా రి - స రీ స - ధసా ధ - పధా ప	గా , , - రి , సా	సా , రి - , గ ప ధ ‖సా‖
సహించ - లే ఏ ర - ఘోఓర - ఘ అర	స ం ం - సాఅరా	కా అవా - అర అర ‖మో‖

చ॥ (1) సగరిగ - సరిధస - ధరిసరి - సధపధ	గపరిగ - సరిధస	సరిరిగ - రిగపధ
నిరతము - నినువె - దలచితి - నఅయద	గోఒరితి - నిఇగద	సరగున - రఅగద
సగారి - సరిసధ - ధరీస - సధపధ	గపాగ - గరిసరి	సరీగ - రిగపధ ॥సా॥
మురారి - విఇగద - ద్రౌఊప - తినిగద	బ్రోఓచి - తివిగద	ముకుందు - డవుగద ॥మో॥
(2) గా,, - రిరిసరి - రిగాప - గారిరి	గా,ధ - పపగరి	గా,స - ధపగరి
నేఎఎ - నీకుభఅ - రమాన - నూగను	మాఅద - యనుగను	మాఅక - నులజూడు
గా,రి - సదపరి - గా,స - పదపరి	గా,రి - ,రిసరి	గా,స - రిగపధ ॥సా॥
మాఅఇ - ంతపంత - మాఅఅ - పరంధఅ	మఅశ్రీ - ఇఇరఅ	మాఅత - గదుసుమ ॥మో॥
(3) సా,, - ససపధ - సాసప - ధరిసా	గరీస - ,ససా	పగారి - సరిసా
యేఎఎ - రయిటుల - బాల్కుస - మయమా	రణర - ంగమా	మురారి - వినుమా
సా,రి - గపధస - రీ,గ - పధసరి	గారిస - దాపగ	రీ,, - గపాద ॥సా॥
యెఎల - పంతము - బ్రోఒవ - సమయము	గోవింద - రావును	శ్రీఇఇ - రఆమ ॥మో॥

తానవర్ణములు

29 వ - మేళకర్త.
చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని.

1. శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము
(రచయిత : శ్రీ వీణ కుప్పయ్య)

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ సామి నిన్నేకోరి - చాలామరులు కొన్నదిరా ॥
అ॥ తామసము సేయక - దయజూడరా గోపాలా ॥
చ॥ నీరజాక్షి నీపై ॥

	❙ 4 అ - లఘువు దెబ్బ - వ్రేలి - 2 - 3	O ద్రుతము దెబ్బ - ఉసి	O ద్రుతము దెబ్బ - ఉసి
ప॥	సా , , - ని స ధ ని - పా-మ ప - గా మా	పా- ధని - పా-ధ ని	స రి-స ని - ధ ప ధ ని
	సా అ అ - అ అ అ అ - మి- ని ఇ - ఈ ఈ	న్నే-ఎఎ - ఏ-. కో ఒ	ఒ ఒ-ఒ ఒ - ఒ ఒ రి ఇ
	సా స ధ - ప మ-పా - ప మ గ రి - స రి గ స	ని ఫ ధ ని - సా-ప మ	గ-రి గ మ - పాధ ని ॥సా॥
	చాలా అ - అ అ-మా - రు ఉఉఉ - లుఉఉఉ	కొఒ ఒ ఒ - ఓ-న్న అ	అ-ది ఇ ఇ - రాఅ అ ॥సా॥
అ॥	సా ద ధ - ప మ-ధ ప - , మ-గ ప - గా మ రి	గ మ ప ద - ధ ప-మ ప	ధ ని-స ని - సారి గ
	తా అ అ - అ అ-అ మ - అ అ-స అ - అ అ అ	ముఉ ఉ-సే - అ అ-య అ	అ అ-అ అ - క అ అ

	మ గ రి-స - స గ-స ని - ధ ప-ధ ని - స రి-సా	స ధ ప- ప - , మ గ రి	స మ గ మ - పాధ ని‖
	ద అఅ-య- అ అ-జూఉ - ఉఉ-డ అ - అ అ రా	ఆ అ ఆ గో- ఒ ఒ ఒ ఒ	పాఅ అ అ - లాఅ అ‖
ము‖	స రి ని స - ద ని స-ప - ధ ని స ధ - ప మ ప ధ	మ ప-గ మ - ప-రి గ మ	స రి గ మ - ప ధ ని స‖సా‖
	రి గ మ గ- రి గ రి స - ని-ప ధ ని - సా పా-	స ని ధ ప - , మ గ రి	స రీ గ - మప ధ ని‖సా‖
చ‖	పా ధ ని- స-స ని ధ - ప మ గ రి - గా మా	పా-మధ - , ప- స ని	ధ ప-మ గ - మ రి గ మ‖
	నీ ఇ ఇ- ఇ ర అ అ - జాఅ అ అ - ఆ ఆ	క్షి-నీ ఇ - ఇ ఇ పై ఇ	ఇ ఇ- ఇ ఇ - ఇ-ని ఇ ఇ‖
1.	పా , మ- , , పా - , -గా మ - , రీగ	సా , రి - , , నీ	, -సా రి - , గా మ ‖నీర‖
2.	ప దా ప- మ-గ మ ప- , మ గ మ - రి గారి	స ని ధ ని- ప ధ ని స	రీ- ని స - , రి గ మ‖నీర
3.	మా ధ ప- మ గ-మా - ప గ మ-రి- గ సాని	స మ గ రి - స ని ధ ని	స రి గ మ - పా-గ మ
	ప ధని-ప- ధ ని స రి - స గ రీ - స ని ధ ని	సా రి ని - ధపా-ధ	మ గ రి స - రి గా మ ‖నీర
4.	పా మ ప - గ మ-రి గ - సా-గమ - రి స ని-ప	ధా ని-స - రి స నీ-	స రి గ మ - పా-ధ ప
	సా ని రి - , స-మ గ - రి గ సా - ని-ప ధ ని	సా-సా - ని ధ పా-	మ గ రి స - , రి గ మ ‖నీర

8 వ మేళకర్త
శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని

2. తోడిరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత :— శ్రీ పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యర్)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఏరానాపై నింత చౌకసేయు - మేరగాదుర నాసామి॥
అ॥ మారునిగన్న శ్రీ వెంకటేశ సుకుమార నన్నేలుకోర సరసుడ॥
చ॥ దానిమాటలు విని ఇంత సాహస మేలర॥

	లఘువు I దె - వ్రే1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	సా , స - ని ధ-ప ధ - ని-ని ధ ప - మ గ మ ని-	ధ ప ప మ - గ రి-స రి	గ మ ప-గ - మ ప ధ ని
	ఏ ఎ ర - అ అ-న అ - అ-పైఇ ఇ - ని ఇ ం త-	చౌఉఉ క - అ అ-సేఎ	ఎ ఎ ఎ-య - అ అ అ అ
	స రి గ రి- స ని-ధ ని - స ని ధ ప - మ గ మ ని	ధా , , - , , స ని	ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని॥సా
	మే ఎ ఎ ర- అఅ-గ ఆ - అ దు ఉఉ - ర అ అ అ	నా అ అ - అ అసాఅ	అ అ అ-మి - ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ఏ
అ॥	ని ద ధని- ధప మ-గ - మ ని ధ మ - గ రి స-మ-	గ మ-ప ధ - ని-ని ధ ప	ధ ని స ని - సా-ధప
	మా అ అఅ- రుఉఉ-ని - ఇ గ అ అ - న్నఅఅ-శ్రీ	ఇ ఇ-వె ం - ం-క అఅ	టెఎ ఎ ఎ - శా-సుకు
	ధ ని స రి- గ రి-స గ - రి సా ని - ని ధ ని స	ధ గా రి - స ని-ధని	, ధ ప మ - గ మ ధ ని-
	మ అ- అఅ- ర అ-న అ - అ న్నేఎ - లుఉ ఉఉ	కో ఓ ర - అ అ-సఅ	అ ర అ అ - సు ఉఉ డ-

ధ నిసరి-గ రి-సగ - రి సా ని - ని ధ ని స	ధ గా రి - స ని-ధని	, ధ ప మ - గ మ ధ ని-
మ అ- ఆఅ- ర అ-న అ - అ న్నే ఎ - ఉడు ఉడు	కొ ఓ ర - అ అ-సఆ	అ ర అ అ - సు ఉఉ డు-

మ॥	స రి స ని- ధ నిసా - ని ధ- ని ధ - పమ-గ మ	ప ధ ని-ధ - ని స-నిధ	ని స- ని రి - సా , , -
	ధ ని ధగ- రి- రి మ్మగ- రి స ని ధ - ప-ధ ని స-	ని స రి-ధ - ని స-మధ	ని-గ రి ని - ధ మ ధ ని ।ప
చ॥	ధా , ని - రి స స ని - ని ధ ప-గ - , రి స రి-	గా , మ - , , ప ధ	ని సా-ని - , ధ ప మ॥
	దా అ ని - మఅ అ అ - ట అ లు_వి- ఇ ఇ ని ఇ-	ఈ ం ం త - అ అ స అ	హ సా- మే - ఎ ల అ ర॥
	(1) గామా - గ రి-ని రి - సా-ధ ని - స రి-ని రి	, రి-రి గ - మధా-ని	ధా మ-గ - , మాని ॥ధా
	(2) ధా ని ధ - ప మ-గమ - ధ ప-, గ - , రి స ని-	సా రి గ - మ ప-స రి	గ మా-ని - ధ మ గ మ॥దా
	(3) ధ ని ధమ- గ మ-నిధ - మ గ రి స - ధ మ గ రి	స- గ రి ని - ధ ని రి ని	ధ ని స రి - గ మ-ధమ
	ధ ని-స గ- ని-ధ నిస - రి గ రి ని - ధ ని ధ మ	గ రి స-గ - రి ని ధమ	గ రి స-ని - స రి గమ॥ధా
	(4) ప ధ ని స- , ని-ధని - స నీ ద - రి స ని ధ	పా మ గ - , మ ని ధ	ప ధ ని స - ధా , ,-
	ని ధ మగ- రి స-ధమ - గ రి స- రి - గ మ ధ ని	రి సా ని - ధ ప స ని	, ధ ప మ - గామ ని ॥దా
	(5) సా , ని - ధ ని సా - , ని-సా - , ని ధ ప-	ధ ని ధా - , , ప ధ	ని ధ ప-గ - , మ ధని-
	రి ని ధమ- గ రి-ని ధ- మ గ రి ని - ధ మగ రి-	ని- ధ ని స - రిగ మ ధ	స రి గ మ - ధ మ ధని-
	స రి గ రి- , ని-ధ ని- గ రీ ని - ధ ని ద ధ-	, మ - గమ- నిధామ	గ మ ధ మ - ధ ని స రి
	గ మ గ రి- ని-ధ ని గ- రి ని ధ మ- గ మ గ రి-	స సా - స - సానిధ	మ గ రి- ని - స రి గమ॥ధా

20 వ మేళకర్త. చరి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని

3. భైరవిరాగము - అదితాళము

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని ష (చ)

అవ. ష ని ధ ప మ గ రి స (శు)

ప॥ పనిత నిన్నేకోరి - వలచి యున్నదిరా॥

అ॥ ఘనుడౌ మా చక్కని - వేదపురీశ॥

చ॥ మానితగుణసాంద్ర॥

	దె - ద్రే 1 - 2 - 8	దె - ఉ	దె - ఉ
ప॥	రీ మా - గ రి గ గ - రీ-స స - రి రి-గ గ	రి స-న్రీ - ధ-గ రి ని	స రి-ప మ - మ గ రి స॥
	వ ని - త అ అ అ - ఆ-నిఇ - ఇ ఇ-ఇ ఇ	ఇ ఇ-నే - ఎ-కో ఒ ఒ	ఒ ఒ-ఒ ఒ - రి ఇ ఇ ఇ॥
	గ గ రి గ - మప ధ-ధ - ప ప మ గ- మ గ రి స	ని ని ధ ప - మ-రి ష ని	ధ ప-మ ప - మ గ రి స॥
	వ అ అ అ - ల అ అ చి - ఇ ఇ ఇ ఇ- యుఉఉఉ	న్న అ అ అ - అ-ది ఇ ఇ	ఇ ఇ-ఇ ఇ - ర అ అ అ॥
అ॥	ని ని ధ-ధ - ప ప మ గ - మ ప మ గ- రి స ని స	గ గ రి- గ - మ ప గ రి-	గ మ ప ధ - నీ సా-
	ఘ అఅ-ను - ఉ ఉఉ ఉ - ఉ ఉ డ వు- ఉఉమ అ_	అ అఅ- ఆ - అ అ చ అ-	అ అ అ అ - అ అ-

	ని సగ గ - రి- ని స రి - నీ ధ ప - ప మప ధ-	ని స రి నీ - ధ స-ని ప	మ-ధ ప ప - మ గ రి స॥
	క్క-అఅఅ - అ-అ అ అ - నీ ఇ ఇ - వె ఎఎ ద-	పుఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ-రి ఇ	ఇ- శ అ అ - అ అ అ అ
ము॥	గా రి స - రి స నీ -- ధ ప-ధ ని - సారిని-	స రి గా - రి గ మా-	గ పా మ - ని ధ ప ధ
	మ గ రి-ప- మ ధ ప-ని - ధ ప-స ని - ధ ప రి స	గ రి సా - ని ధ పా-	మ ని ధ ప - మ గ రి స ॥ప॥
చ॥	మా , , - , , నీ - ని ద ధమ - మ గ రి స-	రీ , గ - రి గ మా	,- గ మ ప - మ గ రి గ॥
	మాఅఅ - అఅ నీ - ఇ ఇ ఇ ఇ - త అఅ అ-	గుఉ ణ - అ అ సా ం	ం-ద్ర అ అ - అ అ అ అ॥
(1)	సా , , - , ,- సా - , , నీ - నీ ధా-	నీ పా - , , ధా	,- నీ స - , రీ ని-
	రీ , , - , ,- రీ - , , రీ - గా మా-	గా, రి - , , సా	, నీ స - , రీ గ ॥మా
(2)	నీ నీ - ధా పా - , , ధా - నీ సా	రీ-నీ - సా రీ	, , రీ - గా మా-
	మ గారి - , స ని ని - ,ధా ప - ధ ని స రి	గ రీ ని - స రి గ గ	,- మ ని ధ - మ గ రి గ॥మా
(3)	గా , , - , , మ గ - గమ గ గ - మామా-	గ గ రి రి - , స ని స	రి గ మ గ - మా గ రి-
	గ మపా - గ రి- గమ - మాగ రి - గా రి స-	సా ని గ - , రి గ మ	గ పా-ప - మ గ రి గ॥మా
(4)	నీ , , - , , ద ధ - ని ని ధ- ని- ధ ప ధమ-	పా , , - , , మ ప	ని ధ ప ప - మ గ ప మ-
	పామ గ - రి స నీ - ధ ప ధ-మ- ప ధ ని స	మ ప ధ ని - సా-గ రి	గ మ పా - ని స రి గ॥మా
(5)	సా , స - స-ని స - రి నీ ధ - ప ధ మప-	గా , రి - , గ మ ప	ధ-మ ని ధ - ప-మ గ రి
	సా- మ గ - రి సా-ప - మ గ రి స - , ని ధమ-	గ రీ స - ని ధ ప-మ	గ రి గ-మ - పా ,-ధ
	మ గ రి గ - , మ ని ధ - ప ధా-ని - స రి-ని స	గ రీ-ని - గ రి స రి	ని స ని రి - సా , ,-
	ప ధ ని స - రి గ రి గ - మ ప ధ ని- స రి గ రి	స- సా రి - ని ధ ప-ప	, ధ మ గ - రి- రీ గ ॥మా

28 వ మేళ జన్యము
చ౦-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

4. కాంభోజిరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత : శ్రీ త్యాగరాజస్వామి)

ఆ. స రి గ మ ప ధ స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ తరుణి నిన్నుబాసి - తాళజేదురా॥
అ॥ ధరలో వెలసిన శ్రీ త్యాగేశ జగదీశ॥
చ॥ సరసకూరారా॥

	I దె - వ్రే1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	పా ధా - సా-రి ని - ధప-ధస - రి గ-మ మ-	గ గ-రి రి - , స-మ గ	రి గ-స రి - నీ ధ ఫ
	త రు - ణీ- ఇ ఇ - ఇఇ-నిఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ	ను ఉ-ఉఉ- ఉఉ-బ అ	అఅ-అ అ - సీ ఇ ఇ
	ధ స రి ప - మ గ-స రి- గమ పధ - మ గ ప ధ-	రిం సా ని - ధ ప-ధ ప	, మ గ రి - రి సా ని ॥పా॥
	త అ అఅ - అ అ-ళ అ- అఅ అఅ - తె ఎ ఎ ఎ-	ఎ ఏ ఎ - ఎ ఎ-ఎ దు	ఉఉ ఉఉ - ఉ రాఅ ॥తా॥
అ॥	ని ని ద ధ - ప మ-ప ని- ధ పా ధ - మా-గ మ	ప ధ ని-ప- ని ధ-మ గ	ప ప-ద ధ - సా రిం గం
	ధ అ అ అ - అ అ- ర అ- అ అ అ - లో-ఒ ఒ	ఒ ఒ ఒ-వె- ఎ ఎ-ల అ	సి ఇ-న అ - శ్రీ ఇ ఇ
	మం మం గం-పం - రిం గం-ధ సం- రిం-ప ధ సం- మ గ ప ధ-	సం రిం గం-సం- , ని ధ ప	ని ధ ప-మ- గ రి సం ని
	త్యాఅ అ-గె - ఎ ఎ -ఎ ఎ-ఎ-శ అ అ- జ అ అ అ-	గ అ అ-అ- అ అ అ అ	ధి ఇ ఇ-శ - అ అ అ అ

ము॥	ని ప ధ స - , స ప ధ - స రీ రి - ధ రీ రి	ధ స ధ రి - , స - ధ గ -	, గ రి గ - స రి ని ధ
	స రి గ స - , స రి మ - గ సా - రి - ప మ గ స -	రి మ గ మ - , ప - స రి	స మ గ మ - పా , ,
	మ గ రి స - , స ని ని - ధ పా ధ - మ ప గా -	మ ప ధ ని - ని ధ - ప ని	ద ప ధ - మ.. గ ప ధ స
	రి గ మ రి - , గ - స రి - గ సా రి - ని ధ ప ధ	రి సా స - పాప - స	ధ ప మ గ - రి సా ని ।తరు॥
చ॥	సా సా - ని ని ధా - మ ప ద ధ - ని ని ధ ప	మ ప ని ధ - ప ధ - మా	ప - గామ - , పా ధ॥
	స రా - స అ ఆ - అ అ అ అ - అ అ అ అ -	ను ఉఉ ఉ - ఉ ఉ - రా	అ - రా అ - అ అ అ॥
(1)	సా , ని - , , ధా - , పా , - మా గా -	రీ , స - , , - రీ	, గా మ - , పాధ ॥సా॥
(2)	స ని ధ ప - , ని ధ ప - మ గ రి - ధ - ప మ గ రి -	రి స ని ప - , ధ స రి	గ - స రి గ - మ పాధ ॥సా॥
(3)	ని ధ ప మ - , , ప ధ - ప మాప - మ గ మప -	మ ధ ప మ - , ప ని ద	మ ప స ని - ధ - స రి గ॥సా॥
(4)	ధా , , - , , ని ప - ధ ని ని ధ - మాప ధ -	పా , , - , , మ ప	ధ - మా ప - మ గ మ ప
	ధ ప మ - ని - ధ ప - స ని - ధ - మగ ప - ధ - స రిగ -	సా ని ధ - పా - మ గ	రి సా - రి - గ - మ ప ధ ॥సా॥
(5)	సా , , - , , స ని - ధ ప - మ గ - రి స రి గ -	సా , , - , , స ని	ధ ప ధ - మ - గ పా ధ -
	రి గ మ ప - , మ గ మ - ప ధా - గ - మ ప దని -	- ప ధ ని - ని ద - మ ప	ని ధ - ప ధ - పా , - ధ
	ప మ గ మ - , ప మ ప - ద ధా - ప - స ని ని ధ -	ప ధ స - గ - ప ధ స - రి	గ మ ప ధ - సా ని ధ -
	స రీ స - ని ధ - రి స - ని ధ - గ రి - , స ని ధ -	ప ద స రి - గా - గ ప	ధ స రి - రి - గ మ ప ధ॥సా॥

22 వ మేళకర్త.
స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని.

5. ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత: శ్రీ ఏకా సుబ్బారావుచే సమకూర్చబడినది)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ కాశీవిశాలక్షి । కంచికామాక్షి । మధురమీనాక్షి ।॥
అ॥ అనవరతము మీ సురచిర రూపము, మదినెంతుము మీ పదముల గొల్తుము ॥కాశీ॥
చ॥ ట్రోవుడి గుంటూరి నిలయ ॥

	। 4 అ. దె - వ్రే1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	నీ , , - ని ద ధ ప - మా , , - గ గ రీ	సా , రి - స ని ధ ని-	స రి గ రి - గ మ ప ద
	కా అఅ - శీ ఇ ఇ ఇ - వి ఇ ఇ - శా అ అ	లా అ క్షీ - ఇ ఇ ఇ ఇ	క ం.. ం చి - ఇ ఇ ఇ ఇ
	రి స ని ద-ని స ప ద - ని ద ప మ - గ రి గ మ	ని ద ప గ - , మ-ద ప	ప మ గ రి - గ మ ప ద
	కా అఅ-మ-అ అ క్షీ ఇ - ఇ ఇ ఇ-మ - అ . . .	ధు ఉఉ ర - అ అ-మీ ఇ	ఇ ఇ ఇ న - అ క్షీ ఇ ఇ
అ॥	ని ని ద ద-ప ప-ద ప - ప మ గ-రి - గ మ ప ద	ని దా ప - మ గ రి గ	మ ప ద ని - సా , ,
	అ న వ-ర -తము-మి ఇ - ఇ ఇ ఇ సు- ర అ చి ఇ	ర అ అ - రూఉఉఉ	ప అ అ అ - ము ఉఉ
	ధ ని స-ని-స రి- గ మ - గ రి - గ రి - స ని-ధ ని	రి స ని- ద - ని స- ని ద	ప మ గ-రి - గ మ ప ద
	మ అ అ-ది-ఇ ఇ- నె ం - ం ం తు ఉ - ముఉ మిఇ	ప ద ము-ల - అ అ-గొ ఒ	ఒ ఒ ఒ-ల్తు - ఉ ము ఉ ఉ

చి॥	మా , నీ-ధ ని ప ద - ని గా ప - మ గ రి గ	మా , గ - రి స రి గ	మ గ రి - స - రి గ ప మ
	దా , నీ-స రి ని గ - రి రి-స ని - ధ ప ధ ని	సా , ని - ద ప పా	మ గ రి - గ - , మ ప ద
చ॥	దా , , - , , ప ద - ని ద ప-మ - గ రి గ మ	పా , , - , , ని ద	ప మ గ-రి - గ మ ప ని
	బ్రో ఒఒ - ఒ ఒ వు ఉ - డి ఇ ఇ- గు - ం టుఉఉ	రీ ఇ ఇ - ఇ ఇ ని ఇ-	ల అ అ-య - అ అ అ అ
1.	ధా , ప - , , మా - , , గా - , , రీ	సా , రి - , , గా	, , మా - , , పా॥ బ్రో
2.	దా ని ప - , ద మా - ప మా గ - రి గ మ ప	దా ని స̇ - , ని దా	ని పా - మ - గ మ ప ని ॥ బ్రో
3.	సా̇ , ని - , గ̇ రి̇ గ̇ - నీ , ద - ని గ̇ రి̇ గ̇	నీ , ద - ని రి̇ స̇ రి̇	నీ , ని - ధ ప ద ని
	గ̇ రీ̇ రి̇ - సా̇ రి̇ స̇ - , స నీ - స నీ ని	దా ని ద - , ద పా	ప మా గ - రి గ మ ప॥ బ్రో
4.	రీ̇ , , - , , గ̇ రి̇ - స̇ ని ధ ప - మ గ రి స	రీ , , - , , మ గ	రి స-ని ద - ప-స̇ ని ద
	నీ ద ప - , మ దా - ప మా గ - రి గ మ ప	దా ని ప - , మ గా	రి గా - మ - , ప ధ ని
	స̇ రీ̇-గ̇ - మ̇ గ̇-రి̇ గ̇ - మ̇ గ̇ గ̇ రి̇ - స̇ ని ధ ని	గ̇ రీ̇ స̇ - ని ద- రి̇ స̇	, ని ద ప - మ పా ధ
	ని స̇-రి̇ స - , ని ద ప - స̇ నీ ద - ప మ ని ద	, ప మ గ - ద పా మ	గ రి గ మ - , ప ధ ని॥ బ్రో

28 వమే. హరికాంభోజి జన్యము — 6. మోహనరాగము - ఆదితాళము — ఆరో. స రి గ ప ధ స

స-చరి-అంగ-ప-చధ — (రచయిత: శ్రీ రామనాధపురం శ్రీనివాసయ్యంగార్) — అవ. స ధ ప గ రి స

ప॥ నిన్ను కోరియున్నానురా - నిఖిల లోకనాయక ॥

అ॥ నన్ను పాలింప సమయమిదె - నామీద కృపజూడర ॥

చ॥ సన్నుతాంగా - శ్రీనివాసా ॥

	। 4 అ. దె - ద్రే1 - 2 - 3	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥	గా గా - రీ , , - స స రి రి - గ గ రి రి	స రి గ రి - స రి స ధ	స రి గ ప - గ రి స రి
	ని న్నూ - కో ఓఓ - రి ఇ ఇ ఇ - యుఉఉఉ	న్నాఅఅఅ - ను ఉఉఉ	ర ఆ ఆ అ - అ అ అ అ
	గ ప గ గ - రి స-రి గ - రి రి స ధ - స రి గ రి	గ ప గ-ప - ధ ప-ధస	ధా ప-గ - ధ ప గ రి॥
	ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ-ఖి ఇ - ఇ ఇఇ ఇ - ల అఅ అ	లో ఒ ఒ - క-అఅ-న అ	ఆ అ-య -అ అ క అ ॥నీ॥
అ॥	గా గా - పా , , - గ గ ప ప - ద ధ పా	ధ స ద ధ - ప గ ధ ప	ద-గ ద ప - గ రి స రి
	న న్నూ - పా అ అ - లిం ం ం - ప ఆ అ	స అ మ అ - అ అయఅ	అ-మి ఇ ఇ - దె ఎ ఎ ఎ-
	గ గ ప ప - ద ప-ద స - ద-స రి స - గ రీ స	ధ స-రి స - , ద ప ధ	స ధా ప - గ రి స రి
	నాఅ అ అ - అఅ-మీఇ - ఇ-ద అ అ - కృఊప	ఆ అ-జూఊ - ఉఉ ఉఉ	డ ఆ అ - ర అ ఆ అ
చ॥	గా రి గ - రి స రీ - స రి స గ - రి గ స రి	స ధ-స రి - గ రి గ ప	గ ప ధా - పా , ,
	గ ప ధ ప - ధ స రి గ - రీ గ-స - , రి-దా	స పా ద - స రి గ స	, ద పా - గ రి స రి ॥నీ॥

చ॥	గా గా - గా , , - రి గ ప గ - పా పా	గ గ ధ ప - దా - గ ద	ధ ప-గ ప - గ రి స రి॥
	సా న్నా - తాం ౦ ౦ - గాఅ అ అ - అ శ్రీ	ని ఇ ఇ ఇ - ఈ- ఇ ఇ	ఇ ఇ-వ అ - అ అ స అ
1.	గా , , - రీ సా - రీ , , - ధా , ,	రీ ధా - సా , ,	రీ , , - గా రి ॥సా
2.	గా గ రి - గ రి-స రి - గా గ-ప - ధ ధ స రి	గా గ గ - ధ ప గ రి	గా గ-స - ధ ప గ రి ॥సా
3.	పా ద ద - పా గ రి - సా రి గ - రీ స రి	సా రి గ - పా ధా	స సా-ధ - పా గ రి ॥సా
4.	సా రి గ - రి-స రి స - ధ స ధ ప - గ రి స రి	సా , , - , , స స	రి రి గ గ - ప ప ధ ధ
	స రి గ రి - గ రి-ధ స - రి స రి స - ప ద స ధ	స ద గ ప - ధ ప ధ ప	రి స ధ ప - గ రి స రి ॥సా

65 వ మేళకర్త

చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

7. కళ్యాణిరాగము - ఆదితాళము

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ వనజాక్షిరో యీ విరహ మోర్వనే - వాసుదేవుని తోడితేవే ॥

అ॥ వినవే నాగపురమున వెలయు సౌంందర్య రాజుని ॥

చ॥ నిలుపరాని మోహమాయె ॥

	I	O	O
	ద - ద్రే1 - 2 - 3	ద - ఉ	ద - ఉ
ప॥	స సా స - ని ధ రి స - ని-ని ద ద - ప మ-గ మ	ప ధ ని ధ - , రి స ని-	ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని
	వ న జ - అ అ-క్షిఇ - ఇ-రొఒఒ - ఒ-ఒ ఇ ఇ	వి ఇ ఇ ర - అహఅఅ-	మోఒఒ-ర్వ - అ అ అ నే

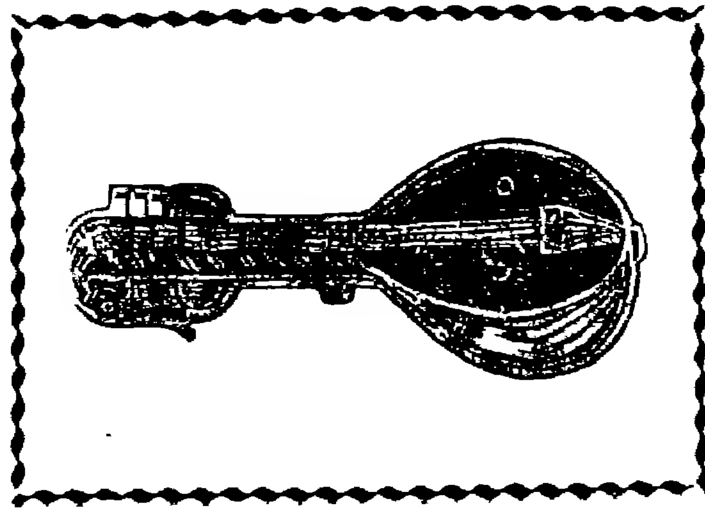
	స రి గ రి - స-ని స రి - స ని-రి స - ని-ధ ని ధ	నీ , , - , , స ని	ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని
	వాఅ అఅ - అ-సుఉఉ - ఉ ఉదె ఎ - ఎ-వ్వు ఉఉ	ని ఇ ఇ - ఇ ఇశో బ	డి ఇ ఇ- తె - ఎ ఎ ఎ వే
అ॥	పా మ-గ - ని దా- గ - ధ పా మ - గ రి స ని	స రి గ మ - , ,-గ మ	ప గ- , మ - ని ధ ని పా
	వి ఇ -ఇ - ఇ నా- అ - అ వే ఎ - న అ గ అ	పుఉ ఉ ర - అ అ-ము ఉ	ఉ న-అ అ - అ అ అ అ
	ధ ని స రి - , స రి గ - స రి గ రి - స ని ధ ని-	ధ గ రి స - ని ధ-ప ని	ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని
	వె ఎ ఎ ల - అయ్యుఉఉ - సౌఉఉ ం - ద అ అ అ-	ర్యా అఅ అ - అ అ-ర అ	అ అ అ-జు - ఉ ఉ ఉ ని
ము॥	స రీ- ని - స ని-ధ ని - , స ని ధ - ప మ గ రి-	స రి స ప - , మ- దా	ప-ని ధ- రి - స ని ధ ని-
	ధ గ రి-ని - , రి-ని , - స- దా ని - ప ధ ని స-	గ రి సా - ని ధ పా	మ గ రి గ - మ ప ధ ని॥వన
చ॥	నీ , , - , , స ధ - స ని ధ ప - మ-గ మా-	పా , , - , , మ ప	ధ ని ప-ధ - ని ధ రి స॥
	ని ఇ ఇ - ఇఇలు ఉ - ఉఉ ప అ - అ-ర అ-	నీ ఇ ఇ - ఇ ఇ మొబ	హా అ అ_మ - అ అ అ యె॥
1.	పా, , - మా గా - రీ- దా - మా గా-	రీ- నీ - సా రీ-	గా మా - పా దా ॥ని
2.	పాధ ప - , మ గ మ - పా మ గ - , రి స ని	సా రి ని - , స ధ ని-	సా రి గ - , మ ప ధ ॥ని
3.	నీ , , - , , స రి - ని స ని-ధ - ని ధ ప మ-	పా ,-ధ - ని ధ ప ధ-	ప మ ప మ - గ మ ప ధ-
	ని స ని గ - రి గ స రి - ని సా రి - స రి ని స-	ధ నీ-స - ని ధ ప మ-	గ మ ప ద - , ని గ రి ॥ని
4.	రీ , , - , , ధ గ - రి స ని ప - ధ ని స రి-	సా , , - , , స ని	ధ ప మ-గ - , మ ప ధ-
	మాపధ - ని పా ద - ని స-రీ - స ని-ధ ని	స నీ ధ - పమ-గ మ	ప ధ-ప ని - ధా , ,
	ధ ని స రి - రి గ గ మ - గ రి స ని - రి స స ని-	ధ స ని ధ - ప ని ధ ప	మ-గా మ - , పా ధ ॥ని

వర్ణములను పైకాలమున పాడు పద్ధతి

సాధారణముగా వర్ణము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున నడచును పల్లవి, అనుపల్లవి, ముక్తాయిస్వరమును పాడిన పిమ్మట మరల పల్లవిని ఎత్తుకొని 8 అక్షరముల చొప్పున అదేపల్లవి, అనుపల్లవి, ముక్తాయిస్వరమును పాడి, పిమ్మట పల్లవిని యధా ప్రకారము 4 అక్షరముల చొప్పున పాడి ముగించవచ్చును.

చరణము పాడు పద్ధతి :— మొదట మామూలు ప్రకారము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున ఒక్కొక్క ఎత్తుగడి స్వరమును పాడి, పిమ్మట దానినే తిరిగి, 8 అక్షరముల చొప్పున పాడుచు తిరిగి 4 అక్షరముల చొప్పున పాడి. దానినే 8 అక్షరముల చొప్పున ఈ విధముగానే మార్పుచేయుచు పాడుకొనవచ్చును.

ఆదితాళ, మోహన వర్ణము ఉదాహరణమునకుగాను ఇచ్చట వ్రాయబడినది. ఇదే విధముగా అన్ని వర్ణములను సాధకము చేసికొనవచ్చును.

మొట్టమొదట పల్లవి, అనుపల్లవి, ముక్తాయిస్వరములను 66-వ పేజి సావేరిరాగములోనున్న ప్రకారము పాడిన తరువాత యీ క్రింది ప్రకారము 8 ఆవర్తములు వ్యాస పాడవలెను.

8. మోహనరాగము - ఆదితాళము

ఆరో. సరిగపదస - అవ. సదపగరిస

I లఘువు	O ద్రుతము	O ద్రుతము
ప॥ గా గా రీ ,, ససరిరి గ గ రి రి సరిగ రి స రి స ధ స రిగ ప-గ రి స రి	గ పగ గ రిసరి గ రి రి సధస రిగరి	గ పగ-పదప-దసదాప-గదపగరి
నిన్నా కో ,, రిఇఇఇ యుఉఉఉనఅఅఅనుఉఉఉరఅఅఅ-అఅఅఅ	నిఇఇఇ ఇఇఖి ఇ ఇఇఇ ఇలఅఅఅ	లాఒఒ-కఅఅ-నఅఅఅ-యుఅఅకఅ
అ॥ గా గాపా ,, గగపపదదపా దసదద-పగ-ధపద- గదప- గరిసరి	గగపపదప-దసద-సరి స గరీ స	దస-రి సాదప ద-సదాప-గరి సరి
సన్నా పా,, లిం౦౦౦వ అఅసఅమఅ -అఅయఅఅ- మిఇఇ -దెఎఎఎ	నఅఅఅఅఅ మిఇఇ దఅఅక్రుఊగ	ఇఅజాఊఉఉఉ -డఅఅ -రఅఅఅ
ము॥ గారిగ - రిసరీ సరిసగ రిగసరి సధసరి గరిగప గపదా పా ,,	గపదపదసరిగ-రీగ - సారి - దా	సపాద సరిగసా దపాగరిసరి
గా గా రీ ,, - ససరిరి - గ గ రి రి	సరిగ రి - స రి స ధ	సరిగప - గ రిస రి
ని న్నా కో ,, - రిఇఇఇ - యు ఉఉఉ	నఅఅఅ - నుఉఉ ఉ	రఅఅఅ - అఅఅఅ
చ॥ గా గా గా,, - రిగపగ పా పా	గగదపదా - గ ద	దప - గపగరిసరి
సన్నా తాం,, - గఅఅఅ శ్రీ	నిఇఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ	ఇఇ - వఅఅఅసఅ॥
1. గా ,, - రీ సా రీ ,, ధా ,,	రీ ధా సా ,,	రీ ,, గా రీ
గాగా గా ,, రి గపగ పాపా గగదప దా-గదదప-గపగరి స రి	(1) గా ,,-రీ సా రీ ,, ధా ,,	రీ ధాసా ,, రీ ,, గారీ
సన్నా తాం,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ ని ఇఇఇ ఈ-ఇ ఇఇఇ-వఅఅఅసఅ		
గా గా గా ,, రి గపగ పాపా	గగదపదా - గద	దప - గపగరిసరి
సన్నా తాం,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ	నిఇఇఇ ఈ - ఇ ఇ	ఇ ఇ - వఅఅఅసఅ

2. గా గరిగరి - సరిగాగ - ధ్ధ్ధ్సరి

గా గా గా ,, రి గపగ పాపా గగదపదా-గదదప- గప గ రి సరి

సన్నూ తాం,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ నిఇఇఇ ఈ-ఇఇఇఇ - వఅఅఅసఅ

గా గా గా ,, రిగపగ పాపా

సన్నూ తాం,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ

3. పాదద పాగరి సారిగ రీసరి

గా గా గా ,, రిగ పగ పాపాగ గదపదా-గదదప-గ పగరిస రి

సన్నూ తాం ,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ ని ఇఇఇఈ -ఇఇఇఇ -వఅఅఅసఅ

గా గా గా ,, రిగపగ పాపా

సన్నూ తాం ,, గఅఅఅ ఆ శ్రీ

4. సారి గ రి - సరిస - దసదప - గరిసరి

సరిగరిగరి - దసరిసరిస - పదసద

గా గా గా ,,-రిగపగ పాపా-గగదపదా-గదదప- గపగరి స రి

సన్నూ తాం ,,-గఅఅఅ ఆ శ్రీ-నిఇఇఇ ఈ-ఇఇఇఇ - వఅఅఅసఅ

5. సారిగరి - సరిస-దసదప-గరిసరి- సా ,, ,, సస రిరిగగపపదద

గా గా గా ,, - రి గపగ పాపా

సన్నూ తాం ,, - గఅఅఅ ఆ శ్రీ

సా ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

ఆ ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,,

గాగ - గదపగరి

2. గాగరిగరి-సరిగాగ-ధ్ధ్ధ్సరి

గగదపదా - గద

నిఇఇఇ ఈ - ఇఇ

సారిగ పాదా

3. పాదదపా గరి సారి గ రీసరి

గగదపదా - గద

నిఇఇఇ ఈ - ఇ ఇ

సా ,, - ,, స స

స ద గ ప ద ప ద ప

గా గా గా ,, - రిగపగపాపా

సన్నూ తాం ,, గఅఅఅఆ శ్రీ

సరిగరిగరి - దసరిసరిస-పదసధ

గగదపదా - గ ద

నిఇఇ ఇ ఈ - ఇ ఇ

,, ,, ,, ,,

,, ,, ,, ,,

గాగ - సదపగరి

గాగ - గదపగరిగాగ-సదపగరి

దప - గపగరి సరి

ఇఇ - వఅఅఅ సఅ

ససాద పాగరి

సారిగపాదా ససాదపాగరి

దప - గపగరి సరి

ఇఇ - వఅఅఅసఅ

రిరిగగ - పపదద

రిసదప - గరి సరి

గగదపదా గదదపగప గరిసరి

నిఇఇ ఇఈ ఇఇఇఇ వఅ అఅసఅ

సద-గపదపదప-రిసదపగరిస రి

ధప-గపగరిసరి

ఇఇ-వఅఅఅసఅ

,, ,, ,, ,,

,, ,, ,, ,,

ఈ క్రింద వ్రాయబడిన తానవర్ణములు ఖండజాతి అటతాళముగలవి. ఈ తాళమునకు రెండు లఘువులు, రెండు ద్రుతములు గలవు. ఈ వర్ణములు పాడుటలో ముందుగా రెండు లఘువులును పాడుకొని పిమ్మట రెండు ద్రుతములను పాడుకొనవలెను.

20 మేళకర్త చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని   1. భైరవిరాగము - అటతాళము

(రచయిత: శ్రీ పచ్చిమిరియం ఆదిఅప్పయ్య)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స (చ)   అవ. స ని ధ ప మ గ రి స (శు)

ప॥ విరిబోణీ నిన్నేకోరి మరులుకొన్నదిరా ॥

అ॥ సరసుడౌ దక్షిణద్వారకసామి శ్రీరాజగోపాలదేవా ॥   చ॥ చిరునవ్వు మోమున ॥

1 లఘువు దె - వ్రే1 - 2 - 3 - 1 లఘువు 4	O ద్రుతము దె - ఉసి	O ద్రుతము దె - ఉసి
ప॥ సా , రి-నీధా ॥ నీ సా-రీ ,, - గ స రి -		
ఆ , ఆ ఆ ఆ ॥ వి రి బో ,, - ఒ ఒ ఓ -		
స రి గ గ రీ ,,-గ గ రి గ - మ ప ధ మ - పగరిస-	ని స మ గ - రి స - ని స	రి గ - స రి - ని ని ధ ని-
ఒ ఒ ఒ ఒ ణీ,,-ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇఇఇఇ-	న్నెఎఎ ఎ - ఎ ఎ - కొఒ	ఒ ఒ - ఒ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ-
స గ రి ని -సనిధప॥పధపధ - ని ని ధ ప - ధనిసరి-		
రి ఇ ఇ ఇ -ఇఇఇఇ॥మఅరుఉ - లుఉ ఉఉ -ఉఉఉఉ-		
ప ధ ని స -రిగమప-మగరి గ - మ ని ధ ప -మ గ రి ని-	స రి గ మ గ రి - గ గ	రీ , , - స ని ధ ప
కొఒ ఒ ఒ -ఒఒఒఒ-నఆది ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇ ఇ-	ఇ ఇ ఇ ఇ ర అ - అ అ	అ , , - అ . . .

అ॥ మ గ రి-సారి ని ధ॥సని ధప - మ గ రి గ -మ ని ధ ప-
అ అ అ-అ అ అ అ॥సఅ రఅ - సు ఉ ఉఉ -డఉఉ ఉ-

మ గ రి-పమగరిసపధని స రి గ -నిసరిగమప- | ని ని ధ - పా ధ మ ప- | గ రి గ మ - ప ధ ని స
ఉ ఉఉ -ఉఉ ఉఉఉ - ద అ అ అ అ అ-క్షీఇణఅఅఅ- | ద్వైఅఅ - ఆ అ అ అ- | అ . . . - ర అ క అ

పధని స -రి గ మ గ - రి గ స రి - ని గ రి స - ని ధ ని స-
సఅఅఅ -అ అ మి ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ- శ్రీఇఇఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ-

గరిరి స-సనినిద-ధప - మ ని-ధప- మ గ -రి గ రి స- | ని స రి గ - మ ప ధ ని- | స ని ద ధ - ప మ - పా
రఅఅఅ-అఅ అ జ గొ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ- ప అ అఅ అ ల- | దె ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ- | వ అ . . . . - అ

, మగరి - స రి ని ధ ॥
, అ అ అ - అ అ అ అ ॥ గ గ రి స - రిసనిని - ధనిసరి-

మమ ప ప - ధ ధ ని ని - ప ప ప - ద ధధనిని-నిససరి- | ప ధ ని స - రి గ మ ప | ధ ప మ ధ పా - ని ని

ధ ధ - ధపపమ-నిధని - పధని - మపధని - స రి ని ధ-
మ గ రి స రి - ని స రి - రిగామప ధ - మ పా ధ ని స- | ని రి స ని ధ - సా | , ని ధ ప - పా , మ
గ రి - సా , రి ని ధ ॥పరి॥

చ॥ , , , , - , , , , ॥ మామా - ధ ప ధ మ ప గ మా
చీ రా - న ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఊ

పా , , పా , , - మ ప ని ని ధ ప మ గ - మనిధప- | మ గ రి గ - మ ప ధ-మ | ప-మ ధా పా-మ ప
ఊ , , ఊ , , - మొఒ ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ - ఒఒఒఒ- | ఒ ఒ ఒ ఒ - ఒ ఒ ఒ-ము | న-అ ఆ అ -అ అ

స నిధ ప - మ గ రి గ||
అ అ అ అ - అ అ అ అ॥చిర॥

1. గా , రి స - ని , ధా ప మా , - ప ధా ని స-
ని రి - ని స రి గ మ గ మా - ని ని ద ధ - నిదధమ-
గరిస-ని సా రి గ ||చిర||

2. ని ని ధ - ధా ని ద ధ మా, - ని-ధ ప మా, - ధ ప మ
గ రి - గా మ ప ధ-మ పా ధ - ప ధ ని-ధ ని స రి స-
ని ధా ని-స గ రి గ ||చిర||

3. సా రి గ-స రి గా-రి , ,-ని స రి-ని స రి-
పా , , -నినిధ -గా, రిస - ని , ధా ని
ధప గరిరి - ని ధరిసాస - మ గారి - పమాగ -
రి గా మ - ప ధ ప మ - ని ని ద ధా ని - దధపపామ-
ని స-ని గ రి మ-గ ప-మ ధ-ప ని ధ ని - పధమప గరి
గ మప మ - ప ధ ని స - ని స ని గ రి గ - నిసని రి సరి-
స స రి రి గ గ - మ గ గ రి - మగరిస - నిగరిస - నిరి
స ని ధ ప - ధ ని స రి - మమపప - దధనిని - సగరిని
గ రి స - ని సా రి గ ||చిర||

మ ప మ మా గ రి గ-

ని గ రి ని - , ధ ప ధ

పా , - ధా ని స రి-

గ రి - గా మ ప ధ-

ని రి స ని - ధ ప ధ మ-

, ధ - రి స ని - ధ ని

(సుప)

ని ని ద ధా - మ పా-

(ధా)

మ పా మ - గ రి స రి-

ప ధ ని స-రి , , -

మ ప గ మ - పా , ,

ప ధ ని ని సా - ని ని

ద ధ ని - ద ధ మ-మా

29వ మేళకర్త
చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

2. శంకరాభరణరాగము - అటతాళము

(రచయిత :- శ్రీ స్వాతి తిరునాళ్ మహారాజు)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని ṡ
అవ. ṡ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ చలమేలజేసేవురా సరసకురారాసామి ॥

అ॥ జలజాక్షుడైన చక్క్రని సరసిజనాభదేవా ॥

చ॥ పాపజాతిమారుడు ॥

| 4 అ. దె - (వే1 - 2 - 3 - 4	O దె - ఉ	O దె - ఉ
ప॥ ,,,, - ,,,, ॥ సా నీ - పా , మ-గా రీ చాలా - మే , ఎ-ఏ ఎ		
సా ,, - ,, ధ రి- రీ ,, - స రి గ రి - రి గ రి రి లా ,, - ,, అ అ-జే ,, - సె ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ	నీ , - స-రి గ సా - ఏ , - ఎ-ఎ ఎ ఏ -	స రి గ మ - ప - ధ ని ṡ వు ఉఉ ఉ - ఉ - ఉఉ ఉ
నీ ṡ - ధ ని ప ధ ని॥రి ని ṡ ధ ని ప - ధ మ ప గమరి రాఅ - అ అ అ అ అ-స అ అ అ అ అ - ర అ అఅఅఅ		
గ సా - రి స ని ధ ని-స స రి రి గ గ - మ మ పపధని- స ఆ - అ అ అ అ అ-వు ఉఉఉ ఉఉ - ఉఉఉఉఉఉ	ṡ ṙ సా , ని - ధ ని ఉ ఉ రా, అ - అ అ	పా , - మ ప మ గ రి రా , - ఆ సా అ అ అ

ఆ॥ సా - రి గ మ ప ధ ని ॥ సా ధా పా ,, - ప మ గ మ-
అ - మి ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ జా లా జా ,, - అ అ అ అ-

పా ,, - పా ,, - పధనిధ - మ ప ధ ప - గ మ ప మ-
యూ,, - ఊ ,, - డఇఇఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - న అ అ అ-

సా , - ధ_ని ప ధ ని ॥ సా నీ - సా రీ - రి స నీ-
నీ , - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ సా ర్గా- సీ ఈ - ఇ ఇ ఈ-

సాసా- రీ రీ - రి గ మ గ - గ రి స ని - ధ ప ధ ని-
జా అ - అ అ- న అ అ అ - అ అ అ అ - అ అ అ అ-
స ధ ప- మ పా ధ ని॥

అ అ అ - అ అ అ అ ॥ సా ని ధ ప మ - ధపామ-గమ
సా రె కు అ ల - సరో జ-ముఖి

పా , మ గ రి - స రి గ - రి గ రీ స - ని రి స ని - ధ ని
నీ , న్నెనయ- దలపు - మదిబూని- వ ల చి న - ద న

మ ప మ - గ మ ప ధ ని ॥ స రి గ రి స - నిసరీస - నిరి
వ పు ర - భ ళి వి న ర ॥ నెరసరసు - డవటంచు-బలి

సా ని - ధ ని స ని ధపమ -గమపని ధ ని-సధని-ప
మాలు - కొ ని యి టుమనవి -చెవినిటుకొని-సలిని-మ

స ని రి స గ రి - గ గ
చ అ అ అ అ అ - క్క_అ

రి సా ధ - ప మ - ధ ప
భ అ అ - అ అ - దె ఎ

పా , - ధ ని స రి ని
రా , - న ను చునిరా

ధ ని - మ ప ధ ని - గ మ
ర ని - కి డ న ని - హ ట

మ ప-మ ప ధ ని - స రి
అ అ-అ అ అ అ - అ అ

, మ గ రి - సా - సా
, ఎ ఎ ఎ - ఏ - వా

, - స రి గ సా - రి గ
, - ద ర ణ సల్ - పెద

ప ధ ని - రి గ మ ప ధ
ముల ని - శము ని డు కొ

ని - సరిగమపధని॥ ని - ప్రియచెలిప యిని ॥చల॥		
చ॥ , ,,, - ,, ,, ॥ పా ,, - ,, పమగరి - గమ పా ,, - ,, పఅ అఅ - అఅ		
గా ,, - మగగరి - సారిగ - రిరిసని - ధపధని- జా ,, - అఅఅఅ - తీ ఇఇ - ఇఇఇఇ - ఇఇఇఇ-	సమా మ-గరి - సప మఆ అ-అఆ - రుఉ	, పమగ - ససారి , ఉఉఉ - దుఊఊ
నిధ - పమగరిగమ॥ ఉఉ - ఉఉఉఉఉఉ ॥పా॥		
1. పా ,, - ,, మాగారీ - సాస్నీ ,, - సా ఇం ,, - ,, చు విలు - ధరిం ,, - చి		
రీపాస్నీసా - ధా ,, స్నీ - షా ధా స్నీ - పుడుమరి - పం ,, చ - శరము -	సారీస్నీ ,, - లిటు నెం,, -	సారీగాసా చివిడసా
,, - రీగామా॥ ,, - గెనుర ॥పా॥		
2. గా , మగరి - సగరిరిస - ధసరీస - నిసధని భా , మగురు- కుచయుగము - లుగురించి - విరిశర		
ఫా , - ధనిసరినిసా , - రిగరిగా , - మగమ- ముల్ ,- విడువక నెహా , - వెలదినే - నెటుల	ధపామగరి - పమ సహింతునని - చెలి	గరి - మగరిస - గరి బలి - కెవినర - సర
సని - సరీగామ॥ సుడ - యిదో నేడు ॥పా॥		

3. పా , ధ - ప మ పా , - మ ని పా-సా, - స-రి స ని ధ పా , వ - ల్ల జ పా , - రి మ ఘా-నా, - ఖులలిడ కృ		
పా , ధ - ని స రి స-సా,- మ ప ధ పా-, ని ధ ని పా , - గ హీ త హ్మై న పా,- యనుచు పా -,ట ల ను	సా , - స-ని ధ పా పా , - డ-చె లి పా	, - ని ధ మ - పా , - ధ , - లి టు క - పా , -యు
ని స పా , - రి గ మ ‖ మి గు పా , - టి గ ను ‖పా‖		
4. సా , సా స - ప సా స - ధ ని స నీ ధ - ప మ గ మ- నీ , సా టి - వి శా ల - నయను గా న - న ను వ గ-		
ధా ,, - మా రీ - గ మ గ రి సా - స్థా సా సా- జెం ,, - దే నా - స ర స ము గా - యుందీ వా-	స్రీ రీ - గా మా- రాక్షి- నీ తో-	ధా , ని - గా , రి- పొ ం దు - జే , సి-
సా ని రీ స గా - రి గ మ గ రి సా - రి గ రి స ని- నం ద మొంద గా- మరు ని క ద నం - బున ను వ ద-		
రి ని స ధ ని ప ధ ని - స రి గ మ గ రి - స రి సా ని ధ- ల క పె న గొ నవలె - న ని క ల వ ర - పడుచున్న ది-	ప ధ ని స ని ధ - ప ధ యిది స మయము - ప ద	పా మ గ రి స - స్రీ రా త గ దు ర - పం
, స రి గ మ ప ధ ని ‖ , తము వ ల దు ని ను ‖పా‖		

మిగత రాగములలోగల అది, అటతాళ తానవర్ణములు నాచే సమకూర్పబడిన క్రొత్త సంగీతవిద్యాదర్పణ మందు యుండి యున్నవి.

తానవర్ణములు సమాప్తము.

కృతులు పాడవలసిన పద్ధతులు

1. ☞ కృతులు కొన్ని చౌకముగాను, కొన్ని మధ్యమకాలముగాను పాడుట వాడుకయందున్నవి. అందు చౌకముగా పాడవలసిన కృతులను వ్రేలికి నాలుగక్షరములచొప్పునను, మధ్యమకాలముగా పాడవలసిన కృతులను, వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పునను, స్వరపరచి తాళమునకు సరిపడునట్లు లఘుద్రుతము లేర్పరచి, వ్రాయుటయ్యెను. మఱియు, రూపకతాళకృతులకు ప్రతిఆవృత్తముయొక్క చివర (॥) ఈ బ్రాకెటులోనున్న నిలువుగీటుగల గుఱుతువేసి యుండును. ఇట్లే మిశ్రమగతిగల చాపుతాళమునకును వేసియుండును.

2. ఈ కృతులు పాడునపుడు, మొదటియెత్తుగడకాలమునకంటె, పైకాలసంగతివచ్చినచోట దానిక్రింద (—) ఈ బ్రాకెటులో నున్న అడ్డగీటుగల గుఱుతువేసియుండును గాన, అట్టి గుఱుతులుగలతావున మొదటియెత్తుగడ కాలమునకు రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది. (═) ఈ బ్రాకెట్టులోనున్న అడ్డగీట్లు గల గుఱుతు యుండును గాన అట్టి గుఱుతుగల తావున పై అడ్డగీటు యెత్తుగడ కాలముకంటె రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది.

3. కృతులయొక్క మొదటియెత్తుగడలోనే (,) ఈ బ్రాకెటులోనుండు గుఱుతులు ఎన్నియుంటే నన్ని యక్షరముల కాలము, తాళముయొక్క మొదటిఘాతలోనే విడిచి పాడుకొనవలెను.

4. మొదట ఏగుఱుతులున్ను లేక వ్రాయబడియున్న కృతులను యళమునకు సమముగానే యెత్తుకొని పాడుకొనవలెను.

అక్షరకాలములో హ్రస్వమును ఒక అక్షరముగను, దీర్ఘమును రెండక్షరములుగను లెక్కించుకొనునది. 'స' హ్రస్వము, (ఒక అక్షరము) 'సా' దీర్ఘము (రెండక్షరములు)

దె = దెబ్బ, ఉ = ఉసి, అ... = అఅఅఅ, ఇ..., ఉ..., ఎ..., ఒ..., పల్లవి, చ॥ అను పల్లవి, చ॥ చరణము (అని చదువుకొనవలయును.)

కృతులు

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

1. హరికాంభోజిరాగము - రూపకతాళము

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని ?స
అవ. ?స ని ధ ప మ గ రి స

శ్రీ దీక్షితులవారి కృతి (శ్రీ గణపతి ప్రార్థన)

పల్లవి॥ శ్రీగణనాథం - భజరే - చిత్తపరా - శక్తియుతం ॥ శ్రీగణ ॥

అనుపల్లవి॥ నాగ - యజ్ఞ - సూత్రధరం - నాదలయానందకరం ॥ శ్రీగణ ॥

చరణము॥ అగమాది సన్నుతం - అఖిలలోక పూజితం - యోగిశాలి భావితం - భోగిశాయి సేవితం - రాగద్వేషాది - రహిత - రమణీయ - హృతయ ముదితం-శ్రీ గురు గుహ- సన్ముదితం - చిన్మూల కమలాస్థితం ॥శ్రీగణ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5వ బాణచక్రములో 28వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగము సప్తస్వర, సంపూర్ణ, గమక, వరిక, రక్తిరాగము - ఋషభ - గాంధార - మధ్యమ - ధైవత - నిషాదములు, రాగచ్ఛాయా స్వరములు. మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥	సా రి గ రీ	రీ - గ మ పా	నీ ధ ప మా	గా మ రి సా	(1)
	శ్రీ గ ణ నా	ధం- భ జ రే	చీ త్త ప రా	శ క్తి యుతం	
	సా రి గ రీ	రీ - గ మ పా	ప ధ నీ ధ ప మా	గా మ రి సా	(2)
	శ్రీ గ ణ నా	ధం- భ జ రే	చి ఇ ఈ త్త ప రా	శ క్తి యుతం	
	సా రి గ రీ	రీ - గ మ పా	ధ ని సా ని ధ ప మ	గా మ రి సా	(3)
	శ్రీ గ ణ నా	ధం- భ జ రే	చి ఇ ఈ త్త ప ర ఆ	శ క్తి యుతం	

	సా రి గ రి	రీ - గ మ పా	, , , - , , ,	, , , - , , , ‖సారి‖
	శ్రీ గ ణ నా	ధం- భ జ రే	, , , - , , ,	, , , - , , , ‖శ్రీగ‖
అ‖	గా గ-మా మ	పా- స ని సా	నీ ధ ప - మా	గా మ రి సా
	నా గ-య జ్ఞ	సూ- త్ర ధ రం	నా ద ల - యా	నం ద క రం
	గా మ-పా మ	పా- ధ ని సా	నీ సా ని - ని ధ పా	మా గ రి సా ‖సారి‖
	నా గ-య జ్ఞ	సూ త్ర ధ రం	నా అ అ - ద ల యా	నం ద క రం ‖శ్రీగ‖
చ‖	రీ గ-మా రి	గా స రీ ,	స ని ధ నీ స	రీ ని సా ,
	ఆ గ-మా ది	స న్ను తం ం	అ ఖి ల లో క	పూ జి తం ం
	సరి గ- రీ గ	మా ప మా ,	పా గ మా రి	గా మ పా ,
	యొఒగి- శా లి	భా వి తం ం	భో గి శా యి	సే వి తం ం

సా సా- నీ ధా ని - ధ ప మ । గ మ పా ధ - ప ధ ని స ని సా
రా గ - ద్వేషా ది - ర హి త । ర మ ణీ య - హృదయముది తం

రీ గ మ గ రి - సా ని ధ పా । నీ నీ ధ - ప మ గా - రి సా ‖సారి‖
శ్రీగు రు గుహా- స న్ను ది తం । చిన్ముద్రల- క మ లా - స్థి తం ‖శ్రీగ‖

స-చరి-అంగ-ప-కాని.

2. హంసధ్వని రాగము - ఆదితాళము

ఆరో. స రి గ ప ని స
అవ. స ని ప గ రి స

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ రఘునాయక నీ పాదయుగ - రాజీవములనే విడజాల ॥ రఘు ॥

అ॥ అఘుజాలముల బారదోలిన నాదరింప నీవేగతిగాదా శ్రీ ॥ రఘు ॥

చ॥ భవసాగరము దాటలేకనే బహుగానుబడి నీ మరుగు జేరితి - అవనిజాధిపాశ్రితరక్షక - సార్వభౌమ
శ్రీ త్యాగరాజనుత ॥ రఘు ॥

రాగలక్షణము :— 5 వ బాణచక్రములో 29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ జన్యము ఉపాంగరాగము, ఔడవ ఔడవరాగము, మధ్యమ, ధైవతములు వర్జములు, **అంతర** గాంధార, నిషాదములు, రాగచ్ఛాయాస్వరములు, దాటుస్వర ప్రయోగములు రాగరంజకములు మూడు వేళలయందు పాడదగినది. ఈ రాగము రామస్వామి దీక్షితులుగారిచే నిర్మింపబడినదని తెలియుచున్నది.

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

। లఘువు	O ద్రుతము	O ద్రుతము	
ప॥ , , - ; గ - ప గ - , రి	సా - , స ని	సా ని స - రీ సా	(1)
ర ఘు నా అ య	కా అ- ని ఇ	ఈ ప అ - అ దా	
రి రి - , గ - ప గ - , రి	స రి గ రి సా స ని	డి టో	
యు గా , ర ఘు నా అ య	క అ అ అ అ-ని ఇ	డి టో	(2)
డి టో	స రి గ ప-గ రి స ని	డి టో	
డి టో	క అ అ అ-అ అ ని ఇ	డి టో	(3)

రి రి , గా-పా గ ప - నీ సా | ని సా స - ని ప ని స | రీ స ని - పా గా
యు గా రా- ఆ జి ఇ - ఈ వా | ము ఊ ల - అ అ అ నె | ఏ వి ఇ - ఈ డా

ని ప గ రి స రి ॥ గ ప ॥
జ అ అ అ ల అ ॥ ర ఘు॥

అ॥ , , , - ప ని స , ని | స రి , స | రి గ - , రి
అ ఘు జా , ల | ము లా- ఆ ప | ర దో- ఒ లి

సా , - ప ని స , ని | స రి , స | రీ స రి - గ ప గ రి
నా , - అ ఘు జా అ ల | ము లా అ బ | రాద్రోఒ- ఒ లి ఇ ఇ

సా , - గా గా రీ గ రి రీ సా | ని స రి స ని స రి స | ని ప స ని-పా గా
నా , - నా దా రి ఇ ఇ ఈం పా | ని ఇ ఇ వే ఎ ఎ గ అ | తి ఇ గ అ-ఆ దా

ని ప గ రి స రి ॥ గ ప ॥
శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ ర ఘు ॥

చ॥ , , , - గ గ ప , గ ప | ని ని , స రి | స ని ప - , గ
భ వ సా, గ అ | ర మా ద అ | ట అ లే - ఎ క

రి ప ప గ గ రి–సా సా ని ప గ రి	స రి గ , గ రి	ప గ ని ప – గా రి
ఏ ఏ ఏ ఏ ఏ ఏ–ను పాలుగ లు లు నీ	బా డి నీ పు మ గు	నా గు ణ ఏ – ఏ రి
సా ,–గ ప–ని ప , ని	సా , ప	రి గ , ,
రి ఇ–అ వ ని జా , ధ	పా అ శ్రీ	త రా అ తృ
సా ,–గ•గా రి గ రి రి సా	ని ప రి ప – ని ప రి ప	ని ప ప ని – పా గా
శా అ–సార్వ భౌ ఉఉ ఉమా	శ్రీ ఇ ఇ ఇ – ఇ ఇ త్యా అ	గ అ ర అ – అ జా
ని ప గ రి స రి ‖ గప ‖		
ను ఉ ఉ ఉ త అ ‖ రఘు ‖		

8వ మేళకర్త
శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని

3. తోడిరాగము రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ నిను వినా సుఖముగాన - నీరజనయన ॥

అ॥ మనసుకెంతో యానందమై మైపులకరించగ ॥ నిను ॥

చ॥ 1. రూపము ప్రతాపము శర - చాపము సల్లాపముగల ॥ నిను ॥
2. కరుణారస పరిపూర్ణ - వరదా ముదు వార్తలు గల ॥ నిను ॥
3. రాగరసిక రాగరహిత - త్యాగరాజ భాగధేయ ॥ నిను ॥

రాగలక్షణము :— 2వ నేత్రచక్రములో 8వ మేళకర్తరాగము, రాగాంగము సప్త, స్వర, సంపూర్ణ గమక వరిక ఔత్తర రక్తిరాగము. ఆరోహణ, అవరోహణములయందు సాధారణగాంధార శుద్ధమధ్యమ శుద్ధదైవతముల ప్రయోగముల వలననే విశేషముగ రక్తిగలిగించుచున్నది. మధ్యాహ్నము 3 గంటలు మొదలు 6 గంటలవరకు పాడదగినది.

ప॥ స స రి గా , । మ ద మ గ రి స ।
నిను వి నా అ । సు ఖ ము గా అ న ।

2. స స రి ప మ గా । మ ద ప ప మ గ రి స ని
ని ను వి నా అ అ । సు ఖ ము గా అ అ అ న అ

3. స స రి గ మ ప మ గ మ । ప ద ని ద ప మ - ప మ గ రి స ని
ని ను వి నా అ అ అ అ అ । సు ఉ ఖ అ ము ఉ - గా అ అ అ న అ

4. స స రి గ మ ప ద ని స । స ని ద ప మ గ - ప మ గ రి స ని
ని ను వి నా అ అ అ అ అ । సు ఉ ఖ అ ము ఉ - గా అ అ అ న అ

సరిసరి గమ - పదపద । సా , , , , , ని
నీఇఇఇ రజ - సఅయఅ । సా ... అఅఅఅఅఅ

సరిసరి గమ - పదపద । నిసం - గంరిం సనిధప మా గరిని ॥ సస ॥
నీఇఇఇ రజ - సఅయఅ । సాఅఅఅ అఅఅఅ అఅఅఅ । నిను ॥

అ॥ పపప - పమగరిసా । సరిసరి - గమపా । ధనిదని సంరిం సంనిదప । దనిసంని గప - మా గా రిసని ॥ సస ॥
మనసు - కెం ం ం తో । యాఅఅఅ - నం ద । మైఇమై ఇఇ ఇపుఉలఅ । క అఅఅరిం - చఅ గ అఅ ॥ నిను ॥

చ॥ 1. నీ ద పా ప । పమ గా గమపద । నిసనిదపా । పదనిదపమ - గమగరిసని ॥ సస ॥
రూపము ప్ర । తా అఅ పముశర । చాఅపమున । ల్లాఅఅఅ పఅ - ముఉఉగ అల ॥ నిను ॥

2. నిదపమ గా మా పా । దమదని సా । దని సా సనిదా । పదనీ నిదమా గరిసని ॥ సస ॥
కరుణఅఅ రస । పరిపూఉర్ణ । వరదా మృఉదు । వాఅఆ ర్తఅలు గ అలఅ ॥ నిను ॥

3. పాపపమగమ । దాద దనిసాసా । దనిసంరిం గంరిం సంని దపదని । సా నిదపమ గమగరిసని ॥ సస ॥
రాగరఅసిక । రాగరఅహిత । త్యాఅఅఅ గఅరాఅ అఅజఅ । భాఅగఅఅ ధ్యే ఎ ఎయఅ ॥ నిను ॥

4. తోడిరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజకృతి)

స-శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

౮ ప॥ కోటినదులు ధనుష్కోటిలో నుండగ యేటికి తిరిగెదవే ? ఓ మనసా ! ॥ కోటి ॥

అ॥ సూటిగ, శ్యామసుందరమూర్తిని మాటిమాటికి జూచు మహారాజులకు ॥ కోటి ॥

చ॥ గంగ నూపురంబునను జనియించెను; రంగనిగని కావేరి రాజిల్లెను; పొంగుచు
శ్రీ రఘునాథుని ప్రేమతో బొగడు త్యాగరాజు మనవి వినవే ॥ కోటి ॥

రాగలక్షణము 3 వ కృతిలోయున్నది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

I	O	O	
ప॥ , - పా , ప ద ని స స ధ ని	స ని రి స ని ద పా	మా ద ప మ గ మా	(1)
కో ఒ టి న అ దు లు ధ ను	ష్కో ఒ ఒ ఒ టి ఇ లో	ను ం ం ం డ అ గ	
, - మ నీ ద మా మ గ గ రి స ని	సా , స రి	గ మ ప ద ని స ని ద	
అ - ఎ ఏ టి కి తి ఇ రి ఇ గె ద	వే ఎ ఎ ఎ	మ అ న అ స అ అ అ	
ప మ - దా , ని సా రి రి సా ధ ని	స రి స ని స ని ద ప	మ ప ధ ప మ గ మా	(2)
అ అ - కో ఒ టి న దు ఉ లు ధ ను	ష్కో ఒ ఒ టి ఇ ఇ లో ఒ	ను ం ం ం డ అ గ	

, - మ గీ స సా స , స మ ని గ , ని
అ - ఎ వే టి కి ఈ ఇ ని ఇ గ ఎ డ అ

మ మ - మ , ద ని ద నీ సా , సా ధ ని
అ అ - కో ఒ ఒ టి వ గ లా ల ధ ను

, - స నీ ద పా మ గ స మ గ రి స ని
అ - ఎ వే టి కి ఈ ఇ రి ఇ గె ఎ డ అ

అ॥ , దా , ప సా మ ప ద ప మ గ మా
సూ ఉ టి గ శ్యా అ అ అ అ అ మ

, సా , స స ని ధ ని సా రి స నీ స ని దా ని ద
సూ ఉ టి గ అశ్యా ఆ ఆ అ అ ఆ అ ఆ మ ఆ అ

, సా , స సా గ రి స ని ధ ప ధ ని
మా అ టి మా టి ఇ కి ఇ జు ఉ చు ఉ

చ॥ , పా , ద మా ప ప మ గా
గ ం గ నూ పు రం ం ం

, స రీ గ రీ స ని రి స ని ధ నీ
రం గ ని గ అ ని ఇ కొ అ ఆ

సా , గి స రి ని మ
వే ఎ ఎ ఒ ఒ ఒ ఒ

గ రి స రి స ని ధ ప
సు కృ ఒ ఒ టి ఇ ఇ లా ఒ

సా , ప ద
వే ఎ ఒ ఒ

, ప దా ని దా
అ సు ం ద ర

ప మ దా , ని సా
అ అ సు ం ద ర

స గ రి స రి స ని ద
మ అ అ హా ఆ అ ర అ

, మ నీ ద మా
ం బు న ను జ

, స రీ గ మా
అ వె ఏ రి రా

ప ధ ని స గ స ని ధ
మ ఆ స ఆ స ఆ ఆ ఆ

మా పా మ ప ధ ప మ గ పా (3)
ను ం ం ం ం ం డ అ గ

ని స గీ గ రి సా రి స ని ద। పమ-పా॥
ము అ స అ అ ఆ అ అ స అ। అ అ-కో॥

ధ ని స ని స స (1)
మూ ఉ ఉ ఉ త్రి ని

రి రి స ని ద ని సా (2)
ము ఉ ఉ ఉ ఉ త్రి ని

ద ని స రి స స ని ద । పమ-పా॥
జు ఉ ఉ ఉ ల అ కు ఉ । ఉ ఉ-కో॥

మ గ ప మ గ రి సా
ని ం ం ం చె ఎ ను

పా ప మ గా మ పా
జి ఇ ఇ ఈ ల్లె ను

పొంగుచు శ్రీరఘునాధుని ప్రేమతో బొగడు త్యాగరాజు మనవి వినవే ॥ కోటి ॥ (అనుపల్లవి వివరాలె పాడుకొనవలెను ।

8 వ మేళకర్త. హనుమత్తోడి జన్యము
శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని.

5. ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స గ మ ప ని సఁ
అవ. సఁ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ శ్యామసుందరాంగ సకల శక్తియు నీవేర ॥ శ్యామ ॥

అ॥ తామస రహిత గుణసాంద్ర ధరను వెలయు రామచంద్ర ॥ శ్యామ ॥

చ॥ దుష్టదనుజ మదవిదార శిష్టజన హృదయ విహార ఇష్టదైవము నీవేర ఇలను త్యాగరాజువేరా ॥ శ్యామ ॥

రాగలక్షణము :— 2 వ నేత్ర చక్రములో 8 వ మేళకర్త హనుమత్తోడి జన్యరాగము, ఇందు సాధారణ గాంధార కైశిక నిషాదములు రాగచ్ఛాయలు, ప్రాతఃకాలమందు పాడదగినది. ఇది భాషాంగ రక్తి ఉపాంగరాగము ఔడవ సంపూర్ణ రాగము. ప గా మ మ గ రి స - ప ని సా ని ధ మ గ రి స - ని స గా మ గ రి స - మొదలగు ప్రయోగములు రక్తిని కలిగించును.

ప॥ (1) పా ప మ గ మ । పా , , గ మ । (2) ప ని ప మ గ మ । పా ప ని సా ని ద ప మ
శ్యామ సుం ద । రా ం ం గ అ । శ్యా మ సుం ద । రా ం ం ం గ అ అ అ

(3) ప ని ప ని ప ప మ గా మా । ప నీ ప ప ని సా ని ద ప మ ।
శ్యాఅఅఅ మ సుం ం ం ం ద । రా ం ం ం ం ం గ అ అ అ ।

(4) ప ప మ గ మా ప ని ప । ప మ ప ని ప ని సా రి సఁ ని ద ప మ
శ్యాఅ అ అ మ సుం ం ద । రాం ం ం ం ం ం ం ం గ అ . .

(5) ప ని ప గా మ సా ప గ మ ప । ప ని సఁ గఁ రీ సా । గఁ రి రి సఁ సఁ ని ని ద ని ద ప మ ॥ పా ప ॥
శ్యాఅ మ సుంద । రాంగ స క ల । శ అ క్తి ఇయునీ । వె ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ రాఅ . . ॥ శ్యా మ ॥

అ॥ , గ గ గ గ గ । మ గ రి స రి ని । సా , , ని , । ప ని స గ రి స ని స ని ద ప మ
తా మ స రహీ । రి గు ణ సాంద్ర। రి ఇ ఇ ఇ ఇ । ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ

ప ని డిటోం । డిటోం । స గ రీ సా । ని రి స రి నీ । సా స ని స ని ద ప మ ॥ పా ప ॥
ఇ ఇ డిటోం । డిటోం । ధ అ ర ను । వె ఎ లఅ గుు। రా మ చ ం ద్ర అ అ ॥ శ్యా మ ॥

చ॥ , ప ప ప మ గ మ । ప ప ని స ని ద ప మా । , మ మ గ రి స । స గ మ పా ప ।
దు ష్ట డ అ ను జ । మ ద వి ద అ . . ర । అ శి ష్ట జ నహ్రు। ద యా వి హా ర ।

, గ గ గా గ । మ గ రి స రి ని । స గ రీ సా । ని రి స రి నీ । సా స ని స ని ద ప మ ॥ పా ప ॥
, ఇ ష్ట దై వ । ము ని ఇ వె ఎ ర। ఇ ఇ ల ను । త్యాఅ . . గ । రా జు వే ఎ ఎ ర అ . ॥ శ్యా మ ॥

శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని

6. మాయామాళవగౌళరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మేరుసమాన ధీరవరద, రఘు - వీర జూతును రార మహా ॥ మేరు ॥

అ॥ సారసార ఒయ్యారపు నడలను - నీరదకాంతిని, నీ ఠీవిని మహా ॥ మేరు ॥

చ॥ అలకల ముద్దును తిలకపు తీరును - తళుకుజెక్కుల్ళ తనరు నెమ్మోమునూ - గళమున శోభిల్లు - కనకభూషణముల - దళిత దుర్మానవత్యాగరాజార్చిత ॥ మేరు ॥

రాగలక్షణము :— 3వ అగ్నిచక్రములో ఇది 15వ మేళకర్త. రాగాంగ, సప్తస్వర సంపూర్ణగమక వరికరక్తిరాగము. మూడువేళల పాడదగినది.

త్రిపుటలో ఆలక్షరములు చొప్పున పాడుకునేది

| O O

ప॥ , , – స్ని , పా రి – గా , , , , మ గ । రి స రి స్ని సా రి । గ రి మ గ ప మ మ గ ప మ
మేఎ రు స – మాఅ . . . న అ । అ అ మెఏ రు స । మ అ . . . . న అ . .

గ రి స ని – రి స స్ని సా రి – రి గా రి గ మా గ గా మ ప మా , ప మ గ రీ ।
అ . . . – మేఎ ఏ రు స మ అ . . అ . అ అ అ అ అ అ న అ అ ।

సా స మ గ మ పా । ప ద ప ద పా , ద మా
ధీ ఇ ఇ ఇ ర వ । ర అ . . దా అ ర ఘూ

, , పా , ద నీ – సా , రి సా , రి స ని ద ని । సా , , , ని దా । పా ద ప మా ప మ మా మగపమ॥ గరిసరి । స్ని ॥
వీ ఇ ర జూ– ఊ ఉఉ తు ఉఉ ను ఉఉఉ । రా అ . . ర మా । హా అ . అ . . అ అ . . .॥ అ. . . । మే ॥

అ॥ , , పా , ద పా – మా మ గ రీ మా , , । , , గ మ గ మ పా । ని స ని దా ధ పా ।
సా అ ర సా అ ర అ అ ఓ ఒఒ । ఒఒయ్యాఅ అ ర పు । న అ డ అ ల అ ।

, , దా , ప మా – గ మ పా ధ ప మ గ రీ మా , , । , , గ మ పా ద ప మ గ మా పా । ధ ని స ని ధ ని సా॥
సా అ ర సా – ర అ అ అ అ అ అ అ ఓ ఒఒ । ఒ ఒయ్యాఅ అ అ అ అ అ ర పు । న అ డ అ అ ల నూ ।

, , సా , రి సా – స ని దా నీ సా । , , నీ స రి స ని దా । పా ద ప మా ప మ మా మ గ ప మ గరి సని । స్ని॥
నీ ఇ ర ద – కాం ం తి ఈ । ఇ ఇ నీ ఇ ఇ ఇ తి ఈ । వి ఇ ఇ ని ఇ ఇ మ హా అ అ అ అఅఅఅ । మే॥

చ॥ ,, ద పా ద పా - మ గ రీ గా మా । ,, ,, ప గ గ సా । పా ద ప మ గ రి గ మా
అల కల ముఉఊ ద్దను । ఉఉ రిలకు । తీ ఇఇ ఇఇఇను నా
,, గ మా ప దా పా దా ద ప మా గా రీ । స్రీ స రీ గ మా । పా ద ప మ గా మ పా
గళ ముచె క్కి ఈఇఇఈ ఈల్లి । అతి నగ నె । మ్మోఒఒ ఒ ఓ ము ను.
గళమున శోభిల్లు కనక భూషణముల - దళితదుర్మానవత్యాగరాజార్చిత (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది)

16-వ మే.
శురి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని.

7. చక్రవాకరాగము - త్రిపుటతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స.
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప॥ ఎటుల బ్రోతువో తెలియ - దేకాంత రామయ్య ॥ ఎటుల ॥
అ॥ కటకట నా చరితము - కర్ణకఠోరమయ్య ॥ ఎటుల ॥
చ॥ వట్టి గొడ్డురీతి - భక్షించి తిరిగితి, పుట్టులోభులను - పొట్టకై పొగడితి
దుష్టులతోఁ గూడి - దుష్కృత్యములు సల్పి, అట్టుజేసిన త్యాగరాజుని దయతో ॥ ఎటుల ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 3వ-అగ్నిచక్రములో 16వ-మేళకర్తరాగము, సర్వస్వర సంపూర్ణ గమక వరిక రక్తిరాగము. శుద్ధఋషభ కైశికి నిషాదములు ముఖ్యమైన జీవస్వరములు మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥ ,, - స రి గా మా । ప మా ధ ప దా । ద ని సా స ని దా పా । ప మ ధ పా మ రీ ప మ గ రి । గ రి స ని
ఎ టులా బ్రో । తు వో తె లి యా । దె ఎ ఏ క అ అం తా । ర అ అ అ అ మా య్యా అ అ అ । అ అ అ అ

,, - స రి గా మా । ప మా ధ ప దా । ద ని సా రి స ని స స ని దా దా ని ద పా । ప మ ధ పా మ రీ ప మ గ రి । గ రి స ని

ఆ - ఎ టులా బ్రో । తు వో తె లి యా । ఎ ఎ ఏ ఎ ఎ ఎ ఎ క అ ఆం తా అ అ ఆ । ర అ అ ఆ అమాయ్యాఅఅఅ । అఅఅఅ

,, - స రి గా మా । ప మా ధ ప దా । ద ని స రి గ రి స ని । ద ని స రి రి స । ని ద ప ద నిసనిదపద ని దపమ । గ రి స ని

అఅ - ఎ టు లా బ్రో । తు వో తె లి యా । ఎ ఎ ఎ ఎ క అ అ అం। త అ ఆ అ అ అ । ర అ అ అ మఇఇఇఇ ఇయ్యాఅఅఅ । ఆఅఅ అ

,, - స రి గా మా । ప మా ధ ప దా । ద ని స రి గ మ గ రి స ని ద ని రి స । ని ద ప స ని ధపమగరి ప మగరి । గరిసని ॥స రి॥

ఎ టు లా బ్రో । తు వో తె లి యు । ఎ ఎ ఎ ఎ క అ అ అం త అ అ అ ర త । అ అ అ మ ఇఇఇ ఇఇఇయ్యాఅఅఅ ।అఅఅఅ ॥ఎటు॥

అ॥ ,,, దదానిదపమ దా । సాసనిదాస ని గ రి సా । దా , ని సా సనిదా పా । దానిదపాధప మామగ రీ ప మగ రి । గ రి స ని ॥స రి॥

కటాకఅటఆ నా । చే రిఇ ఈత అఅ అ మూ । కా , అ ఆ ణ్ణఅ ఆ కా । తో ఒఒఓ ఒఒ రామఅఅయ్యాఅఅ అ ॥ అఅఅఅ ॥ఎటు॥

చ॥ ,, - ప పా పా । మ గ రీ గ మ పా । ని ద ప మ

వ ట్టి గో । డ్డు ఉఊ రి ఇ తీ । ఇ ఇ ఇ ఇ

,, - ప పా ప ద ని ద మ ప ద ప । ప మ రీ గ మ పా । ని ద ప మ గ మ పా ప ద ప మ । పా , ద నీ దా పా ।

వ ట్టి గో ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ । డ్డుఉ ఊ రి ఇ తీ । ఇ ఇ ఇ ఇ భ అ క్షిం చి ఇ ఇ ఇ । తీ ఇ రి ఈ గీ తీ ।

, మ - ప పా మ ప ధ ప , । ప మ రీ సా రీ రి స సా । ,, - పా ప మ గా మా । పా , ద నీ దా పా ।

ఇ ఇ - పు ట్టూలో ఒ ఒ ఒ ఒ । భుఉ ఊ లా ఆ ను ఉ ఊ । ,, - పొ ట్ట అ అ కై । పొ ఒ గ ఆ డీ తీ ।

ప ద ప మ - ద దా ని ద ప మ । దా , ని సా స ని రీ రి స సా

ఇ ఇ ఇ ఇ - దు ష్టూల అ అ అ । తో ఒ ఒ ఓ గు ఉ ఊడి ఇ ఈ

,, - సా రి గా రి గ సా । మ గ స మ గా పా గా రి స సా । ,, - స రి సా సా । స రి [illegible] రా , ని సా ॥
[illegible]
గ మ ప ద స స స ని దా పా । ప మ ధ పా మ గా గ ప మ గ రి । గ రి స ని ॥ స రి ॥
[illegible] ॥

చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని. 20-వ మే. నఠభైరవిజన్యము

8. భైరవిరాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఉపచారము జేసేవా - రున్నారని మరువకురా ॥ ఉప ॥

అ॥ కృపకాపలెనని నేనీ - కీర్తిని బల్కుచు నుండగ ॥ ఉప ॥

చ॥ వాకిటనే పదిలముగా - వాతాత్మజుడున్నాడని - శ్రీకరులగు నీ తమ్ములు - జేరియున్నారని
యే కాంతమున జానకి యేర్పడియున్నదని శ్రీకాంతపరులెల్లను శ్రీత్యాగరాజార్చిత ॥ ఉప ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచక్రములో 20-వ మేళకర్త. సంపూర్ణ భాషాంగరాగము సప్తస్వరములు. గమక వరిక రక్తిరాగము. ఆరోహణమందు చతుశ్రృతి రిషభ సాధారణగాంధార శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రృతి దైవత కైశిక నిషాదములున్నూ, అవరోహణమందు శుద్ధదైవతమున్నూ కొన్నిసమయములందు చతుశ్రృతి దైవతమున్నూ రాగచ్ఛాయలు, ఉదయము 6 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు పాడదగినది. సాయంకాలమునందు పాడదగినదని కొందరి అభిప్రాయము.

ప॥ , గ మ గా రి స । రీ గా రీ । , రి గ మా ద ప । మ గ మా ద ప ప మ గ రి స ని
ఉ ప చా ర ము । జే సె వా । అరుఉ న్నా ర ని । మ అ రు వ అ వు ఉ ర అ అ అ

సరి - గమ గా రిస । రీ గా రీ । రిగమా పదనీదప । మగపమ దపపమ గరిసని
అఅ - ఉప చా రము । జే సే వా । రుడు ఊ న్నాఅ అరని । మఅరుఉ వఅసు ఉరఅఅఅ

సరి - డిటో । డిటో । రిగమప దనిసరి సనిదప । సనిసపదప మపదప
అఅ - డిటో । డిటో । రుడు ఉ ఉన్నాఅఅఅరఅ సఇ । మఅఅరుఉఉ వఅఅఅ

మగగరి । సరి - గమ ॥
సు ఉరఅ । అఅ - ఉప ॥

అ॥ , దని సా సస । సని రిసనీదప । దని సా సనిదా పా । మపదప సనిదప మగగరి ॥ సరి - గమ
కృప కావ లె । నని నేఎఏనీ ఇ । కీ ఇఈ త్రిఇని బ । ల్కు-ఉచుఉను ౦ ౦ ౦ డఅగఅ ॥ అఅ - ఉప

చ॥ , పదా నిదా పా । పద దపపమ మా । , నినీనిని । దని సా సనిదా పాపా
వాఅ కిట సే । పది లఅముఉ గా । ఆవాతాత్మజు । డుఉ ఊ న్నాఅఅడ ని

, మపా దపా దప । సనిదప పమ గా రి స । , సని సా రిగ మా । మగపమ గరి సా
శ్రీ ఈ కరు లగు । నీ ఇఇఇ తఅ అమ్మలు । , చె ఎ రి యుడు ఊ । న్నాఅఅ అఅరని

, నినీనిని । దపదని సా రిసనిదప । , పదా నిదా పా । ధని సా , నిదపా
ఎకాంతము । నఅనుఉ జా అఅఅనకి । ఇ యెఏ ర్ప డియు । న్నాఅఅ అఅ దని

, దని సా రిమ గరి । సనికీ రిసనీ దప । దని సా సని దా పా । మపదప సనిదప మగగరి । సరి - గమ
శ్రీ ఇ కాంతఅఅఅ । పఅరు లెఎఏ ల్లను । శ్రీ ఇఈ త్యాఅఅ గ । రాఅఅఅ జఅఅఅ గ్ని ఇతఅ । అఅ - ఉప

20 వ మేళకర్త. (దివ్య నామసంకీర్తనము) 9. భైరవిరాగము - ఆదితాళము

స-శురి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని. (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ(చ) ని స — అవ. స ని ధ(శు) ప మ గ రి స

ప॥ శ్రీ రఘువర సుగుణాలయ - సరసిజలోచన విరోచనాభ! ॥ శ్రీ ॥

అ॥ తరానలేని పరాకులేటికి - బిరాన సన్నుబ్రోవగరాదా వాదా ? ॥ శ్రీ ॥

చ॥ కమలాహితనత - కమలాహితధర - మమతదెలిసి నను మన్నించరాదా ? ॥ శ్రీ ॥

2. కనికరమున ననుఁ - గనికరముననిడి చనవున ఒక మనవిని బల్కరాదా ? ॥ శ్రీ ॥

3. అగమమూల అవనిజలోల - వేగమె తెలుసుకో త్యాగరాజనుత ॥ శ్రీ ॥

రాగలక్షణము :— 8 వ కృతియందున్నది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

I	O	O
ప॥ ప ద నీ - ని ద ప ప - మ ప	ప ను గా - మ	పా - ప మ
శ్రీ ఇ ఈ - ర ఘు వ ర - సు గు	ణ అ ఆ - ల	యా - రా మ
నీ - ద ని స ని - ద ప - మ ప	ప మ మ గ గా - మ	పా - ప ద ప మ
శ్రీ - ర అ ఘు ఉ - వ ర - సు గు	ణ అ ఆ అ ఆ - ల	యా - ర అ మ అ

నీ - ద ని సా ర్ స - ని ద పా - మ ప ద ప	ప మ గ మా గ - మ	పా - ని ద ప మ
శ్రీ - ర అ ఘు ఉఉ - ఉ వ రా - సు ఉ గు ఉ	ణ అ అ ఆ అ - ల	యా - ర అ మ అ
ప ద ని స - ర్ గ ర్ - స ర్ నీ , - ద పా - మపదప	ప మ గ మా గ - మ	పా - మః ప ద ని
శ్రీ ఇ ఇ ఇ - ఈఇ ఇ - ర అ ఘుఉ - వ రా - సుఉగుఉ	ణ అ అ ఆ అ - ల	యా - ర అ మ అ
స ని సా - ప ద మ ప - ప మ గా - రి స	ని స గ గ రి - గ మ ప	మ ప ద నీ - ద ప మ ‖ పదనీ ‖
స అ రా - సి ఇ జ అ - లోజ ఓ - చ న	వి ఇ రొాజ ఒ - చ అ అ	న అ అ ఆ - భ అ అ ‖ శ్రీఇఈ ‖
అ‖ ప ద నీ ద పా - ని ద ప మ	ప ద నీ ద	నీ స స
త అ రా న లే - ని ఇ ఇ ఇ	ప అ రా కు	లే టి కి
ప ద ర్ స ని ద - పా - ని ద ప మ	ప ద నీ ద	సా , ని - స ర్ గ ర్
త అ ర అ అ న - లే - ని ఇ ఇ ఇ	ప అ రా కు	లే ఎ ఏ - టి ఇ కి ఇ
స ర్ గ ర్ - ర్ స ని ద - ప ద ని స - ని ద ప మ	పా స ని ని ద	నీ స స
త అ ర అ - అ అ న అ - లె ఎ ఎ ఎ - ని ఇ ఇ ఇ	ప ర అ అ కు	లే టి కి
ద ని సా ర్ - ర్ గ ర్ సా	స స - ప ద ని స	ర్ గ ర్ స - ని ద ప మ ‖పదనీ‖
బి ఇ రా న - న అ ను బ్రో	వ గ - ర అ అ అ	ద అ అ అ - వ అ ద అ ‖శ్రీఇఈ‖

చ॥ , మ పా ద నీ - స ని ద ని సా | , ని గా రి సా | సా రి స నీ - ద ప
, అ ఆ గ మ - ముఉఉ ఉ లా | అ అ వా ని జ | లో ఒ ఒ ఓ - ఒ ల

, ని గా రి సా - స ని రి స - ని ద పా | ప ద నీ - ద ప | మ ప ద ప - ని ద ప మ ॥ పదనీ॥
అ-వె ఏ గ మె - తె ఎ లుఉ - సుఉ కొ | త్యాఅ ఆ - గ ర | జ అ అ ఆ - ను ఉ త అ॥శ్రిఇఈ॥

1, 2 చరణములు చరణములవలె పాడుకొనవలయును.

౨-చరి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని. **10. ఆనందభైరవి రాగము - ఆదితాళము** ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స
(శ్రీ రామస్వామి దీక్షితులు కృతి) అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ అంబా నీ శరణము జొచ్చితి - అదరింపవమ్మా ఓజగ ॥ దంబా ॥

అ॥ శంబరవైరిని బ్రతికించిన శివ శాంభవి త్రిపుర సుందరి ఓజగ ॥ దంబా ॥

చ॥ 1. సకలలోకజనని నీవని - సదానిన్ను నే కోరితిని - ప్రకటమైన నీ మహిమలు వింటిని - పరంజ్యోతి నిను పాడగంటిని జగ ॥ దంబా ॥

2. చక్కని బంగరు బొమ్మా - నీ చరణములే - నమ్మితి - నమ్మా । గ్రక్కున మనవులు గైకొమ్మా । గంగాధరుని కొమ్మా మాయమ్మ ॥ అంబా ॥

3. వేరేదైవములను యిలను - వేమరు వేడగలేను । వీరశక్తియై వెలసియున్నావు - వెంకటకృష్ణ సహోదరియనుచు ॥ అంబా ॥ (2, 3 చరణములు 1. చరణమువలె పాడుకొనవలయును.)

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచక్రములో, 20-వ మేళకర్త నఠభైరవి జన్యము. ఉపాంగ, వక్రసంపూర్ణ, షాడవ, రక్తిరాగము. సాధారణ గాంధార, కైశికీ నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు, ఈ రాగమందు కైశికీనిషాదము వాడుకయందు యుంటూ యున్నది. సనిధని - పధనిప - అను ప్రయోగములు వాడుకయందు యున్నవి. అన్నివేళలందు పాడదగినది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ (1) ప ద ప ద - పా , , - పా , మ	గ మ ప మ	మ గ రీ - గ మ
అ ం ం ం - బా అ అ - నీ ఇ ఇ	శ ర ణ ము	జొ ఒ ఓ - చ్చి తి
(2) పా ధ ని ధా , ని పా - పా , మ	గ మ ప మ	ప మ గ రి - గ మ
అ ం ం బా అ అ అ - నీ ఇ ఇ	శ ర ణ ము	జొ ఒ ఒ ఒ - చ్చితి
(3) మ ప ని ష - గాం గ రి సా రి స - నిదపా-పా , మ	గ మ ప మ	ప మ గ రి సా రి స నీ
అ ం ం ం - బా అ అ అ అఅ - అఅఅ -నీ ఇ ఇ	శ ర ణ ము	జొ ఒ ఒ చ్చి ఇ ఇ తీ
, స గ రి స - ని ని - స మ	గా , - రి	గా , మ ప మ - గ రి గ మ
ఇ అ ఆ ద రిం- ం ప - వ అ	మ్మాఅ- అ	ఓ ఒ ఒ ఒ ఒ - ఒ ఒ జ గ
అ॥ , - ప ద ప మ పా - నీ స స	ష మ గ రి	ష ని ష - షా రి స
అ - శ ం బ అ ర - వై రి ని	ప్రతి కిం	చి న శి - వా అ అ

నిద - పదపమ పా - పసనీసస	సమ - మా పమగరి	సనిరిస
అఆ - శంబఅ ర - వైఇఈరిని	బ్రతి - కి ౦ ౦ ౦ ౦	చినశివ
పరిస - రిసనీనిద పాదప మా	గమపమ	గరిగమ ॥ పద ॥
శాంభ - విఇఈత్రిఇ వు ఉ ఉ ర	సుందరి	ఒఒజగ ॥ దం ॥

చి॥ పదపమ - పమగరి - గమపమ - గమగరి। గరిసా సానినీ। సానీ - సగరిగమ

పపా - నినిస - నిసా - మగరి - గారిస -। నిసా - సానిధప। పమగ - రిగాము ॥ అం ॥

చ॥ (1) సగరి - సాని - ధని	సా , ,	సమగరి
సకల - లోక - జన	నీ ఇ ఇ	నిఇవని
సగరి - గామపా	పమగా - మప	మగపమ - గరిసా
సదఅ - నిన్ను నే	కొఓఒ - రితి	నిఇఇఇ - ఇఇఈ
,- పదపమపా - సససనినీ	సమగరి	సనినీ - రిస
ఇ-ప్రకటఅమై - ఇననిఇఈ	మహిమలు	వి౦౦ - టిని
పసా - రిసనీనిద - పమ	గమ - పాదపమా	గరి - గమ ॥ పద ॥
పరం - జ్యోఓఓతి ఇ - నిను	పొడ - గ ౦ ౦ ౦	టిని - జగ ॥ దం ॥

చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని

11. ఖరహరప్రియ రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని ŝ
అవ. ŝ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ విడెము శేయావే, నన్ను - విడనాడకవే ॥ విడెము ॥

అ॥ పుడమి తనయచేతి మంచి - మడుపులనుచు దలచి తలచి ॥ విడెము ॥

చ॥ రాజమాన్యుఁడౌ సౌమిత్రి - రతనాతమ్మ పడిగబట్టి తేజరీల్లు నటరా - దేవదేవ - జాజికాయల - యేలకుల జాపత్రి వక్కలాకుల - రాజరాజవర త్యాగ - రాజు ప్రేమతో నొసంగే ॥ విడెము ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4 వ వేదచక్రము. 22-వ మేళకర్త. సర్వస్వర గమక వరిక రక్తి సంపూర్ణరాగము ఆరోహణమందు సాధారణ గాంధార చతుశ్రుతి దైవతములున్నూ, అవరోహణమందు కైశికి నిషాద శుద్ధమధ్యమములు రాగఛాయ గలిగించు స్వరములు. అన్నివేళలయందు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I లఘువు	O ద్రుతము	O ద్రుతము
ప॥ 1. రి రి గా- మాపా - దా , ని సా - నిదపమ - గ రి	స మ మ గ గా - గ రి రీ రి ని	సా , , - రి గ మ గ - గ రి రి స
విడెము- శే యా - వే ఎ ఎ ఏ - నఅఅఅ -న్నూఉ	వి డ నా అ ఆ - డాఅఆ క అ	వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ
2. రి రి గా - మా పా - దనిసాదనిసా - ని ద ప మ	మ ప ప మ గా - గ రి రీ-రి స నీ	సా , , - రి గ మ గ - గ రి రి స
విడెమూ - శే యా - వేఎఏఎఎఏ - న అ ను ఉ	వి డ నాఅ ఆ - డఅఆ-క అ ఆ	వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ

3. రి రి గా - మా పా - దనిసాదనిసా - ని ద ప మ	ప ద నీ - ని ద ద ప - మ గ రి ని	సా , , - రి గ మ గ - గ రి రి స
విడేముగ - శే యగా - వేఏ ఏ ఏఏ ఏ - న అ ఉ ఉ	వి ఇ డా - నాఅ అ అ - డ అ క అ	వే ఏఏ - ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ ఏ ఏ ఏ
4. రి రి గా - మా పా - ద ని స రి గ రి - సా ని ద పా	సా ని ని ద ద ప - మ గ రి ని	సారిగమపమగ - రిగమగ - గరిరిస
విడే ము - శే యా - వే ఏ ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ న అ ను	వి డ నాఅ అ అ - డ అ క అ	వే ఏఏఏ ఏఏఏ - ఏఏఏ ఏ - ఏఏఏఏ
5. రి రి గా-మాపా-దనిసరి - గరిరిస - సనినిద - దపపమ	ప ద ని స ని - నిదప-మ గ రి ని	సా సా - స ని ద ప - మ గ రి స
విడేము-శే య - వేఏఏఏ- ఏఏఏఏ - నఅఅఅ-నుఉఉఉ	వి ఇ డ అ అ-నాఅఅ-డ అ కఅ	వే ఏ - ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ ఏ ఏ ఏ
అ॥ 1. ప ప దా - ని ని స ని - సా , , సా ని ద ప మ	ప ప దా - ని ని స ని	సా - దనిసా - దనిసా - నిదపమ
పు డ మీ - త న య అ - రీ ఈ ఈ ఇ ఇ ఇ ఇ	పు డ మీ - త న య అ	అ - అఅఅ - అఅఅ - అ...
2. పనినిదదా - దనిసని - సనిసరిగరిరిస - సనినిద-దపపమ	ప ని ని ద దా - ద ని స ని	రీ గ రి సా రి స - నీ స ని ద ప మా
పుడమీఇఈ-తనయఅ- అ.......- అ....-అ...	పుడ మీ ఇ ఈ - త న య అ	ఆ అ అ ఆఅ అ - ఆ అ అ అ అ అ
3. ప ని ని ద దా - ద ని సా - రీ గ మా - మ గ గా రి	ప స స ని దా - దా ని ద పా	సా నీ ని ద ద ప-మా గా గ రి రి స
పు డ మి ఇ ఈ - త న యా- చే ఎ తీ - మ ం ం చి	మదు పు ఉ ఊ - ల ను ఉ చు	త ల చి ఇ ఇ ఇ- త ల చి ఇ ఇ ఇ
4. ప ని ని ద దా - ద ని సా - రి గ మా - మ గ గా రి	ప స - స ని నీ ని ద పా-పదనిస	రి గ-రిసానిదప-సనిదపమగరిస ॥88
పు డమి ఇ ఈ - త న యా- చే ఎ తి - మ ం ం చి	మదు - పుఉఊ లఅను-చుఉఉఉ	ఉఉ-తలచిఇఇ-తలలఅచిఇఇఇ॥విడె

చ॥ , - పపమ - గరిగమ - పదనీ - నిదదప - మా గాగరిస	, ప ద నీ దా - ని ప ద ప	సా నీ ని ద ద ప - మా గా గ రి రీ
రాజఅ-మఅన్యుఉ-డౌఉఉ-సౌఉఉఉ-మీఈ త్రిఇఇఇ	ఇ ర త నా ఆ - త అ మ్మ అ	ప డి గ అ . . - బ ఆ ట్టిఇఈ
, - ప మా - గా గ రి రీ - రి న్ని సా - రి గ మ ప	ప ద ని ద - దపమా-మా రిగమగ	గ రి రి న్ని సా - సా , ,
ఇ - తే జ - రీ ల్లు ఉఊ- న అ ట - ర అ ఆ అ	దే ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఏ -వా దెఎఎఎ	ఎ ఎ ఎ ఎ వా - ఆ అ ఆ
, - స రీ - రిససనిసాసా - నిసరిస - సరిగరి - రిగమగగరిరీ	రి గ మా రి గ మా - మ గ గా రి గ	మ ప ప ద నీ - ని ద దా పా
అ- జా జి - కౌఅఆఅయల-ఎఎఎఎ-లఅఆఅ-కుఉఉఉలఅఆ	జాఅ అ ప అ ఆ - త్రిఇఈ వ అ	క్క అ లా అ ఆ - కు ఉ ఊ ల

రాజరాజవర త్యాగ - రాజు ప్రేమతొనొసంగే ॥ విడెము ॥ (అనువల్లవివలె పాడుకునేది.)

22 మేళకర్త. ఖరహర ప్రియజన్యము 12. ముఖారిరాగము - రూపకతాళము
చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి మ ప ని ధ స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఎంతనినే వర్ణింతునుశబరీ భాగ్య ॥ మెం ॥

అ॥ దాంతుల వరకాంతలు జగ - మంతనిండియుండఁగ ॥ మెం ॥

చ॥ కనులారసేవించి - కమ్మని ఫలములనొసఁగి, తనువుపులకరింపఁ బా - దయుగములకు మ్రొక్కి ఇనకుల పతిసముఖంబునఁ - బునరావృత్తి రహితపదమును బొందిన త్యాగరా - జనుతురాలి పుణ్యమును ॥ ఎం ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4 వ వేదచక్రములో 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియజన్యము. భాషాంగ, గ రాగము వక్రషాడవ సంపూర్ణము. ఆరోహణమందు గాంధారము వర్జ్యము. చతుశ్రుతి రిషభ శుద్ధమధ్యమ కైశికి నిషాదములు జీవస్వరములు. ఆరోహణమందు, చతుశ్రుతి ధైవతమున్నూ అవరోహణమందు శుద్ధధైవతమున్నూ సాధారణగాంధారములును, రాగచ్ఛాయ స్వరములు, ఉదయము 6 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు పాడదగినది. (ఈ రాగము 20-వ మేళకర్త నటభైరవిజన్యమని కొందరు చెప్పుచున్నారు.)

ప॥ మ గ రీ - మా పా - ని దా ప - ॥ మ ప ద ప - ప మ గా - రీ సా - ॥ 1
ఎం ం ం - తా నీ - నె ఏ ఏ - ॥ ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ ఏ ఏ - వా ఆ -

రీ ,, - మా మా - పా దా - ॥ పా ,,,, - మ ప మ గ రి స ॥
ణ్ణిం ,, - తూ నూ - శా బా - ॥ రీ ,,,, - భ అ అ అ గ్య అ

మ గ రీ - ప మ పా - ṡ ని ద ప - ॥ మ ప ద పా - ప మ గా - రీ సా ॥ 2
ఎం ం ం - త అ నీ - నె ఏ ఏ ఏ - ॥ ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ ఏ ఏ - వా ఆ -

రి స రీ - మా పా - ధా సా ॥ ṡ ṙ మా ġ ṙ - సా ని ద ప మ ॥
ణ్ణిం ం ం - తూ నూ - శా బా ॥ రి ఇ ఈ ఇ ఇ - భా అ అ గ్య అ

ప ధ ṡ ṙ - మా ġ ṙ - ṡ ని ధ ప ॥ మ ప ధ పా - ప మ గా - రీ సా ॥
మెం ం ం ం - తా ని ఇ - నె ఏ ఏ ఏ ॥ ఏ ఏ ఏ ఏ - ఏ ఏ ఏ - వా ఆ ॥

రీ ,, - మా మా నీ దా ॥ పా ,, - పా ,, పా ,, పా ,, ॥ మ గ ॥
ణ్ణిం ,, - తూ నూ - శా బా ॥ రీ ,, - ఈ ,, ఈ ,, ఈ ,, ॥ ఎం త ॥

అ॥ సా ,, నీ దా - పా పా - ॥ రీ ,, రీ రీ - రీ గ రి ॥
దాం ,, తాలూ - వా రా - ॥ కాం ,, తాలూ - జా అ గ

రి మ గ రి సా - స ని దా పా ॥ మ ప ద ప - ప మ గ రి - రి స రి మ ॥ మ గ ॥
మం ం ం ం తా - ని ం ం ం డీ ॥ యుం ం ం ం - ం ం ం ం - డ అ గ అ ॥ ఎంత ॥

చ॥ ,, - మ ప - ప మ గా - రీ సా ॥ ,, రి మ - పా నీ దా పా ॥
,, - క ను - ల అ ఆ - ఆ రా ॥ ,, సె ఎ - వి ం ం ం చీ

,, - రి మా ప దా - నీ దా ॥ సా నీ - నీ దా పా ,, ॥
,, - కం మ్మ నీ - ఫాలా ॥ మూ లా - నో సా గీ

ని ని దా పా - మా పా - ప మ గా రీ - ॥ స రి ప మ గ రి - రీ , గ సా ॥
త అ నూ వూ - పూ ఊ - ల అ ఆ కా - ॥ రి ఇ ం ం ం చ అ - పా, అ అ

స ని ధా - సా రీ - మా పా - ॥ ప ద స ని - ని ద దా పా ,, ॥
ద అ యూ - గా మూ - లా కు - ॥ మొఒఒ ఒ - ఒ ఒ ఓ క్కీ ,, ॥

నీ ని - నీ దా దా పా - ॥ మ ప ద ప - ప మ గ రి - మా పా -
ఈనా - కూలా పా తీ - ॥ స అ ము ఉ - ఖ ం ం ం - బూ నా

,, రి మ పా నీ - ని ద దా ॥ సా - సా ని దా దా పా ॥
,, పు న రా అ - వృ ఉ ఊ ॥ త్తి - రా హీ తా పా దా -

మునుబొందిన - త్యాగరాజ - నుతురాలి - పుణ్యంబును ॥ ఎంత ॥ (అను పల్లవివలె పాడుకునేది.)

చరి-శుమ-ప-కైని

13. మధ్యమావతి రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి మ ప ని స
అవ. స ని ప మ రి స

ప॥ వినాయకునివలెను బ్రోవవే నిను - వినావేల్పు లెవరమ్మ ॥ వినా ॥

అ॥ అనాథరక్షకి శ్రీకామాక్షి సుజనాఘమో - చని శంకరిజనని ॥ వినా ॥

చ॥ 1. గరాధములకును వరాలొసగ నుం - డ రాములై భూసురాది దేవతు - లు రాయడినిజెండరాదు దయజూ - డరాదా కాంచీపురాది నాయకి ॥ వినా ॥

2. పితామహుడు జనహితార్థమై ని - న్నుతా తెలియవేడ తాళిమి గలయు - వతారమెత్తి కనుతామసము సే - యతాళజాలము నతార్తి హారిణి ॥ వినా ॥

3. పురాణి దయచే - గిరాలు మాకు ని - కి రాజేసిబ్రోచు రాజధరి త్యాగరాజుని హృదయ సరోజమేలై - న సోదరి పరాశక్తి నన్ను ॥ వినా ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచక్రము. 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియ రాగజన్యము. ఉపాంగ, ఔడవ ఔడవరాగము, గాంధారదైవతములు వర్జితములు. చతుశ్రుతి ఋషభ శుద్ధమధ్యమ కైశికి నిషాధములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. గమక, ఒరికె రక్తిరాగము అన్నివేళల పాడదగినది. 28-వ మేళకర్తయని కొందరి మతము. ఈ రాగమును సురరాగమని చెప్పియున్నారు. అకాలమందు ఇతర రాగములు పాడుటవల్ల గలిగెడు దోషములను పోగొట్టి శుభములు నిచ్చునని పూర్వీకులవల్ల దెలియుచున్నది.

బ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

I	0	0
ప॥ (1) రి మ రి మ - ప ని స̇ రి̇	రి̇ - సా̇ స̇	స̇ ని స̇ ని ప మ
వి నా అ య - కు ని వ లె	ను - బ్రో వ	వే ఎ ఎ ఎ ని ను
ప ని సా స̇ ని పా ప మ రి స	రి మ ప మ రీ	సా , ,
వి ఇ నా - వే ఎ ఏ ల్పు ఉ లె వ	ర o o o o	మ్మాఅఅ
(2) రి మ రి మ - ప ని స̇ రి̇	రి̇ - సా̇ స̇	స̇ ని స̇ ని ప మ
వి నాఅయ - కు ని వ లె	ను - బ్రోవ	వే ఎ ఎ ఎ ని ను
ప ని సా - స̇ ని పా - ప మ రి స	రి మ ప ని సా , ని	ప ని ప మ రి మ రి స
వి ఇ నా - వే ఎ ఏ - ల్పుఉలె వ	ర o o o o o o	o o o o మ్మఅఅఅ
(3) రీ ప మ రి మ - ప ని స̇ రి̇	రి̇ - సా స	స̇ ని స̇ ని ప మ
వినా అ అ య - కు ని వ లె	ను - బ్రో వ	వే ఎ ఎ ఎ ని ను
ప ని సా - స̇ ని పా ప మ రి స	మ రి ప మ - ని ప స̇ ని	ప మ రి మ ప మ రి స ॥రి మ॥
వి ఇ నా - వే ఎ ఏ - ల్పుఉలె వ	ర o o o - o o o o	o o o o o o మ్మఅ॥వినా॥

అ॥ ప నీ స రీ రి స	సా , ని	ప నీ స
ఆ నా థ గా త్మ క	శ్రీ ఇ కా	అ మా క్షి
ప నీ స రీ రి స	ని స రీ రి స	ని ప నీ స
ఆ నా థ రా క్ష కి	శ్రీ ఇ ఈ కా అ	అ అ మా క్షి
డిటో	ని స రి మం , రి స	డిటో
డిటో	శ్రీ ఇ ఇ ఈ ఇ కా అ	డిటో
ప రి సా స స ని స ని ప మ	రి మ ప ని స రి మ రి	స ని ప మ రి మ రి స ॥రి మ॥
సు జ నా ఘ మో ఒ ఒ ఒ చ ని	శ౦౦ ౦౦ క అ ర ఇ	జ అ న అ ని ఇ ఇ ఇ ॥వినా॥
చ॥ ప పా ప మ ప నీ	స ని సా , ని ప	ప మ రి రి స
పు రా ణి ద య చే	గి ఇ రా అ అ లు	మా అ అ కు ని
ని స రి మా , ప మ రి రి సా	రి మ రి మ	ప ని పా
కి ఇ రా అ అ జె ఎ ఎ సి రా	జ రా అ జ	ధ రి త్యా
ని మా ప ని స రి రి	రి మ రీ స	స ని పా నీ
గ రా జు ని హృ దయ	స అ రో జ	మె ఎ ఏ లై
రి సా స స ని స ని పా ప మ	రి మ ప ని స ని ప మ	రి మ ప మ రి మ రి స ॥రి మ॥
న సో ద రి ఇ ఇ ఇ ఈ ఇ ఇ	ప అ ర అ అ అ శ అ	అ అ క్తి ఇ న అ ను ఉ॥వినా॥

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని

14. రుద్రప్రియ రాగము - రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి గ మ ని ప
అ. స నీ ప మ గా రి స

ప॥ లావణ్య రామ! కను - లార జూడరే; అతి ॥ లావణ్య ॥

అ॥ శ్రీవనితా చిత్తకుముద - శీతకర! సదానంద ॥ లావణ్య ॥

చ॥ నీ మనసు నీ సొగసు - నీ దినుసు వేరేరామ; తామసగుణ దైత్యహరణ త్యాగరాజపూజిత ॥ లావణ్య ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచక్రములో 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియ జన్యరాగము. భాషాంగ, సంపూర్ణము. ఇందు దైవత, వర్జ్యము షడ్జగ్రహము. దేశియరాగము. ఆరోహణ, అవరోహణములలో జంట నిషాదమును దీర్ఘ నిషాధ, గాంధారములుగా గనిపించి యుండుటచేత విశేషరంజకములు గలిగించు, నిషాద, మధ్యమ, గాంధార, ఋషభములు జీవస్వర న్యాసస్వరములు. మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥	సా ని పా మ లా అ వా ణ్య	గా గ గ రి రీ సా రాము క అ అ నూ	, ని స గా గ ఉ ల ర జూ డ	మా , , మ ని రే ఎ ఎ అ తి	(1)
	ని స ని పా మ ల అ అ వా ణ్య	రి గ మ గ గా గ రి రి స ర అ అ అ మూ క అ అ ను	., ని స గా గ ఉ ల ర జూ డ	మా , , మ ని రే ఏ అ తి	(2)
	స ని స రి స ని పా మ ల అ అ అ అ అ వా ణ్య	రి గ మ గ గా గ రి రి స ర అ అ అ మూ క అ అ ను	, ని స గా గ ఉ ల ర జూ డ	మా , , మ ని రే ఎ ఎ అ తి	(3)

(1)

స ని స రి స ని - పనిపనిసా	స ని ప ని ప మ - మ గ గ రిసా	, ని స గా గ	మా ,, మ ని
ల అ అ అ అ అ-వఅఅఅణ్యా	ర అ అ అముఊ - క అ అఅనూ	ఊ ల ర జూ డ	రే ఏ అ తి
అ॥ , గ గ గా గ	, రి రి స ని ని	సా , , , ,	మ ప ని స రి గా రి స రి స । నిస
శ్రీ వ నీ త	అ చి త్త కు ముద	రీ ఈ ఈ	ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఈ ఇఇ ఈఇ । ఇఇ
, గ గ గా గ.	, రి రి సా ని	సా , , , ,	మ ప ని స రిగమగగరిరిస । నిస-
ఇ శ్రీ వ నీ త	అ చి త్త కూ ర్ధు	రీ ఈ ఈ	ఇ ఇ ఇ ఇ ఇఇఇ ఇఇఇఇ । ఇఇ-
, గ గ గా గ	, రి రి సా ని	సా ని ప మ ,	గ గా మ ని ని ॥సానిపామ॥
ఇ శ్రీ వ నీ త	అ చి త్త కు ద్ధు	శీ త క ర అ	స దా న ం ద ॥లాఅవణ్య॥
చ॥ పా , మ మ మ	మా, గ రి స	నీ , స గ గ.	మా మా గ మ ।
నీ ఇ మ న సు	నీ ఇ సా గ సు	నీ ఇ ది ను సు	వే రే ర మ ।
ప ని ప ని పా మ మ మ	మ ప మ ప మా గ రి స	నీ , స గ గ	మా మా గ మ ।
నీ ఇ ఇ ఇ ఈ మ న సు	ని ఇ ఇ ఇ ఈ సా గ సు	నీ ఇ ది ను సు	వే రే ర మ ।
పా ని ప పా ని ప పామమమ	మా ప మ మా ప మ మాగరిస	నీ , స గ గ	మా మా గ మ
నీ ఇ ఇ ఈ ఇ ఇ ఈమనసు	నీ ఇ ఇ ఈ ఇ ఇ ఈసాగసు	నీ ఇ ది ను సు	వే రే ర మ

తామసగుణ దైత్యహరణ - త్యాగరాజ పూజిత । లావణ్య (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది)

చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కాని

15. గౌరీమనోహరి రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ కరూరు దక్షిణామూర్తి కృతి)

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స̇
అ. స̇ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ బ్రోవసమయమిదే రామయ్యా ! ॥ బ్రోవ ॥

అ॥ కావుమనిన్నే కోరియుండగానే యభయమిచ్చి నన్నాదరింపవయ్యా ! ॥ బ్రోవ ॥

చ॥ నిన్ను నమ్మినవారికి నిరతము వరము లొసగే బిరుదును గల - కరుణాకరుడగు నీవేగావా వరగర్భ
పురివాస నాతోవాదా ॥ బ్రోవ ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4–వ వేదచక్రములో 23–వ మేళకర్తరాగము. సంపూర్ణ, సర్వస్వర గమక, వరిక, రక్తిరాగము ఎల్లప్పుడు పాడదగినది.

త్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

I	O	O	
ప॥ , , , – ప ప – మా గ	రీ , – స రి	గ రి స̇ – స	(1)
బ్రో వ – స మ	యా అ – మి ఇ	ఇ ఇ దే – రా	
గ రీ – ప ద పా – మా గ	రీ గ మా గ – స రి	గ రి – గ రి స̇ – స రి	(2)
మయ్యా-బ్రోఓ వ – స మ	య అ అ అ – మి ఇ	ఇ ఇ – దె ఎ ఏ – ర అ	
గ రీ – ప ద ని ద – పా మ గ	రి గ మ ప ధ ప – మ గ	రి స స̇ – స రి	(3)
మయ్యా-బ్రోఓ వ అ – స మ అ	య అ అ అ అ అ – మి ఇ	ఇ ఇ దే – ర అ	

(4)	ధ ని పా - ప మ	మ ప ధ ని సా - ప̇ ని	గ రీ - ప ని ధ ప - మా గ
	ఇ ఇ దే - ర అ	య అ అ అ అ - మి ఇ	మయ్యా-బ్రోఒ వ అ - స మ
(5)	గ̇ రి̇ స̇ ని - ధ ప మ గ	రి గ మ ప ధ ని - స̇ రి̇	గ మా - ప ని ధ ప - మా గ
	దె ఎ ఎ ఎ - రా అ అ అ	య అ అ అ అ అ - మి ఇ	మ య్యా-బ్రోఒ వ అ - స మ
(6)	పా , ,	పా , ,	మ గ గా రీ - ప ధ పా - పా మ
	అ అ అ	యా అ అ	మ అ అ య్యా- బ్రోఒ వా - స మ
	రీ̇ - స̇ రి̇ గా̇ రీ̇	రీ̇ , - గా̇	అ॥ , , , స̇ ప సా̇ గ̇
	రి - యుం ం డ	నే ఎ - కో	కౌవు మా ని
	రీ̇ - స̇ రి̇ ప̇ మ̇ గ̇ రి̇	రీ̇ , - గా̇	సా̇ రి̇ స̇ నీ - స̇ ని ధ ప సా̇ - రి̇ గ̇
	రి - యుంం ం డ అ	నే ఎ - కో	గా అ అ నే - కౌ అ వు ఉ మా - ని ఇ
	ధ ని - పా మ। గమా-ప ప॥	స̇ ని సా̇ - స̇ ని	సా̇ రి̇ స̇ నీ - గ̇ గ̇ గా̇ రి̇
	ద అ - రీం పా।వయ్యా బ్రోవ॥	న అ అ - న్నా అ	గా నె ఎ య- భ య మి చ్చి
	ధ పా మ	ని సా̇ - ని	చ॥ , , , ప ప పా ద
	కి ని ర	న వా - రి	ని న్ను న మ్మి
	గ మా గ । మ మా	రి సా - రి	గ రీ - రి గ మా గ
	దు దు ను । గ ల	స గే - బి	త మా - వ ర ము లా

కరుణాకరుడగు నీవెగావ - వరగర్భపురివాస నాతోవాదా ॥ బ్రోవ ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకొనేది)

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని **16. హరికాంభోజిరాగము - తిశ్రగతి ఏకతాళము** ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి) అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ రామనన్ను బ్రోవరా - ప్రేమతోలోకాభి ॥ రామ ॥

అ॥ చీమలో బ్రహ్మలో - శివకేశవాదులలో - ప్రేమమీర చెలగియుండే - బిరుదువహించిన సీతా ॥ రామ ॥

చ॥ మెప్పులకైకన్నతావు - నప్పుబడక విఱ్ఱవీగి - తప్పుపనులు లేకయుండే - త్యాగరాజ వినుతసీతా ॥ రామ ॥

రాగలక్షణము :— 1 వ కృతిలో నున్నది.

ప॥ గ మ పా మా । గా రి । సా రి । గా , ॥

ర అ ఆ మా । న న్ను । బ్రో వ । రా అ

గ మ ప ధ ప మ । గా రి । సా రి । గా , ॥ రి గ మా మా । రి గ మా । ప ద నీ ధా । ధ ప మ గ రీ ॥

ర అ అ అ మ అ । నాన్ను । బ్రో వ । రా అ ॥ ప్రె ఎ ఏ మా । తొ ఒ ఓ । లా ఒ ఓ ఓ । క అ అ అ భి ॥ రామ ॥

అ॥ , ని ధ । ధ ని ప । ధ ని సా నీ । సా స ॥

చి మ । లొ ఒ ఒ । బ్ర ం ం హ్మ । లో ఒ ॥

, స ని । ధ ని ప । ధ ని సా నీ । సా స ॥ స ని సా రి గ । మ గ గ రి సా । ధ ని సా నీ । ధ ప మ ॥

చి మ । లా ఒ ఒ । బ్ర ం ం హ్మ । లో ఒ ॥ శి ఇ వా కె ఎ । ఎ ఎ ఎ ఎ శా । వ అ ఆ దు । ల అ లా

, గ మ । పా ప । ని ధ ని । సా స ॥

, ప్రే మ । మీ ర । చె ల గి । యు ం డె ॥

, గ మ । పా ప । ని ధ ని । సా రి । గ రి సా రి స । నీ స ని ధా । ని ధ పా ధ ప । మా ప మ గ రి ॥
, ప్రేమ । మీ ర । చె ల గి । యుండె । బి ఇ గు గు ఉ । [illegible] వ ఇ హిం । సి ఇ నా సి ఇ । ఈ త అ అ అ ॥ రామ ॥

చ॥ ప ప ప । ప ధ నీ ధా । స ని ని ద ధ ప । ప మ మ గ గ రి । గ మ పా మా । గ గ రి । స రి గా రీ । గ మ పా పా ॥
మెప్పుల । కై ఇ ఈ ఈ । క అ అ అన్న అ । తి అ అ అ వు ఉ । న అ అ ప్పు । బ డ క । వి ఇ ఈ ట్టి । వి ఇ ఈ గి
, ద ధ । ధ ని ప । ధ ని సా నీ । సా స ॥
, త ప్పు । ప ను లు । లె ఎ ఏ క । యుండె
, ద ధ । ధ స ని ధ పా । ధ ని సా నీ । సా రి । గ రి సా రి స । నీ స ని ధా । ని ధ పా ధ ప । మా ప మ గ రి ॥
, త ప్పు । ప అ ను ఉ లు । లె ఎ ఏ క । యుండె । త్యా అ గా ర అ । జా వి ఇ నూ । త అ అ సి ఇ । ఈ త అ అ అ ॥ రామ ॥

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

17. కాంభోజిరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి గ మ ప ధ స

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ శ్రీరఘువరా ప్రమేయ మామవ ॥ శ్రీ ॥

అ॥ శ్రీరఘుకుల జలనిధి సోమ - శ్రీరామ పాలయ ॥ శ్రీ ॥

చ॥ 1. సారసహిత కులాబ్జ భృంగ - సంగీతలోల ॥ శ్రీ ॥

2. విరోచనకులేశ్వర స్వరలయాది మూర్ఛనోల్లసిత నారద వినుత ॥ శ్రీ ॥

3. శ్రీభాస్కర కులాద్రిదీప - శ్రీభాగవత వినుత సుచరణ ॥ శ్రీ ॥

4. సీతానాథ త్యాగరాజ - నుతానిల సుతాప్త సుగుణా భరణ ॥ శ్రీరఘు ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 28-వ మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యరాగము. భాషాంగ, షాడవ. సంపూర్ణ సర్వస్వర గమక, వరిక, రక్తిరాగము. ఆరోహణమందు నిషాదవర్జితము, ఇందు మధ్యమ, దైవత నిషాదములు, రాగఛాయాస్వరములు. (సనిపధసా) అను ప్రయోగమందలి కాకలి నిషాదము పలుకును. సాయంకాలము 6 గంటలవరకు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడునేది

। లఘువు	O ద్రుతము	O ద్రుతము
ప॥ (1) సా , , , , నీ దా పా మ ప దా శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘు వ ర అ ఆ	పా ని ద ధ ప మా ప్ర మె ఎ ఎ ఎ య	, , గ మా ప దా అ అ మా ఆ మ వ
(2) సా పా , ద సా నీ దా పా మ ప దా శ్రీ ఈ ఇ ఇ ఈ ర ఘు వ ర అ ఆ	ప ద స ని ద ప మా ప్ర ఎ మె ఎ ఎ ఎ య	ప మ గ మా ప దా అ అ మా ఆ మ వ
(3) పద స రి మ గ గ రి సా , రి ని దా పా మ ప ద రి శ్రీఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఈ ఇ ర అ ఘు వ ర అ అ అ	సా స ని ద ప మా ప్ర మెఎ ఎ ఎ య	ప ద ప ద ప మ గా ప దా॥సా అ అ అ అ మ అ ఆ మ వ॥శ్రీ॥
అ॥ సా , , , , స ని ద ప మ గ రి స ప ధ శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘు కు ల జ ల ని ధి సా ఒ	సా , , , , రీ మా అ అ అ అ శ్రీ	, గా మ గ మ ప ద ॥సా॥ ఇ రా మ పా అ ల య ॥ శ్రీ ॥
చ॥ (1) దా , , నీ ద ప మ ప ద నీ ద ప ద సా అ అ ఆ ర స హి త కు లా బ్జ బ్రం	మా , , , , గ మ గ అ అ అ అ స ం	పా ద ప గ మ ప ద ॥ సా ॥ గీ ఇ త లో ఒ ఒ ల ॥ శ్రీ ॥

(2) ద నీ ద ప ద నీ ద ప మ ప ద పా మ	గా మ పా , రి గ	మ పా రి గ మ ప ద ‖ సా ‖
వి రో చ న సు లే శ్వ ర స్వ ర ల యా ది	నూ ర్వ నో ఓ ల్ల సి	త నా గ ద వి ను త ‖ శ్రీ ‖
(3) సా , పా , ప ద సं పా ద ని ని ద ప	మా , పా , గ మ	ప ద స రి గ మ ప ద ‖ సా ‖
శ్రీ ఇ భా అ స్క రసు లా ద్రి దీ ఇ ఇ ప	శ్రీ ఇ భా అ గ వ	త వి ను త సు చ ర ణ ‖ శ్రీ ‖
(4) దా ద సా సं రీ రి గ మ గ రి గ రి రి	సా రి సं ని దా ద	ప మ గా , మ ప ద ‖ సా ‖
సీ ఇ తా అ నాథ త్యా అ గ రా అ జ ను	త ని అ సు తా స్త	సు గు ణా అ భ ర ణ ‖ శ్రీ ‖

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

18. కాంభోజిరాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి గ మ ప ధ సं
అ. సं ని ధ ప మ గ రి స

ఈ కృతిని చాయాతరంగిణి రాగమందు శ్రీ త్యాగరాజు పాడియుండిరని తెలియుచున్నది. యిప్పుడు యీ కృతిని కాంభోజి రాగమందు పాడుచున్నందున కాంభోజిరాగమందే వ్రాయడమైనది.

ప॥ ఇతర దైవములవల్లా యిలను సౌఖ్యమారామ ! ॥ ఇతర ॥

అ॥ తనవారిని బ్రోవు సదా (రీ) మతభేదము లేక సదా - మదిని మరులు కొన్నా ॥ ఇతర ॥

చ॥ మనసుదెలసి బ్రోవకను మరచినావు - శ్రీరామ తనవారని బ్రోవు సదా త్యాగరాజ సన్నుత ॥ ఇతర ॥

రాగలక్షణము :— 17-వ కృతిలో నున్నది.

ప॥ ధ సं సं - సं ని ధ ని పా	ధ ప ప మ గా - మ గ గ రి సా	, - మ గ గా - పా ద	సా , - ద సా ని ధ ప
ఇ త ర - దై ఇ ఇ ఇ వా	ముఉఉఉ లా - వ అ అ అ ల్లా	అ - ఇ ల నూ - సౌ ఖ్య	మా అ - ర అ మ అ అ

ధ స స - స ని ధ ని పా	ధ ప ప మ గా - మ గ గ రి సా	, - మ గ గా - పా ద	ప ధ సా - ప ధ సా - సనిధప
ఇ త ర - దై ఇ ఇ ఇ వా	ముడుడు డు లా - వ అ అ అల్లా	ఆ - ఇ ల నూ - సౌ ఖ్య	మ అ ఆ - అ అ ఆ - రఅఅమ
డిటో	డిటో	డిటో	స రి గ రి సా - ధ సా ని ధ ప
డిటో	డిటో	డిటో	మ అ ఆ అ ఆ - ర ఆ మ అ అ
డిటో	డిటో	స రి గ మ పా - మ గ ప ధ సా	పధసరిగా - రిసానిధప । ధస ।
డిటో	డిటో	ఇ ఇ ల అ నూ - సౌఉఉఉఖ్యా	మఅఅఆఅ - రఆమఅ అ । ఇత ।
ఆ॥ ధ స రీ గ గ	గా మ రి గా	గ మా గ రీ , ,	రి గా రి సా , ,
త న వా ర ని	బ్రోవు స దా	రి ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ	ఇ ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ
మ గ గ రి రి స - స ని ని ధధప	ధ స రీ గ గ । గా మ రి గా	గ మ గ గ రీ - రి గ రి రి సా	ధసధస - రిగరి - సానిధప।ధస
ఇ ఇ ఇ ఇ ఇఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇఇ	మ త భే ద ము । లే క స దా	మ అ ది ఇ ని - మఅ రు ఉలూ	శొఒఒఒ-ఒ ఒఒ-న్నా అఅఅ।ఇత
చ॥ ద ద ధ - ద ద ధ	ప ధ స రి సా - రి స ని ధ పా	ప మ ప ధ పా - ప మ గా గా	ప ధ సా - ప ధ సా - స ని ధ ప
మ న సు - దె ల సి	బ్రొఒఒఒవా - క అ న అ నూ	మ అ ర అ చీ - న అ అ వూ	(శ్రీ ఇ ఈ - ర అ ఆ - మ అ అఅ

తనవారని బ్రోవ సదా త్యాగరాజు సన్నుత ॥ ఇతర ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది)

28 వ-మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యము. 19. మోహనరాగము - ఆదితాళము
చరి-అంగ-శుము-ప-చధ-కైని. (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స రి గ ప ధ స
అవ. స ధ ప గ రి స

ప॥ నన్ను పాలింప నడచి వచ్చితివో నా ప్రాణనాథ ॥ నన్ను ॥

అ॥ వనజనయన మోమును చూచుట జీ - వనమని నెనరున మనసుమర్మముఁ దెలిసి ॥ నన్ను ॥

చ॥ సురపతి నీలమణిని భ తనువుతో - కరమున శరకోదండ కాంతితో - ధరణి తనయతో
త్యాగరాజార్చిత ॥ నన్ను ॥

రాగలక్షణము :— ఇది, 5 వ-బాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త హరికాంభోజిజన్యము. ఉపాంగరాగము. ఔడవ, గమక, వరిక, రక్తిరాగము, మధ్యమ, నిషాదములు వర్జములు, షడ్జగ్రహము, గాంధార ధైవతములు, రంజనములు గల జీవస్వర న్యాస స్వరములు, పగలు 12 గంటలు మొదలు, 3 గంటల వరకు పాడదగినది.

త్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

	I	O	O
ప॥	,, - గ పా గ రి సా - సా రి గ రి స సా - స ధ రి స ధా	షా , - ధ స రి గా -	ప గ గ రి రీ రీ గ స
	,, - న నూ ప అ అ - లీ ० ० ० ० ० - ప అ అ అ అ	అ , - న డ చి వా -	చి ఇ ఇ ఇ తీ వో ఒ ఒ
	రీ - గాపాదపపా - గరి సా - సారిగ - రీగపగరిరిప - సధరిస	ధా ప - ధ స రి గా -	ప గ గ రి రీ రీ గ రి
	ఓ - న నూఉఉఊ పఅఅ - లీం ०० - ० ०० ००००- పఅఅఅ	అ అ - న డ చి వో	చ్చిఇ ఇ ఇ తీవోఒ ఒ

10

రీ -గాపాదపపా-గరిసా-సరిగపధసధప-గరిసా-సధరిస	ధా ధ - ధ సరి గా	గా ప గ - రీ గ రి - రి రి స
ఓ -ననూ ఉఉఊ-పఅఅ-లిం 000 0 00-0 0 0 -పఅఅఅ	అ అ - న డ చి వా	చ్చీ ఇ ఇ - ఈఇ ఇ- తీవొొ ఒ
రీ - గపాధసప - సారిస - ధాసధ - పాధప - గపగా	రీ - గ పా ధ స రి	గ రి స ధ - రి స ధ ప - సధపగ-ధపగరి ॥గరిసరి॥
ఓ - నఅ ప్రాఅణ-నాఅఅ - అ అఅ - ధఅ అ - అఅఅ	అ - న అ ప్ర అ ణ	న అ అ అ - అఅఅ అ - అఅఅఅ-ధఅఅఅ॥అఅఅఅ ॥ ననూ ॥
అ॥ ,, - గ గా ప దా - సా ధా - సా రి స సా	,, - గ గా ప ధా	సా ధా సా రి గ రి స సా
,, - వ నా జ నా - యా నా - మోఒఒ ఓ	,, - వ నా జ నా	యా నా మోఒ ఒ ఒ ఒ ఓ
,, - గ గా ప దా - సా ధా - సా రి గ - రీ గ ప	గా - రి సా - రి ధా	ప ద దా - పా ధ స - ధ ప పా
,, - వ నా జ నా - యా నా మో ఒఒ - ఓ ఒ ఒ	ఓ - మూనూ-జు ఊ	చుఉ శే - జీ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఈ
,, - ప గా గ గా - గా గ రి - రి గ ప ద	ధ రి - స ధా స ధా	పా ధ స - ధపపా - ధప గా-పగరీ।గరిసరి॥గపా॥
,, - వ నా మ సి - నే న అ - రు ఉ న అ	అ అ - మ నా సు మా	ర్మాఅ అ-ముఉఊ-దెఎఏ-లఅఅ।సిఇఇఇ॥నన్నూ॥
చ॥ ,, - ధ పా - ధ గా - పా ,, - గ ప గ ప గా	రి - ధ పా గ రీ	స ధ స రి - రీ గ ప గా
,, - సు రా - ప తీ - నీ ,, - ల అ అ అ అ	అ - మ ణీ ని భా	త అ ను ఉ- పూఉఉతో
రీ - గ పా ధ సా - స ధ ధ ప - ప గ ధ ప గా	రీ - స ధా స రి	గా - పా ద ప పా - రీ , స
ఓ - యు రా ము నా - ముఉ ఉఉ త్య అ అ అ అ	పూ స రు ల చే	య్యా-మూఉ ఉ ఊ -తో, ఒ

కరమున - శరకో - దండ కాం - తితో – ధరణి తనయతో త్యాగరాజార్చిత ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది.)

28 వ-మేళకర్త. హరికాంభోజిజన్యము

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కెని.

20. కమాసురాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆరో. స మ గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ సీతాపతే నా మనసున - సిద్ధాంత మని యున్నానుర ॥ సీ ॥

అ॥ వాతాత్మ జాదుల చెంతనే - వర్ణించిన నీ పలుకు లెల్ల ॥ సీ ॥

చ॥ ప్రేమ జూపి నాపై పెద్ద మనసు జేసి నీ మహిమ లెల్ల నిండారఁ జూపి
యీ మహినీ భయమేటి కన్నమాట రామచంద్ర త్యాగరాజ వినుత ॥ సీ ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 వ - బాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త. హరికాంభోజిజన్యము. దేశీయ భాషాంగ షాడవ రాగము ఆరోహణ అవరోహణముల యందు శుద్ధ మధ్యమ, చతుశ్శృతి దైవత, కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు మూడు వేళల యందు పాడదగినది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

I	O	O
ప॥ , , , - మా గా మ	పా , మ	ని ద ని ద । పా ,
సీ తా ప	తే , న	అ మ న సు । నా ,
ద ప మా మ గ గా మ	పా , మ	డి టా
సి ఇ ఈ త అ ఆ ప	తే , న	డి టా
డి టా	పా మ ని ద ని	ప ద నీ - ద ప మా
డి టా	తే స ఆ మ అ	న సు ఊ - న అ ఆ

స స ని ద మా | ప ద ని ద ద ప
న ఆ అ అ సూ | న అ అ అ అ అ

మ గ రి స గ మ ప మ | నీ , దపమ
న అ అ అ మ న అ సు | నా, అఅఅ

స మ గా | మ పా
యుఉ న్నా | ను రా

ప ని ద ప | ప స ని ద ||మా గా||
నుఉ ఉ ఉ | ర అ అ అ ||సీ తా||

స సా ని | నీ , ద ప మ
ల చెం త | నే , ఎ ఎ ఎ

రి సా స | నీ , ద ప మ
ల చెం త | నె , ఎ ఎ ఎ

ద మ పా | దపమగమా ||మా గా||
ప లు కు | లెఎఎ ఎ ల్లా ||సీ తా||

పా మ ని ద ని
తే న అ మ అ

సా నీ ద ప
తే ఏ ఎ ఎ

సా సా
మా నీ

రి గ మ గ - గ మ ప మ
యుఉఉఉ - న్న అ అ అ

సా , స
జా , ను

స రి గా మ గ
గుఉ ఉఉ ఉ ఉ

. . గా
న అ న

, , , - ద ప మా మ గ గా మ
సి ఇ ఈ త అ ఆ ప

ద ప మా మ గ మా ప
సి ఇ ఈ త అ ఆ ప

మా గా రి
సి ద్ధాం త

మా గా మ గ రి సా
సి ద్ధాం త మ అ ని

అ|| , , , - ప ద నీ ద ని సా ని
వ అ ఆ త అ అ త్మ

ప ద నీ ద ని సా సా
వ అ ఆ త ఆ త్మ జా

ద ని సా స ని గా నీ
వ అ అ గ్ణ ం ం ం టి

చ॥ , , , - ద ప దా ద	నీ దా	ద ని సా స ని ద ని । పా ద
ప్రేమబూ పి	నా పై	పె ఎ ద్దా మ అ న సు । జే సి
మా గా గా మ	గ రి సా	స గ మా - గ మ పా । మ పా
నీ మా హీ మ	లె ఎ ల్లా	ని ం ం - డ అ రా । జు పీ

యీ మహినీబాయా - మేటికన్నమాట - రామచంద్ర - త్యాగరాజ వినుత ॥ సీతా ॥ (అనుపల్లవి వలె పాడుకొనవలెను)

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని **21. ఖమాసురాగము - రూపకతాళము** ఆ. స మ గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ సుజన జీవన! సుగుణ భూషణ! రామ! ॥ సుజన ॥

అ॥ భుజగభూషణా! ర్చిత - బుధజనావనా! త్మజవందిత ధృతచందన! దశతురంగమా! రామ! ॥సుజన॥

చ॥ చారునేత్ర! శ్రీకళత్ర! శ్రీరమ్యగాత్ర! తారకనామ! సుచరిత్ర! దశరథపుత్ర! తారకాధిపానన!
ధర్మపాలన! తారయ, రఘువర! నిర్మల! త్యాగరాజసన్నుత! ॥ సుజన ॥

రాగలక్షణము :— 20-వ కృతిలో నున్నది.

ప॥ మ గ స మా గ	మా , , మ ప మా	మ ప మ గ సా - మా గ	గ మ ప మ మా - ప ధ మా
సు జ న జీ వ	నా అ అ ర అ మా	సు ఉ జ అ నా - జీ వ	న అ అ అ అ - ర అ మా
మ గ స మా గ	గమప - మపధ - పధనిధధప	మ గ స మా గ	మా ప మ మా ప ప
సు జ న జీ వ	నఅఅ - అఅఅ - రఅఅఅఅమ	సు జ న జీ వ	నా అ అ అ ర మ

, - మ గ మా పా ద	పా , - ప సా ని పా	, - పధ నీ- ధని సా రి సని ధ	పా , - ప సా ని ధ ప । మగస॥
అ- సు గ ణ భూ ష	ణా అ - ర ఆ అ మా	అ- సుగుణా - భుఉఊఉఉ షఅ	ణా అ - ర ఆ అ అ మ । సుజన॥
అ॥ , - ప ధ నీ - ధ ని - సానీ	సా ; , , ని ధ	ప మ- ప ధ నీ - ధ ని- సా నీ	సా , , - రి స ని ధ
అ- భు జ గా - భుఉ- ఊష	ణా అఅఅ ర అ	అ మ- భుజగా - భుఉ- ఊ ష	ణా అ అ - ర అ అ అ
ప మ - ప ధ నీ - ధని - సానీ	ధ ని సా - ధ ని సా - రి స ని ధ	ప మ- ప ధ నీ - ధ ని- సా నీ	సా , ని - రి స ని ధ స ని ని ధ
అ మ - భుజగా-భుఉ- ఊష	ణ అ ఆ - అ అ ఆ - ర అఅఅ	అ మ- భుజగా - భుఉ- ఊ ష	ణా అ అ - అఅ అఅ ర అ అ అ
ప మ - ప ధ నీ -ధ ని-సానీ	సా సా - సా రి స నీ	, స మా గ సా ని	ధ ని సా రి స నీ - ధ ప
అ మ - భుజగా -భుఉ-ఊష	ణా ఆ - ర్చి ఇ ఇ త	అ బు ధ జ నా వ	న అ ఆ అఅ అ - అ ఆ
స గ సా ని ధ । ని స నీ ధ ప	ప ధ ప - ధ ని సా రి స ని ధ	పా , - ప సా ని ధ ప	మ గ స ॥
త్రిజవందిత । ధృతచందన	ద శ తు - ర ం ం ం ం గ అ	మాఅ - ర ఆ మ అ అ	సు జ న ॥
చ॥ , - మ గ మా పా ధ	ధ ని సా సా - రి స ని ధ ప మ	, ప మ ధ ప - ప మ మ గ	రి గ మ ప మ గ - రి గ మా
అ- చ అ గు శే త్ర	త్రి ఇ ఈ క - ళ అఅ అత్రి అ	అత్రి ఇ ఇ ఇ - ర ం ం మ్యా	గ అ అ అ అ అ - అ అ త్రా
, - మ గా మ పా- ధ ని సా	సా - స రి నీ - స ని ని ధ ప మ	, - మ పా మ గా - స మ గ మ	పా ధ ని - ధా , ని పా
అ- రి అ ర క - న అ అ	మ - సుఉచ - రి ఇ ఇ ఉ త్రి అ	అ- ద శ ర థ - పుఉఉఉ	త్రా అ అ - అ అ అ అ

తారకాధిపానన ధర్మపాలన తారయ రఘువర నిర్మల త్యాగరాజ సన్నుత ॥ సుజన ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకొనవలెను.)

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని **22. శంకరాభరణము - త్రిపుటతాళము**

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మనసు స్వాధీనమైన యా ఘనునకు మఱిమంత్ర తంత్రమేల ॥ మన ॥

అ॥ తనువుతాను గాదని యెంచువానికి తపసు చేయనేల ? దశరథబాల ॥ మన ॥

చ॥ (1) అన్నినీవనుచు యెంచినవానికి యాశ్రమ భేదములేల ? కన్నుగట్టు మాయలనియెంచు వానికి కాంతల భ్రమలేల ? దశరథబాల ॥ మన ॥

(2) అజన్మము దుర్విషయ రహితునికి గతాగతమిక యేల ? రాజరాజేశ, నిరంజన ! నిరుపమరాజ వదన ! త్యాగరాజ వినుత ! ॥ మన ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29-వ మేళకర్త రాగము సంపూర్ణ రాగాంగరాగము. సప్తస్వర, గమక, వరిక, రక్తిరాగము. చతుశ్శృతి రిషభశుద్ధ మధ్యమ పంచమ, కాకలి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఆరోహణమందు రిషభ ధైవతములను నొక్కిపట్టవలెను. ఈ రాగము సకల రాగములకును శ్రేష్ఠమైన రాగమని పూర్వులు చెప్పియుండుటచేత, నీరాగమునకు, షడ్జము గ్రహాంశన్యాసములుగా నున్నప్పటికిన్నీ అన్నిస్వరములును, రంజకములు గలవియే. వీనిలో ముఖ్యమైన నిషాద, గాంధార, మధ్యమ, పంచమములు జీవస్వరములై యున్నవి. పగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలువర్కు పాడదగినది.

ప॥ , , - మ గ మా పా । పా , మ ప ధ ని । సా , , . సా । స దా పా గా మ ప
మ న సు స్వా । ధీ ఇ న అ మై ఇ । న అ అ అ అ । ఘ ను న కు ఉ ఉ

మ గ మ రి - మ గ స రి గ మ ప మ గ మ । ప ద ని స గ రి స ని ద ప మ ప ద ని । సా , , , స రి గ రి ।
ఉ ఉ ఉ ఉ - మ న సు ఉ ఉ ఉ స్వా అ అ అ । ధీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ న అ అ అ మై ఇ ఇ ఇ । న అ అ అ అ అ అ అ

సదా పాగమపమ । గరిసస రీ గా । మదపమగరిసనిధని । సా , , , రీ । సరిసనిదా పా గమపమ । పమగరి ॥ మగ ॥
ఘను నకు ఉఉఉ । ఉఉమరి మంత్రి । త ం ం త్రి అఅమెఎఎ । లాఅఅఅఅ । ఘుఅనుఉఊ న కుఉఉఉ । ఉఉఉఉ ॥మన॥

అ॥ , , - సదా పా । పదా నీ సా । సరీ సా సా । సదా నీ సా
తను వు । తాఆ ను కా । దని యెంచు । వాఆనికి

, మపదని సా । సనిదా మపదని । సరీ , , పస । దపా గమపా గమపమ పమగరి ॥ మగ ॥
తపముఉ చే । ఎఎయ సేఎఎఎ । లఅఅదశ । రధా బా అఅ లఅ అఅ అఅఅఅ ॥ మన ॥

చ॥ , , గమా పమ । గా , మపా మగమా । గరిగమా , , । గసా రీ గమపమ
ఆజ న్మ ము । దుఉఉఊ ర్వ్యపయ । అఅరహి ఇఇ । తుఊని కి ఇ ఇ ఇ

గరిసరీ గా । మపా గమదప । గరిసని సధని । సా , , , , ,
ఇఇగతా గ । తము యి ఇకఅ । యెుఎఎఎఎఎ । లఅఅఅఅ

, , గమా పా । దనీ సా సా । సా , రీ సా । నిరిస సా , నిదని
ఆఅరా గా రా । జైఏ శా ని । రం ం జన । నిఇరుఊఉపఆమ

, , సరి గమగరిసా । సా సని దా మపదని । సా , సని దా పా । గమా పా గమపమ । మగగరి । మగసా॥
[illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] ॥

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

23. శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ ప్రాణనాథ! బిరాన బ్రోవవే! ॥ ప్రాణ ॥

అ॥ వేణుగానముచే బదియారువేల గోపికల బాలించియేలు ॥ ప్రాణ ॥

చ॥ వెన్నమీగడల వేడ్కమీరగను - కన్నపిన్నవాండ్ర గడుపునించి - తిన్నగవెలయు దివ్యరూపమా - చిన్నికృష్ణ! దయచేసి త్యాగరాజ ॥ ప్రాణనాథ ॥

రాగలక్షణము :— 22-వ కృతిలో నున్నది.

బ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ , , , - పా మా - మ గ గ రి స ని̣	సా రి గా , మా -	పా , గ మ
ప్రా ణ - న అ అ అ థ అ	బి ఇ రా అ న	బ్రో౦ఒ వ అ
పా , - మ గ రి - పా మా - మ గ గ రి స ని̣	సా రి గా , మా -	గ మ ప ధ - ని సం ని ధ
వే ఎ - ఎ ఎ ఎ - ప్రా ణ - న అ అ అ థ అ	బీ ఇ రా అ న	బ్రో౦ఒ ఒ ఒ - వ అ ఆ అ
డి టా డి టా	డి టా	మ ప ద ని - సం రిం సం ని
డి టా డి టా	డి టా	బ్రో౦ఒఒ ఒ - వ అ అ అ
ద పా మ గ రి - డి టా డి టా	డి టా	పా ద ని - గం రిం సం ని ॥
అ వే ఎ ఎ ఎ - డి టా డి టా	డి టా	బ్రో౦ఒ ఒ - ఒ ఒ వ అ ॥

అ॥ ద పా మ గ రి - దా ని సా ని
ఆ వే ఎ ఎ ఎ - వే ణు గా న
సా , సా , - దా నీ - స రి గ రి స ని
వే ఎ లా అ - వే ణు - గ అ అ అ న అ
సా , సా , - సా నీ - స గ రీ సా
వే ఎ లా అ - గో పీ - క అ అ లా

చ॥ ధ పా మ గ రి - గ మ పా మ
లు ఊ ఉ ఉఉ - వె న్న మీ గ
గా , మా , - గ మ - పా మ
గా అ నూ ఉ - క న్న - పీ న్న

ద నీ ని పా - ద
ముఊ చె ఏ - ప
ద నీ ని సా - స ని
ముఊఉ చే - ప అ
స ని రి స ని స - సా
ప అ అ అ అ అ - అ
గ మ ప - మ గ రి - స ని
డ అ అ - ల అ అ - వె ఎ
గ మా - మ గ రి - స ని
వ అం - (డ అఅ - క డు

ని సా ని
ది యా రు
ద ప - ద ని స రి - స ని
ది ఇ - య అ అ అ - రు ఉ
, ని - ద ని ద రి - స ని
అ అ - లిం చి ఇ - ఎ ఎ
సా - రి గ మా రీ
డ్క - మి ఇ ఈ రా
సా-రిగమారీ । గమపమపా
పూ-ఉఉఊఊ। నిం ం ం చీ

తిన్నగావెలయు దివ్యరూపమా చిన్నికృష్ణ దయచేసి త్యాగరాజ ॥ పాణ ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది)

29 వ మే. ధీరశంకరాభరణ జన్యము 24. శుద్ధసావేరిరాగము - రూపకతాళము

చరి-శుమ-ప-చధ (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి మ ప ధ స

అ. స ధ ప మ రి స

ప॥ కాలహరణ మేలరా హరీ సీతారామ ॥ అ॥ కాలహరణ మేల - సుగుణజాల - కరుణాలవాలా ॥ కాల॥

చ॥ (1) చుట్టి చుట్టి పాకులెల్ల చెట్టువెదకు రీతి భువిని పట్టులేక నీ పదములు బట్టుకొన్న నన్ను(బోవ ॥ కాల॥
(2) దినదినమును తిరిగి తిరిగి దిక్కులేక నీ శరణుజొచ్చి - తనువు ధనము నీదేయంటి త్యాగరాజవినుత రామ ॥ కాల ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29-వ మేళ ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యము. ఔడవ రాగము. ఋషభ ధైవతములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు మూడుమేళల పాడదగినది. ఈ రాగమందు గాంధార నిషాదములు వర్జితములు.

ప॥ సా స - స ద ప ॥ ప మ ద పపమ - రీ రి ॥ సా ,,,, ॥ రి మ పా - ద ద స మ ప ద (1)
కా ల - హ౦ గ ణ ॥ మెఎ ఎ ఎలఅ - రాహ॥ రీ ,,,, ॥ సి ఇ తా - ర అ అ అ అ మ

ద స ద రి స - ద ద ప ॥ మ ప మ ద ప మ - రీ రి ॥ సా ,,,, ॥ రి మ రి మ ప - ద ద ప మ ప ద (2)
క అ అ అ ల - హ౦ ర ణ ॥ మె ఎ ఎ ఎ ల అ - రాహ ॥ రీ ,,,, ॥ సి ఇ త అ అ - ర అ అ అ అ మ

అ॥ , ప ప ప - ద ప ద ॥ ద స రి రి - స ద స ॥ ద స ద రి స - ద ద ప ॥ ప ద ప మ రి - రి మ రి మ ప ద (3)
, క అ ల - హ౦ ర ణ ॥ మెఎ ఎ ల - సు గు ణ ॥ జ అ అ అ ల - క అ రు ॥ ణ అ అ అ ల - వ అ ల అ అ అ

, ప మ ప - ద ప ద ॥ రి మ రి మ రి - స ద స ॥ స రి మ రి రి స - ద స రి స స ద - ప ద స ద ప మ - రి మ రి మ ప ద ॥సా (4)
క అ ల - హ౦ ర ణ ॥ మెఎ ఎ ఎ ల - సుగుణ ॥ జ అ అ అఅల - క అ రుఉఉఉ - ణ అ అ అ అ ల - వ అ ల అ అ అ॥కా॥

చ॥ , రి మ - పా ద ॥ ద స ద స ద - ప మ ప ॥ , రి మ - ప ద మ ॥ రి మ రి మ స - రి స ద స ॥
చు ట్టి - చూ ట్టి ॥ ప అ అ అ త్తు - లె ఎ ల్ల ॥ , చె ట్టు - వె ద కు ॥ రి ఇ ఇ ఇ తి - ఇ భు వి ని ॥

, రి రి - రీ రి ॥ రి మ రి మ రి - స ద స ॥ ,,,, స ద ప మ ॥
ప ట్టు - లేక ॥ ని ఇ ఇ ఇ ప - ద ము లు॥ ,,,, ర అ మ అ ॥

ప ద - రి రి - రీ రి ॥ రి మ రి మ రి - స ద స ॥ ద స ద రి స - ద ద ప ॥ ప ద ప మ రీ - రి మ రి మ ప ద ॥
అ అ - పటు - లేక ॥ ని ఇ ఇ ఇ ప - ద ములు ॥ ఐ ఆ అ అట్టు - కొ ఒన్న ॥ న అ ఆ అన్నా - బ్రొ ఒ వ అఅ అ ॥

, రి రి - రీ రి ॥ రి మ రి మ రి స ద స ॥ స రి మ రి రి స - ద స రి స స ద ॥ ప ద స ద ప మ - రి మ రి మ ప ద ॥ సా ॥
ప ట్టు- లేక ॥ ని ఇ ఇ ఇ పదములు ॥ బ అ అ అ ట్టు - కొ ఒ ఒ ఒ ఒ న్న ॥ న అ అ అ అ న్ను - బ్రో ఒ వ అ అ అ ॥ కా ॥

2. , రి మ ప - ద ద ద ॥ ప ద స ద - ప ద ప మ ప ॥ , రి మ - ప ద ప ॥ రీ , మ రి మ - స రీ , స స ॥
, ది న ది - న ము ను ॥ తి రి గి ఇ - తి ఇ రి ఇ గి ॥ ఇ దిక్కు - లె ఎ క ॥ నీ ఇ శ ర ణు - జొ ఓ ఒ చ్చి ఇ

, రి రి రి - రి రి రి ॥ రి మ రి మ రీ - స రి స ద సా ॥ ద స ద రి సా - ద ద ప ॥ ప ద ప మ రీ - రి మ రి మ ప ద ॥
తనువు - ధనము ॥ ని ఇ ఇ ఇ దే -య ం ం ం టీ ॥ త్య అ అ అ గా - ర అ జ ॥ వి ఇ ను ఉ తా - ర అ మ అ అ అ ॥

, రి రి రి - రి రి రి ॥ రి మ రి మ రీ - స రి స ద సా ॥ స రి మ రి రి స - ద స రి స స ద ॥ ప ద స ద ప మ - రిమరిమపద ॥ సా ॥
తను వు - ధనము ॥ ని ఇ ఇ ఇ దే - యం ం ం టీ । త్య అ అ అ అ గ - ర అ అ అ అ జ ॥ వి ఇ ను ఉ త అ - రఅమఅఅఅ ॥ కా ॥

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని 25. బిళహరిరాగము, మిశ్రజాతి-ఝంపెతాళము

(శ్రీ పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యరుగారి కృతి)

ఆరో. స రి గ ప ధ స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ పరిదాన మిచ్చితే - పాలింతువేమొ ॥ పరి ॥

అ॥ పరమపురుష శ్రీపతి నాపై నీకు - కరుణ గల్గకయున్న - కారణమేమయ్య ॥ పరి ॥

చ॥ రొక్కమిచ్చుటకు నే - ముక్కంటి చెలిగాను చక్కని చెలిని - యొసగ జనక - రాజును గాను మిక్కిలి
సైన్యమివ్వ మర్కటేంద్రుడగాను - అక్కటిక మెటుగల్గు అది వెంకటేశ నీకు ॥ పరి ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 వ - బాణచక్రములో 29 వ మేళకర్త. ధీరశంకరాభరణ జన్యము. గమక వరిక, దేశీయ, రక్తి, భాషాంగరాగము, ఔడవ సంపూర్ణరాగము, చతుశ్రుతి, రిషభ చతుశ్రుతి, దైవత, కాకలినిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు.

పఁరియు ఆరోహణమందు కైశిక నిషాదము నీ రాగచ్ఛాయాస్వరము. రి గ ప మ గా - స రి గా - ద ద పా - మ గ ప ద స - మ గ ద పా - రి స ని దా మొదలైన ప్రయోగములు రాగరంజకములు. ద ని ద ప మ గ - ప ని ద ప మ గ - గ ని ద గ పా- స ని ద ప మ గ - రి ని ద మొదలగు ప్రయోగములయందు కైశిక నిషాదమే పలుకుచున్నది. (సంగమ కాలమందు) అనగా ఉదయం 6 గంటలు మొదలు 9 గంటల వరకు పాడదగినది.

I లఘువు	∪	O ద్రుతము	I లఘువు	∪	O ద్రుతము
ప॥ పామా - మగ గరి సా-సా ,,	సా -	స ని ని ధ	సా ,, రీ ,, గా - ప మ గా -	గ రి	సా రి గ
1. ప రి - దాఅఅఅ న -మి ,,	చ్చి -	తే ఎ ఎ ఎ	పా ,, లిం,, తు - వే ఎ ఏ -	మొ ఒ	ఓ ఒ ఒ
2. పమమగ- మగగరిసా -సరిగరి	సా -	స ని ని ధ	సరిగా - రిగపమగధ - పా ,, -	ప మ	మ గ గ రి
పఅ రి ఇ-దాఅఅఅన-మిఇఇఇ	చ్చి -	తే ఎ ఎ ఎ	పాఅఅ-లిం౦౦౦తుఉ- వే ,, -	మొ ఒ	ఒ ఒ ఒ ఒ
3. పామా-గామగ-రీగరిసా-సరిగరి	స రి -	స ని ని ధ	సరిగప-ధాసనిధసధని-పదధప-	ధ ప	మ గ గ రి
ప రి -దాఅఅ-ఆఅఅన-మిఇఇఇ	చ్చి ఇ-	తే ఎ ఎ ఎ	పాఅ..-లి౦౦౦౦ తు ఉ-వేఎఎఎ-	మొ ఒ	ఒ ఒ ఒ ఒ
4. పామా-గరిపమగరి - ధధపా-	స ని -	ధ ప ధ రి	సా ,, సనిధప - ధనిపా ,,-	ధ ప	మ గ రి గ
ప రి -దాఅఅ.నఅ- మిఇఈ-	చ్చి ఇ	తే ఎ ఎ ఎ	పా ,, లి౦౦౦౦ - తుఉ వే,,-	మొ ఒ	ఒ ఒ ఒ ఒ
5. పామా- గరిపమగరి - దధపా-	స ని	ధ ప మ గ	రిగ పధ - సరిగారిస - ధరిసని-	ధ ప	మ గ రి గ
ప రి -దాఅఅ.నఅ- మిఇఈ-	చ్చి ఇ	తే ఎ ఎ ఎ	పఅఅ అ - లి౦౦౦తుఉ-వేఎఎఎ-	మొ ఒ	ఒ ఒ ఒ ఒ
6. పామా-గరిపమగరి - దధపా-	స ని	ధ ప మ గ	రి గపధ-సరిగారిస - ధ రి రీ -	స ని	ధ ప ధ రి
ప రి -దాఅ..నఅ- మిఇఈ -	చ్చి ఇ	తె ఎ ఎ ఎ	పాఅఅఅ-లి౦౦౦తుఉ-వే ఎ ఏ -	మొ ఒ	ఒ ఒ ఒ ఒ

7. పాధరి-సారిసధానిధపా-మగగరి	సా	స ని ని ధ	సా , , రీ , , గా - పమగరి -	రీ	, గ సా ॥పామా
పరి ఇ-దాఅఅఅఅ న -మిఇ..-	చ్చి	తే ఎ ఎ ఎ	పా , , లిం, , తు - వేఎఎఎ -	మొ	, ఓ ఓ ॥ పరి ॥
అ॥ పాపా-మగరిగపా - దధపా-	మ గ	గ రి సా	సరిగా - రిగపమగా - ధధపా -	మ గ	ప ధ సా
ప ర -మఅపుఉరు- షఅఅ -	శ్రీ ఇ	ఇ ఇ ఈ	పఅ తి - నాఅఅఅఅ- పైఇఈ -	నీ ఇ	ఇ ఇ ను
1 పధసరిగా- రీగమగమ-గరిసా-	గ రి	స ని ధా	గరిగ - సరి - నిస-ధనిప-ధరిసని-	ధ ప	మ గ రి గ
కఅరుఉణ- గఅఅఅఅ ల్గుఅక-	యు ఉ	ఉ ఉ న్న	కాఅఅ-రఅణఅ- మేఎఎ-మఅఅఅ-	య్యాఅ	అ అ అ అ
2. డి టో	డిటో	డిటో	గ రిసని-సనిధప ధ రి-సా నిధ-	ప మ	గ రి గ
డి టో	డిటో	డిటో	కాఅఅఅ-రఅణ మెఎ- ఏ మఅ	య్యాఅ	అ అ అ
3. డి టో	డిటో	డిటో	గ రి సని-రిసనిధ-సనిధప-ని ధ-	ప మ	ప మ గ రి
డి టో	డిటో	డిటో	కాఅఅఅ-రఅణఅ-మేఎఎఎ-మఅ-	అ అ	య్యాఅఅ అ
చి॥ పామగరిసరిగసరి - సా ని ధ	పా	ధ స రి గ	పమగధపా - మగరిసరిగపధ -	స ని	ధ రి సా
పా ధసరిగపమగరి- గా రి స	ని ధ	ప ధ స రి	గ రీ సనిధ - రిసనిధ-పధపా-	మ గ	రిసరిగ ॥పరి॥
చ॥ సా ,, రీగాపా - ధధపా -	ప మ	గ రి సా	స రి గా - గరిసనిధా - సనిధా-	సా	,, సా
1. రాఒఒక్క మిఈ-చ్చుఉట -	ను ఉ	నె ఎ ఏ	ముఉఊ - క oooంటి - చెఎలి-	గా	,, ను
2. స రి గా రిగపమగా పధపా -	మ గ	ప ధ సా	సనినిధ - పమమగరీ - సనినిధ-	సా	,, సా
రాఒఓక్క అమిఇఈ-చ్చుఉట-	ను ఉ	నె ఎ ఏ	ముఉఉఉ-క్క oooంటి-చెఎలిఇ-	గా	,, ను

దా ,, ని ధపధ నిధ - గ పధప-	మ గ	రి గ పా	ధ సరిగపా - మగరిగ - ధధపా-	మ గ	గ రి సా
చా ,, క్క-అనిఇ నేవ - లి ఇ నిఇ-	యు ఓ	స అ గ	జఅసఅక - రాఅఅఅ - జాడను-	గా అ	అ అ ను
పా ,, ప మ మ గ-రి గధధపా-	మ గ	గ రి సా	స రి గా - రిగపమగా-ధదపా-	మ గ	ప ధ సా
మి ,, క్కి-ఇ లి ఇ-సైఇ-ఇఇన్వ-	మి ఇ	ఇ ఇ వ్వ	మ అఆ-గ్క-అ టేంంం-గ్రుడుఢ-	గా అ	అ అ ను

అక్కటిక మెటుగల్గు ఆది వెంకటేశ నీకు (అనుపల్లవి వలె పాడుకొనవలెను.)

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

26. బిళహరి రాగము - ఆదితాళము

ఆ. స రి గ ప ధ సం

అ. సం ని ధ ప మ గ రి స

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ కనుగొంటిని - శ్రీరాముని నేడు ॥ కను ॥

అ॥ ఇనకులమున - యింపుగాను బుట్టి - ఇలలోనె సీతానాయకుని నేడు ॥ కను ॥

చ॥ భరతలక్ష్మణ - శత్రుఘ్నులు గొలువ - పవమాన సుతుడు పాదములుబట్టు - వీరులైన - సుగ్రీవాది సేనరులు - వినుతి సేయగా - త్యాగరాజనుతుని ॥ కను ॥

రాగలక్షణము :—25 వ-కృతి యందున్నది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

I	O	O
ప॥ , , , - గ ప ధా రి	సా , - సం ని	ధా , - ధ ని
క ను గొం టి	నీ ఇ - శ్రీ ఇ	రా అ - ముఉ

పా , మ గ రి - గ ప ధా ఠి
నీ ఇ నె ఎ డు- క ను గొం టి

పా , మ గ రి - గ ప ధా ఠి
నీ ఇ నె ఎ డు- క ను గొం టి

ధ పా - మ గ రి - మ గ ధ ప - మ గ రి గ - మ ప
ని ఈ - నె ఎ డు- క అ ను ఉ - గొ ఒ ఒం - టి ఇ

అ॥ , , , - మ గ పా ద
ఇ న కూ ల

ధ ప ధా - మ గ పా ద
బు ఉ ట్టి - ఇ న కూ ల

సని ద ప ధా - సరి గ రి సా ని
బుఉ ఉ ఉ ట్టి - ఇ ఇ ల అ లో నె

చ॥ , , , - మ గ గా - పా ద
భ ర త - ల క్ష్మ

మ గ రీ - ధ ప మ గ రి
గొ లు వ - ప వ ము అ న

సా - మ గ ప ధ
నీ - శ్రి ఇ ర అ

సా , - ధ గ
నీ ఇ - శ్రి ఇ

దా - ప ద సా - ధ గ
ఈ - ని ఇ ఈ - శ్రి ఇ

స సా - ధ
ము న - యిం

స - ప ధ సా - ద
ము- న అ ఆ - యిం

ధ ప ధా - ధ రి
సి ఇ తా - న అ

ప ద సా - ప
ణ అ ఆ - శ

స ని ధా - స రి
సు తు డూ- ప అ

స ని - ధ రి స ని - ధ ని
అ అ - అ అముఉ - ని ఇ

రీ , - స ని
రాఅ -ము ఉ

గరి-సనిధప-దని । పా,మగరి-గప॥
ఇఇ-రఅ..-ముఉ।నీఇ-నెఎడు-కను॥

రి సా ని
పు గా ను

రి సా ని
పు గా ను

సనిదపా,ధని । పా,-మగరి ॥గప॥
యఅనుఊఉఉ.। నిఇ-నెఎడు।కను॥

ధ పా మ
త్ర్యఘ్నూలు

గా - రి గ ప మ గా
దా - ము ఉ ఉ ఉ లూ

పా , పా , - మ గ పా ద	స ని ప ద సా - స	రి సా ని
బ అ ట్టు ఉ - వీ రు లైన	సుఉగ్రి ఇ ఈ - వా	ది సే న
ద ప ధా - స రి గ రి సా ని	ప ద సా - స రి	స ని - ద ప ద ၊ మ గ రీ - గ ప ‖
రు ఉ లూ - వి ను తి ఇ సే యు	గ అ అ - త్యా అ	గ అ - ర అ జ ၊ సు తు నీ - క ను ‖

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని 27. **కేదారరాగము - మిశ్రచాపు తాళము** ఆరో. స మ గ మ ప ని స

(శ్రీ ముత్తుస్వామి దీక్షితులు కృతి) అవ. స ని ప మ గ మ ధ మ గ రి స

ప॥ ఆనందనటన ప్రకాశం - చిత్సభేశం - ఆశ్రయామి శివకామవల్లీశం ॥ ఆనంద ॥

అ॥ భానుకోటి కోటిసంకాశం - భక్తిముక్తిప్రద దహరాకాశం దీనజన సంరక్షణ చరణం దివ్యపతంజలి వ్యాఘ్రపాద దర్శితకుంచితాబ్జ చరణం ॥ ఆనంద ॥

చ॥ శీతాంశు గంగాధరం నీలకంధరం - శ్రీ కేదారాదిక్షేత్రాధారం భూతేశం శార్దూల చర్మాంబరం చిదంబరం - భూసుర త్రిసహస్ర మునీశ్వరం విశ్వేశ్వరం - నవనీతహృదయం - సదయగురు గుహతాతమధ్యం - వేదవేద్యం - వీతరాగిణ మప్రమేయాద్వైత ప్రతిపాద్యం - సంగీతవాద్య వినోద తాండవ జాత బహుతర భేదచోద్యం ॥ ఆనంద ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29.వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యం. ఔడవ, వక్ర, సంపూర్ణం. మధ్యమ, నిషాదములు, రాగఛాయాస్వరములు. ఆరోహణమందు గాంధారమున్నూ, అవరోహణమందు, ధైవతమున్నూ, వక్రములు, సరిరిరిసా - పనిపస - గమపని - సమగరిసనిపపామ - సరిరిగాస - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజికములు. రాత్రి 9 గంటలు మొదలు 12 గంటలువరకు పాడదగినది.

ప॥ పా , సా సా । మ గా గ రి రి స । సా , రి గా స - స ని । స గ రి స స ని రి స స ని నీ (1)
ఆ అ న ం ద । న ట న అ ప్రఅ । కా అ శ ం ం - చి ఇ । ఇ ఇ ఇ త్స భే ఎ ఎ ఎ శ ం ం

పా , సా సా । గ మ పా , మ । మ గా రి రి స । సా , రి గా స - స ని । స గ రి స స ని రి స స ని నీ (2)
ఆ అ న ం ద । న అ ట అ అ । న ఆ అ ప్రఅ । కా అ శ ం ం - చి ఇ । ఇ ఇ ఇ త్స భే ఎ ఎ ఎ శ ం ం

పా , సా సా । గ మ ప ని స ని ప మ గ రి స ని నీ । సా , రి గా స స ని । స గ రి స స ని రి స స ని నీ (3)
ఆ అ న ం ద । న అ ట అ అ అ న అ అ అ ప్ర అ అ । కా అ శ ం ం చి ఇ । ఇ ఇ ఇ త్స భే ఎ ఎ ఎ శ ం ం

పా , పా ప మ । గా రి స గ రి గ రి స సా । ప ని సా సా సా , మ । మ గా , రి స రీ సా సా ॥ పా , సా ॥
ఆ అ శ్ర య అ । మి ఇ శ ఇ ఇ ఇ వ అ ఆ । కా అ అ మ వ అ అ ల్లీ ఈ ఇ ఇ శ ం ం ం ॥ ఆ అ న ం ॥

అ॥ , , మ గ మా పా । , పా పా ప స । పా , స ని నీ , , । సా ని స గ రి గ సా
భా అ ను శో । ఒ టి శో ఒ ఒ । టి ఇ స ం ం ం ం । కా అ అ అ అ అ శం

, , స సా ని ని । స స ని పా ప మ మా । మ గ మా పా ని ని మా । మ గా , రీ స రి సా
భ క్తి ముఉ । ఉ క్తి ఇ ఈ ప్ర అ ద । ద అ హ రా అ అ ఆ । కా ఆ అ ఆ శ ం ం

మ గ మ పా ప స సా , రి । రి గ రీ సా స ని స రి స ని పా । సా స ప సా స స గా మ పా ప । పమపని పామగారి సరిసా ॥పా, సా॥
దీ ఇ న జ న అ స ం ం । రఅ అక్ష ణఅ చఅ ర అ ణం । ది వ్య ప తం జ లి వ్యాఘ్రపాద । దఅ్శితసంచితాబ్జ చరణం ॥ఆఅనం॥

చి॥ పా ని ని స మ మ । గ గ రి స ని నీ । సా మ గ రి స మ । గ మ పా ని మ గ
పా ని ని స త శ । రఘుఅతి స ని నీ । రఘుంతి ర తి స మ । గ మ పా ని మ గ

రి స రి స స మ గ । మ మ ప స ని నీ । స సా ని ప పా । మ గ రి స రి స ని
త ధ ణ త క ఝ గ । ఝ ఝ ప స ని నీ । త ఝుం త రి పా । మ గ త ధి గి ణ తోం ॥ ఆ అనంద ॥

చ॥ పా , ప మ మ గ । రీ , మా రి గా , । రి స సా , , పా । స సా రి గా , రీ
శ్రీ ఇ తా ం ం శు । గ ం గా ధ ఆ అ । ర ం ం ం ం నీ । ల కం ధ అ అ రం

, గ మ పా ని ని మా । గా రి స గ రిగ రి స సా । స ని పా సా , , । గా రి రీ సా
శ్రీ ఇ కే ఎ ఎ ఏ । దా అ ర అ అఅ ది ఇ ఈ । క్షే ఎ ఏ త్ర అ అ । ధా అ రం౦౦

మ గా మా పా । పా సా స సా । సా స స రీ స । సా స స ని నీ , ,
భూ ఊ తే శం । శా ర్దూ ల చ । ర్మాం బ రం చి । దం బ ర ం ం ం ం

సా మ గా గ రి । సా ని ప నీ మ । పా , , , మా । మ గ గా రీ సా స ని
భూ సు ర త్రిస । హ స్రమునీ శ్వ । ర ం ం ం ం వి । శ్వే ఎ ఏ శ్వ రం న వ

సా మ గ రి సా । స మ గ మ ప ని ప । నీ ని మా పా । మ గ రి రీ సా
నీ తహృ దయం । స ద య గు రు గహ । తా త మా ధ్యం । వే ఎ ద వే ద్యం

సా ని స మ మ గ । మా ప ని ప మ మా గా । మా , పా ని మ । పా , సా సా
వీ త రా అ గి ణ । మ ప్ర అ మే ఎ ఏ య । ద్వై ఇ త ప్ర తి । పా అ ద్యం సం

సా స సా స స రి । రి గ రీ సా సా , రి స ని పా । పా మ గ మ ప ని । పా మ గ రి సా ॥
గీ త వా ద్య వి ఇ । నో ఒ ఓ ద తా అం డ అ వ । జా త బ హు త ర । భే ద చో ఒ ద్యం ॥ ఆ అనంద ॥

29 వ-మేళకర్త జన్యము. **28. జనరంజని రాగము - ఆదితాళము** ఆరో. స రి గ మ ప ధ ప ని సి

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని. (రచయిత: శ్రీ రామస్వామి శివన్) అవ. సి ధ ప మ రి స

ప॥ పాహిమాం శ్రీ రాజరాజేశ్వరి - కృపాకరి శంకరి ॥ పాహి ॥

అ॥ ఏహి సుఖం దేహి సింహవాహిని - దయాప్రవాహిని మోహిని ॥ పాహి ॥

చ॥ భండ చండ ముండ ఖండని మహిషా - భంజని జనరంజని నిరంజని పండిత శ్రీ గుహదాస పోషిణి -
సుభాషిణి రిపుభీషణి వరభూషణి ॥ పాహి ॥

రాగలక్షణము:— ఇది 5 వ – బాణచక్రములో 29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ జన్యము. వక్ర సంపూర్ణ - ఔడవము, ఉపాంగరాగము, చతుశ్శృతి ఋషభ - కాకలి నిషాధములు, రాగచ్ఛాయా స్వరములు - పా మా రీ - స స రి రి - మ మ రి రి - ప ధ ప ని సా - రి సా ధ ప మ - ద పా మ రి స - ప్రయోగములు రాగరంజకములు. (మూడువేళల పాడదగినది.)

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

I	O	O	I	O	O	
ప॥ పా , మ రీ రీ	రి స రి గ	, గ మ రి	॥ సా , , , , , ని	సా ని స	రీ గ మ	(1)
పా అ హిమాంశ్రీ	ర అ జ ర	అ జె ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇఇ కృ	పా క రి	శంక రి	
పా , మ రీ రీ	రి స రి గ	, గ మ ప మ రీ	॥ సా , , , , , స	ని స రీ స రి గా	గమపమరీగమ	(2)
పా అ హిమాంశ్రీ	ర అ జ ర	అ జె ఎ ఎ ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ కృ	పాఆఆ క అ రీ	శ ం ం ం కరిఇ	
పా , మ రీ రీ	రి స రి గ	, గ మ ప మ రీ	॥ సా , , , , , రి	సి ద ప మ	రీ గ మ	(3)
పా అ హిమాం శ్రీ	ర అ జ ర	అ జె ఎ ఎ ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ కృ	పాఆ క రి	శంక రి	

ప సా ని ప మ గ మ రీ	సరిగమ పదపని	సదపమ గమరీ ‖	సా , , , , , స	ని స రీ స రి గా	గమపమరీగమ‖పా(4)
పా ఆ హిమాం ం ం శ్రీ	రాఅఅఅ జఅఅఅ	అఅ జైఎ ఎఎశ్వ ‖	రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ క్ర	పాఅఅ క అరీ	శ ం ం ంకరిఇ ‖పా
అ‖ , పా ప మ ప ద ప దా	ప సా ని	స రి సా ‖	రీ గ మ రి సా ద	పా మ రి	స రి గ మ ‖పా
ఏ హి సు ఉ ఉ ఉ ఖం	ం దే హి	సి ం హ ‖	వాహిని ద యా ప్ర	వా హి ని	మోఒహిని ‖గా
చి‖ పా , ప మ రి సా	, ద ప ప	మ మ రి రి ‖	సా , రి స రి గ మ	పా , స	, రి గ మ
పా ద ప మ ప ద ప	నీ స ప	ని స రి స ‖	రి గ మ రి సా స ధ	ప మ రీ	స రి గ మ ‖పా
చ‖ ధా ప ధా మ పా	మ ధ ప మ	రి గ రి స ‖	నీ స రి గ మ పా	మ రి గ మ	, ప పా
భ ం డ చ ం డ ముం	డ ఖ ం డ	ని మ హి ష ‖	భంజ ని జ న రం	జ ని ని ర	ం జ ని
పా మ ప దా ధ ప	నీ స ని	రి స ని స ‖	రి గ మ రి స దా	ప మ రి స	రీ గ మ ‖పా , మ‖
పం డి త శ్రీ గు హ	దాస పో	ఒ షి ణి సు ‖	భా షి ణి రి పు భీ	ష ణి వ ర	భూషణి ‖పా అ హి‖

29. పంతువరాళిరాగము - ఆదితాళము

స-శురి-సాగ-ప్రమ-ప-శుధ-కాని

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి) (దివ్యనామ సంకీర్తనము)

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప‖ రఘువర నన్ను మరువ తగునా ‖ రఘు ‖

అ‖ నగధరభక్త జనాఘ నివారణ ‖ రఘు ‖

చ‖ (1) తల్లిదండ్రుడు లన్నదమ్ములు యున్నపొలతికి యొక్కడు పురుషుడౌనా ‖ రఘు ‖

(2) పరదైవములు - బాగుసొమ్ములు - సురనుత - మంగళసూత్రమౌన ‖ రఘు ‖

(3) చేసిన పుణ్యచయము - బ్రహ్మణ్యాయాస నొసగితి - అనుపమ లావణ్యా ‖ రఘు ‖

(4) మనసున్నన - నీకేమరులు కొన్నాను - సజ్జనహిత - త్యాగరాజనుత - శుభకర ‖ రఘు ‖

రాగలక్షణము :— ఇది 8-వ వసుచక్రములో 45-వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగము సంపూర్ణ సర్వస్వర గమక వరిక రక్తి రాగము. మూడువేళల పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O

ప॥ (1) , , ని స ని ద ప మ-గ మ ద మ గ రి సా । , ని స రీ గ మా । పా , , , , ప మ
ర ఘు ఉ వ ర అ నా అ అ అ న్నూ ఉ మా । అ అ రు వ తి గా । నా అ . . . . .

(2) ప ద - ని స ని ద ప మ - గ మ ప ద ని ద ప మ గ రి సా । రి ని స రీ గ మా । పా , , , మ గ మ
అ అ - ర ఘు ఉ వ ర అ నా అ . . . . న్నూ ఉ మ । అ అ రు వ తి గు । నా అ . . . . .

(3) పగ - నిసనిదపమ - గమపద నిసరిస నిదపమ గమపమ । గరిసని సరీగమా । పమగరి గమపద నిసరిస నిదపమ । గమపద॥ నిసని॥
అఅ - రఘుఉవరఅ నాఅ . . . . న్నూఉఉఉ । మఅ.. రువతిగా । నాఅ.. అ. . . . . । అ . . .॥రఘుఉ॥

అ॥ , , స సా రి సా-స్స ని దా నీ సా । , , ని స ని ద పా । ప మ గ మ గ రి గ మ । ప ద - ని స ॥
న గ ధ ర భ అ అ క్త జ । అ అ న అ ఘు అ ని । వా అ . . ర అ ణ అ । అ అ - ర ఘు ॥

చ॥ , , గ మా ప దా-స ని ద ని సా , , । , , స సా రి సా । స ని ద నీ స ని ద
త ల్లి దం డ్రు-ల అ అ అ న్న అ . । అ . ద అ మ్ము లు । యు ఉ ఉ ఉ న్న అ .
ప మ - గ మా ప దా ని స గ రి రిస స ని దా రి సా । , , ని సా రి సా । స ని ద నీ ద ప మ
అ . - త ల్లి ద ం డ్రు ల అ . . . . . అ అ న్న । అ . ద అ మ్ము లు । యు ఉ ఉ ఊ న్న అ .
గ రి గ గా గ గ రి - గ మ ప ద ని స రి స సా । , , ని స ని ద ప మ । ప మ గ మ గ రి గ మ । ప ద ॥ ని స ॥
అ . పొ ల తి కి ఇ - యొ ఒ ఒ క్క అ . . డు । ఉ ఉ పు రు ఉ షు డౌ ఉ । ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ నా అ । అ అ ॥ ర ఘు ॥

స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

30. కల్యాణి రాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ శ్యామశాస్త్రులవారి కృతి)

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ బిరాన వరాలిచ్చి బ్రోవుము నినునెరనమ్మితి ॥ బిరాన ॥

అ॥ పురారి మనోహరిణి శ్రీ కామాక్షి ॥ బిరాన ॥

చ॥ (1) తామసంబు సేయక నీవు - కరుణానిధిగావా - పరాముఖమికనేల విను సరోజముఖి ॥ బిరాన ॥

(2) కామితార్థ దాయకిదేవి - సతకల్పక లతికాపురాణి మధురవాణి శివునిరాణిగద ॥ బిరాన ॥

(3) శ్యామకృష్ణసోదరి గౌరి - పరమేశ్వరిగిరిజా - అనాధరక్షణంబు సలిపితే వినను ॥ బిరాన ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 11-వ రుద్రచక్రము. 65-వ మేళకర్తరాగము రాగాంగ, సంపూర్ణరాగము. చతుశ్శృతి ఋషభ, అంతరగాంధార, కాకలినిషాదములు, రాగఛాయాస్వరములు సర్వస్వర, గమక, వరికె రాగము. ధారి - ధగ - నిగరిగ - నిరిసిధ - మధమగా - ధనిరినిధ - గనిధమగ - మొదలగు వక్రప్రయోగములు రాగరంజకములు. మరియు, గద - గని - నిగ - ధరి - ధగ. మొదలగు దాటుస్వర ప్రయోగమువలన ఈ రాగము విశేషముగ స్ఫురించుచున్నది. ప్రతిమధ్యమము ముఖ్యమైన జీవస్వరమైనను ప్రతిమధ్యమ ప్రయోగములేకనే ఈ రాగమును, నిగరినిధ - నిరిగరినిగరిగ - నిరినిధ - ధరినిధగ - అను నిట్టిప్రయోగములవల్ల స్ఫురింపజేయ వచ్చును. శంకరాభరణ రాగమందు పలుకు కాకలి నిషాదమునకన్న ఈ రాగమందుగల కాకలి నిషాదము ఒకశృతి తక్కువగానే బలుకుచున్నది. పగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలవరకు పాడదగినది.

ప॥ రి నీ స రీ రీ	, గా మ పా	, , మ మ గ గ	ధ మ గా రి స	(1)
బి రా న వ రా	అ లి చ్చి బ్రో	ఓఓ వు ము ని ను	నె ర నం మ్మి తి	
డి టో	, గా మ గ మ ప ద	మ ప గా ప మ గ గ	డి టో	(2)
డి టో	అ లి చ్చి బ్రోఓ ఓ ఓ	ఓ ఓ ఓ వు ము ని ను	డి టో	

రి నీ స రీ రీ
బి రా న వ రా
అ॥ స సా స సా స ని
పు రా రి మ నో ఒ
చ॥ సా ని ద ప మ
తా మ సం బు
సా రి గ రీ
పా ర అ ఆ

, గా మ గ మ ప ద
అ లి చ్చి బ్రోఒఒ ఒ
ధ ప ధ ని సా
ఒ హ అ రి ణి
గా గ మ ప ప
సే య క నీ వు
స ని ధ ని సా
ముఖ మి క నే

ని సా ని దా ప మ గ గ
ఒ ఓ ఒ వు ము ఉ ని ను
పా , మ ప ధ ని స రి
శ్రీ ఇ కా అ) . . .
మ ప దా ధ ప
క రు ణా ని ధి
సా ని ధ ప మ
ఏ ఎ ల వి ను

గ మ ని ద ప మ గా రి స (3)
నె ఎ ర అ న అ ఆ మ్మి తి
స ని ధ ప ప మ గా రి స ॥రి నీ॥
మాఅఅ అ ఆ అ ఆ అ క్షి॥బిరా
ధ ని స ని సా
గాఅ అ ఆ వా
గ ద మ గ రి స ॥ రినీ ॥
స రో ఒ జ ము ఖి ॥ బిరా ॥

2, 3 చరణములు, చరణము స్వరమువలె పాడుకునేది.

65 మేళకర్త
చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

31. కళ్యాణిరాగము - రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆ. స రి గ మ ప ద ని సఁ
అ. సఁ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ భజన శాయువే మనసా పరమ భక్తితో శ్రీరాముని ॥ భజ ॥

అ॥ అజరుద్రాదులకు భూసురాదుల కరుదైన రామ ॥ భజ ॥

చ॥ నాదప్రణవ సప్తస్వర వేద వర్ణ శాస్త్రపురాణాది చతుష్షష్టికళల భేదముగలిగే
మోదకర శరీర మెత్తి ముక్తిమార్గమును తెలియక వాదతర్క మేల శ్రీమదాది త్యాగరాజనుతుని॥భజ॥

రాగలక్షణము :— 30.వ కృతియందున్నది.

ప॥ 1. గ మ ప - ధా ని ॥ సా , - ని ద ప మ గ రి ॥ 2. గ మ ప - ధా ని ॥ ని రి స ని ద ని - ని ద ప మ గ రి ॥
భ జ న - శా య ॥ వే ఏ - మ అ న అ స అ ॥ భ జ న - శా య ॥ వె ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ - మ అ న అ స అ ॥

3. గ మ ప - ధా ని ॥ ధ గ గ రి స ని - ని ద ప మ గ రి ॥ , గ గ రీ - ప మ గా రీ ॥ సా , ని ద ప మ గ రి ॥ గమ ॥
భ జ న - శా య ॥ వె ఏ ఏ ఎ ఎ ఎ - మ అ న అ స అ ॥ , ప ర మా - భ అ ఆ క్తి ॥ తో౦బ శ్రీఇ ర అ ము ని ॥ భజ ॥

అ॥ స ని ని ద - ని ద ద ప పా ॥ ప మ గా రీ - స ని స రి సా ॥ గ మ ప ద - ని స రి గ - గ రి సా ॥ గ రి స ని ద ప - నిదపమగరి ॥గమ॥
అ అ జ అ - రుఉఉఉద్రా ॥ దుఉ లాకు - భుఉఉఉసూ ॥ ర అ అ అ - దుఉలఅ - క అ వూ ॥ దైఇ ఇ ఇ న అ - రఅఅఅమఅ ॥భజ॥

చ॥ , ప ప పా - ప ప ప ॥ ప మ గా - మ ప దా - ప ప ॥ , మ ప దా - ప ద నీ దా ॥ ప మ ని ద - ద ప పా - ప మ గా ॥
, న అ దా - ప్రణ వ ॥ స అ ఆ - ప్త అ ఆ - స్వ ర ॥ , అ వెఏదా - వ అ ఆ ర్ణా శ అ అ అ - స్వ్రఅపూ - ర అ ఆ

రి - రి రి ని రీ ॥ గ మ పా - ప మ గ రి స ॥ , - ని సా రి రీ - ని ద ప మ ॥ రీ రీ సా ॥
అ - ణాదిచతు ॥ ష్ట అ ఆ - ష్టి ఇ క శ ల ॥ అ - భి ఏ దమూ - గ అ లి ఇ ॥ గే ఏ ఏ ॥

గా గ గ గ - రి - గా మ - ప ప ప ॥ మాపదాప - ధ ని స స స స ॥ సాని-దాప-గామ-దాని ॥ గారి - రీ స - నిదప మగరి ॥ గమ ॥
మోద క ర - శ - రీ ర - మెఎ త్తి ॥ ము క్తిమార్గ - మును తెలియక ॥ వాద-తర్క-మేల-శ్రీమ ॥ దాది-త్యాగ- రఅజనుతుని ॥ భజ ॥

మంగళము

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని　　**32. సౌరాష్ట్రరాగము - ఆదితాళము**　　ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

అనుభవమున, చధ-కైని-లు వాడబడుచున్నవి.　　(శ్రీ త్యాగరాజు విరచితము)　　అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ నీ నామ రూపములకు - నిత్యజయ మంగళము ॥ నీనామ ॥

అ॥ పవమాన సుతుడు పట్టు - పాదారవిందములకు ॥ నీనామ ॥

చ॥ (1) పంకజాక్షి నెలకొన్న - యంకయుగమునకు ॥ నీనామ ॥

(2) నలినారిగేరు చిరు - నవ్వుగల మోమునకు ॥ నీనామ ॥

(3) నవముక్తా హారములు నటియించే యురమునకు ॥నీనామ॥

(4) ప్రహ్లాద నారదాది - భక్తులు పొగడుచుండే ॥ నీనామ ॥

(5) రాజీవనయన త్యాగ - రాజ వినుతమైన ॥ నీనామ ॥

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడునేది

I	O	O
ప॥ సా , - స ని ధా పా , - పా మ - గ రి సా	, నీ స - రి స రీ	పా మ - గ మ ప ధ ని
నీ ఇ - న అ ఆ మా అ - రూ ప - ముల కు	ఉ నీ త్యా - జ అ య	మం ం - గ ళ ం ం ం
సా, - సనిధాపా , - ప మ ధ ప ప మ ధ ప మ గ రిస	, నీ స - రి స రీ	పా మ - గ మ ప ధ ని
నీ ఇ - నఅ ఆ మా అ- రు ఉ ఉ ప ముఉ ల అకుఉఉఉ	ఉ నీ త్యా - జ అ య	మం ం - గ ళ ం ం ం

అ॥ ప మ ధ నీ , సా , - ఁ రి స రి - స రి సా	ని స ని - ధ ని ధ - సా	, - మా గ - మ ప ధ ని ॥సా॥
ప వ మ అ అ నా అ - సుతుడు- బ అ ట్టూ	ప అ అ - ద అ అ - రా	అ - విం ద - ము ల కు ఉ ॥ నీ ॥
ప మ ధ నీ , రి స సా , - రి స ని స రీ - మగగరి సా	ని స ని - ధ ని ధ - పా	, - ప మ గ - మ ప ధ ని ॥సా॥
ప వ మ అ అ వ అ అ అ - సుఉతుఉడూ- బఅఅ అట్టూ	ప అ అ - ద అ అ - రా	అ - విం ద - ము ల కుఉ ॥ నీ ॥

(అనుపల్లవివలె చరణములు పాడుకునేది)

సుగమ సంగీతము

65 వ - మేళకర్త. 1. కళ్యాణిరాగము - రూపకతాళము

స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మంచి కంచి కామాక్షి నన్ను బ్రోవవే తల్లీ ॥ మంచి ॥

అ॥ పంచాక్షరి షడాక్షరి పార్వతీ నిన్ను నమ్మితి ॥ మంచి ॥

చ॥ (1) ఊరూరు తిరిగి తిరిగి యున్నతావు గురుతెరిగి పారిపారి వచ్చితిని పార్వతీ మనోగౌరి ॥ మంచి ॥

(2) ఓంకారీ ప్రణవ రూపిణీ ఓ హెూ హెూ సౌఖ్యదాయిని హ్రీంకారి నిన్ను నమ్మితిని నిఖిలనయన దయజూడవే ॥ మంచి ॥

(3) ఇలసుఖజ్ఞాన, దయాపరీ, ఏకాంబరేశ్వరీ, పరమలోకాతీత భక్త చిత్త ఫలకరీ తల్లీ ॥ మంచి ॥

రాగలక్షణము :— 30-వ కృతిలో నున్నది.

ప॥ సా ని ధ ప మ ॥ గ ని ధ మ గ రి ॥ స ని స రీ రి ॥ గా మ ప ధ ని (1)
మ ం చి క ం చి ॥ కా అ అ మ అ క్షి ॥ నఅన్ను బ్రోవ॥ వే త అ ల్లి ఇ (2)

స రి గ రి సా ని ధ మ ॥ గ ని ధ మ గ రి ॥ స ని స రీ రి ॥ గా , రి గ మ ప ధ ని
మ ం ం ం చి క ం చి ॥ కా అ అ మ అ క్షి॥ నఅన్ను బ్రోవ॥ వే ఎ త అ అ అ ల్లి ఇ

సా రీ స రి గ రి సా స ని ని ద ప మ ॥ గ గ ని ద ప మ గ గ రి ॥ స ని స రీ రి ॥ గా , రి గ మ ప ధ ని ॥ సాని ॥ (3)
మ ం ం ం ం ం చి క ం ం ం చి ఇ ॥ కా అ అ అ అ అ మ అ క్షి ॥ నఅన్ను బ్రోవ॥ వే ఎ త అ అ అ ల్లి ఇ ॥ మంచి ॥

అ॥ , స రీ రి రి ॥ స రి గ రి స ని ధా ని స ॥ సా ని ధ ప మ ॥ ని ధ ప మ గ రి గ మా ప ధ ని (1)
పంచాక్షరి ॥ ష అ అ అ డ అ అ క్ష రి ॥ పా ర్వ తి ఇ ఇ ॥ ని ఇ ఇ ఇ న్నుఉ న ం మ్మి తి ఇ

, స రీ రి రి ॥ స రి గ మ గ రి స ని ధ ని సా ॥ సా ని ధ ప మ ॥ ని ధ ప మ గ రి గ మా ప ధ ని ॥ సాని ॥ (2)
పంచాక్షరి ॥ ష అ డ అ అ అ అ అ క్ష అ రి ॥ పా ర్వ తి ఇ ఇ ॥ ని ఇ ఇ ఇ న్నుఉ న ం మ్మి తి ఇ ॥ మంచి ॥

చ॥ , పా పా ప ॥ మ ని ధ ప మ గ ॥ మ గ మ ప ధ ని ॥ స ని ధ ని సా
ఓ రా గ ॥ తి రి గి తి రి గి ॥ వు ఉ న్న త అ వు ॥ గు ను తే రి గి

, సా రీ స రి గ రి సా ॥ స ని ధ ప ధ స ॥ సా ని ద ప మ ॥ ని ధ ప మ గ రి గ మ ప ధ ని రి ॥ సాని ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ మంచి ॥

[illegible]

65-వ మేళకర్త కల్యాణి రాగజన్యము 2. యమునాకల్యాణి రాగము - ఆదితాళము

ఆరో. స రి గ ప మ ప ధ స
అవ. స ధ ప మ ప గ రి స

ప॥ రాధాసమేత కృష్ణానయగుణ ॥రాధా॥

అ॥ నందకుమారా నవనీతచోరా బృందావన గోవిందమురారే ॥రాధా॥

చ॥ గోపీమనోహర గోకులవాసా శోభితమురళీ గానవిలాసా సుందరమన్మథ కోటిప్రకాశా ॥ రాధా ॥

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O	
ప॥ గ మా రీ , సా - సా , ని ధా నీ రా అ ధా అ స - మే ఎ తా అ కృ	సా , , , , , , ష్ణా అ	, , ధ నీ స రీ అ అ న య గు ణ	(1)
గ మా రీ , సా - సా , ని ధా సా రా అ ధా అ స - మే ఎ తా అ కృ	గా , , , , , , ష్ణా అ	గ మ గ రి స ధ స రి అ అ అ అ అ అ అ అ	(2)
గ మా రీ , సా - ని సా ధా నీ రా అ ధా అ స - మే ఏ తా అ కృ	స రి స రి ని స ని స ష్ణా అ	నీ సా ని స గా అ ఆ అ అ ఆ	(3)

అ॥ , , సా , గ మా - పా , , పా , ,	, , గ గా మ పా	గా రీ సా , ,
ఆ అ-నం ౦ ద సు - మా అ అ రా అ అ	అ అ న వ ని త	చో ఓ రా అ అ
, , మా , మా , - మా మా ప ని గా	, , గ మా రి సా	ధ స రిగ ప మ గ రి ॥గమారీ॥
అ అ బృం ౦ దా అ - వ న గో ఒ ఓ	ఒ ఒ వి ౦ ద ము	రా అ . . . . రె ఎ ॥రాఅధా॥
చ॥ , , - సా , గ మా - పా , , పా పా	, , గ మా ప నీ	దా , ప మా గా
ఆ అ - గో ఒ పి మ - నో ఒ ఒ హ ర	అ అ గో ఓ కు ల	వా అ అ సా అ
, , నీ , ని సా - నీ దా పా , ,	, , పా , ప పా	గ మ ద ప మ గ గా
ఆ శో ఒ భి త - ము ర ళీ ఈ	ఇ ఇ గా అ న వి	లా అ అ అ సా అ అ
, , మా , మ మా - మా మా పా దా	, , గ మా గ రీ	ధ స రిగ ప మ గ రి ॥గమారీ॥
ఆ సుం ౦ ద ర - మ అ న్మ థ	ఆ కో ఓ టి ప్ర	కొ అ . . శా అ . . ॥రాఅధా॥
గ మా రీ , సా - ని సా ధా , నీ	స పా మ గ మా గ	రి గా రి - స ధ స రి
రా అ ధా అ స - మే ఎ తా అ కృ	ష్ణా అ అ-అ అ అ	అ అ అ - అ . . . ॥

22 వ - మే ఖరహరప్రియ జన్యం. 3. కాఫీరాగము - ఆదితాళము ఆ. స రి గా మ రి ప మ ప ధ ని స
స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని (రచన : మధురకవి) అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ కొరీభజింతును కోటీశ్వరు మది నా శివశంకరు శంభున్ అఅఅఅఅఅ ॥ కొరీ ॥

అ॥ పార్వతినాథుని ప్రణవస్వరూపుని ప్రమథగణాధిపు మాహేశున్ సారాతిసారవిశారదు గురుకృపాపారావార గభీరున్ అఅఅఅ ॥ కొరీ ॥

చ॥ నిర్వికారున్ దుర్విచారున్ నిగమాగమానంత సంచారున్ జగదానందసుమనో విహారున్ ॥ కొరీ ॥

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O	
ప॥ ప సా స సా స స	ని రి స ని	ప ప మ ప	(1)
కొ ౦రీ భ జిం తు ను	కో ఒ టి ఇ	శ్వ రు మ ది	
, ప స ని ప మా గ రి స రి	స ని సా	ని స రి మ ॥ పసా ॥	
ఇ న అ అ శి వ శ ం క రు	శ ం భున్	అ . . . ॥ కొరీ ॥	
, ప స ని ప మా గ రి స రి	స ని సా	ని స రి మ రి మ ప ని ॥పసా॥	
న అ అ శి వ శ ం క రు	శ ం భున్	అ . . . . ॥ కొరీ ॥	
డిట్టో	ని స రిమ రి మ ప ని	ప ని స రి స ని ప మ ।పసా॥	
డిట్టో	శ ం ం ం ం ం ం ం	భున్ అ. . . . . ॥ కొరీ॥	

అ॥ , మా , మ మ మా మ మ	, రి మా రి మా	పా ప ప
పా అర్వ తి నా థు ని	ఇ ప్రణ వ స్వ	రూ పు ని
, మ పా ని నీ నీ ని ప	ప ని స రి	సా , ,
ప్రమ థ గ ణా ధి పు	మ అ హే ఎ	శు— ఉఉ
పా సా స సా స స	ని రి స ని	ప ప మ ప
సా రా తి సా ర వి	శ అ ర దు	గు రు కృ ప
, పా స ని ప మ గ రి	స ని సా	ని స రి మ ॥ పసా ॥
పా ర అ వ అ ర గ	భీ ఇ రు—	అ . . . ॥ గౌరీ ॥
చ॥ స ని స రి స ని పా , ,	ని ప ని ప	మా , ,
ని ర్వి క అ అ అ రు— ఉఉ	దు ర్వి చ అ	రు— ఉఉ
, ని ప మా పా గా , రీ , స	ని స గ మ	పా ప ప
ని గ మా గ మా అ నం త	స ం చ అ	రు—జ గ
సా , సా , సా స ని పా , మ	రి మ ప ని	సా , , ॥ పసా ॥
గా అ స ం ద సు మ నో ౭ ని	[illegible]	గు— ఉఉ ॥ గౌరీ ॥

8-వ మేళకర్త హనుమత్తోడి జన్యము

4. ధన్యాసిరాగము - ఆదితాళము

(రచన : మధురకవి)

ఆరో. స గ మ ప ని స (సా శు కై)

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స (కై శు శు సా శు)

ప॥ అక్కడనుండే సాంబసదాశివు డిక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

అ॥ ఇక్కడనుండే సాంబసదాశివు డక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

చ॥ (1) ఇక్కడనుండీ - హృదయములందున వెలుగు చున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(2) అణువున - సణువుగ - నన్ని హృదయముల - నమరి యున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(3) ప్రణవనాదమున - హరహర ఓమ్మని - పల్కుచున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(4) గుంటూర్పురమున - భక్తహృదయముల - గుఱుతుగ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(5) వెంటనంటియును - పిలిచిన, పలుకక - కంటగించినాడే ॥ అక్కడ ॥

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

	I	O	O
ప॥	, , - సా , స సా - నీ దా పా , ,	, , పా - , ప పా	మా దా - మా పా
	ఆ అ - అ అక్క డ - నుం ం డె ఎ ఎ	ఎ ఎ సా ం బ సా	దా అ - శి వు
	, , - గ మా ప పా - మా గా ప మ గ రి	సా , , - , , , ,	, , , , - , , , ,
	ఉఉ - డి ఈ క్క డ - ను ఊ న్నా అ . .	డే ఎ . -	ఎ . . . - . . . .

ఆ॥ , , - గ మా ప పా - నీ , , సా , ,	, , స గా రి సా	ని ద పా నీ సా
ఎ ఎ - ఇ ఈ క్క డ - ను ం ం డే ఎ ఎ	ఎ ఎ సా ం బ స	దా అ ఆ శి వు
, , - సా , స సా - నీ దా పా , ,	పా మా గా , ,	గా మా పా నీ
ఉఉ - డ అ క్క డ - ను ఊ న్నా అ	డే ఏ ఏ ఏ	ఏ ఏ ఏ ఏ

చరణములు 1 మొదలు 5 వరకు అనుపల్లవివలె పాడుకునేది

29-వ మే-శంకరాభరణ జన్యము — 5. బ్యాగురాగము - చ॥ ఏకతాళము

ప-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

ఆరో. స గ మ ప ని ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ సాధుజనావన రామా గుణధామా బలభీమా అరెరామ రాఅ . . . . . మఅ . . . . ॥ సాధు ॥

చ॥ (1) జననమరణ సౌభాగ్యసునామ సకలలోకభిరామా అ . . . గుణధామా బలభీమా అరెఎరామా
రా . . . . మా రా అ అ . మా . . ॥ సాధు ॥

(2) సీతాన్వేషణ సింధితమౌనాశ్రిత జనవందిత రామా బలభీమా గుణధామా అరెఎరామా రా . . . .
మా రా అ అ మా ॥ సాధు ॥

(3) దానవభంజన దశరథనందన తాపసివందన రామా బలభీమా గుణధామాల అరెఎరామా రామా
రామా రా . . . . మా రాఅఅ . మా . . ॥ సాధు ॥

ప॥ సాంసస-స ని ని ధ-సాధాపగనీ-ధపమగ-సా పాంమపధా-పమగరి-గామాంగమపాం-, రిసమ-గరిసరి -నిసరిమపనిసరి-సనిధని పమపా ॥సాస॥
సాధుజ-నాఅవన-రాం అ ముణఅ-అగుణ-థాం అ మఅఅ -అఅబల-భీ ఈ మాఅ అ-అఅ గఎ-రఅమాఅ-రాంఅ ...... -మఅ. . . . అ ॥సాధు॥

చ॥ ప ప ప ప - ని ని సా - గీ ౕ గి - ప ని సా - ప ప ప ప - స ని ని ధ - సా ధా ప ధ నీ - ధ ప మ గ -
జ న న ము - ర జా సో - భా గ్యము - న అ ము - స క ల లో - క అ అ ళి - రా అ ము అ అ - అ అ గు ణ

మా పా మ ప ధా - ప మ గ రి - గా మా గ మ పా - , రి స మ - గ రి స రి - ని స రి మ ప ని స రి - స ని ధ ని ప మ పా ॥ పాస ॥
ధా అ ము అ అ - అ అ బ ల - భీ ఈ మ అ అ - అ అ రె ఎ - ర అము అ - రా అఅ మ అ అ అ - రా అ అ అ ము అ అ ॥ సాధు ॥

2, 3 చరణములు 1-వ చరణమువలె పాడుకునేది.

జావళ్లు (లేక) జావళీలు

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని   1. ఆనందభైరవి రాగము - ఆదితాళము

ఆ. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మధురానగరిలో చల్లనమ్మబోదు దారివిడువు కృష్ణా! ॥ మధు ॥

అ॥ మాపటివేళకు - తప్పక వచ్చెద - పట్టకుకొంగు - గట్టిగాను కృష్ణా! ॥ మధు ॥

చ॥ కొసరి కొసరి - నాతో సరసము లాడకు - రాజమార్గమిది కృష్ణా! కృష్ణా!
వ్రజవనితలు నను చేరపత్తురిక - విడు విడు నాచేయి కృష్ణా! కృష్ణా ॥ మధు ॥

త్రివేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

I	O	O
ప॥ , , - ప ద పా , మ - గా రీ సా సా	, , , స ని స రీ	, , గా మా మా
అ అ - మధు రా అ అ - న గ రి లో	ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న	అ అ మ్మ బో దు
, , , - మ ద ప మా - గా రీ , , గ మ	పా , , , , పా	మ ద ప మ గ స గ మ
ఉఉఉ - దా అ రి వి - డు వు ఉఉ కృ ఉ	ష్ణా అ అ అ అ కృ	ష్ణా అ అ అ అ అ అ అ
పా ప దా మా , ద ప పా మ - గా రీ సా సా	, , , స ని స ప మ	గా రీ గా మా
ఆ మ ధు రా అ అ అ ఆ అ - న గ రి లో	ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న అ	ఆ మ్మ బో దూ
, , , - మ ద ప ప మ - గా రీ , , గ మ	పా , , , , ప ని	సారిసనిధపమగరి । గమ - పద ॥
ఉఉఉ - దా అ రి వి ఇ - డు వు ఉ ఉ కృ ఉ	ష్ణా అ అ అ అ కృ ఉ	ష్ణాఅ . . . . । అ అ -మధు ॥
అ॥ , , , - సా గ రీ - సా , , స రి రి స నీ	, , సా , గ రీ	గా , , మా మా
మా ప టి - వే ఏ ళ అ ను ఉఊ	ఉఉ త అ ప్ప క	వా అ చ్చె ద
, , , - గ రి గ మా - పా , , పా ద ని దా , ని	పా , మ గ మ పా	ప మ గ రి ని స గ మ ॥పా-పద॥
ఆ అఅ - ప అ ట్ట ను - కొం ం గు ఉ ఉ ఊ ఉ ఉ	ఊ ఉ గ అ ట్టి గా	అ అ ను ఉ కృ ఉ ష్ణాఅ॥అ-మధు॥

చ॥ , , , - ప స ని దా - పా పా ప ద మా	, , ప పా స నీ	సా , , సా సా
అఅఅ - కొ స రి కొ - స రి నా అ తో	ఒ ఒ స ర స ము	లా అ డ దు
, , , - స గ రి సా - , , సా సా సా	, , ని ద ని సా ,	, , స ని రి స ని ద
ఉఉఉ - రాఅ జ మా - అ అ ర్గ మి ది	ఈ కృ ఉ ష్ణా ఆ అ	అ అ కృ ఉ ష్ణ అ అ అ
పా , మ ప స సా - స ని రి స ని ద పా	, , , గా మ పా	ప మ గ రి గా మా
అ అ వ్ర జ వ ని - త అ లు ఉ న అ ను	ఉఉఉ చే ర వ	అ అ త్తు ఉ రి క
, , , - గ మ ప మా - ప మ గ రి గా మా	, , గ మ పా , గ	మా ప ద ప మ గ రి ని స । గ మ - ప ద ॥
అ అ అ - వి డు వి డు - నా అ అ అ చె య్యి	ఈ కృ ఉ ష్ణా అ కృ	ష్ణా అ . . . . । అఅ-మధు ॥

2. ఖమాసురాగము - ఆదితాళము

(రచయిత : శ్రీ రామ్నాడ్ శ్రీనివాసయ్యంగార్)

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చథ-కైని

ఆ. స మ గ మ ప ధ ని స

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ కొమ్మరో వానికెంత బిగువే - పిలచిన పలుకకున్నాడేమి సేయుదునే ॥ కొమ్మ ॥

అ॥ అంతరంగున కెదురేగి తెచ్చి వానికి - అకుమడు పొసగితే హుం పొమ్మననే ॥ కొమ్మ ॥

చ॥ సదయుని కెదనానుచు పొట్లాడితే - తిరిగి జూచుచు హుం పొమ్మనెనే ॥ కొమ్మ ॥

I	O	O	
ప॥ , , సా , , సా - స ద నీ ని ద ద ప కొ ఒ ఒ మ్మ- రో ఒ ఓ వా అ అ అ	మా పా ని ద ద ప ని కె ం ం త అ	మ గ గ రి సా , , బి ఇ గు ఉ వే	(1)
, , స మా గ మా - సా ద ప ద ని సా ఎ ఎ పి ల చి న - ప లు ఉ క అ ను	స ని రి సా ని దా న్నా అ డే ఏ మి సే	పా , ద ప మ గ మ ప ద యు ఉ ఉ దు ఉ నే ఎ ఎ ఎ	
ని సా - స ని రి స రి - స ద నీ ని ద ధ ప ఎ ఏ - కొ ఒ ఒమ్మఅ- రో ఒఓ వా అ అ అ	మ గ మ ద పా స ని ని ఇ కె ం ం త అ	ద ప మ గ గ రి ప మ బి ఇ గు ఉ వే ఎ ఎ ఎ	(2)
గ రి - స మా గ మా - పా స ని ద ప ధ ని ఎ ఎ - బి ల చి న - ప లు ఉ క అ ను ఉ	సా మ గ గ రి సా న్నా డే ఎ మి ఇ శే	ని ద ప మ గ మ ప ద । నిస -సా॥ యు ఉ దు ఉ నే ఎ ఎ ఎ । ఎఎ -కొ॥	
అ॥ , , , మా ని ద ని - సా సా సా నీ రి స అం త ర ం - గు న కె దు ఉ ఉ	సా , ని ధ ని సా ఊ ఉ రే ఎ గి తె	స స ని ధ పా ని ధ చ్చి ఇ వా అ నీ కి ఇ	(1)
ప ద మ - మా ని ద ని - సా స ని గ రి సా ఇ ఇ ఇ - అం త ర ం - గు న అ కె ఎ దు	, , , స మ గ మా ఉ ఉ ఉ రే ఎ గి తె	రీ మ గ రి స సా చ్చి వా అ అ ని కీ	(2)

, , స మా గ మా - పా దా ని స గ , గ	సా , , ని ద ప ద	ప మ గా మ ని ధ ని । పద-సా॥
అ ఆ రు ము - డా పో స అ గి ఇ ఇ	తే ఎ ఎ ఊ ఉ పొ ఒ	మ్మఅ నే నే ఎ ఎ ఎ । ఎ ఎ-కా॥
చ॥ , , గ మా ని ద ని - సా సా ని రి స సా	, , ని దా ని సా	స స ని ద పా ని ద
స దా యు ని ఇ - కె ద నా అ అ ఆ	అ అను చు పొ ఓ	ట్లాఅ అ అ డి తె ఎ
మా - స మా గ మా - పా దా ని స రీ , గ	సా , , ని ద ప ద	ప మ గా మ ని ద ని । ప ద - సా॥
ఏ - తి రి గి చూ - చు చు హు ఉ ఊ ఉ ఉ	ఊ ఉ ఉ పొ ఒ ఒ ఒ	మ్మఅ నే నే ఎ ఎ ఎ । ఎ ఎ - కా॥

జానపదములు

29-వ మేళకర్త

1. శంకరాభరణ రాగము - ఖండచాపు తాళము

చ అంతు చ కా

రచన : శ్రీమధురకవి

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఏడనీ వెతకేను - ఏడనీ పిలచేను - బరువైతినే నీకు కృష్ణా !
నలువురకా పరువింత నిలుపుముర కృష్ణా ॥ ఏడనీ ॥

చ॥ కొంగుకొంగు బట్టుకొనుచు నీ యమునలో - రంగారు అలలపై బంగారు అంచెలుగ -
చెంగుచెంగున తేలిపోదామూ, మనసు - పొంగులో మైమరచి పోదాము ॥ ఏడనీ ॥

ప॥ సా రి మా - మ మ మా మ - పా ప మా - ప ప పా ప - ప ద సా స - నీ దా ప - దా దా ప - మ గ రి రీ
ఏ డ నీ - వె త కే ను - ఏ డ నీ - పి ల చే ను - బ రు వై తి - నే నీ కు - కృ ష్ణా అ - న లు వు రకా

స రి పా ప - మ గ రి స రి - గా సా , - సా , , , ॥ సారి ॥

ప రు విం త - ని లు పుమర - కృ ష్ణా అ - ఆ అ అ అ ॥ ఏడ ॥

చ॥ పా ద సా - సా సా స - రి గ రి సా - స ని ద ధా - దా దా ద - ద ధ ధ ధా - ప ధ స నీ ధ - పా ప ప ప

కొం గు కొం - గు బ ట్టు - కొ ను చు నీ - య ము న లో - రం గా రు - అ ల ల పై - బం గ ఆ రు - అం చ లు గ

పా ద ప ద - ప మ మా మ - గ మ ప ధ ప - మా మ గ రి - సా రి ప మ - గ మ గ రి స - రి గ సా , - సా , , , ॥సారి॥

చెం గు చెం - గు న తే లి - పో ఒ దా అ అ - మూ మ న సు-పొం గు లూ ఒ - మై ఇ మ ర చి - పా ఒ దా అ - మూ ఉ ఉ ఉ ॥ఏడ॥

20-వ మే. నఠభైరవిజన్యము 2. అభేరిరాగము - ఖండచాపుతాళము

రచన : శ్రీ మధురకవి

సా ళు కై

ఆరో. స గ మ ప ని స

కై ళు . ళు సాచ

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ చల్లనీ నా నల్లనయ్యా - ఇంకొక్కసారి కమ్మగ పాడవయ్యా !

యెల్లావు యెనకాల బుల్లిదూడలకాడ పిల్లనగ్రోవెత్తి మెల్లగా పాడేవు ॥ చల్లనీ ॥

చ॥ (1) పాటగాలికి తోటపైయెగిరిపోవాలి పైరుగాలిని పిలిచిపైట సర్దించాలి ॥ చల్లనీ ॥

(2) తోటమలుపున మంద, తోకలెగబట్టాలి, గాటికోడెలగుంపు యేటి కెదుగీదాలి ॥ చల్లనీ ॥

(3) గోపికలు నిస్నీడ కూకుండ నిత్తార, మాయమాటలుసెప్పి మరగేసి కెల్తారు ॥ చల్లనీ ॥

ప॥ , ప ప పా । పా మ గ మ । ప స నీ ని ధ ధా పా । మ ని ప మ గా మ । పద ప మ ద ప మ । గ మ గా రీ స । ని రి సా ,

అచ ల్ల నీ । నా న అ ల్ల । న అ ఆ య్యా అ ఆ ఆ । ఇ ం ం ం కొ క్క । సాఅరి క ం ం ం । మ్మఅ గ బా డ । వఅయ్యాఅ

, స మా మ । మ మ మా ప మ । గ గ మ పా । ప ప పా ధ ప
గొ ల్లా ఫు । గొ న కొ ల అ । అ బు ల్లి దూ । డ ల కొ డ అ

మ గ గ మ ప ని । స రి ని స ని ధ పా । , ప ద మ ప । మ ధ ప మ గ రి రి స ని స । గ మ ప ప పా ॥
అ అ పి ల్ల న అ । గ్రో బె ఎ ఎ ఎ త్తి । ఇ మో ల్ల గ అ । బా అ అ అ డె ఎ ఎ ఎ పు ఉ । ఉ ఉ చ ల్ల నీ ॥

చ॥ , పా ప పా । మ ని ప మ గా మ । పా ని ని ని । సా సా రి స
పా ట గా । లి ఇ కి ఇ తో ట । పై టె గి రి । పో వా లి ఇ

ని స ని సా గ మ గ రి । స స స స స । ని స రి స నీ ని ద ధ ప । మ ధ ప మ గ గ రి స ని స । గ మ ప ప పా ॥
ఇ పై ఇ ర గా అ అ అ । లి ని పి లి చి । పై ఇ ఇ ఇ ట స అ అ అ । ద్ది ం ం ం చా అ అ అ లి ఇ । ఇ ఇ చ ల్ల నీ ॥

2—3 చరణములు చరణమువలె పాడుకునేది.

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని
22-వ మే. ఖరహరప్రియ జన్యము

3. ముఖారిరాగము - ఆదితాళము

ఆ. స రి మ ప ధ ని ధ స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ రావోయి పిన్నవాడా మావాడ ॥ రావోయి ॥

అ॥ పోటుపాటుల యేరు - పొంగిపార్లేసోట ॥ రావోయి ॥

చ॥ (1) వెన్నెల వెలుగుల్లోన - ఏటినురుగుల్లోన తెల్లని తెరసాపెత్తి - తీయ్యని గొంతెత్తి ॥ రావోయి ॥

(2) వాలుచూపులుచూస్తూ - కాలేస్తునేనుంటే ఎండెతళుకుల సేప - ఏటిలోపల లేత్తుగాని ॥రావోయి॥

(3) ఉబికేవాగుల్లోకి - ఉయ్యాల లూగుతుపోయి సందరానపుట్టేటి - సెందురుని - సేరుకుందాం ॥రా॥

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ రీ , మ గ రి స స రి స	స్రీ , ని	ని స ని స
రా అ అ వో యి పి న్న వా అ	డాఅమా	వా అ డ అ
రీ , మ గ రి స స రి ని	సా , ,	, , , ,
రా అ అ వో యి పి న్న వా అ	డా అ అ	అ అ అ అ
అ॥ రీ , మా , ప ప ప ప ప	పా , మ ద పా , మ ద	ప మ గా రి స ॥ రీ , మ॥
పో ఒ టూ ఉ పా టు ల యే రు	పాం౦౦ ౦ గి ఈ ఇ పొ ఒ	శ్లే ఎ ఏ సో ట ॥ రాఅ అ॥
చ॥ రీ , మా , మా ప ప పా ప ప	నీ , దా , మ మ	పా ప ప
వె ఎ న్నె ఎ ల వె లు గు ల్లో న	ఏ ఎ టి ఇ ను రు	గు ల్లో న
ప ద , సా , నీ ని ద ప మ ప ప	నీ , దా . ప	మ ద ప మ గ రి సా ॥రీ , మ॥
తె ఎ ఎ ల్ల అ ని తె ర సా అ పె త్తి	తీ ఇ య అ ని	గొ ౦ ౦ ౦ తె ఎ త్తి॥రాఅఅ॥

అభినయగీతం

29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణజన్యము   బేహాగురాగము - ఆదితాళము

రచన : శ్రీ మధురకవి

అంతు కాచ
ఆరో. స గ మ ప ని ధ ని స

కాచ ప్రఅంచ
అవ. స ని ధ ప మ గా రి స

ప॥ ఎవరిదా ! మురళీ గాన రసళి ॥ ఎవరి ॥

అ॥ అవయించునె హృది - అధికృతహాళి ॥ ఎవరి ॥

చ॥ (1) ఘలుఘలుఘల్లను - గజ్జల రవములు ప్రళయార్భటులై - పగిలుచు గుండెలు, యెవరని వాకొందూ - నే నేమని పేర్కొందూ కృష్ణుండౌగా కెవరిందూ ॥ ఎవరి ॥

(2) కొంటెకృష్ణా చాలు - కూనరాగాలు, వింటినోయ్ - అపవోయ్ వేణుగానాలు, అండిందె ఆటగా - పాడిందె పాటగా, వాడవాడల నీదు - నీడ మురిపించేవు ॥ కొంటె ॥

(3) ఎవ్వరెరుగరు మురళి - నివ్వంటించేసరళి, కవ్వించి పాడమని - యెవ్వరేడ్చారురా ॥ కొంటె ॥

(4) బ్రతు కుపూపాదరింట చితిరగుల నూదేవు, హితవు వెన్నెల వేడివెతలు మొలిపించేవు అంటెకోపముగాని కృష్ణా-నీ మురళి వెంటబడి వేధించు కృష్ణా-నీకునే కంటబడుటేతంట కృష్ణా- ఇటువంటి కొంటెపని వలదురా కృష్ణా - కోటిదణ్ణాలురా కృష్ణా - కృష్ణా కృష్ణా ॥ ఎవరిదా ॥

త్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

।	౦	౦
పll , , - ని సా ని దా - , , మ దా పా ,	, , గా , , మా	గా రీ సా , ,
ఎ వ రి దా - ఆ ము ర ళీ ఇ	ఈ గా ఆ న	ర వ ళీ ఈ
అll , , - గ మా ప నీ - సా సా సా సా	ని స రి స - ని ద పా	పమగస , గమప । దని-నిసా॥
ఇ ఇ - అ వ యి ం - చు నే హృ ది	అ అ ధి ఇ - కృ ఉ త	హాఅఅఅఅళి ఇ ఇ । ఇఇ-ఎవ॥
చll , , ని సా గ మా - పా , పా , పా	, , గ మా ద పా	గా మా గా గా
ఘ లు ఘ లు - ఘ అ ల్ల అ న	అ అ గ అ జ్జ ల	ర వ ము లు
, , ని నీ ని సా - నీ దా పా , ,	, , ప మా ప దా	గా పా మా గా
ప్ర ళ య ఆ - ర్భ టు లై ఈ	ఈ ప గి లు చు	గు ం డె లు
, , గ మా ప నీ - సా , సా , నీ	సా , , గ మ గ రి	సా , నీ , సా
ఎ వ రి ని - వా అ కొ ం దు	నే ఎ ఎ నె ఎ మ ని	పే ఎ ర్కొ ం దు
స గ రి సా , , , - ని దా పా , , ,	గ మ ప ద ని స ని ద	ప మ గ రి స గ మ ప । దని-నిసా॥
కృ ఉ ఉ ష్ణు ం ం ం - డొ ఊ గా అ అ అ	కె ఎ వ అ రి ం ం ం	ం ం ం ం ం దు ఉ ఉ । ఉఉ-ఎవ॥
(2) , , ని సా గ మా - పా , పా , పా	, , గ మా ద పా	గా మా గా గా
కొ ం టె కృ - ష్ణా అ చా అ లు	ఉ ఉ కొం ఊ న రా	గా ఆ ఆ లు

,, ని నీ ని సా - ,, ని దా ప సా	,, ప మా ప గా	గా పా సా గా
వింటినిాగ్ర్ - ఆ ఆ ప వా డ్	ఈ వే ఏ ణు గా	నా ఆ లూ ఊ
,, గ మా పా ప - నీ , పా , పా	,, సా , గ మ గ	గ రి గ రి స ని సా
ఆ ఆ డిం చె - ఆ ఆ ట ఆ గా	ఆ ఆ పా ఆ డి ం చె	పాఆ ఆ ఆ ట ఆ గా
,, స గా రి సా - ని దా పా , పా	,, మ పా మ గా	సా , , గ మ ప ద । , ని
వా ఆ డ వా - డ ల నీ ఇదు	ఉ ఉ నీ ఈ డ ము	రి ఇఇ పి ం ం చె । ఎవు॥కొం౦టె॥
(3) ,, ని సా గ మా - ప పా ప పా పా	,, గ మా ద పా	గా మా గ రి గా
ఎ వ్వ రె రు - గ రు ము ర ళి	ఈ ని వ్వ టి ం	చే ఏ స ర ళి
,, నీ నీ సా - నీ దా ప మ పా	,, ప మా ప దా	గా పా మా గా
ఇ ఇ కవ్వించి - పా డ మ అ ని	ఈ ఎ వ రె ఏ	డా్చ అ రు రా ॥కొం౦టె॥
(4) ,, గ మా ప పా - ద నీ సా , సా	,, ని సా గ మ గ	గ రి గ రి స ని సా
ఆ బ్ర తు కు పూ - పొ ద రి ం ట	ఆ ఆ చి తి ర గు ల	నూ ఉ ఉ ఉ దే ఎ వు
,, స గా రి సా - ని దా పా , పా	,, ద పా ప ప మ	గమగరిగ మ ప ద । , ని - ని సా॥
ఊ హి త వు వె - న్నె ల వే ఎ డి	ఇ ఇ వె త లు మొ లి	పి ం ం ం చె ఎ ఎ ఎ । ఎవు - ఉఊ
,, ని సా గ మా - ప పా పా , పా	,, గ మా పా ,	గా మా గ రి గా
అ ం టె కో - ప ము గా అ ని	ఈ కృ ఊ ష్ణా అ	నీ ఈ ము ర ళీ

,, ని నీ స సా - ని దా ప మా పా
ఈ వెం ట బ డి - వె ఏ ధి ం చు

,, గ మా ప ప ప - ద నీ సా , సా
ఏ క ం ట ప డి - తె ఏ త ం ట

,, స గా ρి స స - ని దా ప మా పా
ఈ కొ ం టె ప ని - వ ల దు ఊ రా

,, గ మా ప దా - మ ప ద ప మా గా
ఆ కొ ఓ టి దం - ణ్ణా ఆ అ అ లు రా

,, ప మా ప దా
ఊ కృ ఊ ష్ణా ఆ

,, ని సా గ మ గ
ఆ కృ ఊ ష్ణా అ అ

,, గా ,, మా
అ అ కృ ఉ ఉ ఊ

ని స గ మ ప ద ని స
కృ ఉ ఉ ఉ ష్ణ అ అ అ

గా పా మా గా
నీ ఈ కు సే

గ రి గ రి స ని సా
ఇ ఇ టు ఉ వ ం టి

గా రీ గా ,,
ష్ణా ఆ అ ఆ

ని ద పమపగమప । ద ని - ని సా॥
కృఉఉఉఉష్ణఅఅ। అ అ - ఎ వ॥

హాస్యపు పాట

28-వ మే. హరికాంభోజిజన్యము — జంఝూటిరాగము - తిశ్రగతి

ఆరో. ధ స రి గ మ ప ధ ని — అవ. ధ ప మ గ రి స ని ధ ప ధ స

ప॥ వద్దురా పెండ్లాము వద్దుర ఇద్దరొద్దు సరెకదా ఒద్దు ఒద్దు ఒక్కరైన ॥ వద్దురా ॥

చ॥ మొట్టికాయ మొట్టుతుంది మూతివిరుగగొట్టుతుంది అట్టుమాడ కొట్టుతుంది జుట్టుపట్టి లాగుతుంది ॥వ॥

(2) కరములయ్యొ బందాలు కాళ్ళకుసంకెళ్ళు పరపతి తీసిపెట్టు పక్కలిరగ తంతుంది ॥ వద్దురా ॥

(3) కూలిచేసి బ్రతుకవచ్చు జోలెత్తి కొనగవచ్చు అలికాళ్లు తాపులకు అగలేము, అగలేము ॥వద్దురా॥

ప॥ సా స - రీ గ - ప మ గ - రి సా - సా స - సా , - సా , - సా ,
వ ద్దు - రా అ - పెం డ్లి - అను - వ ద్దు - రా అ - ఆ అ - అ అ

రీ గ - మా మ - ప ప ప - పా , - ద ని ద - ప ద ప - ప మ గ - రి సా ॥ సా స ॥
ఇ ద్ద - రొ ద్దు - స రె క - దా అ - ఒ ఒద్దు - ఒ ఒద్దు - ఒ క గై - ఇ నా ॥ వ ద్దు ॥

చ॥ పా ద - సా ం - సా ం - సా ం - సా ని - నీ ని ద - ద ని ద - పా ప
మొ ట్టి - కొ య - మొట్టు - తుం ది - మూతి - వి ర గ - గొ ఒ ట్టు - తుంది

నీ ని - నీ ద - దా స - సా మ - గా మ - పా మ - ప మ గ - రీ స ॥ సా స ॥
అ ట్టు - మాడ - గొ ట్టు - తుం ది - జు ట్టు - ప ట్టి - లా అ గు - తుంది ॥ వ ద్దు ॥

2, 3 చరణములు మొదటి చరణమువలె పాడుకొనవలయును.

కోలాటపు కీర్తనలు

సీతాకళ్యాణము

29-వ మేళకర్తజన్యము　　1. నవరోజురాగము - చ॥ లఘువు

చకా　చఅంశు
ఆరో. ప ధ ని స రి గ మ ప

శుఅంచ　కాచ
అవ. మ గ రి స ని ధ ప

ప॥ దశరథనందన దానవభంజన తారక శుభనామా, సన్నుతమునిజన నుతసోమా, వీరసద్గుణవ్రత ధామా, తమ్మునితోజని తాటకి ద్రుంచియు యాగము గాచితివి శ్రీరామాయాగము గాచితివి ॥శ్రీరామా॥

చ॥ రాతిని నాతిగజేసియు జనకుని పురికిని యేతెంచి శంకర చాపంబును ద్రుంచి, జనకుని మన్ననలను
గాంచి సాటిరాజులతిసాహసుడంచన సీతను పెండ్లాడి శ్రీరామ సీతను పెండ్లాడి శ్రీరామా ॥ దశ ॥

ప॥ ససస స - సరిగగ - గాగగ - గామరి - రీగరి - సని గా - రీ , , - గామగ
దశరథ - నందన - దానవ - భంజన - తారక - శుభనా - మాఅ - సన్నుత

రిరిగరి - సని గా - రీ , , - గామగ - రీగరి - సని గా - రీ , , - సారిరి
మునిజన - నుతసో - మాఅ - వీరఅ - సద్గుణ - వ్రతధా - మాఅ - తమ్మని

రీ సని - సారిగ - రీ సని - సారిగ - రీ సని - ధా , ని - సా సా - సారిగ
తోజని - తాటకి - ద్రుంచియు - యాగము - గాచితి - వీ ఇ శ్రీ - రా మా - యాగము

రీ సని - సా , , - సా , , - సా సా - , , , , - , , , , - , , , , - , , , , ॥ సస ॥
గాచితి - వీ ఈ - శ్రీ ఈ - రామా - అఅఅ - అఅఅ - అఅఅ - అఅఅ ॥ దశ ॥

చ॥ సా సస - సరిగగ - గాగగ - గగమగ - రిరిగరి - సని గా - రీ , , - గామగ
రాతిని - నఅతిగ - జేసియు - జనకుని - పురికిని - యెఏతెం - చీ ఈ - శంకర

రీ గరి - సని గా - రీ , , - గగమగ - రీగరి - సని గా - రీ , , - సారి - రి
చాపంబు - బును ద్రుం - చీ ఇ ఇ - జనకుని - మన్నన - లను గాం - చీ ఈ - సాటి - ర

, ససని - సారిగ - రీ సని - సారిగ - రీ సని - ధా , - ని - సా సా - సారిగ
అజులతి - సాహసు - డంచన - సీతను - పెండ్లఅ - డీ ఇ - శ్రీ - రామా - సీతను

రీ సని - సా , , - సా , , - సా సా - , , , , - , , , , - , , , , - , , , , ॥ సస ॥
పెండ్లఅ - డీ ఈ - శ్రీ ఈ - రామా - అఅఅఅ - అఅఅఅ - అఅఅఅ - అఅఅఅ ॥ దశ ॥

శ్రీ కృష్ణలీలలు

2. నవరోజురాగము - చ॥ లఘువు

29-వ మే. జన్యము

చ కా చ అం శు
ఆరో. ప ధ ని స రి గ మ ప స

శు అంచ కా చ
అవ. ప మ గ రి స ని ధ ప

ప॥ నందనందసుని నద్భుతలీలలు వర్ణింపగ తరమా దుష్టుల శిక్షించుట గనమా శిష్టుల రక్షించుట
వినమా గోవర్థన గిరిగోటను నెత్తియు గొల్లల రక్షించీ శ్రీకృష్ణా గొల్లల రక్షించీ శ్రీకృష్ణా ॥ నంద ॥

చ॥ పూతన కంసాది దుష్టదనుజుల నందర వధియించి పాండవ పక్షము వహియించీ ధార్తరాష్ట్రులను
పరిమార్చి భారతయుద్ధమునందు కిరీటికి గీతను దెల్పితివి శ్రీకృష్ణా గీతను దెల్పితివి శ్రీకృష్ణా ॥నంద॥

ప॥ సా స స - , రి - గ గ - గా గ గ - గా మ రి - రీ గ రి - స ని - గ గ - రీ , , - గా మ గ
నం ద న - ౦ ద - సు ని - న ద్భు త - లీ ల లు- వ ర్ణిం ౦ - ప గ - త ర - మా ఆ - దు ష్టు ల

రీ గ రి - స ని గ గ - రీ , , - గా మ గ - రీ గ రి - స ని - గ గ - రీ , , - సా రీ
శి క్షిం ౦ - చు ట గ న - మా ఆ - శి ష్టు ల - ర క్షిం ౦ - చుట - వి న - మా ఆ - గో వ

రి రి స ని - సా రి గ - రీ స ని - సా రి గ - రీ స ని - ధా , స - సా సా - సా రి గ
ర్థ న గి రి - గో ట ను - నె త్తియు- గొ ల్ల ల - ర క్షిం ౦ - చీ ఇ శ్రీ - కృ ష్ణా - గొ ల్ల ల

రీ స ని - సా , , - సా , , - సా పా - , , , , - , , , , - , , , , - , , , , ॥సాస॥
ర క్షిం ౦ - చీ ఈ - శ్రీ ఇ ఇ - కృ ష్ణా - అ అ అ అ - ఆ ఆ - అ అ అ అ - ఆ ఆ ॥నంద॥

చ॥ సా స స - స రి గా - గ - గా గ - గ గ మ గ - రీ గ రి - స ని గా - రీ , , - గా మ గ
పూ త న - కం సా - ది - దు ష్ట - ద ను జు ల - నం ద ర - వ ధి యిం - చీ ఈ - పాం డ వ

రీ గ రి - స ని గా - రీ , , - గా మ గ - , రి స ని - స ని గా - రీ , , - సా రి గ
ప క్ష ము- వ హి యిం - చీ ఈ - ధా ర్త రా- ఆష్ట్రులను - ప రి మా- ర్చీ ఈ - భా ర త

రీ స ని - సా రి రి - రీ స ని - సా రి గ - రీ స ని - ధా , - ని - సా సా - సా రి గ
యుద్ధము - నం దు కి - రీ టి కి - గీ త ను - దె ల్పి తి - వీ ఇ - శ్రీ - కృ ష్ణా - గీ త ను

రీ స ని - సా , , - సా , , - సా సా - , , , , - , , , , - , , , , - , , , ,
దె ల్పి తి - వీ ఈ - శ్రీ ఈ - కృ ష్ణా - అ అ అ అ- అ అ అ అ - అ అ అ అ - అ అ అ అ ॥నంద॥

29-వ మేళకర్త జన్యము

గొబ్బిపాట (లేక) కుమ్మిపాట

కురంజిరాగము - ఆదితాళము

కా చ అం శు
ఆరో. స ని స రి గ మ ప ధ

చ శు అంచ కా
అవ. ధ ప మ గ రి స ని స

ప॥ గొబ్బియ్యాలో- సఖియా వినవే - చిన్నికృష్ణుని సహోదరి వినవే - కృష్ణుని చరితము గానరే ॥ గొబ్బి ॥

చ॥ అష్టమినాడు - గోకులమందు - చిన్నికృష్ణుడు - జననమొంది భక్తులనందర బ్రోచాడే ॥ గొబ్బి ॥

2. దరిద్రుడైన - కుచేలునకు - దరిశన మొసగెనే మాధవుడు అయనకోర్కెలు దీర్చాడే ॥ గొబ్బి ॥

3. కురుపాండవ - సమరమందు - కుంఠితుడైన - పార్థునిజూచి - భారత జననికి - యశము దెచ్చాడే ॥ గొబ్బి ॥

త్రిశ్ర జాతి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ ధా సా సా సా - స రి గా - గ మ గా గొ బ్బి య లో - స ఖి యా - వి న వే	సా రీ - స ని ని ధ చి న్ని - కృ ఉ ష్ణు ని	సా రి గ - గ మ గా సో ద రి - వి న వే
సా స రి - స ని ధ ప - ప ధ ధ రి సా , , కృ ష్ణు ని - చ రి త ము - గ అ న అ రే ఎ ఎ	సా స రి - స ని ధ ప కృ ష్ణు ని - చ రి త ము	ప ధ ధ రి సా , , గ అ న అ రే ఎ ఎ ॥ గొబ్బి ॥
చ॥ సా స స - స ని ధా - సా రి గ - మా గా అ ష్ట మి - న అ డూ - గో కు ల - మం దూ	సా రీ - స ని ని ధ చి న్ని - కృ ఉ ష్ణు డు	స రి గా - మా గా జ న న - మొం ది
రీ గ రి - స ని ధ ప - ప ధ ధ రి సా , , భ క్తు ల - నం ద ర - బ్రో ఒ చ అ డే ఎ ఎ	రీ గ రి - స ని ధ ప భ క్తు ల - నం ద ర	ధా రీ సా , , బ్రో చా డే ఎ ఎ ॥ గొ బ్బి ॥
(2) స సా స - స ని ధా - స సా రి - గ మ గా ద రి ద్రు - డై ఇ నా - కు చే లు - న అ కు	స స రి స - స ని ధా ద రి శ న - మొ స గే	సా రీ - గ మ గా మా ధా - వు ఉ డు
సా స రి - స ని ధ ప - ప ధ ధ రి - సా , , అ య న - కొ ఒ ర్కె లు - ది ఇ ర్చ అ - డే ఎ ఎ	సా స రి - స ని ధ ప అ య న - కొ ఒ ర్కె లు	ప ధ ధ రి - సా , , ది ఇ ర్చ అ - డే ఏ ॥ గొబ్బి ॥
(3) స స సా - స ని ధా - స రి గా - గ మ రీ కు రు పాం - డ అ వ - స మ రా - మం దూ	రీ గ రి - స ని ధా కుంతి తు - డై ఇ నా	సా రి గ - గ మ గా పా ర్థు ని - జు ఉ చీ
రీ గ రి - స ని ధ ప - స ని ధ ప - ధా రీ భా ర త - జ న ని కి - య శ ము ను - దె చ్చా	సా , , - స ని ధ ప డే ఏ - య శ ము ను	ధా రి - సా , , దె చ్చా - డే ఏ ॥ గొ బ్బి ॥

మంగళహారతులు

20-వ మేళకర్త నఠభైరవి జన్యము 1. కన్నడరాగము - ఆదితాళము

ఆరో. స గ మ ప ధ స (స సా శు శు: గ, మ, ధ)

అవ. స ని ధ మ గ స (కై శు శు సా: ని, ధ, గ)

ప॥ జయహారతీ - జానకీపతి ॥ జయ ॥

చ॥ జయహారతిదె జలజాతనాభ - చెలువుమీర సీతాసతితోను వేడ్క ॥ జయ ॥

(2) పసితనమున - కౌశికుని యాగమును గావలేద, రఘురామ
పతిశాపమున బడియున్న యా - రాతి నాతిజేసి ఖ్యాతిగాంచిన రామ ॥ జయ ॥

(3) శివునిచాపమెత్తి - సీతాసతివేడ్క పరిణయమైనట్టి - పట్టాభిరామ
యెల్లదేవతలు - పెల్లుకీర్తిసేయు సలలితముగ సా - కేతపుర నివాస ॥ జయ ॥

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ , - ని స పా మ - ప మ గా జ య హా ర - తి ఇ ఈ	రి - స స - స ని ఇ - జా న - కి ఇ	ధా - ని సా ఈ - ప తీ

, - ని స పా మ - ప ద ని ద
జ య హా ర - తి ఇ ఇ ఇ

చ॥ , - ప మ ద ని సా నీ స స
జ య హా అ అ ర తి ద

, - ని ని నీ - ని ద ద ప మా - ద ని సా
చెలువు - మి ఇ ఇ ఇ రా - సి ఇ తా

(2) , - ప ప పా ప - మ గ మా
ప సి త న - ము ఉ న

, - స స - స ని ధా నీ - సా రి గ
అ- మును - గ అ అ వ - లే ద అ

, - ప మ ద ని సా నీ - స స
అ- ప తి శ అ అ ప - ము న

, - నీ నీ - స ద ద ప మా - ధ ని సా
అ- రా తి - న అ అ అ తి - జే ఎ సీ

ద ప - గా మ రి స ని
ఇ ఇ - జా న అ కి ఇ

, - స స - స ని
ఎ - జ ల - జ అ

, - స స - స ని
అ - స తి - తో డ

, - గ రి - రి గ
అ - కా శి - కు అ

మ ప - గా మ
అ ఆ - ర ఘు

, - స స - స ని
అ - బ డి - యుఉ

, - స ని ధ ని - ప
ఇ - ఖ్య అ తి ఇ - గ

ధా - ని సా
ఈ - ప తి

నీ ధా - మా పా
ఆ త - నా భా

దా పా - ప మ గ మ ॥రి - ని స॥
ఓ ను - వె ఎ ఎ ఎ ।ద్ధ - జయ॥

మా గా - గ మ రీ
ఊ ని - య అ గా

ప మ గ మ రీ
ర అ అ అ మా

నీ దా - మా పా
ఊ న్న - యా ఆ

, ప మ - గ మ రీ । , - ని స ॥
అం చి న - ర అ మా । అ - జయ॥

3 వ - చరణము 1 వ - చరణమువలె పాడుకునేది.

22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియజన్యము 2. కాఫీరాగము - ఆదితాళము

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

చ అం శు చ కై
ఆరో. స రి గా మ రి ప మ ప ధ ని స

కై చ శు అంచ
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మంగళహారతి గైకొను కృష్ణా - మధుమురళీలోలా - వనమాల ॥ మంగళ ॥

చ॥ (1) నీ మృదుపదములె - నిరతము నమ్మితి - సరసిజలోచన - మోహనకృష్ణా - నిను భజియింతు సదా - హే కృష్ణా ॥ మంగళ ॥

(2) వేణువినోద - వేదాంతవేద్య శ్యామలగాత్ర - సరసిజనేత్ర - నినుధ్యానింతు సదా - హేకృష్ణా ॥మం॥

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప॥ , - పా , ప పా - ప ద నీ ధ ప	, - గ మా గ సా	గ మ పా ని ప పా
మ ం గ ళ - హా అ ఆ ర తి	ఇ - గై ఈ కొ ను	కృ ష్ణా అ అ అ అ
, - రి గా రి గా స ని ధ ని	సా , - స స	గ మ గ మ పా ద ప పా
అ మ ధు ము ర ళి ఇ లో ఒ	లా అ - వ న	మా అ ల అ ఆ అ అ ఆ
చ॥ , - గ మా ద నీ - స స - స స సా	, - స సా స రీ	సా రి స నీ - ద ప మా
అ ని ఈ మృ దూ - ప ద - ము ఉ లే	ఎ - ని ర త ము	నా అ అ అ - మ్మి ఇ తీ

, స సా స సా - స ని దా - ప మ	, గ మా గ సా	గ మ పా ని ప పా
ఇ స రా సి జా - లో ఒ ఓ - చ న	అ మొ ఓ హ న	కృ ఉ ష్ణా అ అ అ
, - రి గా రి గా - సా - స ని ధ ని	సా , - సా	గా గ మ పా ని ప పా
అ ని ను భ జి - యిం - తు ఉ స అ	దా అ - హే	కృ ష్ణ అ అ అ అ అ ‖మంగళ‖
(2) , - గ మా దా ని - సా స స	, - సా , సా రి	స ని సా - ద ప మా
వె ఏ ణు వి - నో ఒ ద	అ - వే ఎ దాం త	వె ఎ ఏ - ఎ ఎ ద్య
, - సా , స సా - స ని ధ ని ప మ	, - గ మా గ సా	గ మ పా ని ప పా
అ శ్యా అ మ ల - గ అ అ అ త్ర అ	అ - స రా సి జా	నె ఎ త్రా అ అ అ
, - రి గా రి గా సా - స ని ధ ని	సా , - స	గ మ పా ని ప పా
అ - ని ను ధ్యా అ నిం - తు ఉ స అ	దా అ - హే	కృ ఉ ష్ణా అ అ అ ‖ మంగళ ‖

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని **హిందుస్తాని కాఫీరాగము - రూపకతాళము** ఆరో. స రి గా మ రి ప మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ జైభారతమాతా జైభారతమాతా జైమాతా ప్రభూత చరిత నమస్తే ॥ జై ॥

చ॥ జైవీరచరిత సారతర సుధారస మధుర మధురకవితా ॥ జై ॥

(2) హేస్వదేశభక్తి స్వతంత్రానురక్తి స్వగౌరవాసక్తి గలుగునటుల స్వవీరశౌర్య ప్రతాప, నిరాఘాట ధాటిగప్రవర్తిల్లు నట్లుగా, నిరంతరంబు మా భరతశేఖరుల దీవించుమమ్మా, కన్నతల్లి కల్పవల్లి నీ కొమరుల మము మరువకు ॥ జై ॥

సా ని ప గ రి । గ రి సా , , । సా ని ప గ రి । గ రి సా , ; । రి రి మ మ పా । ప నీ ప మ ప । గ రి మ పా ని ॥ సా ॥
జై భా అ ర త । మ అ తా అ అ । జై భా అ ర త । మ అ తా అ అ । జై ఇ మ అ తా । ప్రభూత చ రి । త అ న మ స్తే ॥ జై ॥

॥ సా , నీ ని స ని స । రీ గ రి గ రి సా , స సా । స రి స ని ధ ని ప మ రి మ ప ని ॥ సా ॥
జై ఇ వీ ర చ రి త । సా ర త ర సు ధా అ ర స । మ ధు ర మ ధు ర క వి తా అ అ అ ॥ జై ॥

(2) రీ మ మా మ రి మ పా । మ పా నీ ని స ని సా । స గా రి గ రి గ రి స ని సా
హేస్వ దే శ భ అ క్తి । స్వ తం త్రా నుర అ క్తి । స్వ గౌ ర వ అ స అ క్తి ఇ ఈ

ని స రి స ని ధ ప మ రి మ ప ని । ప రీ రి రీ గ రి స సా స । ని రీ స ని ధ పా మ గ రి మ ।
గ లు గు న టు ఉ ఉ ఉ ల అ అ అ । స్వ వీ ర శౌ ర్య అ ప్ర తా ప । ని రా ఘు అ ట ధా టి గ అ ప్ర

పమ ప రి స స స ని సని సా । ని రీ రి సా ॥ స నీ ప మ ప । ని పా మ గ రి । ని స రి మ ప ని ।
వ అ ర్తి ఇ ల్లు న అ ట్లు గ అ ఆ । ని రం త రం । బు మా భ ర త । శే ఏ ఖ రు ల । దీ ఇ విం చు మ

సా ని ప మ ప । రీ మ పా ని । స ధ ని ప మ ప । రి మ రి మ ప ని ॥ సా ని ప ॥
క న్న త అ ల్లి । క ల్ప వ ల్లి । నీ ఇ కొ మ రు ల । మ ము మ రు వ కు ॥ జై భా అ ॥

జాతీయ గీతములు

22-వ మే. ఖరహరప్రియ జన్యము
స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని

1. కాఫిరాగము - ఆదితాళము
రచన : శ్రీబకించంద్ర చటోపాధ్యాయి

ఆ. స రి గా మ రి ప మ ప ధ ని ష
అ. ష ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ వందేమాతరమ్ వందేమాతరమ్ ॥ వం ॥

అ॥ సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం సస్యశ్యామలాం మాతరం ॥ వం ॥

చ॥ శుభ్రజ్యోత్స్న పులకితయామినీం పుల్లకుసుమిత ద్రుమదళశోభినీం సుమధుర భాషిణీం సుఖదాం ! వరదాం ! మాతరం ॥ వందే ॥

(2) త్రింశత్కోటికంఠ కలకల నినాదకరాళే ద్విత్రింశత్కోటి భుజైర్ధృత ఖరకరవాలే కథయంతి జనస్త్వాం కథం మాతరమబలాం బహుబలధారిణీం రిపుదళవారిణీం నమామితారుణీం మాతరం॥

త్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడునది

I	O	O
ప॥ సా-ని ప మ-గ రి ని	సా , రి	, మ ప మ ప ని
వం దె ఎ ఎ మా అ త	ర ం మ	అ త ర ం ం ం
ప స స ని ద ని ప మ గ రి ని	సా , ,	, , , ,
వ ం దె ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ మా అ త	రం ం ం	ం ం ం ం

అ|| మ రి మా ప మ పా	, , మ ప , ని నీ	స ని సా
సు జ లాం సు ఫ లాం	ం ం మ ల అ య జ	శీ త లాం
మ ప ని స రీ , రి	సా , ప	స ని ప మ || సాని ||
స అ స్య అశ్యా అ మ	లా ం మ	అ త ర ం || వందే ||
చ|| , రి మా పా నీ	, , మ పా ని నీ	సా , ని సా
శుభ్ర జ్యో త్స్నా	అ అ పు ల కి త	యా అ మి నీం
మ ప ని స గ రి స రి	స ని సా	, ని సా
ఫు ల్ల కు సు మి త ద్రు మ	ద ళ శో	ఒ భి నీం
ప రీ స రీ గ రి	స రి సా	ని సా ,
సు హా సి నీం సు మ	ధు ర భా	షి ణీ ం
ప మ పా రీ , , స ని	సా , స	, ని ప మ || సా ని ||
సు ఉ ఖ దాం ం వ ర	దా ం మ	అ త ర ం || వ ం దే ||

చరణమువలె 2 వ చరణము పాడుకొనవలయును

65-వ మేళకర్త జన్యము
స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ

2. యమన్ రాగము - ఏకతాళము

రచన : విశ్వకవి శ్రీ రవీంద్రనాథ ఠాకూరు

ఆ. స రి గ ప మ ప ధ స
అ. స ధ ప మ ప గ రి స

(1) జనగణమన అధినాయక జయహే - భారత భాగ్యవిధాతా - పంజాబసింధు గుజరాత మరాఠా - ద్రావిడ ఉత్కళవంగ వింధ్య హిమాచల యమునాగంగా - ఉచ్ఛల జలధితరంగా తవశుభనామే జాగే - తవశుభ ఆశిషమాగే - గాహే తవజయగాథా - జనగణమంగళదాయక జయహే - భారత భాగ్యవిధాతా - జయహే జయహే జయహే జయజయజయ జయహే జై జై జై జయహే భారత భాగ్యవిధాతా ॥ జన ॥

(2) అహరహతవ అహ్వానప్రచారిత - శునితవ ఉదారవాణి - హిందు బౌద్ధ సిఖ జైన పారసిక ముసల్మాన్ క్రిస్తానీ పూరబ పశ్చిమ ఆశేతవ సింహాసన పాసే - ప్రేమహార హెూయగాథా జనగణ - ఐక్యవిధాయక జయహే భారతభాగ్య విధాతా ॥ జయహే జయహే జయజయజయజయహే జై జై జై జయహే భారత భాగ్య విధాతా ॥ జన ॥

స రి గ గ - గ గ గ గ - స గ , గ గ - గ రి గ మా - మ గ , గ గ - రీ రి రి
జ న గ ణ - మ న అ ధి - నా అ అ య క - జ అ య హే - భా అ అ ర త - భా గ్య వి

స ని రి సా - , , సా - స ప , ప ప - , ప ప ప - పా ప ప మ - మ ప మ ధ పా
ధా అ అ తా - అ పం - జా అ అ బ సి - ం ధు గు జ - రా త మ అ - రా అ అ అ రా

మా మ మ - మా మ గ - గ రి మ గా - , , , , - స గ , గ గ - గా గ రి
ద్రా వి డ - ఉ త్క ళ - వం ం గా - అ అ - విం ం ధ్య హి - మా చ ల

రి ప ప ప మ - ప మ , మా - గా గ గ - గ రి రి రి రి - స ని రి సా - , , , ,
య అ ము న అ - గ ం ం గా - ఉ చ్చ ల - జ అ ల ధి త - ర ం ం గా - అ అ

గ గ గ గ - గా గ మ - మ రి గ మా - , , , , - మ గ ను ప ప - మ ప , మ గ
త వ శు భ - నా మె ఎ - జా అ అ గే - ఏ ఏ - త అ వ శు భ - అ అ అ శి ష

గ రి మ గా - , , , , - స గ , గా - రి రి గ రి రి - రి ని రి సా - , , , ,
మా అ గే - ఏ ఏ - గా అ అ హే - త వ జ అయ - గా అ థా - అ అ

స ప ప ప ప - పా ప మ - పా ప ప - ప మ ద ద ప ని - మా మ మ - మ గ - గ గ మ
జ అ న గ ణ - మం గ ళ - దా య క - జ అ య హే ఎ - భా ర త - భా అ - అ గ్య వి

గ రి మ మ గ , - , , ని ని - ని స , , , - , , స ని ద - ద ని , , , - , , ప ప
ధా అ తా అ - అ జ య - హే ఎ ఎ ఎ - ఏ జ అ య - హే ఎ ఏ - ఏ జ య

ప ద , , , - , , , , - ద స స రి రి - గ గ గ రి గ - మా , , - , , , ,
హే ఎ ఏ - ఏ ఏ - జ అ య జ య - జ య జ అ య - హే ఎ ఎ - ఏ ఏ

సా రీ - గా మ ప - మా , , - , , , , మా మ మ - మ గ గ గ మ గ రి మ మ గ , ‖ స రి గ గ ‖
జై జై - జై జ య - హే ఏ - ఏ ఏ భా ర త - భా అ అ గ్య వి ధా అ అ తా అ అ ‖ జ న గ ణ ‖

2-వ చరణము 1-వ చరణమువలె పాడుకొనవలయును.

కిండర్ గార్టెన్ పాటలు

29-వ మేళకర్త ధీరశంకరా భరణజన్యము 1. శుద్ధసావేరిరాగము - చ॥ ఏకతాళము

ఆ. స రి మ ప ధ స (చతు, చ)
అవ. స ధ ప మ రి స (చ, శు, చ)

ప॥ బాలిక లందరు రారండీ భారత మాతను జూడండీ ॥ బాలిక ॥

అ॥ మేలిమి తాలిమి నిలపండీ ముదముగ జోతలు వెట్టండీ ॥ బాలిక ॥

చ॥ 1. రివ్వున రివ్వున నడవండీ నవ్వుల పువ్వులు గురియండీ ॥ బాలిక ॥
2. దవ్వుల దవ్వుల జనకండీ మువ్వపు వెన్నెల గాయండీ ॥ బాలిక ॥
3. ఓరిమి కూరిమి నెరపండీ నేరమి చేరమి విడవండీ ॥ బాలిక ॥
4. వారని వీరని యనకండీ వీరము ధీరము జూపండీ ॥ బాలిక ॥

ప॥ సా స స - రీ మ మ - పా దా - ధా , , - ధ స ధ స - ధ స ధ ప - మా రీ - మా , , ॥ సా స స ॥
బా లి క - లం ద రు - రా రం - డీ ఈ - భా అ ర త - మా అ త ను - జూడం - డీ ఈ ॥ బా లి క ॥

అ॥ మా మ మ - పా ప ప - ద ధ ప ధ-సా , , - రి మ రి మ - రి స ధ ప - మా రీ - మా , , ॥ సా స స ॥
మే లి మి - తా లి మి - ని ల ప ం - డీ - ఈ - ముదముగ - జో ఒ త లు - వెట్టం - డీ ఈ ॥ బా లి క ॥

1 మొదలు 4 చరణములు అనుపల్లవివలె పాడుకునేది

29-వ మేళకర్త. ధీరశంకరాభరణ జన్యము. 2. శంకరాభరణరాగము - చ॥ ఏకతాళము

చ అం శు చ కా
ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స

కా చ శు అం చ
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఎగురుచు - నెగురుచు - చూడం - డీ - బాగుగ నెగురుచు - చూడండీ ॥ ఎగు ॥

అ॥ ఎంతగ - నెగిరిన - యంత వి - చిత్రపు - వింత వి - నోదము - లంతయు - నగపడు ॥ ఎగు ॥

చ॥ మడిమల - నెత్తియు - మోకాల్లొంచక - ఎడమ కా - లితో - కదనుల - ద్రొక్కుచు అడుగుల - తో గజ - మడుగులు - వేయుచు - కడువడి - గనుమీ - రందరు - యొకటిగ ॥ ఎగు ॥

ప॥ స స గ గ - స స గ గ - సా గా - పా , , - మా గ రి - గ గ రి స - రీ నీ - సా , , ॥ సస ॥
ఎ గు రు చు - నె గు రు చు - చూ డం - డీ ఈ - బా గు గ - నె గు రు చు - చూ డం - డీ ఈ ॥ ఎగు ॥

అ॥ సా గ గ - ప ప ప ప - సా స స - సా స స - గా రి స - నీ ద ప - దా ప మ - గ గ రి స ॥ సస ॥
ఎం త గ - నె గి రి న - యం త వి - చి త్ర పు - విం త వి - నో ద ము - లం త యు - న గ ప డు ॥ ఎగు ॥

చ॥ స స గ గ - పా ప ప - సా గా - పా ప ప - ని ని ని ని - , ని దా - ని స ని రి - సా స స
మ డి మ ల - నె త్తి యు - మో కా - ల్లొం చ క - ఎ డ మ క - అ లి తో - క ద ను ల - ద్రొ క్కు చు

స ని స స - గా గ గ - గ మ గ రి - సా స స - ని రి స ని - ద ప పా - గ ప మ గ - మ గ రి స ॥ సస ॥
అ డు గు ల - తో గ జ - మ డు గు లు - వే యు చు - క డు వ డి - గ ను మీ - రం ద రు - యొ క టి గ ॥ ఎగు ॥

29-వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యము 3. బేహాగురాగము - ఏకతాళము (తిశ్రజాతి)

అంశు కాచ
ఆ. సగమపనిధనిస

కాచ ప్ర అంచ
అ. సనిధపమపగరిస

ప॥ ఆటలాడుచు నాదు - పాటబాడుచు ॥ ఆట ॥

అ॥ తోటవలన లాభములను - తెలియ చెప్పెదను ॥ అట ॥

చ॥ నాదుచిన్నతోటయందు - దంతితోటి భూమిభాగ - మెత్తచేసి విత్తనములు - చల్లివేయగా - మట్టికప్ప
ఎండకాచి - వాననీరు తగులగనే - మొక్కవేసి వేళ్లుపారి - తలలు ఎత్తగా - చక్కనైన మొక్క
చూడ - ఆకులేసి మొగ్గలెత్తె - పూవుగోసి సిక౼గుచ్చి - పాటబాడగా ॥ అట ॥

ప॥ సా స - గా మ - పా , - పా ప - గా మ - గా రి - సా , - రి స ని ॥ సా స ॥
ఆ ట - లా డు - చు ఉ - నా దు - పా ట - బా డు - చు ఉ - ఉ ఉ ఉ ॥ ఆ ట ॥

అ॥ గా మ - ప ని ద - సా స - స స స - ని స ని - ద ప మ - గ మ గ - రి స ని ॥ సా స ॥
తో ట - వ ల న - లా భ - ము ల ను - తె లి య - చె ఎ ప్పె - ద అ అ - ను ఉ ఉ ॥ ఆ ట ॥

చ॥ సా స - గా మ - పా ప - పా మ - పా మ - పా ద - మ ప మ - గా గ
నా దు - చి న్న - తో ట - య ం దు - ద ం తి - తో టి - భు ఉ మి - భా గ

నీ ద - సా స - నీ ద - ప ప ప - రి గ రి - గ ప మ - గా , - , , ,
మె త్త - చే సి - వి త్త - న ము లు - చ అ ల్లి - వె ఎ య - గా అ - అ అ అ

గా మ - పా ప - నీ ద - సా స - నీ ద - నీ రి - ని ద ప - మ పా ॥ సా స ॥
పు ట్టి - క ప్ప - ఎం డ - కా చి - వా న - నీ రు - త గు ల - గ నే ॥ ఆ ట ॥

(2) నీ ద - సా స - సా స - సా స - ని ని ద - నీ రి - సా , - , , ,
మొ క్క - వే సి - వ్రే ళ్లు - పా రి - త ల లు - ఎ త్తి - గా అ - అ అ అ

సా స - గా గ - గా గ - గా గ - గా రి - సా ని - దా ద - పా ప
చ క్క - నై న - మొ క్క - చూ డ - ఆ ను - లే సి - మొ గ్గ - లె త్తె

నీ రి - సా స - ని దా - పా ప - రి గ రి - గ ప ద - మా , - గ మ గ రి స ని ॥ సా స ॥
పూ వు - గో సి - శి క - గ్రు చ్చి - పా అ ట - బా అ డ - గా అ - అ అ అ అ అ అ ॥ ఆ ట ॥

72 మేళకర్తల స్వరస్థానములను దెలిపెడి పథకము

							రిషభము.	గాంధారము	మధ్యమము.
	1 కన	2 రత్నాం	3 గాన	4 వనస్ప	5 మాన	6 తాన	శు	శు	శు
	7 సేనా	8 హను	9 ధేనుక	10 నాటక	11 కోకిల	12 రూప	శు	సా	శు
	13 గాయ	14 వకు	15 మాయా	16 చక్ర	17 సూర్య	18 హాట	శు	అం	శు
	19 ఝం	20 నఠభై	21 కీరవా	22 ఖరహ	23 గౌరీమ	24 వరుణ	చ	సా	శు
	25 మార	26 చారు	27 సర	28 హరి	29 ధీరశం	30 నాగా	చ	అం	శు
	31 యాగ	32 రాగవ	33 గాంగే	34 వాగ	35 శూలిని	36 చలనా	ష	అం	శు
	37 సాల	38 జలా	39 ఝాల	40 నవనీ	41 పావని	42 రఘుప్రి	శు	శు	ప్ర
	43 గవాం	44 భవ	45 శుభపం	46 షడ్విధ	47 సువర్ణా	48 దివ్య	శు	సా	ప్ర
	49 ధవ	50 నామ	51 కామ	52 రామ	53 గమన	54 విశ్వం	శు	అం	ప్ర
	55 శ్యామ	56 షణ్ము	57 సింహే	58 హేమ	59 ధర్మ	60 నీతి	చ	సా	ప్ర
	61 కాం	62 రిషభ	63 లతాం	64 వాచ	65 మేచక	66 చిత్రా	చ	అం	ప్ర
	67 సుచరి	68 జ్యోతి	69 ధాతువ	70 నాసి	71 కోసల	72 రసిక	ష	అం	ప్ర
ధైవతము	శు	శు	శు	చ	చ	ష			
నిషాదము	శు	కై	కా	కై	కా	కా			

ఇప్పటి కాలములో మిక్కిలి వాడుకయందుండు రాగములను, వాని మేళకర్తల సంఖ్య, ఆరోహణ, అవరోహణలు వివరింపబడుచున్నవి.

	రాగముయొక్క పేరు	మేళకర్త	ఆరోహణ	అవరోహణ
1	అఠాణా	29	సరిమపనిస	సనిదాపమపగారిస
2	ఆసావేరి	8	సరిమపధస	సనిసపదమపరిగారిస
3	ఆనందభైరవి	20	సగరిగమపదపస	సనిధపమగరిస
4	ఆంధోళిక	22	సరిమపనిస	సనిధమరిస
5	అభోగి	22	సరిగమధస	సధమగరిస
6	అభేరి	22	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
7	ఆరభి	29	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
8	ఆహిరి	14	సరిసగమపధనిస	సనిధాపమాగరిస
9	ఈశమనోహరి	28	సరిగమపధనిస	సనిధపమరిమగరిస
10	ఈశగౌళ	7	సమగమపధనిస	సధపధమగరిస
11	ఉదయరవిచంద్రిక	22	సగమపనిస	సనిపమగస
12	ఉమాభరణము	28	సరిగమపధనిస	సనిపమరిగమరిస
13	కన్నడ	29	సగమపమధనిస	సనిసధాపమగామరిస
14	కన్నడగౌళ	22	సరిగమపనిస	సనిధపమగస
15	కమలామనోహరి	27	సగమపనిస	సనిధపమగస
16	కాంభోజి	28	సరిగమపధస	సనిధపమగరిస
17	కలగడ	13	సరిగపధనిస	సనిధపగరిస

18	కానడ	22	సరిగమధానిస	సనిసధాపమపగామరిస
19	కాఫీనారాయణి	28	పరిమపధనిస	సనిధపమగరిస
20	కాఫీ	22	సరిగామరిపమపధనిస	సనిధపమగరిస
21	కీరవాణి	21	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
22	కురంజి	29	సనిసరిగమపధ	ధపమగరిసనిస
23	కుంతలవరాళి	28	సమపదనిధస	సనిధపమస
24	కేదార	29	సమగమపనిస	సనిపమగరిస
25	కేదారగౌళ	28	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
26	కైకవశి	60	సరిగమపధనిస	సనిపమగరిస
27	కోకిలధ్వని	28	సరిగమధనిధస	సనిధనిపమగరిస
28	కోలాహలము	29	సపమగమపధనిస	సనిధపమగరిస
29	ఖమాసు	28	సమగమపధనిస	సనిధపమగరిస
30	ఖరహరప్రియ	22	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
31	గమకక్రియ	58	సరిగమపధస	సనిధపమగమరీస
32	గమకప్రియ	51	సరిగమపనిధస	సధపమగరిస
33	గరుడధ్వని	29	సరిగమపధనిస	సధపగరిస
34	గుజ్జరి	15	సరిగమపధనిస	సధనిపమగరిస
35	గౌరిమనోహరి	23	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
36	గౌళ	15	సరిగమరిమపనిస	సనిపమగమరిస
37	మాయామాళవగౌళ	15	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
33	గౌళీపంతు	15	సరిమపనిస	సనిధపమధమగరిస

39	గుండక్రియ	15	సరిమపనిస	సనిపధపమగరిస
40	ఘంటా	8	సగరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
41	చక్రవాకము	16	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
42	చలనాట	36	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
43	చాముండి	63	సగరిమపనిధస	సధనిపమగరిస
44	చాయానాట	34	సరిగమపమపస	సనిధనిపమరిస
45	చాయాతరంగిణి	28	సరిమగమపనిస	సనిధపమగరిస
46	చింతామణి	56	సరిపమపధనిస	సపధపమగరిస
47	చిత్తరంజని	19	సరిగమపధని	నిధపమరిగరిస
48	జగన్మోహిని	15	సగమపనిస	సనిపమగారిస
49	జనరంజని	29	సరిగమపధపనిస	సధపమరిస
50	జయంతశ్రీ	20	సగమధనిస	సనిధమపమగస
51	జయంతసేన	22	సగమపధస	సనిధపమగస
52	జయమనోహరి	22	సరిగమధస	సనిధమరిస
53	జయనారాయణి	22	సరిగామపధస	సనిధపమగరిస
54	జుజాహుళి	28	సమగమపధనిస	సనిధపమగస
55	జంఝూటి	28	ధసరిగమపధని	ధపమగరిసనిధపధస
56	తోడి	8	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
57	శుద్ధతోడి	8	సరిగమధనిస	సనిధమగరిస
58	తరంగిణి	26	సరిమగరిమపధనిధస	సనిధపమగరిస
59	దర్బారు	22	సరిమపధనిస	సనిధపమరిగాగారిస

60	దేశ్యతోడి	8	సరిగమపధనిస	సనిధనిదపమగరిస
61	దీపకం	51	సగమపధపస	సనిధనిపమగరిస
62	దేవమనోహరి	22	సరిమపధనిస	సనిధనిపమరిస
63	దేవగాంధారి	29	సరిమపధస	సనిధాపమాగరీస
64	దేశాక్షి	28	సరిగపధస	సనిధపమగరిస
65	ద్విజావంతి	28	సరిమగమపధస	సనిధపమగరిగస
66	ధన్యాసి	8	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
67	ధీరశంకరాభరణము	29	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
68	దేవక్రియ	22	సరిమపనిస	సనిధనిపమగరిస
69	దేవామృతవర్షిణి	22	సరిగమనిధనిస	సనిధపమగరిస
70	నటభైరవి	20	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
71	నవరోజు	29	పధనిసరిగమప	మగరిసనిధప
72	నళినకాంతి	27	సగరిమపనిస	సనిపమగరిస
73	నవరసకన్నడ	28	సగమపస	సనిధమగరిస
74	నాగరి	22	సరిమపధనిస	సనిధపమగస
75	నాట	36	సరిగమపధనిస	సనిపమరిస
76	నాయకి	22	సరిమపధనీధపస	సనీధపమరిగారిస
77	నారాయణి	28	సరిమపధస	సనిధపమరిస
78	నారాయణగౌళ	28	సరిమపనిధనిస	సనిధపమగరిగరిస
79	నాగస్వరావళి	28	సగమపధస	సధపమగస
80	నాదనామక్రియ	15	సరిగమపధని	నిధపమగరిసని

81	నాటకురంజి	28	సరిగమధనిస	సనిధమగస
82	నాదచింతామణి	22	సగమపనిధనిస	సనిధపమగరిగస
83	నీలాంబరి	29	సరిగమపధపనిస	సనిపమగరిగస
84	ఫరజు	15	సగామపధనిస	సనిధపమగారిస
85	పాడి	15	సరిమపనిస	సనిపధపమరిస
86	పున్నాగవరాళి	8	నిసరిగమపధని	నిధపమగరిసని
87	పూర్ణచంద్రిక	29	సరిగమపధపస	సనిపమరిగమరిస
88	పూర్ణషడ్జము	22	సరిగమనీస	సనిపమగారిస
89	పూర్వకన్నడ	5	సరిగమపమపస	సధధపమగరిసని
90	పూర్వకల్యాణి	53	సరిగమపధపస	సనిధపమగరిస
91	పుష్పలతిక	22	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
92	పంచమ	22	సరిదపనిస	సనిధపమగరిస
93	పంతువరాళి	51	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
94	ప్రతాపవరాళి	28	సరిమపధపస	సధపమగరిస
95	ఫలమంజరి	22	సగమధస	సనిధపమగామరిస
96	బర్బర	64	సగమరిగమధనిస	సనిధమగరిస
97	బంగాళ	28	సరిగమపమరిపస	సనిపమరిగరిస
98	బలహంస	28	సరిమపధస	సనిధపమరిమగస
99	బహుదారి	28	సగమపధనిస	సనిధపమగస
100	బాలచంద్రిక	22	సగమపధనిస	సనిధమగరిస

101	బిలహరి	29	సరిగపధస	సనిధపమగరిస
102	బేగడ	29	సగరిగమపధపస	సనీధపమాగరిస
103	బేహాగు	29	సగమపనిధనిస	సనిధపమగారిస
104	బౌళి	15	సరిగపధస	సనిధపగరిస
105	బంగాళ	28	సరిగమపమరిపస	సనిపమరిగరిస
106	బృందావనసారంగ	22	సరీమపనిస	సనిపమరిగస
107	బృందావనకన్నడ	69	సగమపధస	సధపమగరిస
108	భూపాలము	8	సరిగపధస	సధపగరిస
109	భైరవి	20	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
110	భైరవము	17	సరిగమపధనిస	సధాపమగరిస
111	భవప్రియ	44	సరిగమపధనిస	సనిధపమగ్గరిస
112	మందారి	50	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
113	మంగళకైశిక	15	సమగమపమదానిస	సనిధపమగరిస
114	మంజిరి	22	సగరిగమపనిదనిస	సనిధపమగరిస
115	మోహన	28	సరిగపధస	సధపగరిస
116	మాంజి	20	సరిగమపధనిస	సనిధపమపగరిస
117	మేఘరంజిని	15	సరిగమనిస	సనిమగరిస
118	మత్తకోకిల	28	సరిధపని	ధపసరిసని
119	మధ్యమావతి	22	సరిమపనిస	సనిపమరిస
120	మణిరంగు	22	సరిమపనిస	సనిపమగారిస

121	మనోహరి	22	సగరిగమపధస	సధపమగరిస
122	మలయమారుతము	16	సరిగపధనిస	సనిధపగరిస
123	మలహరి	15	సరిమపధస	సధపమగరిస
124	మారువ	15	సగమపధనీధపస	సనిధపమదమపమగరిస
125	మార్గహిందోళము	20	సరిగమపధనిస	సనిధమగస
126	మాళవశ్రీ	22	సగమపనిధనిపధనిస	సనిధపమగస
127	ముఖారి	22	సరిమపనిధస	సనిధపమగరిస
128	మాళవి	28	సరిగమపనిమధనిస	సనిధనిపమగమరిస
129	యదుకుల కాంభోజి	28	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
130	యమునాకల్యాణి	65	సరిగపమపధస	సధపమపగరిస
131	రవిచంద్రిక	28	సరిగమధనిధస	సనిధమగరిస
132	రసావళి	4	సరిమపధనిస	సధపమరిస
133	రంజని	59	సరిగమధస	సనిధమగసరిస
134	రేగుప్తి	15	సరిగపధస	సధపగరిస
135	రాగపంజరము	28	సరిమపధనిధస	సనిధమరిస
136	రీతిగౌళ	22	సగరిగమనిధమనినిస	సనిధమగమపమగరిస
137	రుద్రప్రియ	22	సరిగమపధనిస	సనిపమగారిస
138	రత్నాకారి	28	సగమపనిధనిస	సనిధపమరిస
139	లలిత	17	సరిగమధనిస	సనిధమగరిస
140	లలితగౌరి	15	సరిగమపధనిస	సధపగరిస

141	వసంత	15	సగమధనిస	సనిధమగరిస
142	వలజి	28	సగపధనిస	సనిధపగస
143	[illegible]	10	సరిగమపస	సధమపగరిసని
144	[illegible]	14	సరిగమపధనిస	సనిధమపమగరిస
145	[illegible]	24	సగరిమపస	సనిధపమగరిస
146	[illegible]	16	సరిగధనిస	సనిధపమగారిస
147	వరాళి	39	సగరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
148	వాచస్పతి	64	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
149	వేగవాహిని	16	సరిగమపధనిధస	సనిధపమగరిస
150	శహాన	28	సరిగమపమధనిస	సనిధపమగామరిగరిస
151	శంకరాభరణము	29	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
152	శుద్ధసావేరి	29	సరిమపధస	సధపమరిస
153	శుద్ధబంగాళ	22	సరిమపధస	సధపమరిగరిస
154	శుభపంతువరాళి	45	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
155	శోకవరాళి	9	సగమపధ	సమగరిస
156	శ్యామకల్యాణి	65	సరిగమపనిస	సనిసధపమగరిస
157	శ్యామ	28	సరిమపధస	సధపమగరిస
158	శ్రీరంజని	22	సరిగమధనిస	సనిధమగరిస
159	శ్రీరాగము	22	సరిమపనిస	సనిపధనిపమరిగారిస
160	షణ్ముఖప్రియ	56	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస

161	నరసాంగ	27	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
162	సరస్వతీమనోహరి	28	సరిగమధస	సధనిపమగరిస
163	సారంగ	65	సరిగమపధనిస	సనిధపమరిగమరిస
164	సావేరి	15	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
165	సురటి	28	సరిమపనిస	సనిధమగపమరీస
166	సౌరాష్ట్ర	15	సరిగమపధనిస	సనిధాపమగరిస
167	సారమతి	20	సరిగమపధనిస	సనిధమగస
168	సింధుమందారి	29	సరిగమపస	సనిధపగమధపమరిస
169	సింధురామక్రియ	15	సగమపధనిస	సనిపధపమగస
170	సుపోషిణి	28	సరిసమపనిధస	సధనిపమరిమస
171	సరస్వతి	64	సరిమపధస	సనిధపమరిస
172	సాళగభైరవి	22	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
173	సిద్ధసేన	22	సగరిగమపధస	సనిధమపమరిగరిస
174	సుపోషిణి	28	సరిసమపనిధస	సధనిపమరిమస
175	సింధు	29	సరిగరిమపస	సనిధపనిధపమగరిస
176	సింధుకన్నడ	28	సమగమరిగమపధపస	సనిధపమగరిస
177	సింధురామక్రియ	15	సగమపధనిస	సనిపధపమగస
178	సింధుభైరవి	10	మపధనిదసరిగమ	గరిసనిధపమగమ
179	సింహవాహిని	27	సగమపధనిస	సనిధపమగరీస
180	సైంధవి	22	నిధనిసరిగమపధనీ	ధపమగరిసనీధనిస

181	స్వరావళి	28	సమగమపనిధనిస	సనిపధమగరిస
182	హమీరుకల్యాణి	65	సపమపధనిస	సనిధపగమగరిస
183	హుసేని	22	సరిగామపనిధనిస	సనిధపమాగరిస
184	హనుమత్తోడి	8	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
185	హరికాంభోజి	28	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
186	హెజ్జజ్జి	13	సరిగమపధస	సనిధపమగరిస
187	హంసధ్వని	29	సరిగపనిస	సనిపగరిస
188	హంసనాదము	60	సరిమపధనిస	సనిధనిపమరిస
189	హిందోళము	20	సమగమధనిస	సనిధమగస
190	హిందోళవసంత	22	సగమపధనిధస	సనిధమగరిగస
191	హిందూస్థానికాపి	22	సరిమపనిస	సనిధనిపమగరిస
192	హిందోళసారంగ	32	సరిగమపసనిస	సనిధపనిధమగమరిస
193	అర్ధ్రదేశిక	15	సరిగమపధసనిస	సధపమగరిస
194	ఆభీరు	47	పధనిసమగమ	పమగసనిధనిస
195	ఈశగౌళ	7	సమగమపధనిస	సధపధమగరిస
196	ఈశగిరి	69	సరిగమపధని	ధపమగరిసనిస
197	యమక్‌రాగము	65	సరిగపమపధస	సధపమపగరిస
198	కన్నడబంగాళ	15	సరిమగమపధస	సధపమగరిస
199	కర్నాటకకాపి	22	సరిగామపధనిస	సనిధపమగమరిస
200	కదన కుతూహలము	28	సరిమధనిగపస	సనిధపమగరిస

ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు

1. నాదము అనగా : వాద్యముయొక్క సునిశిత శబ్దము, మరియు ఆత్మ, మనస్సు, అగ్ని వాయువు, అను నీ నాల్గింటివలన నాదము బుట్టెను.

2. స్వరము అనగా : సంగీతాక్షరము. మరియు శృతులు విడివిడిగాను, వ్యక్తముగాను, పలుకవు కనుక వ్యక్తముగా వినదగినదియును, యింపుగలది యుగా నుండునటుల పూర్వులు శృతులను పంచి, రంజనముగల అక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి పలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనంబడును. ఇట్టివి సప్త స్వరములు. స - రి - గ - మ - ప - ధ - ని.

3. స్వరస్థానము అనగా : స్వరముయొక్క ఉనికి; లేక ఉత్పత్తిస్థానము. మరియు వ్రేళ్లు వేయుటకు అనువగు తంత్రులు గల జంత్రములలో, స్వరము తంత్రిమీద రేఖాగణిత మందలి కేంద్ర బిందువును తెలియజేయును. ఇదియే వ్రేలువేసినప్పుడు కావలసిన ప్రత్యేక స్వరమును ధ్వనింపజేయును. స్వరస్థానము గూడ చిన్ని చిన్ని అవకాశములతో గూడి, కొంత సంఖ్యాపరిమితములైన శృతులు గలిగిన ప్రదేశము. ఇది రాగనిర్మాణమునకు, రాగాలాపనకు ప్రాతిపదికగా నంగీక రింపబడినది. స్థాయికి 12 స్వరస్థానము లుండును. 22 శృతులును 12 స్వర స్థానములలో విభక్తములై యుండును.

4. శృతి అనగా : ఆధార షడ్జము. మరియు స్వరారంభ కావయవ ధ్వని విశేషము శ్రుతి యనంబడును.

5 ఆరోహణము అనగా : స్వరములను క్రమముగా హెచ్చుచు బోవునది ఆరోహణ మనంబడును. స రి గ మ ప ధ ని స.

6. అవరోహణము అనగా : స్వరములు పైనుండి క్రిందికి దిగినట్లుండు టను అవరోహణ మందురు. స ని ధ ప మ గ రి స.

7. స్థాయి అనగా : షడ్జమము మొదలు పై షడ్జమము నందుట స్థాయి యనంబడును.

8. ఆవర్తము అనగా : తాళముయొక్క సంపూర్తికి ఆవృత్తమని పేరు.

9. గ్రహము (లేక) ఎడుప్పు అనగా : రాగము నారంభించు నపు డేమి మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి ఆ స్వరములోనే యారంభించునది గ్రహస్వర (లేక) ఎడుప్పు అనబడును.

10. అతీత మనగా : గీతము నడచిన పిమ్మట తాళము నడుచునది అతీత మనంబడును.

11. అనాగత మనగా : తాళము నడచిన పిమ్మట గీతము నడచునది అనాగత మనబడును.

12. సమ అనగా : ఒక పాటలోని పల్లవిని గాని యే యితర భాగమును గాని తాళమునందు మొదటి దెబ్బమీద ప్రారంభించునది.

13. ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు అనగా : ప్రథమ కాలములో ఒక్కొక్క లయప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చొప్పున ప్రదర్శింపబడునో, ద్వితీయ కాలమునకు అదే లయప్రమాణ కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. మరియు రెండవ కాలములో నొక్కొక్క లయ ప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చొప్పున ప్రదర్శింపబడునో తృతీయ కాలములో నదే లయ ప్రమాణకాలమునకు మరల రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. (ఈ రీతిగా కాలములు హెచ్చినకొలది క్రింది కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడు చుండును.)

14. సంగతి యనగా : సంగీత రచనయొక్క భాగములందుగాని పద జాలము నందుగాని, రంజకము కొరకు రాగ తాళము లనుసరించి భావ సంపత్తితో పాడబడు హెచ్చుతగ్గుల మార్పు గలది.

15. అక్షరకాల మనగా : ఏదైన ఒక కాలమును, దాని జాతి, ననుసరించి మాతలను, వేళను విసర్జితములను, వానివాని క్రమములో ప్రదర్శించుటకు అక్షరకాలములో తాళమును ప్రదర్శించుట అని చెప్పబడును. మరియు తాళము ప్రదర్శించునపుడు వానిలో నెన్ని ప్రత్యేకమయిన నడకలు ఉండునో, ఆ నడకల మొత్తమునకు అక్షరకాలమని పేరు.

16. అన్యస్వర మనగా : మేళకర్త రాగమునకు యేర్పర్చిన స్వరమును విడిచి యితర రాగస్వరము ఆ రాగములో యుపయోగించుట (ఉదాహరణము) కాంభోజిరాగము :- స ని ప ధ స అను ప్రయోగములో దానికి గల కైశికి నిషాదమును, కాకలి నిషాదముగా నుపయోగించుట.

17. పూర్వాంగ, వుత్తరాంగములు అనగా : స రి గ మ పూర్వాంగము. ప ధ ని – ఉత్తరాంగము.

18. ధాతు మాతు అనగా : స్వరము, సాహిత్యము లనబడును.

19. స్వరము అనగా : శృతులు విడివిడిగాను వ్యక్తముగాను పలుకవు గనుక వ్యక్తముగ వినదగినదియును యింపుగలదియునుగా నుండునటుల పూర్వులు శృతులను వంచి, రంజనము గల యక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి పలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనబడును. ఇట్టివి సప్తస్వరములు.

20. రాగమనగా నేమి : స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడినదై జనుల చిత్తమునకు రంజకమైన ధ్వనివిశేషము రాగ మనబడును.

21. రాగాంగ మనగా : సంపూర్ణములైన మేళకర్త రాగము (దీనికే జనకరాగ మని పేరు.)

22. జన్యరాగము అనగా నేమి : మేళకర్తల వలన బుట్టిన ఔడవ షాడవాది రాగములకు జన్యరాగము లని పేరు.

23. వర్జరాగ మనగా నేమి : ఆరోహణములో గాని, అవరోహణములోగాని, లేక రెంటిలో గాని, 1,2,3 స్వరములు వర్జింపబడిన రాగము వర్జరాగమని పేరు.

24. ఔడవ, షాడవ, సంపూర్ణములు అనగా : ఔడవము 5 స్వరములున్నూ, షాడవము 6 స్వరములున్నూ, సంపూర్ణము 7 స్వరములును గలిగి యుండును.

25. వక్రరాగ మనగా : ఆరోహణమో, అవరోహణమో లేక రెండు వక్రముగా (వంకర టింకర) నుండు రాగము.

26. ఉపాంగరాగ మనగా : మేళకర్త రాగస్వరములనే కలిగియుండు జన్యరాగము.

27. భాషాంగరాగము అనగా : అన్యస్వరమును కలిగిన జన్యరాగము ఉదాహరణము - భైరవి, కాంభోజి.

28. తాళము అనగా : సంగీత కాలమును తెలిసికొనుటకు నుపయోగించు కొలత.

29. అనుధృతము అనగా : ఒక ఘాతము విసరు రెండక్షరముల విలువ గలది.

30. ధృతము అనగా : షడంగములలో నొకటి, క్రియావిధానము. ఒక ఘాతము, విసరు విలువ రెండక్షర కాలములు.

31. ఏడు ప్రధాన తాళములు పేర్లు : 1. ధృవతాళము 2. మఠ్య తాళము 3. రూపక తాళము 4. ఝంపెతాళము 5. త్రిపుటతాళము 6. అటతాళము 7. ఏకతాళము.

32. తాళమునకు గల జాతులు ఐదింటికి పేర్లు : చతురశ్రజాతి 4 అక్షరములు, త్రిశ్రజాతి 3 అక్షరములు, మిశ్రమజాతి 7 అక్షరములు, ఖండజాతి 5 అక్షరములు, సంకీర్ణజాతి 9 అక్షరములు.

33. ఘాత అనగా : చేతితో కొట్టెడు దెబ్బకు పేరు.

34. లయ అనగా : తాళదశ ప్రాణములలో నొకటి – సంగీత నడక.

35. లఘువు అనగా : షడంగములలో నొకటి ఒక దెబ్బ వ్రేళ్ల నెంచుట.

36. సంచారిగీతము అనగా : సాధారణ లేక సంచారి గీతము అనగా క్రియకు అక్షరకాలముగ నడచుచు ఇందు గల సాహిత్యము దైవస్తోత్రముగాను అకార, ఇకార, ఉకారములతో గూడియున్నదియును, గీతములయొక్క మాతువులు సంస్కృత భావమైన ప్రాకృత భాషాపదములును అభోగ ఖండ మాతువులలో అర్థములేని అఅ, ఇయ్యా, తియ్యా, అంవో, ఇయ్యా, అరే, యను శబ్దములను వుండవలెను. రచన కర్తలు :- పురంధరదాసు, పైడాల గురుమూర్తి శాస్త్రుర్లు మొదలగువారు.

37. లక్షణ గీతము అనగా : ఇందు గల సాహిత్యము ఆ లక్షణ గీతము యొక్క రాగలక్షణమును అనగా ఆ రాగముయొక్క గ్రహ, వర్జ, వక్ర, న్యాస, అంశ స్వరములును, ఔడవ, షాడవ, సంపూర్ణ, స్వభావమున్నూ, అది జన్యరాగ లక్షణగీత మైనచో, దాని జనక రాగమును, భాషాంగ రాగలక్షణ గీత మైనచో దాని అన్యస్వరము, మొదలగు వివరములను కలిగియుండును.
రచనకర్తలు :- వెంకటమఖి, గురుమూర్తిశాస్త్రి మొదలగువారు.

38. జతిస్వరము లేక, స్వరపల్లవి అనగా : పల్లవి, అనుపల్లవి, చరణములు కలిగియుండును. సాహిత్య ముండదు.

39. స్వరజతి అనగా : మధ్యమ కాలముగా శృంగార రసమైన మాతువులును, పల్లవి, అనుపల్లవి, చరణములును, అనుపల్లవికి చివర ముక్తాయిస్వర రూపమైన ధాతువును, అందు సగము పాటయును సగము స్వరమును చివర తధింగిణతోం అను పాఠమును జేర్చి పల్లవిని ఎత్తుకొను నట్లుండవలెను.

40. తానవర్ణము అనగా : తానగతితో గూడుకొని పల్లవి, అనుపల్లవి, ఉపపల్లవి, ముక్తాయిస్వరము, చరణము, స్వరములు గల్గి ప్రారంభించిన స్వరములోనే వచ్చి నిల్చునట్టి క్రియాస్థాయి. ఇందు సాహిత్యములో గల అక్షరములకు మధ్య అకార ఇకారాదులు విశేషములుగా యిమిడియుండును. రచనకర్తలు పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యర్ మొదలగువారు.

41. కృతి అనగా : భగవత్ సంబంధమైన స్తుతిగల్గి, పల్లవి, అనుపల్లవి, చరణములు గల్గి యుండును. కృతిలోని సంగీతము, సంగతులతోను, గమకము తోను, నిమిడియుండును రచనకర్తలు శ్రీ త్యాగరాజు మొదలగువారు.

42. కీర్తన, అనగా : భక్తిరచన. పల్లవి, అనుపల్లవి, కొన్ని చరణములుండును. భక్తిని వ్యాపింపజేయుటకై, రచించిన రచన, సాహిత్య భావమునకే ప్రాధాన్యము. యితర వివరములు 41 వ నెంబరుగల కృతి లక్షణములో చూడుము. రచనకర్తలు : పురంధరదాసు, భద్రాచల రామదాసు, మొదలగువారు.

